

Onsdagen den 2 december

Kl. 09.00–17.56

§ 1 Justering av protokoll

Protokollen för den 17 och 18 november justerades.

§ 2 Anmälan om ersättare

Andre vice talmannen meddelade

att *Mats Pertoft* (MP) skulle tjänstgöra som ersättare för *Annika Hirvonen Falk* (MP) under hennes ledighet den 21 december 2015–7 augusti 2016 samt

att *Heidi Karlsson* (SD) skulle tjänstgöra som ersättare för *Jeff Ahl* (SD) under hans ledighet den 11 januari–28 juli 2016.

§ 3 Anmälan om faktapromemoria

Andre vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2015/16:FPM16 Kommissionens arbetsprogram 2016 *KOM(2015) 610* till utrikesutskottet

§ 4 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Propositioner

2015/16:55 till civilutskottet

2015/16:56 och 57 till justitieutskottet

2015/16:63 till försvarsutskottet

Motion

2015/16:3279 till socialförsäkringsutskottet

Prot. 2015/16:37
2 december

EU-dokument
KOM(2015) 701 till finansutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den*
25 januari 2016.

§ 5 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:
Socialförsäkringsutskottets betänkande
2015/16:SfU4 Utgiftsområde 8 Migration

Utrikesutskottets betänkande
2015/16:UU1 Utgiftsområde 5 Internationell samverkan

Civilutskottets betänkande
2015/16:CU9 Stärkta rättigheter för kollektivtrafikresenärer

Skatteutskottets betänkanden
2015/16:SkU8 Beskattning av säkerhetsreserv
2015/16:SkU13 Vissa frågor på området för indirekta skatter

*Jämställdhet och
nyanlända invandrades
etablering*

§ 6 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering

Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2015/16:AU1
Utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering
(prop. 2015/16:1 delvis och prop. 2015/16:30)
föredrogs.

Anf. 1 HANIF BALI (M):

Herr talman! Vi debatterar i dag utgiftsområde 13 om jämställdhet och nyanlända invandrades etablering.

I ett läge när vi har ett sådant högt tryck på Sverige är behovet av åtgärder för att förbättra integrationen akut. När så många människor kommer hit och förväntas få uppehållstillstånd gäller det att våra system fungerar, är kostnadseffektiva och gör så att fler kan bli en del av Sverige och bidra till den gemensamma kassan och den gemensamma välfärden.

Moderaterna lyfter fram behovet av ökade drivkrafter för att ta ett arbete och för att studera. Både kunskap och kompetens måste höjas hos de nyanlända så att de kan ta de arbeten som skapas i Sverige.

I vårt särskilda yttrande poängterar vi även behovet av mer kostnadseffektiva kommunersättningar vid flyktningmottagande. Vi vill ha den schablonmodell som finns för att minska den byråkrati som är förknippad med detta. Det skapar också bättre förutsättningar för kommuner som tar ett stort ansvar att få en prestationsbaserad ersättning. Förklaringen är enkel. Kommuner som tar emot få nyanlända har inte lika höga merkostnader som kommuner som tar emot många. I de senare är utmaningen mycket större.

Vi har även förslag avseende etableringsersättningen. Vi vill bibehålla och förstärka den jobbstimulans som finns i etableringsersättningen. Det regeringen gör är att plocka bort den jobbstimulans som finns och som innebär att man får behålla etableringsersättningen en period efter att man kommit in i arbete. Det här är dåligt eftersom det ökar marginaleffekterna för att ta ett arbete. Vi behöver minskade marginaleffekter vad gäller att gå från bidrag till arbete.

OECD har pekat på att Sverige är ett av de länder i världen som har högst marginaleffekter för dem med lägst inkomster. Denna kritik verkar ha gått Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet helt förbi.

Ett mer effektivt flyktningmottagande är också viktigt. Vad gäller till exempel de kommunersättningar och etableringsersättningar som ges för ensamkommande flyktningbarn som får boende i Sverige lyfte Moderaterna tidigt fram förslaget att gå ifrån modellen med HVB-hem och i stället ha boende med särskilt stöd, som är mycket billigare och mindre personalintensivt. Det är glädjande att regeringen har valt att ansluta sig till denna linje.

Drivkrafterna för arbete måste stärkas, för de siffror vi kan ta del av i budgeten ser verkligen inte bra ut. I Sverige har kvinnor födda utanför det europeiska samarbetsområdet en förvärvsfrekvens på 23 procent. Endast 23 procent av kvinnorna födda utanför Efta förvärvsarbetar alltså. Det går inte att bedriva en välfärdsstat, om det är vår ambition, med så låga förvärvsfrekvenser.

En huvudsak till att vi jobbar så mycket i Sverige och har en hög förvärvsfrekvens är att vi ska kunna finansiera en gemensam välfärd. Andra länder har lägre förvärvsfrekvens utan att det är ett problem, men de har inte en gemensam välfärd och gemensam finansiering av skola et cetera. Jag tror inte att någon är redo att göra en sådan kraftig omläggning av Sverige.

Förklaringen till att utrikes födda hamnar utanför arbetsmarknaden är främst bristen på humankapital. De har svårt att ta de jobb som finns i Sverige för att de har lägre utbildningsgrad och landspecifikt humankapital som inte är värt så mycket i Sverige. Det måste till kunskap, kompetens och drivkrafter för att åtgärda detta.

Det är deprimerande att ta del av den statistik som presenteras. 33 procent av männen hoppar av sfi. En tredjedel hoppar alltså av utbildningen i svenska. Endast 7 procent av dem som omfattas av etableringsreformen går vidare till studier. Det är uppenbart att fler drivkrafter och lägre trösklar in i studier och in på arbetsmarknaden behövs, inte högre trösklar och högre marginaleffekter, vilket regeringen föreslår.

Här går det en tydlig linje mellan de borgerliga och den socialdemokratiskt ledda regeringen. Vi erkänner att man inte bara kan sänka trösklar. Man måste också höja människors nivåer. Men när tänker regeringen erkänna att man inte bara kan höja människors nivåer utan också måste sänka trösklar? Det vore bra om regeringen erkände det och tog det till sig.

Jag hoppas att vi får en konstruktiv debatt.

Anf. 2 PAULA BIELER (SD):

Herr talman! Jag yrkar bifall till Sverigedemokraternas reservation.

Det känns märkligt att debattera en budget när siffrorna är okända för alla.

Vi har sett en utveckling det senaste året som vissa hävdar var oförutsägbar men som andra av oss säger att vi visste precis att den skulle ske. Vi visste kanske inte exakt när eller hur snabbt, men att det skulle ske var ofrånkomligt.

Resultatet är att vi i dag står här med siffror som redan har fallit, oavsett om man tittar på utskottsförslaget – regeringens förslag – eller på vår reservation. Det ska jag tillstå. Reservationen bygger också på siffror som i dag inte existerar och där man inte vet hur det ligger till.

Därför tänker jag prata mer om principerna bakom och inriktningen, i likhet med talaren i det anförande vi precis hörde. Det är också därför jag yrkar bifall till en reservation som jag inte tror håller i verkligheten.

Vi kunde för bara någon vecka sedan eller två höra att ingen kunde förutse vad som komma skulle. Vi kunde se hur politiker på den allra högsta nivån – vår statsminister och vår vice statsminister – tvingades växa upp och inse att det finns en verklighet utanför som ser annorlunda ut än vad de hade föreställt sig. Vi kunde se det när de var i dessa positioner. Det oroar mig väldigt mycket.

Alldeles för länge har alldeles för mycket av politiken byggt på hur vi önskar att världen såg ut, hur vi önskar att människor reagerade, hur vi önskar att samhället skulle kunna gå att bygga. Alldeles för länge har alldeles för mycket av politiken byggts på tron att människor alltid agerar på bästa sätt.

Man har sett till intentioner bakom förslag man lägger fram, men man har inte sett till kryphål eller möjligheter att utnyttja system för den som ser att det går att ta till sig något på ett annat sätt.

Behovet eller möjligheten att minska invandringen till Sverige har diskuterats. Sedan länge står det klart att för Sverigedemokraterna är detta en alldeles fundamental aspekt om man över huvud taget ska prata om möjligheten att bygga ett sammanhållet Sverige.

För oss är det en självklarhet att det är omöjligt att bygga ett samhälle där man inte får tillfälle att mötas och växa in i en gemenskap. Ändå är det precis så politiken har sett ut. Det har inte funnits tillfälle att möta dem som kommer hit eller säkerställa att de har ärliga intentioner. Det har pratats om naivitet, att vi har varit naiva. Nej, vi har inte varit naiva, men politiken har i allra högsta grad varit naiv.

Sverigedemokraterna förespråkar sedan ett par månader tillbaka med tydlighet ett totalstopp för asylmottagande i Sverige i dagsläget, av flera anledningar. Ofta hör vi: Detta har Sverigedemokraterna alltid sagt – de vill inte ha hit några personer. Men det stämmer inte. Däremot har vi alltid sagt att invandringen måste vara på en nivå som gör att de som kommer hit blir en del av vårt samhälle. Vi har också sagt att om det är hjälp till utsatta i världen vi vill fokusera på – om det är så vi motiverar mottagande i Sverige – är vi helt fel ute.

Att bygga vad man kallar en human politik på att människor på eget bevåg ska förflytta sig till ett land i en helt annan del av världen hjälper inte de mest nödställda. Att de som ska få hjälp bara får det om de tar sig hit, anlitar internationella kriminella ligor för att smugla sig till Sverige eller själva avgör att de minsann har rätt att bo i Sverige är inte en human politik. Men det är så det har sett ut.

Sverigedemokraterna förespråkar i stället en politik som bygger på att de som kommer till Sverige har sina papper i ordning redan när de är på

väg hit och att de kommer via kvotflyktingssystemet, med ett mottagande som har kunnat förberedas väl av kommunerna runt om i landet, där man har kunnat veta vilka som kommer vart och där man har kunnat undersöka vilka kompetenser som finns i förväg. Så skapas möjligheter att växa in i vårt samhälle. Så säkerställer vi också att de som får hjälp faktiskt är de som är i behov av det.

Innan jag avslutar vill jag bara ge ett snabbt medskick om jämställdhetsområdet, för det diskuteras också här i dag. Jag noterade att Digitaliseringskommissionen överlämnade ett betänkande i går där ett av förslagen var att kvinnor som studerar utomlands ska få sina lån avskrivna. Just det ställningstagandet är väldigt symptomatiskt för mycket av politiken.

Man grupperar. Man säger att man från högre nivå vet bäst vad som är bäst för olika grupper. Man ger olika villkor, oavsett om det är för kvinnor, män, nyanlända, sedan länge anlända eller födda svenskar.

Ofta är det vi som anklagas för att ställa grupp mot grupp, men jag tror att det är övriga partier som bör ta en titt på sin egen politik och se vilka som ställer grupp mot grupp.

Anf. 3 DÉsirÉE PETHRUS (KD) replik:

Herr talman! Jag har en fråga när det gäller den budget vi ska anta på integrationsområdet.

Sverigedemokraterna föreslår att budgeten för integration och jämställdhetsåtgärder ska minskas med 10 miljarder kronor, nästan en halvering. Det är väldigt mycket. Sverigedemokraterna hänvisar till att det är i paritet med de minskade mottagningsnivåer som följer av Sverigedemokraternas politik på det migrationsrättsliga området.

Detta är dock budgeten för nästa år. Vi har personer som har sökt sig hit, och då är frågan: Hur ska Sverigedemokraterna minska utgifterna? Ersättningarna till personer som kommer hit ska sänkas, och kommunersättningarna ska minskas med över 2 miljarder. Min fråga är: Hur tänker sig Sverigedemokraterna att det här ska fungera med det stora mottagandet här och nu?

Anf. 4 PAULA BIELER (SD) replik:

Herr talman! Tyvärr har vi fortfarande väldigt höga summor på integrationsområdet även i vår budget, just för att det finns åtaganden kvar för dem som redan har kommit hit.

Precis som det står i vår reservation är minskningen i paritet med den minskning av nya åtaganden som vi förväntar oss under nästkommande år.

Vi har, med hänvisning till internationell rätt, konventioner och avtal, lagt fram konkreta förslag på hur vi redan i morgon – om vi har mod nog – kan säga att vi just nu inte kan hantera situationen och att vi kräver undantag så att vi kan avvisa personer vid gränsen om de kommer från andra EU-länder eller andra säkra länder.

En stor del av kostnaderna på detta område går till direkt nyanlända som kommer under året, och den summan minskar vi avsevärt. Men precis som jag sa bygger även vår reservation på siffror som egentligen inte är aktuella. Därför bör vi diskutera vilken politik vi ska ha över huvud taget.

Det är sedan länge känt att vi i grunden är helt emot många av de integrationsåtgärder, som de brukar kallas, som den nuvarande regeringen eller tidigare regeringar har lanserat, just för att de ställer grupp mot grupp

och skapar inlåsnings effekter, offerbilder av invandrare och diverse olika motsättningar i samhället och inte alls har någon bra långsiktig effekt.

Anf. 5 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik:

Herr talman! Det innebär alltså att du står här och säger att ni har lagt fram en utopibudget, Paula Bieler. Det är en budget som inte har någon realism över huvud taget.

Nu har personer sökt sig till Sverige, och jag vet att Sverigedemokraterna inte vill att någon ska komma hit. Att 10 miljarder nu tas bort innebär att kommunerna står helt ensamma och lämnas åt sitt öde, men det bryr sig Sverigedemokraterna alltså inte om.

Etableringsersättningen för nyanlända tas bort i sin helhet, står det också. Pengarna till civilsamhället verkar också i princip försvinna eftersom även ersättningen för insatser för vissa nyanlända invandrare försvinner. Hemutrustningslån ska tas bort.

Vad är Sverigedemokraternas budskap till de kommuner som i dag ropar efter mer resurser och mer stöd för att kunna ta emot? Nu handlar det om nästa år. Jag pratar inte om vad Sverigedemokraterna vill ha i framtiden, utan det är nästa år vi lägger fram en budget för.

Jag tycker att det vore sjyst om kommunerna kunde få ett besked om hur de ska klara av mottagandet utan dessa ersättningar.

Anf. 6 PAULA BIELER (SD) replik:

Herr talman! Precis som jag sa i min förra replik: Just därför har vi mycket stora summor kvar – därför att det redan finns personer i landet.

De nedskärningar som vi gör är som sagt i paritet med den minskning av invandringen som vi beräknar redan nästa år, i och med att de förslag som vi presenterar går att implementera redan i morgon. När vi lade vår budget pratade vi om att en minskning med ungefär 95 procent av samtliga asylsökande till Sverige inte alls är orimlig med tanke på att det i princip är omöjligt att komma till vårt land i dag utan att passera säkra länder på vägen. Då är det helt orimligt att Sverige ska fortsätta sitt mottagande när det havererar, när vi står inför en systemkollaps som på många håll redan har startat.

Några av de satsningar som räknades upp, till exempel hemutrustningslån, har vi alltid varit emot i sin helhet, just för att det ställer grupp mot grupp, därför att vissa får fördelar som andra invånare i vårt land inte får. Det är en helt barock politik. Det är det som skapar motsättningar i vårt samhälle. Det är det som ställer grupp mot grupp. Det är det som skapar fördomar, bråk och segregation. Jag förstår inte hur någon som anser sig vara human eller vill att man ska överbrygga skillnader och konflikter kan stå upp för en politik som gör skillnad på människor.

Anf. 7 JOHANNA JÖNSSON (C):

Herr talman! Världen förändras just nu väldigt fort. Vi står mitt i en helt ny verklighet, och det enda vi vet är att vi inte har en aning om hur ens den närmaste framtiden kommer att se ut. Vi kan bara gissa.

En sådan gissning är att väldigt många av de system som vi har på plats i dag kommer att behöva förändras i grunden och att det måste gå fort. De

orden sa jag för ett år sedan, när vi stod här och debatterade just detta utgiftsområde. Sedan dess har väldigt mycket hänt både i Sverige och i omvärlden. Men här i politiken, på just det här området, tar vi myrsteg.

Förra året, när jag stod här, talade jag om att vi med våra fyrkantiga och dåligt byggda system sätter krokben för människor som kommer hit. Jag talade om några av de system som behövde ändras, inte minst på arbets- och bostadsmarknaden. Men väldigt lite har hänt där. Med det ökade antal människor som söker skydd i Sverige är det såklart ännu mer bråttom nu än det var för ett år sedan, och de här sakerna behöver fortfarande göras.

Även om vi här i riksdagen inte riktigt har hunnit med finns det ljusglimtar på andra håll. Allt fler kommuner, företag, föreningar, ideella organisationer och en mängd privatpersoner gör massor hela tiden. När all den kraften börjar verka, när de inser att vi inte kommer att lösa den här situationen utan att de måste ta saken i egna händer, då händer det saker.

I Åre sysslar man med matchning av nyanlända, med väldigt goda resultat. Man har insett att Arbetsförmedlingen behöver finnas på plats. Man behöver ha bättre koppling till företagen. Då kan man matcha folk. Då får man ut människor i arbete, och plötsligt är de en resurs i stället för en belastning.

I Sundsvall gjorde man en inventering bland alla sina företagare. Det man kom fram till efterfrågades var att personerna skulle läsa yrkessvenska i stället för att sitta och läsa om Selma Lagerlöf och litteraturhistoria i sfi:n. Man ville också ha handledare som var med den första tiden för att stötta människor så att man hade någon att vända sig till om språket inte fungerade. Det gjorde att man plötsligt fick ut massor med människor som man hade ansett var oanställbara.

I Kalmar letar man vårdpersonal vid hälsoundersökningarna. I Ronneby har man ett stort projekt med brobyggare och med samhällsorientering där man lotsar familjer som ska sätta sina barn i skolan genom de första fyra veckorna på ett helt fantastiskt sätt. Det har minskat konflikterna i samhället och gjort att väldigt många människor kommer ut i arbete snabbare.

I Växjö är det samma sak, och på många andra håll i landet sysslar man med projekt som förbättrar läget och som vi vet fungerar, som man har hållit på med ett tag. I Vänersborg håller man på med lärare. Man för in dem snabbt redan under tiden som asylsökande för att de ska kunna gå på en skola, lära sig svenska och snabbare kunna jobba sedan.

Det här är bara ett litet urval av alla de lyckade exempel som faktiskt finns runt om i landet. Det är den här typen av verksamheter som vi borde stötta och sprida. Men i stället fortsätter man att sätta käppar i hjulet.

I Nybro har man till exempel lediga platser på en svetsarutbildning där nästan alla blir anställda efteråt. Men man får inte ta in vare sig de asylsökande eller de nyanlända där, trots att de är många i just Nybro kommun. Arbetsförmedlingen får inte betala kommunen för de platserna. Men nu gör man det ändå, på kommunens bekostnad, eftersom man förstår att det är bättre för samhället. Men vi har byggt system som inte fungerar.

I Åre säger man att det största problemet fortsätter att vara samma sak: Man får inte använda kommunens anpassade arbetsmarknadsutbildningar för den här gruppen. Och i Vänersborg, där man jobbar med lärarna, påpekar man att det är väldigt svårt för någon som nyligen har anlänt från Syrien att få ett utdrag ur det syriska brottsregistret – såklart, det kan vem

som helst förstå. Därför har man behövt kringgå detta genom att ha en uppföljning och en utvärdering av personen i stället. Man hittar flexibla system. Det är precis det vi ska syssla med här.

Samtidigt tar det nu flera månader för asylsökande att få sina arbetstillstånd och sina samordningsnummer för att kunna starta ett bankkonto, och praktikplatser blir inte godkända. Man håller människor från arbetsmarknaden, och det fortgår precis hela tiden. Men när man sitter i passivitet kommer den kraft som man har från början – den kraft man kommer hit med och som skulle kunna leda till att man kanske startade ett företag eller fick ett jobb – att försvinna, dag för dag. Vi har handläggningstider som är uppe i flera år nu.

Det kan inte få fortsätta så här.

Småföretagen fortsätter år efter år att ange att det största hindret för dem att växa är att de saknar kompetens. Folk tror att det är bara är högutbildad kompetens som behövs. Nej, det saknas en massa människor. Det saknas kockar och svetsare. Serviceföretagen anger att de inte kan hitta bra personer att anställa och att de inte litar på Arbetsförmedlingen. Det är här vi måste sätta in resurser. Det är här som lösningen finns.

Men vad gör man i stället? Jo, man ger upp. Man säger: Nej, vi ska inte förändra systemen. Vi ska fortsätta att krångla till det för folk. Vi ska fortsätta att hålla människor ute från arbetsmarknaden. Vi ska fortsätta att ställa alla de krav som gör att det inte byggs, att företagen inte växer, att sjukvården har svårt att hinna med, att skolorna inte får tag i lärare och att socialtjänsten i många kommuner nu går på knäna. Vi ska fortsätta med det.

Om det krockar med människors rätt att söka skydd i Sverige, vad gör vi då? Just nu säger regeringen att vi ska ta bort den möjligheten, att vi ska göra det svårare. Precis innan jag gick in här i kammaren läste jag en artikel som berättar om att de första båtflyktingarna har kommit till Sverige. Det går inte att bara stänga gränser och tro att det inte påverkar någon. De här människorna finns ändå. I stället för att snabbprocessa en lag om idkrav, som nu ska träda i kraft före jul – då plötsligt går det fort, då är det inga myrsteg – borde vi snabbprocessa den oändliga listan med saker som gör att vi släpper in folk, inte bara för att få skydd här utan också släpper in dem på arbetsmarknaden och bostadsmarknaden och i samhället.

Det är där vi borde lägga vår kraft.

I detta anförande instämde Annika Qarllsson (C).

Anf. 8 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V):

Herr talman! Debatten i dag blir lite annorlunda än den kunde ha varit. Vi behandlar den budget som förhandlats fram mellan regeringen och Vänsterpartiet, det som gäller utgiftsområdet. Men sedan dess har mycket annat hänt, även från regeringens sida, som får konsekvenser för området och nyanländas förutsättningar för etablering. Jag kommer därför att behöva tala lite om det också.

Detta borde egentligen vara en debatt som enbart kändes som startskottet på en bra och positiv väg till etablering, efter åtta år av borgerligt haveri på området. Från Vänsterpartiets sida är vi mycket nöjda över att i budgeten ha tagit viktiga steg bort från den ensidiga nedrustningen av välfärd och marknadisering av viktiga funktioner, för att i stället ta steg mot en

annan fördelning av gemensamma resurser och satsningar som ska kunna rusta människor för utbildning och arbete. Vi är helt övertygade om att borttagandet av lotssystemet var helt nödvändigt, eftersom det i mångt och mycket helt saknar motstycke när det gäller vad vi tidigare har sett i form av kriminalitet, fusk och resursslöseri med skattepengar.

Andra viktiga prioriteringar i budgeten är den tydliga viljeinriktningen att alla kommuner ska ta emot. Det är en fråga som Vänsterpartiet har drivit länge och som vi förhoppningsvis snart kan genomföra, i och med den proposition från regeringen som nu ligger på riksdagens bord. Även ökad kommunersättning för mottagande av nyanlända, stöd till länsstyrelserna för samordning av mottagande samt medel för att börja vissa aktiviteter på förläggningen är viktiga och positiva framsteg. Särskilt viktigt är det att regeringen faktiskt tar ordentliga steg för att anpassa utbildningsinsatser och jobbförberedande insatser till individen genom helhetsgrepp kring validering och snabbspår.

Även om det finns en del steg kvar att ta, till exempel att utöka svenskundervisningen och påbörja kartläggningen av kompetensen från dag ett för att inte tappa viktig tid under asylprocessen – majoriteten av dem som kommer hit nu kommer att få stanna, och det är lika bra att börja – är den inriktning som stakas ut med dessa första steg helt rätt, alltså att ge ekonomiska förutsättningar, stöd och inriktning till alla aktörer i mottagandet och att renodla insatser så att de på ett effektivare sätt kan göra det som de är bra på.

Men tyvärr verkar regeringen nu ha hejdat sig mitt i steget och riskerar att byta riktning.

När regeringen kallade till de första samtalen om bättre flyktingmottagande var vi i Vänsterpartiet mycket positiva. Det är alldeles uppenbart, precis som Johanna Jönsson just nämnde, att alla de som just nu arbetar dygnet runt i Sverige för att ta emot flyktingar behöver mer stöd. Kommunerna behöver få både ekonomiska och praktiska förutsättningar att skapa ett bra mottagande som rymmer många. Det finns nämligen ingen tvekan om att läget på sina håll är ansträngt, inte minst i ankomstkommunerna. Samtidigt finns det fortfarande en rad kommuner som inte alls klarar situationen, även om de inte har mycket att göra. Det handlar om de som inte har tagit sitt ansvar eller som har mycket kapacitet kvar att utnyttja.

Om man talar med kommunerna ute i landet är budskapet inte: Stäng alla gränser. Snarare är budskapet: Stötta oss och låt oss tillsammans hitta sätt att klara detta – nya regeländringar och nya sätt att hantera saken. Ge oss ekonomiska förutsättningar att bygga och anställa.

Det var med denna förhoppning vi gick in i samtalen. Låt oss hjälpas åt. Låt oss fokusera på det praktiska.

Men tyvärr visade sig samtalen inte handla om detta i någon större utsträckning. Det var mycket bra saker som föll ut ur överenskommelsen, till exempel mer pengar till kommunerna och att alla kommuner ska ta emot. Det var sådant som regeringen mycket gärna kunde ha kommit överens med Vänsterpartiet om i en tilläggsbudget, eller sådant som det redan fanns en riksdagsmajoritet för.

Borgerligheten å sin sida använde situationen för att få igenom sin gamla vanliga arbetsmarknadspolitik med otrygghet och sänkta löner.

När det gäller de tillfälliga uppehållstillstånden vet vi alla, från forskningen, att det inte funkar bra. Föga förvånande är otrygghet ingen framgångsfaktor när det gäller möjligheter för människor att etablera sig i ett land – tvärtom. Dessutom innebär det att vi kommer att ha en grupp otrygga människor på arbetsmarknaden som är beroende av arbetsgivarens välvilja för sin framtida trygghet i Sverige. Detta är en situation vi känner igen från arbetskraftsinvandringens absoluta avigsidor. Det är en situation som leder till att den anställda är extremt sårbar för att utnyttjas och att arbetskamraterna som står bredvid får svårt att konkurrera med de villkor och den lön som en otrygg människa är beredd att acceptera. Det är smått obegripligt att en socialdemokratisk regering är beredd att genomföra det.

Att förslaget dessutom förväntas förvärra ytterligare efter den här nya överenskommelsen gör det värre. Människor som flytt helvetet i Syrien kommer nu att få vänta minst fem år på att återförenas med sin familj – först två år när de väntar på sitt uppehållstillstånd och sedan tre år när de väntar på ett permanent uppehållstillstånd. Det borde vara ganska självklart att det inte heller är en bra grund för etablering. Dessutom riskerar detta att göra att människor tar med sig hela familjen i den livsfarliga båten på Medelhavet. Dem av oss som har stått på stranden i Lesbos vet vad det betyder när människor kliver i land med sina blöta barn.

Herr talman! Genom att godta denna borgerliga arbetsmarknadspolitik som ställer arbetare mot arbetare har regeringen dessutom satt sig i en position där den verkliga konflikten suddas ut, nämligen den mellan en politik för stabil välfärd och en borgerlig politik som under lång tid har lämnat välfärden utsvalten och försvagad, med skatteskattningar i 140-miljardersklassen och med mycket mindre möjligheter till ett bra mottagande än vi hade tidigare.

När regeringen nu kallar till nya samtal verkar utgångsbudet redan före förhandlingarna vara helt på Moderaternas och Kristdemokraternas planhalva. Nu är det inte längre ens på ytan tal om att låta samtalet fokusera på att förbättra mottagandet, utan allt handlar om att minska antalet personer som söker asyl i Sverige. Det är ett oerhört allvarligt steg för Sverige som Vänsterpartiet aldrig kan acceptera.

Frågan om vad som egentligen gäller i de överenskommelser som regeringen nu sluter i all hast finns här. Vi håller vad vi lovat och är alltid beredda på nya samtal som leder vidare i den riktning som regeringen och vi stakade ut i denna budget. Vi är mer än redo att ta tag i ett utökat stöd till kommuner och landsting för att underlätta mottagandet, både ekonomiskt och när det gäller regelförenklingar. Vi är även beredda att vara med och ta ansvar för investeringar i bostäder och fortsätta skapa bättre förutsättningar för utbildning och arbete.

Däremot är vi inte beredda att ställa rätten till asyl mot välfärd, framför allt eftersom det i grunden är en falsk motsättning. Sverige har historiskt klarat ett stort flyktingmottagande just för att vi investerar i människor och bygger Sverige större. Det, herr talman, behöver vi göra även nu. I fråga om detta kommer regeringen alltid att ha en given samarbetspartner i Vänsterpartiet.

Anf. 9 HANIF BALI (M) replik:

Herr talman! Det var ett mycket intressant inlägg. Jag har varit med om att man ska lajva opposition. Men jag har aldrig varit med om en sådan

konst i att samtidigt vara emot någonting som man själv aktivt ska rösta på och inte har ett alternativ till.

Det som Christina Høj Larsen säger om att det inte finns någon mot-sättning alls mellan välfärd och ett hur stort mottagande som helst är intressant. Hon säger att vi har klarat det tidigare för att vi har satsat på välfärden.

Vi har aldrig varit i närheten av dessa siffror. Men senast som vi hade mycket höga siffror var i mitten av 90-talet under Balkankrisen då många flyktingar kom hit. Jag vill minnas att detta följdes av en period med nedskärningar inom välfärden.

Att säga att vi har klarat av detta för att vi satsade på välfärden är en helt felaktig historieskrivning.

Nu har vi kommit överens med regeringen om ett utvidgat RUT, jobb utanför kollektivavtal och massor av välbehövliga reformer för att bidra till ökad sysselsättning. Då blir min fråga: Kommer Vänsterpartiet fortfarande att stödja en sådan budget när dessa saker så att säga kommer att bakas in i en budgetproposition nästa år? Kommer Vänsterpartiet att rösta på en sådan budget? Har regeringen sitt budgetunderlag kvar?

Anf. 10 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V) replik:

Herr talman! Man kan alltid räkna med Hanif Bali när det gäller två saker. Det ena är att sänka debatten till en ny bottennivå och börja recensera och tala om lajvande. Det andra är att han är redo att offra vad som helst för att skydda ränteavdrag och vinster och för att sänka människors löner. Det är i grunden just vad han försöker täcka över med sin argumentation varje gång.

I valet mellan utgiftstak och tak över huvudet för vanligt folk kommer han alltid att välja utgiftstaket. Så är det. I valet mellan flädiga badrumsrenoveringar och fler socialsekreterare och lärare kommer han alltid att välja sida för dem som redan har. Så funkar det.

Det är gammal vanlig moderatpolitik. Det nya är nog att man med den här politiken tydligare försöker anpassa sig till en retorik som vi känner igen från ett parti som Reinfeldt aldrig hade velat ta i med tång.

Samtidigt brukar just arbetslinjen och kortare tid till etablering faktiskt vara en käpphäst för er moderater – eller hur? Med tillfälliga uppehållstillstånd ser man nu till att det faktiskt blir tvärtom. Jag undrar såklart hur man ska få ihop det. Först får människor vänta i två år på uppehållstillstånd. Det är så det de facto kommer att vara. Sedan får de ett tillfälligt uppehållstillstånd i tre år. Det är totalt fem år i ovisshet och otrygghet.

All forskning säger att ju längre tid man väntar utanför eller i ovisshet, desto sämre blir etableringen. Hur i all världen får Hanif Bali det att gå ihop?

Anf. 11 HANIF BALI (M) replik:

Herr talman! Det är väldigt intressant – tydligen är jag för ränteavdrag och sådant, och det är väldigt dumt. Men du kommer att votera om en budget snart, Christina Høj Larsen. Är det mer ränteavdrag i den eller inte? Det är ju mer ränteavdrag, och du röstar för det. Du kan inte kritisera mig för att jag stöder saker du kommer att rösta för i morgon. Det är inte en rationell logik och inte en rationell debattmetod.

Det är intressant att du lyfter upp TUT och allt det här om att tillfälliga uppehållstillstånd är av ondo. Det finns forskning som visar att tillfälliga uppehållstillstånd leder till sämre integration, men samtidigt vet vi att det bygger på att människor är helt hjälplösa och inte kan påverka sin situation.

Vad Moderaterna förespråkar är tvärtom att ge människor agens, det vill säga att den som utbildar sig, tar ett arbete och anstränger sig får högre avkastning. Då får man inte bara ett tillfälligt uppehållstillstånd, utan då kan det bli ett permanent uppehållstillstånd. Den forskning som finns visar snarare att det tvärtom bidrar till större drivkrafter och en bättre etablering. Påståendet att all forskning visar att tillfälliga uppehållstillstånd är negativa är alltså felaktigt.

Sedan är det ganska intressant att de flesta andra länder har tillfälliga uppehållstillstånd och har bättre integration än Sverige. Jag menar, hur går det ihop? Tyskland har bara tillfälliga uppehållstillstånd, men det går ganska bra för deras integration. Avsaknaden av logik hos Vänsterpartiet kanske fungerar, men det blir lite märkligt när ni i morgon kommer att rösta för detta. Ni kommer ju att rösta för ränteavdrag, jobbskatteavdrag och alla de saker som finns i budgeten.

Min fråga är därför, återigen: Kommer du att rösta på regeringens budget nästa gång den lägger fram en med utvidgat RUT och YA-jobb, Christina Höj Larsen?

Anf. 12 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V) replik:

Herr talman! Hanif Bali saknar uppenbarligen helt verklighetsförankring. Det är självklart så att vi när vi förhandlar en budget gör vårt allra bästa för att få igenom så mycket vänsterpartistisk politik som möjligt. Vi har gjort bedömningen att det vi har kommit överens om räcker för att vi ska kunna ställa oss bakom detta. Det är ett steg i rätt riktning, precis som jag sa i anförandet. Det är inget konstigt; det är sådant ni i Alliansen har fått göra under ganska lång tid. Det tror jag alltså att Hanif Bali egentligen känner igen ganska väl.

När det gäller det här med tillfälliga uppehållstillstånd väcker det dock en del frågor. Vilken arbetsgivare har lust att investera i arbetskraft man inte vet om den ska vara kvar? Vem har lust att investera i lite utbildning och lite kompetensutveckling, eller ens att ta in någon på praktik, om man inte vet om personen kommer att vara kvar i landet?

Dessutom visar forskningen inte alls det Hanif Bali här försöker belägga. Den visar faktiskt i stället att alla, även de som är förhållandevis trygga på arbetsmarknaden, får sämre förutsättningar om man har tillfälliga uppehållstillstånd. Det finns till och med en paradox som är knuten just till detta, och det är att människor som får permanenta uppehållstillstånd oftare vågar ta steget att återvända till hemlandet. De vet nämligen att de har möjlighet att komma tillbaka till det land där de har permanent uppehållstillstånd. Så fungerar det. Den person som har ett tillfälligt uppehållstillstånd känner inte tryggheten att våga ta det steget.

Hanif Bali låter mycket men är väldigt sällan förankrad i det vi vet om hur saker funkar.

Anf. 13 JOHANNA JÖNSSON (C) replik:

Herr talman! Jag har de senaste dagarna sett en hel del i medierna där vi Centerpartiet gärna klumpas ihop med Vänsterpartiet. De säger att vi nu har ställt oss utanför, tillsammans med Vänsterpartiet, och säger nej.

Detta har stört mig och många med mig. Jag ser nämligen en stor skillnad mellan våra två partier. Ja, båda partierna säger nej till att begränsa möjligheten för människor att söka skydd i landet, men en väldigt viktig skillnad är att vi i Centerpartiet har tagit stora steg under året för att föreslå vad vi i stället vill göra för att klara av den otroligt svåra situation som framför allt många kommuner men även landsting och andra delar av samhället befinner sig i.

När du nu står här och talar om att det behövs insatser, Christina Høj Larsen, hör jag samtidigt inte en enda insats nämnas. Du talar om de förhandlingar som vi satt med i och som även vi skrev under på. Vi satt där för att vi hade konkreta saker – en lång lista med grejer – vi ville ha in och som vi fick med. Vi är väldigt stolta över att ha fått igenom dem, för de kommer att göra verklig skillnad för människor som har kommit till det här landet.

Det är lätt att säga nej. Det är lätt att säga: Stopp, nej – det där är dåligt, och det där är dåligt. Någonstans måste man dock tala om vad man vill göra i stället. Min fråga till dig är därför vad Vänsterpartiet vill göra i stället, Christina Høj Larsen. Hur ska ni lösa den svåra situationen? Det räcker inte att bara säga: Vi höjer skatten, så har vi fixat det. Det är det enda jag har sett från er, i en debattartikel. I övrigt – ingenting.

Anf. 14 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V) replik:

Herr talman! Jag har också noterat den sammanblandningen. Även om vi är överens i just de delar som gäller att försvara asylrätten är det sant att det finns väldigt mycket vi inte alls är överens om. Jag tror att det kan vara på sin plats att förtydliga det. En av de saker vi inte är överens om och som jag även berörde när det gäller de övriga borgerliga partierna är pratet om att alltid sänka trösklarna. Det är alltså en attack mot arbetsrätt och arbetsvillkor som vi vet betyder ungefär samma sak. Det betyder oftast lägre löner och sämre villkor. Det finns alltså en hel del saker vi inte är överens om.

För Vänsterpartiet, skulle jag vilja säga, är kärnan i ett bra mottagande framför allt att skapa en välfärd som faktiskt rymmer folk. Vi måste både skapa bostäder på kort sikt och se till att det blir möjligt för människor att inhysa asylsökande i sina hem. Vi måste ha modulbostäder, och staten måste ta ett större ansvar i asylmottagandet så att vi kanske kan tränga undan några Frasse Fixare – i alla fall de värsta. Kommuner ska också på ett lättare sätt kunna ha ansvar för de nya stödboendena för ensamkommande.

Jag är lite glad att Johanna Jönsson tog upp just en del av exemplen från kommunerna. Vad det kommer att betyda är just att vi måste göra en hel del ändringar när det gäller det rent praktiska ute i kommunerna. Jag är helt medveten om och faktiskt inställd på att det är så det måste vara. Det gäller såväl lärarförsörjning som rekrytering redan under asylprocessen – en kartläggning av vad för personer det finns, och så vidare. Det finns alltså väldigt mycket att göra.

Prot. 2015/16:37
2 december

*Jämställdhet och
nyanlända invandrades
etablering*

Anf. 15 JOHANNA JÖNSSON (C) replik:

Herr talman! Detta är symtomatiskt enligt mig. Det är så här debatten har sett ut under väldigt lång tid. Man säger *vad* som ska göras – vi ska ha snabbare validering, vi ska ha fram bostäder snabbare och vi ska få folk i jobb snabbare. Människor ska lära sig språket snabbare. Men man säger ingenting om *hur* detta ska göras. Det är ju där vi är nu. Vi måste kunna peka på *hur* det ska göras och *vem* som ska göra detta. Varifrån ska du ta resurserna för att göra det, Christina Høj Larsen?

Jag efterfrågar något mycket mer konkret, för det här blir fluff. Det är samma fluff som vem som helst här inne skulle kunna säga. Kommunerna måste kunna vara med – ja, men hur ska det göras? För mig var det väldigt tydligt i de förhandlingar vi hade att Vänsterpartiet inte har några som helst svar på dessa frågor. Man kommer med små duttgrejer som inte skulle lösa situationen, och jag ser att man inte är det minsta förberedd på att fundera över om de positioner man har haft tidigare verkligen har varit de rätta.

I vårt parti har vi behövt kasta om saker. Vi har sagt saker tidigare, och nu har vi fått säga: Nej, det där var nog inte så smart. Vi har varit beredda att göra det i den här nya och väldigt svåra situationen, men jag ser ingen sådan vilja över huvud taget hos Vänsterpartiet. Det tycker jag inte är att ta ansvar, och jag tycker att det är otroligt naivt att tro att vi bara kan fortsätta med samma sak som tidigare.

Utöver att jag hoppas få lite bättre svar än så här undrar jag också över det Hanif Bali till viss del var inne på. Om Socialdemokraterna och Miljöpartiet i nästa budget går fram med sina förslag om att börja stänga gränsen och ta bort möjligheten för en majoritet av människorna som söker asyl att faktiskt göra det här, bland annat med id-kraven, vad kommer Vänsterpartiet att göra? Kommer ni att skriva under på det? Kommer ni att säga att det är okej, eller kommer ni att sätta hämlarna i marken och säga nej igen?

Jag undrar genuint över detta. Jag är oroad över utvecklingen, och jag vet att du är det till viss del, Christina Høj Larsen. Men vad kommer ni att göra?

Anf. 16 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V) replik:

Herr talman! Jag är inte oroad till viss del, utan jag är väldigt oroad, och det vet Johanna Jönsson mycket väl. Det finns ingen anledning att förminska varandra på den punkten.

Jag har väldigt svårt att föreställa mig att Vänsterpartiet framöver kan ställa sig bakom en situation där man stänger gränserna. Men vi är som sagt alltid beredda att föra samtal. Vi får se vad de samtalen mynnar ut i, i nya förhandlingar. Men utgångspunkten är att det är mycket svårt att föreställa sig att vi kan ställa oss bakom något som i grunden innebär att man ställer välfärd mot asylrätt. Det är inte någonting som vi är beredda att göra.

Johanna Jönsson gjorde något som är ganska intressant och som händer väldigt ofta när man debatterar med borgerliga representanter. Det är att ni först säger att ni inte vill höra någonting om skatteökningar och inte höra någonting om den generella välfärden, men ni har inga förslag. Samtidigt är det som är själva kärnan i både det som har fungerat historiskt i Sverige och det som kommer att fungera framöver just att vi tillsammans gör investeringar i till exempel bostäder. Det är ingenting som kommer att ploppa upp av sig självt, utan det gäller att vi tillsammans tar ett politiskt

ansvar och ser till att det byggs, att det finns till exempel statliga krediter – att det händer någonting.

Det måste såklart också ske i nära samarbete med en utbildningssatsning, för vi vet alla att det finns människor som inte har tillräcklig utbildning för att kunna bygga Sverige i den omfattning som skulle behövas. Sverige behöver framför allt utbilda många fler i någon typ av mellanskikt-nivå, och det behöver vi investera i. Vi har nu möjligheten att göra det.

Anf. 17 FREDRIK MALM (L) replik:

Herr talman! Vi är flera partier här som historiskt har stått upp för en human flyktingpolitik. Det smärta att vi nu tvingas genomföra åtgärder i Sverige som innebär att inflödet kommer att minska – så är det. Men det följer av det faktum att de rättsakter som gäller i Europeiska unionen de facto är satta ur spel: Dublinförordningen, asylprocedursdirektivet, egentligen också delar av Schengensamarbetet och det yttre gränsskyddet. Det innebär att vi har haft ett inflöde under oktober och november på ungefär 10 000 personer i veckan.

Vänsterpartiets sakposition är att alla personer som kommer hit ska ha rätt till permanenta uppehållstillstånd, det vill säga rätt att stanna i Sverige för resten av livet. Man ska inte ha några gränskontroller, man ska inte ha rätt att se personers identitetshandlingar, man ska inte ha några försörjningskrav, man ska inte heller kunna göra några medicinska åldersbedömningar av ensamkommande och så vidare.

Den rimliga konsekvensen av detta, och som all logik talar för, är givetvis att det inflöde vi har nu kommer att fortsätta utan slut om man inte gör några som helst åtstramningar för att kunna hantera nuvarande situation. Det betyder ungefär 7 000–10 000 personer i veckan de kommande åren.

Om man då samtidigt tittar på Vänsterpartiets krav när det gäller de här människornas möjlighet att komma in på arbetsmarknaden är det fullständigt tvärstopp. Ni är inte beredda att göra minsta eftergift för att sänka trösklarna. Man ska inte ha några som helst trösklar in i Sverige, men man ska ha skyhöga trösklar in på den svenska arbetsmarknaden.

Då är frågan: Vad säger du, Christina Höj Larsen, till dem som nu kommer och som ska få permanenta uppehållstillstånd men som möter en arbetsmarknad där det inte finns några åtgärder så att de kan komma in?

Anf. 18 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V) replik:

Herr talman! Det som Fredrik Malm kallar inflödet är alltså människor, människor som är i behov av skydd.

Det vi säger är inte att alla som kommer ska få permanenta uppehållstillstånd utan att alla ska få rätt till en asylprövning. Sedan kommer det att avgöras vilken typ av uppehållstillstånd de får. Det är egentligen så det har funkat ganska länge. Migrationsverket ger permanenta uppehållstillstånd till dem som kommer från länder där konflikterna bedöms vara varaktiga, och det är de allra flesta i det här läget.

Fredrik Malm säger att nu tvingas vi att ta till de här åtgärderna. Jag undrar om det verkligen är så. Har vi uttömt alla andra möjligheter? Jag skulle nog säga: Nej, vi har inte uttömt alla andra möjligheter. Vi har inte gjort annat än att vi sagt till på skarpen till EU, och det måste jag säga inte är det effektivaste sättet när det gäller Ungern och andra stater.

Prot. 2015/16:37

2 december

*Jämställdhet och
nyanlända invandrades
etablering*

Det vi hade behövt göra är såklart att sätta ekonomisk press bakom orden. I stället för att sätta press på flyktingarna, som man just nu gör, borde man sätta ekonomisk press på EU. Det kunde man ha gjort, och kan man fortfarande göra, genom att hålla inne EU-medlemsavgiften. Jag tycker att det är ett ganska rimligt grepp. Om de andra inte håller vad de har lovat kommer vi inte att betala. Då har vi all anledning att använda medlemsavgiften till det som behöver göras i Sverige, och det är ganska mycket.

Anf. 19 FREDRIK MALM (L) replik:

Herr talman! Då är Vänsterpartiets svar till de tiotusentals människor som kommer till Sverige, som kommer att få vänta lång tid på sina uppehållstillstånd – merparten av dem kommer sannolikt att få stanna i Sverige – att vi ska sätta ekonomisk press på andra EU-länder. Men hur hjälper det de personer som är i Sverige nu?

Ni i Vänsterpartiet säger att ni är beredda att fortsätta ha en ordning i Sverige där det kommer kanske 10 000 personer i veckan. Då talar vi om uppemot en halv miljon per år, och med reglerna för anhöriginvandring och annat kommer det förstås att bli fler. En stor del av de här personerna kommer att ha svårt att komma in på arbetsmarknaden. Många av dem är inte högutbildade och har inte kunskaper som går att validera. Samtidigt säger ni i Vänsterpartiet att alla ska ha rätt till heltid på arbetsmarknaden. Man ska ha kortare arbetstider. Man ska ha lägre krav i ersättningssystemen. Man ska höja bidragen. Dessutom skriver ni något som är närmast obegripligt i ert valmanifest: Med vår politik får låg- och medelinkomsttagare oförändrad inkomstskatt. Men, herregud, i kommun efter kommun kommer man ju nu att höja skatten. Det är ett löfte som inte kan hållas här. Låg- och medelinkomsttagare betalar ju kommunalskatt. Ni lovar i ert valmanifest att ni inte ska höja några skatter i några kommuner någonstans i Sverige.

Frågan blir då till Christina Höj Larsen: Vill du ha din välfärdsstat skadad eller rörd? Hur ska vi hantera detta? Hur ska vi klara detta? Ni måste ju ha några förslag som sänker trösklarna in på arbetsmarknaden för de människor som kommer till Sverige. Annars kommer vi inte att klara denna situation.

Christina Höj Larsen säger att vi ska sätta ekonomisk press på andra EU-länder. Ja, och faktum är att delar av de förslag som regeringen nu har presenterat innebär en press på andra länder. Men de säger ju Vänsterpartiet nej till.

Anf. 20 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V) replik:

Herr talman! De förslag som presenterats sätter press på de människor som är på flykt. Att man stänger gränserna genom hela Europa är en dominoeffekt. Det är tydligt för envar.

Vänsterpartiets svar till dem som kommer till Sverige i dag och i morgon är att vi förstår att det krävs investeringar i dem som människor och i samhället som helhet för att vi ska få det här att funka. Vad menar jag då med det? Jo, jag menar att vi inte ska vänta två år, tills en person fått det uppehållstillstånd som vi vet att den kommer att få, med att låta personen få börja lära sig svenska. Det är ganska viktigt och en investering som vi redan nu ser kommer att behövas. Låt oss börja med den från första dagen.

Det borde vara ganska självklart. Det innebär också att vi från dag ett ska kartlägga vilken typ av kunskap personen har och vad som kan behövas för att komma i fråga på arbetsmarknaden.

Den svenska arbetsmarknaden i dag ser faktiskt ut så att vi visserligen har en arbetslöshet men att vi dessutom har ett rekryteringsbehov, framför allt i mellanläget. Dessutom har vi människor som egentligen har mellankompetens men som har jobb där det räcker med väldigt låg utbildning. Det är en missmatchning som vi måste göra någonting åt. Det är några av de saker vi behöver göra.

Och om man gör investeringar i både infrastruktur och bostäder är det inte så att det inte kommer andra delar av samhället till del, utan för varje byggjobbare är det fem andra som också får jobb. Detta är inte okänt. Det här är viktiga och helt basala saker som inte borde vara nödvändiga att ens ifrågasätta.

Det som sker från borgerligt håll hela tiden är att man först ifrågasätter den gemensamma välfärden och den ekonomiska politiken som verktyg för att kunna bygga Sverige större och sedan underkänner samtliga förslag. Så kan man göra, men det är inte min politik.

Anf. 21 FREDRIK MALM (L):

Herr talman! Vi befinner oss nu i en situation där de människor som är på flykt i världen aldrig någonsin varit fler. Över 60 miljoner människor befinner sig på flykt. Vi har också sett väldigt många människor komma till Sverige de senaste månaderna.

Låt mig redogöra för några utgångspunkter för Liberalerna rörande vår migrations- och integrationspolitik och sedan säga några ord om jämställdheten på slutet. Jag har inte så många minuter till mitt förfogande.

Vi har en situation där Europeiska unionens centrala rättsakter på migrationsområdet de facto är satta ur spel. Det innebär att väldigt många människor kommer till Sverige och Tyskland. Samtidigt är det så att om man slaviskt skulle följa de olika EU-regelverken skulle det bli ett väldigt stort tryck framför allt på Grekland och Italien. Följer man slaviskt EU:s asylregler blir det en orimlig kantring åt några sydeuropeiska länder. Och när det här helt är satt ur spel kommer motsvarande tryck på Sverige och Tyskland i stället.

Det här är inte en ordning som fungerar. Nu måste EU-kommissionen arbeta med detta fram till i mars, då jag tror att det ska komma förslag på hur man skulle kunna revidera Dublinförordningen och så vidare för att få ett större gemensamt ansvarstagande i Europa. I vårt parti och i den liberala gruppen i Europaparlamentet, Aldegruppen, vill vi se en utveckling med ett större gemensamt ansvarstagande och en mer fungerande ordning.

Den andra utgångspunkt som är viktig, herr talman, är att om vi vill välkomna många människor till vårt land måste vi också se till att människor kommer in på arbetsmarknaden. Vi måste sänka trösklarna, så att människor kan få jobb. Vi har presenterat en rad olika förslag för detta. Dessa gäller skattelättnader, regelförenklingar, moderniserad arbetsrätt och så vidare. Vi ser framför oss en utveckling där det tryck vi nu har med väldigt många människor i mottagningssystemet också kommer att öka trycket på jobbskapandet.

Prot. 2015/16:37

2 december

*Jämställdhet och
nyanlända invandrades
etablering*

Det här handlar inte bara om högt utbildade människor. Vi är i Sverige väldigt fixerade vid talet om validering. Men väldigt många människor som kommer till vårt land har inte riktigt de språkkunskaper och den yrkeskompetens som den svenska arbetsmarknaden i dag efterfrågar. Vi måste vara ärliga med att situationen ser ut så. Det kommer att krävas stora förändringar för att människor ska kunna komma in, och det är viktigt att vi genomför dessa förändringar.

Herr talman! En tredje utgångspunkt som är viktig för oss i Liberalerna är att bostadsmarknaden reformeras. Vi behöver en friare hyressättning. Vi behöver regler som gör att det byggs mer och att det bestånd vi har hanteras effektivare, så att fler människor kan hitta bostad.

Det fjärde som är viktigt för att få integrationen att fungera är att vi tydligt förankrar demokratiska värderingar. Vi vill inte ha stora utanförskapsområden där värden som demokrati, jämställdhet och sekularism hotas, där unga flickor upplever att de inte har den frihet som man ska ha i Sverige och så vidare. Det är också väldigt viktigt att stärka de demokratiska grundvärderingarna i samhällsorienteringen.

Herr talman! Jag vill också säga några ord om jämställdheten, som glöms bort lite i den här debatten, vilket förvisso kanske inte är helt märkligt med tanke på den migrationskris vi har. Det är ändå så att vi har tagit några steg för att stärka jämställdheten, inte minst nu i och med beslutet om en tredje pappamånad, vilket vi ställer oss bakom i vårt parti. Men det finns också några punkter där vi är kritiska.

Vi tycker bland annat att det tar för lång tid för frågan om lönekartläggningar att behandlas. Förmågan att ändra åsikt skiljer den vise från den envise, som någon sa. Från Alliansens sida fattade vi redan 2006 beslut om att ta bort en stor del av lönekartläggningarna, och det var inte särskilt bra. Från vårt parti har vi sagt att vi vill ha lönekartläggningar varje år. Vi tycker att det är ett viktigt instrument. Det skiljer i livsinkomst nästan 4 miljoner mellan män och kvinnor i Sverige. En genomsnittlig man i Sverige tjänar 3,6 miljoner mer under ett yrkesliv än en genomsnittlig kvinna i Sverige. Det är orimligt. Givetvis måste vi komma framåt också på det området.

Anf. 22 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Herr talman! Som Fredrik Malm sa debatterar vi både jämställdhet och nyanlända invandrades etablering med anledning av det här betänkandet. Det är två viktiga områden, men kanske är det just nu så att vår tid mestadels tas upp av den flyktingkris som vi har. Människor söker sig skydd men också en framtid för sig själva och sina barn. Under 2015 har till dags dato ca 150 000 personer sökt asyl i Sverige. Hur många som kommer nästa år är oklart, men förmodligen kommer inte flyktingströmmen att minska i någon större omfattning.

Vi kommer därför att behöva satsa ännu mer på integrationsarbetet och på att stärka arbetet för nyanlända i Sverige. Vi måste klara av att göra det här på ett snabbt och effektivt sätt. Med tanke på det stora antal människor som kommer hit kommer det att krävas en rejäl kraftansträngning och resurser men också mobilisering i hela samhället för att det ska fungera på ett bra sätt.

Vi kristdemokrater kan känna en oro över hur nuvarande regering agerar, och det gäller just integrationsfrågan. Vi tycker framför allt inte att

man tar frågan om hur nyanlända ska komma i arbete på tillräckligt stort allvar.

För oss kristdemokrater är utgångspunkten för integrationspolitiken att man måste ge människor förutsättningar att kunna ta ansvar för sitt eget liv. Den jobbfientliga politik som regeringen i allmänhet driver riskerar att minska antalet jobbtilfällen för nyanlända invandrare, till exempel genom att ge sig på RUT-tjänsterna. Det är visserligen små förändringar man gör, men forskningen har visat att de påverkar tillgången och nyanställningarna inom sektorn väldigt negativt.

Regeringen ser uppenbarligen inte heller behovet av att reformera och förnya arbetsförmedlingsverktyget så att vi får en modern och flexibel arbetsförmedling. Om inte nyanlända snabbt får arbete eller praktik riskerar vi att många nyanlända fastnar i ett långvarigt socialt och ekonomiskt utanförskap. Det gynnar varken den enskilde eller samhället i stort.

Precis som regeringen är vi inne på att alla kommuner måste vara med och bidra. Vi är därför för en tillfällig lag som tvingar kommunerna att ta emot flyktingar. För att stärka kommunernas kapacitet att ta emot nyanlända invandrare föreslår vi att schablonersättningen höjs, men inte med lika mycket som regeringen föreslår. Samtidigt vill vi dock ha kvar en del av den prestationsbaserade delen. Vi vill ha både morot och piska i det kommunala mottagandet.

Vi delar flera av regeringens förslag vad avser tidiga insatser för nyanlända. Vi tror att kompetenskartläggningar, validering och tidig språkundervisning, redan i anläggningsboendet, är viktiga åtgärder. Kristdemokraterna har också lagt fram förslag om att föräldralediga ska kunna beredas studieformer i sfi som är anpassade för barnfamiljer. Vi ser ibland att inte båda föräldrarna har möjlighet att delta på grund av att man har små barn. Här behöver vi vidta åtgärder. Vi vill också se mer sfx, som finns i Stockholms län. Jag vet att Nacka kommun är väldigt duktig på det. Det är svenskundervisning med fokus på yrkesspråk. Vi tycker att det bör erbjudas nationellt som en påbyggnad på den kursplan som kommunerna är skyldiga att tillhandahålla för sfi.

Ytterligare ett förslag i syfte att stärka incitamenten till arbete är någonting som Göran Hägglund tog upp redan förra året i en artikel. Det är att sänka etableringsersättningen något för att i stället lägga incitament på arbete. Det innebär att den person som får ett arbete får skattebefrielse under fem år upp till en viss gräns genom ett etableringsuppdrag. På så sätt skapar vi ett incitament till att gå från bidrag till arbete.

Vi delar regeringens syn att systemet med etableringslotsar bör avskaffas, vilket också tas upp i betänkandet. Samtidigt vet vi att många ändå behöver en typ av stöd i att etablera sig på arbetsmarknaden. Frågan är om det kommer något alternativ till detta. Man kanske kunde få någon redogörelse från Socialdemokraterna på det området.

Vi är väldigt glada över och välkomnar det stora engagemang som i dag finns i civilsamhället. Det är flera som har tagit upp det. Vi ser organisationer och kyrkor som engagerar sig enormt för att hjälpa till och ta emot de flyktingar som kommer i dag. Därför föreslår vi ökat stöd till flyktingguider och familjekontakter.

Det är viktigt att de är med och bidrar till en snabb etablering och integration genom språkträning. Det kan vara simundervisning, läxläsning

och mycket annat. Därför har vi ställt oss positiva till de åtgärder som föreslås i den nya budgeten genom överenskommelsen den 23 oktober om 200 miljoner kronor till det civila samhället.

Herr talman! Avslutningsvis, innan min talartid är ute: Det är viktigt att vi fortsätter att ha fokus på jämställdhetsfrågan. Trots en historia av utveckling på jämställdhetsområdet och enorma framsteg i Sverige, som många ser upp till, måste varje generation på nytt vinnas för tanken på en reell jämställdhet. Här finns mycket kvar att göra.

En allvarlig problematik som vi tar upp i vår egen budgetmotion är överrepresentationen av kvinnor bland sjukskrivna och även förtidspensionerade, vilket är ett hot. Av den anledningen vill vi att det läggs mer resurser på att förebygga ute på arbetsplatserna. Där tror vi att Arbetsmiljöverket har en viktig roll att spela.

Anf. 23 ANNELIE KARLSSON (S):

Herr talman! Sverige står inför stora utmaningar. I detta svåra läge är det naturligtvis viktigt att vi samlar Sverige. Det är bra att vi är många ansvarsfulla partier som för samtal om insatser, samtal som handlar om flyktingsituationen.

Det krävs bättre ordning och reda i mottagandet. Ju bättre integrationen fungerar, desto bättre fungerar självfallet samhället, vilket gör att det fungerar bättre för den enskilda människan. Vi har gjort mycket, men det måste göras betydligt mer.

Vi vet att vi måste ta emot dem som kommer till oss betydligt bättre och ta till vara deras kunskaper, och vi måste se till att rusta dem med svenska språket. Vi vet att svenska språket är nyckeln för att komma in på arbetsmarknaden och en förutsättning för att bli en del av samhället.

De kunskaper och erfarenheter som människor som kommer till oss bär med sig är något som vi behöver på den svenska arbetsmarknaden. De måste tas till vara. Det handlar om att validera, översätta legitimationer och sedan komplettera med det som eventuellt saknas. Här krävs det mycket mer av oss.

Det finns många bra exempel, precis som har beskrivits i talarstolen tidigare i dag. Det händer mycket runt om i landet. Jag har ett exempel från Oskarshamn.

Scania i Oskarshamn har svårt att rekrytera personal. Företaget växer så det knakar och har inte klarat personalförsörjningen i den takt som orderböckerna har fyllts på. En del av rekryteringsproblemet är på väg att få sin lösning.

Lernia fick ett uppdrag av Scania att hjälpa dem att hitta tekniker. Det visade sig att det fanns kompetens i etableringen, och det visade sig att det fanns människor som hade lust och vilja att börja jobba på Scania. I det läget satte sig Scania, Oskarshamns kommun, Arbetsförmedlingen och Lernia ned. Kommunen behövde fixa bostäder, vilket inte är helt enkelt. Scania fick träffa de sökande för en första intervju. Lernia började rekrytera lärare för att snabbt kunna komma igång med svenskundervisningen.

När jag för ett par veckor sedan hade chansen att träffa dem i Oskarshamn fick jag träffa alla inblandade. Det var intressant och roligt att möta dem och se deras entusiasm. Det fanns liksom inga problem. Det fanns bara möjligheter. Men det allra roligaste under den dagen var när jag mötte teknikerna.

Jag träffade dem på deras svenskundervisning. De hade varit igång i fem veckor vid det tillfället. När de började fem veckor tidigare behövdes det tolkar. Nu berättade de för mig på svenska. När jag efter vårt samtal önskade dem en trevlig helg, eftersom det var fredag eftermiddag när vi skildes åt, sa de: Tack detsamma! På fem veckor hade de till och med lyckats knäcka en del koder.

Herr talman! Jag var imponerad. Det visar också att det är möjligt. Jag lämnade Oskarshamn helt övertygad om att det är möjligt att göra snabbspår. Det kan vara en alldeles utmärkt modell.

Herr talman! Det civila samhället gör en stor insats för en bättre och snabbare etablering. Flyktingmottagandet är ett gemensamt ansvar för samhället, och jag är grymt imponerad av allt engagemang vi kan se. Men det finns också en frustration över att det finns kommuner som inte hittills varit med och tagit sin del av ansvaret. Vi socialdemokrater välkomnar verkligen att vi nu kan se att alla kommuner är med och bidrar. Det är först när alla kommuner hjälps åt som vi kan få förutsättningar för en riktigt bra etablering i samhället.

Att resurserna till Arbetsförmedlingen stärks är också avgörande för att de ska få förutsättningar att klara sitt svåra uppdrag. Likaså är det avgörande att kommunerna får ersättning för att klara sin del av uppdraget. Därför välkomnar vi en höjning av schablonersättningen till kommunerna. Det är någonting som Sveriges kommuner har längtat efter.

Utöver ekonomiska resurser måste och kan regelverk förenklas. Det måste vi jobba vidare med. Arbetsförmedlingen har ett stort och viktigt uppdrag. När vi lyssnar på dem, med all den erfarenhet och kompetens de har, ser vi att vi också måste ge dem bättre förutsättningar för att klara sin del av uppdraget. För att klara uppdraget krävs samverkan. Det krävs öppna sinnen och vilja. Stat, kommun och civilsamhälle måste kroka arm i detta läge.

Herr talman! I svåra lägen är det viktigt att vi samlar Sverige, ett Sverige utan diskriminering, rasism och fientlighet. Det är vårt ansvar att skapa förutsättningar för det. Jag yrkar med detta bifall till propositionen. (Applåder)

Anf. 24 JOHANNA JÖNSSON (C) replik:

Herr talman! Jag blir nästan stum av att sitta här och lyssna på ditt anförande, Annelie Karlsson. Du utgår från den budget som lades fram innan spelplanen helt ändrades och vi såg en enorm ökning av antalet asylsökande som kommer till landet.

Det som är grejen är att du är socialdemokrat och här representerar det parti som har statsministerposten. Ni har gjort en radikal omsvängning och gått otroligt långt för att hindra människor att komma till detta land och söka skydd.

Du står här och talar om saker. Det var väl fint att vissa av de grejerna stod med i budgeten. Du lyfte fram bra exempel. Snabbspåret kommer väl att göra en viss skillnad. Samtidigt ser vi att till exempel Byggnads vägrar att vara med på det. Du kanske kunde tala lite om det. Framför allt skulle jag vilja höra dig försvara den politik som din regering nu vill driva. En majoritet av dem som vill söka skydd i landet ska över huvud taget inte få komma hit.

När vi talar om integration eller etablering, som är ämnet här i dag, är frågan: Hur kommer de tillfälliga uppehållstillstånden att påverka människor? De får år efter år sitta osäkra och otrygga, och de får inte återförenas med sina familjer. Jag fick i går ett mejl från min vän Ismael. Det är tre års väntetid för att hans fru och deras två små barn ska få komma till Sverige.

Vad säger du om de sakerna? Du talar om smågrejer. Men hur är det med de riktigt stora sakerna? Har du som företrädare för Socialdemokraterna ingenting att säga om det?

Anf. 25 ANNELIE KARLSSON (S) replik:

Herr talman! Vi socialdemokrater tar ansvar för mycket. Dock har vi svårt att ta ansvar för att Europa nu har klivit av den överenskommelse som vi har gjort. Vi har svårt för att ta ansvar för att övriga Europa inte tar sin del av ansvaret när det gäller flyktingpolitiken. Vi kan inte vara hela Europas företrädare. Det är det som är orsaken till att vi har hamnat i den situation där vi är.

När det gäller integrationen i det svenska samhället är inte snabbspår, bostadsbyggande eller gemensamma ansträngningar i utbildning och jobb några småsaker. Då är det det som är traditionell socialdemokratisk politik. Vi rustar dem som kommer till oss med samma möjlighet att komma ut på arbetsmarknaden med kunskap, med erfarenheter och med praktikplatser. Det är inte småsaker att utbilda tekniker i Oskarshamn. Det är inte småsaker att skapa snabbspår för att få ut undersköterskor i vården. Vi behöver dem. Det är inte småsaker att vi ser till att använda dem som kommer till oss på svensk arbetsmarknad.

Det är en väldigt märklig retorik när man säger om flyktingpolitiken att vi nu inte längre ska ha någon integration. Det är integration vi talar om.

(Applåder)

Anf. 26 JOHANNA JÖNSSON (C) replik:

Herr talman! Jag tror att Annelie Karlsson satt i salen när jag höll mitt anförande tidigare. Hela mitt anförande handlade om just de här sakerna – hur människor ska komma in på arbetsmarknaden och alla de goda exempel som finns. Jag är säker på att också ditt exempel är en bra sak som vi borde titta på och följa.

Att jag på något vis skulle ha sagt att vi inte ska ha etableringsåtgärder eller integrationsåtgärder – kom igen, det är klart att jag över huvud inte talar om det! Det jag undrade över var den förskjutning som nu har skett och den radikala omställning som ditt parti har gjort. För bara någon vecka sedan stod ni och sa: Det här klarar vi. Det här går bra. Sverige tillsammans – vi fixar det här. Det är sådant du också påverkar. Om vi alla kavlar upp ärmarna fixar vi det här. Vi behöver de här människorna. Nu har ni gått till att säga: Nej, vi behöver inte de här människorna. Vi vill inte att de ska komma, och vi ska göra vad vi kan för att ta ifrån dem möjligheterna att över huvud taget komma. Och vi ska försvåra för dem som redan finns här att återförenas med sina familjer.

Jag frågar dig: Hur kommer det att påverka de saker som du talar om som är bra, men som i sammanhanget efter denna debatt och efter denna höst är sådant som vi redan har talat om många gånger? Då är frågan vad du har att säga om förändringen. Jag frågar dig återigen.

Anf. 27 ANNELIE KARLSSON (S) replik:

Herr talman! Vi har inte fattat de här besluten de senaste veckorna för att vi tycker att det är kul, Johanna Jönsson. Vi har fattat besluten för att det är nödvändigt för att vi ska ta ansvar för dem som kommer till oss. Vi ska se till att det finns en säng att sova i, och vi ska se till att det finns förutsättningar för att få socialt stöd, för att få sjukvård och för att komma i arbete.

Vi är inte ett dugg intresserade av sänkta trösklar på arbetsmarknaden utifrån att vi vill ge människor rätten till ett jobb där man kan försörja sig. Det handlar om rätten till ett jobb där man kan få möjlighet att skriva ett hyresavtal, få rätt att gå till banken och kanske låna pengar till sin första bil eller vad människor nu drömmer om att göra.

Vi vill inte ha några andra klassens arbetare, utan vi vill att människor som kommer till oss ska få förutsättningar på svensk arbetsmarknad precis som alla andra. Då måste vi ha en ordning som ger oss förutsättningar att klara det. Människor måste ha någonstans att bo, och människor måste få förutsättningar att få ett jobb. Det är precis det vi har talat om här i dag.

Jag har varit i kammaren hela dagen; Johanna Jönsson behöver inte vara orolig för det. Jag har lyssnat på debatten. Den har också handlat om hur vi ser till att skapa förutsättningar för bostadsbyggandet och hur vi ser till att människor kommer in på arbetsmarknaden.

Det finns en tydlig skiljelinje mellan borgerligheten och oss socialdemokrater. Det handlar om hur det ska vara ordnat på arbetsmarknaden. Ni säger: Sänkta trösklar! Det betyder lägre löner och sämre anställningsförhållanden. Vi säger att vi ska rusta människor med kunskap så att vi kan konkurrera på samma villkor. Det är socialdemokratisk traditionell arbetsmarknadspolitik, och den omfattar alla i vårt samhälle.

(Applåder)

Anf. 28 MAGDA RASMUSSEN (MP):

Herr talman! Jag tror att vi oavsett politisk färg och inriktning i debatten kan vara överens om en sak, i alla fall: Den här hösten kommer med all säkerhet att gå till historien.

Vi var nog ganska många som ganska länge kunde säga att vi har gjort det här förr. År 1992 tog vi emot 84 000 flyktingar från kriget på Balkan. Det var någonting helt annat än det vi står inför nu. Men bara det faktum att vi diskuterar en budget som lades fram den 21 september, precis innan vi började se siffror kring 10 000 i veckan, gör det tydligt att detta är någonting helt nytt som vi står inför i vårt land.

Bara den här veckan tror vi att siffran kommer att gå över 150 000 människor. Det är alltså snart dubbelt så många som vi tog emot år 1992, som vi ofta refererar till som ett rekordår. Det är jag stolt över.

Innan jag går in på det jag vill säga angående betänkandet vill jag rikta ett stort tack till alla dem som har gjort detta möjligt. De har jobbat i skift, dag och natt, på våra myndigheter och i vårt civilsamhälle. De har stått på våra centralstationer. Det gäller alla lärare som ser till att elever får komma in i skolan. Det gäller inte minst också de religiösa samfundet, som har tagit ett stort ansvar för människor på flykt både genom vårt land och till vårt land.

En del av vårt samhälle som har märkt av den ganska stora förändring som vi nu ser är våra kommuner. Vi talar ofta om dem, men jag tycker att

vi kan tala om dem ännu mer eftersom jag ser att det är så mycket positivt som görs där.

Jag hade förhållningen att få besöka Köping tidigare i höst. Jag ska inte på något sätt nedvärdera Köping, men det är trots allt ett litet samhälle som ganska länge har haft en utflyttning. I Köping har man sett till att ta vara på de människor som kommer till vårt land och som har en medicinsk kompetens som vi saknar. Om man besöker lasarettet i Köping, vilket jag tycker att alla ska göra, kan man ganska snart vid den här tiden på dagen besöka den första lektionen i svenska. Om man väntar till efter lunch ser man att det också pågår en annan klass, nämligen medicinsk svenska och yrkessvenska. Där hittar man människor i klassrummen som är kirurger, tandläkare, allmänläkare, specialister, sjuksköterskor och egentligen alla typer av medicinskt kunniga människor som nyligen har kommit hit och nu vill ta med sig detta in i vårt samhälle.

Jag träffade en kvinna från Syrien som hade kommit hit för något eller några år sedan med sin man. Hon var själv utbildad läkare. Hon hade först kommit till Malmö, där hon hade tänkt tillbringa sin tid i Sverige och bygga upp sitt liv. Men när hon hörde om denna utbildning och att detta kunde vara vägen in också för henne att kunna få ett jobb snabbare bestämde hon sig för att det var Köping hon skulle flytta till, helt enkelt. Hon hade kommit ganska långt med sin svenska, men hon hade en bit kvar. Det var dock tre ord som hon sa gång på gång: Jag vill jobba, jag vill jobba!

Jag tror att det är precis så här vi måste se på de människor som kommer hit och på dem som är här nu och ska in på den svenska arbetsmarknaden. Det här är människor med kompetens, och dem ska vi ta vara på. Det finns knappt något landsting i Sverige i dag som har den kompetensförsörjning man behöver. I stället tvingas man betala dyra pengar för stafettläkare och liknande som man kunde ha använt till bättre vård – trots att vi nu har så många som kommer med denna medicinska bakgrund.

Trots att det görs mycket i våra kommuner, i civilsamhället, i näringslivet och i politiken ska vi absolut inte blunda för att det är mycket mer som behövs. Ganska länge har det varit ett stort gap i sysselsättningsgrad mellan dem som är födda i Sverige och dem som är födda någon annanstans. Det är någonting som vi aldrig kan acceptera, speciellt inte i en tid när så många har kommit hit. Vi kan inte ha människor som är kompetenta, duktiga och drivna sittande helt passiva på våra asylboenden, till exempel. Vi kan inte ha människor som har medicinsk kompetens och som tvingas att jobba med något de är helt överkvalificerade för. Om man dessutom kollar på gapet mellan utrikes födda män och kvinnor ser man att det är ännu större.

Vi måste ta detta på största möjliga allvar. Jag tror egentligen att alla partier kommer att behöva ifrågasätta sin politik och utveckla den, för detta är någonting helt nytt som vi står inför. Dels har vi arbetsmarknaden, som kommer att vara jätteviktig, dels bostadssituationen, där jag tror att vi snart inte har en enda kommun som säger att de klarar av den som det är i dag. Samhällen som tidigare hade stora utflyttningssiffror har i dag bostadskö för första gången på 10, 20 eller 30 år.

Jag är därför glad att det finns många förslag i betänkandet och i regeringens höstbudgetproposition för nästa år. Där tar man frågorna på allvar när det gäller satsningar på bostäder och investeringsstöd. Det handlar också om att använda det befintliga bostadsbeståndet. Det kommer snart

förslag om att privatpersoner kan hyra ut till asylsökande. Det handlar även om arbetsmarknaden och snabbspår när det gäller validering, till exempel, i överenskommelsen med de fyra allianspartierna. Det gäller ett breddat RUT-avdrag, som jag tror kommer att vara en viktig del, ökade schabloner för kommuner när det gäller att ta emot asylsökande och 10 miljarder till kommuner och civilsamhälle i denna akuta situation.

Det görs alltså mycket, men det kommer att behöva göras mycket mer. Jag tror någonstans att det är i sådana här situationer vi tvingas att vara extra kreativa och ifrågasätta de system vi har och utveckla dem. Det är också så vi kan bygga ett mycket bättre samhälle med hjälp av alla dem som har kommit hit.

(Applåder)

Anf. 29 HANIF BALI (M) replik:

Herr talman! Magda Rasmusson fokuserade i sitt anförande på dem med högre utbildningar inom medicin och så vidare. Samtidigt vet vi av de siffror som man kan ta del av i den egna budgeten att andelen som har en akademisk utbildning, till exempel i den bäst utbildade gruppen som kommer just nu, från Syrien, ligger på runt 10 procent. Det är endast 10 procent som har en akademisk utbildning. Därför blir det inte bara ett snabbspår utan ett snedspår i debatten att fokusera på den grupp som förmodligen kommer att ha det ganska lätt att komma in på den svenska arbetsmarknaden.

Historiskt sett har Sverige varit ganska mycket sämre på att få in akademiker och högre utbildade på arbetsmarknaden, men det har förändrats. Vi märker det inte aggregerat i statistiken för att proportionerna ju har förändrats. Det är fler lågutbildade som kommer nu än någonsin. 53 procent har grundskoleutbildning eller lägre från ett skolsystem som inte ens är i närheten av vårt. Jag vet att det är svarta rubriker om PISA och allt det där, men trots det är de inte ens i närheten av vårt skolsystem.

Miljöpartiet, som innehar ansvaret för utbildningsportföljen, står ganska svarslösa när det gäller det här. Vad vill ni göra för att den stora grupp lågutbildade, främst kvinnor, som blivit förnekad utbildning under barn- och ungdomsåren ska kunna studera?

Vi ser i siffrorna att endast 7 procent går vidare till studier. Det går inte att prata om matchning eller missmatchning då, för Arbetsförmedlingen kan inte trolla med knäna. En lågutbildad person med till exempel en sex-årig grundskoleutbildning kan du inte matcha ut på arbetsmarknaden med några cv-kurser och coachning. Det funkar inte.

Anf. 30 MAGDA RASMUSSEN (MP) replik:

Herr talman! Jag tycker att du lyfter upp en viktig fråga. De som står allra längst från arbetsmarknaden är helt klart de som saknar utbildning. De kanske aldrig har gått i skolan och kanske inte ens kan skriva på sitt eget språk. Där vet vi att kvinnor är överrepresenterade. Jag tror att det kommer att vara en stor del i samhällsutvecklingen och byggandet av ett nytt Sverige att se till att de också har möjligheter på den svenska arbetsmarknaden.

Det finns människor i Sverige som kanske inte ens har åkt in till stan, för de vågar inte ta bussen eftersom de inte kan läsa skyltarna och inte har

språket. De blir fast i sitt eget hem, och vi vet att det framför allt drabbar kvinnor. Så har det varit under en längre tid.

Ni i Moderaterna har lyft utbildningsplikten också när det handlar om att se till att människor har grundskoleutbildning. Det är flera kommuner som jobbar så redan i dag. Borås är ett exempel. Där ser man till att kommuninvånare faktiskt har grundskoleutbildning, vilket ofta innebär alfabetisering och sådana saker. Det här ingick i den överenskommelse som våra partier var med och skrev under för drygt en månad sedan.

Det här är definitivt någonting som vi behöver jobba vidare med, men jag tror att det gäller även yrkesutbildning och validering. Det görs delvis i snabbspåret, men jag tror att satsningen på yrkesutbildningen som finns med här kommer att vara viktig. Man måste kunna ha en kortare väg in på arbetsmarknaden och inte behöva ta hela vägen med långa tider av utbildning.

Anf. 31 HANIF BALI (M) replik:

Herr talman! En förutsättning för att kunna ta del av en utbildning är såklart att man får en kommunplacering, vilket osökt för oss in på MP:s andra portfölj, nämligen den som Mehmet Kaplan har hand om som bostadsminister. Det känns som att Miljöpartiet tack vare Socialdemokraterna nu har insett allvaret i situationen, men var är de bostadspolitiska förslagen? Alla de åtgärder vi diskuterar här förutsätter att människor har tak över huvudet och en kommunplacering. När vi borde diskutera hur bostäderna ska komma till och så vidare står ni tyvärr helt svarslösa. Ni pratar om småsummor i subventioner som ska skickas ut, men översätter man det i antalet lägenheter är det inte ens i närheten av att motsvara det behov som finns just nu.

Vad gör Miljöpartiet? Ni skriker och gråter och är arga och ledsna över att vi stänger gränserna, men om ni inte vill minska volymerna i asylmottagandet borde ni öka volymerna i bostadsbyggandet i paritet med er vilja att öka asylmottagandet. Var är de miljöpartistiska bostäderna? Det duger inte att göra som i dag. Täby är ett bra exempel. Täbys miljöpartistiska kommunalråd går ut och sågar Moderaterna för att man vill stänga gränserna, och när motfrågan ställs om att Miljöpartiet varit emot alla bostadsprojekt i kommunen blir svaret: Ja, men då måste vi bygga i grönområden, och det tycker vi är lite jobbigt.

Vad är det ni vill bevara? Är det grönområdena eller asylrätten?

Anf. 32 MAGDA RASMUSSEN (MP) replik:

Herr talman! Jag vet inte om Hanif Bali var med här nyss när jag höll mitt inledningsanförande där jag var tydlig med att jag tror att de politiska förslag som ligger på bordet nu faktiskt inte kommer att räcka. Det säger jag av en anledning, och det är inte för att jag skäms över vårt partis historia när det gäller att ta fram nya förslag utan för att vi står i en helt ny situation. Det är det som är min huvudpoäng. Man måste våga tänka nytt och ifrågasätta gamla system och hur man tänkte tidigare.

Jag tror att alla partier har ett stort jobb att göra där. Hur ska vi få fram fler tillfälliga bostäder till exempel? Hur ska vi se över regellagstiftningen? Det var också ett förslag som fanns med i den överenskommelse som våra partier såg över.

Jag blir lite trött på den ständiga kritik som du för fram om att Miljöpartiet skulle säga nej till alla bostäder. Din partiledare stod nyligen och ljög i en partiledardebatt om att Miljöpartiet i Jönköping hade röstat nej på grund av en skalbagge. Det var bara att gå till källorna och se att det inte stämde. Miljöpartiet hade röstat ja till de bostäderna.

Jag tror att du ska ha lite is i magen. Alla kan göra mer i det här läget, och jag tror att vi snarare bör diskutera förslag. Stadsmiljöavtalen tror jag är jätteviktiga. Jag tror att investeringsstödet kommer att betyda mycket för de småkommuner som just nu saknar finansiering men vill bygga när de har fått så många nya invånare.

Det anmärkningsvärda i den här debatten är snarare att du inte har nämnt ett enda bostadsförslag som du vill se. I stället vill ditt parti stänga gränsen.

Alla har ett jobb att göra här, och jag tror att det är den viktiga slutsatsen.

(Applåder)

Anf. 33 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik:

Herr talman! Tack, Magda Rasmusson, för ditt inlägg! Du pratade gott om yrkessvenska, alltså språkutbildning med inriktning på yrkeskunskaper, och det gjorde mig lite nyfiken. Det här är någonting som vi har föreslagit i vår motion. Jag vet att den borgerliga kommunen Nacka har jobbat länge med det här, och det finns andra som borde göra det. Vi föreslår att man skulle införa någon typ av nationellt system så att detta blir tillgängligt i alla kommuner.

Min fråga till Magda Rasmusson som pratar gott om det här är: Vilka förslag har ni på det här området? Har ni något eget yrkande? Jag har inte hittat något, men det kanske finns någonstans fast jag inte har upptäckt det. Det skulle vara intressant att veta.

Anf. 34 MAGDA RASMUSSON (MP) replik:

Herr talman! Det finns flera delar som rör svenskutbildningen i budgetförslaget och som vi givetvis är glada över. Det gäller dels de tidiga insatserna på asylboenden, dels snabbspåren där det är en del som gör att man kommer ut snabbare i arbete.

Jag har sagt det en gång och kan säga det igen: Alla förslag som vi tror kortar vägen från att man kommer hit till att man får ett jobb är goda. Jag välkomnar att ni har ett sådant förslag och är villig att ta del av det och se om det är någonting som mitt parti kan hålla med om. Förhoppningsvis kan det bli verklighet om det är något bra.

Kreativitet, flexibilitet, att ifrågasätta det vi har stått för tidigare och att komma med nya idéer är något som alla partier har ansvar för. Men jag ser fram emot att läsa det.

Anf. 35 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik:

Herr talman! Jag tackar för det svaret och fortsätter min lobbnig.

När det gäller barnfamiljer har vi föreslagit att möjligheten för båda föräldrarna i barnfamiljer att få tillgång till sfi ska utökas med någon typ av stöd – barnvakt, barnpassning eller någon annan möjlighet att kunna delta i sfi:n även om man har småbarn. Det är en annan sak. Magda Rasmusson kanske kan kommentera hur hon ser på det.

En annan fråga i Kristdemokraternas budget som ni i Miljöpartiet kanske också skulle vara intresserade av är kollektivtrafik på landsbygden. Vi föreslår 50 miljoner per år under 2016–2019 för att utveckla det.

Vi kommer att tvingas fördela människor över hela landet så att alla kommuner tar hand om sin del. Då kommer många att hamna utanför storstäderna, på mindre orter. Då är frågan om vi kan förbättra möjligheterna på arbetsmarknaden genom att ha bättre kollektivtrafik på landsbygden. Vi tror att det är nödvändigt.

Jag vill gärna ha en kommentar från Magda Rasmusson och Miljöpartiet om hur de ser på den frågan.

Anf. 36 MAGDA RASMUSSEN (MP) replik:

Herr talman! Désirée Pethrus lyfter upp två viktiga frågor även där.

Föräldrar bryr sig mycket om sina barn och vill att de ska ha det bra. Om barnen inte har det bra på dagarna, om man inte kan hitta förskole- eller skolplats åt barnen kommer föräldrarna att ha svårt att fullfölja sin etableringsplan eller få ett jobb och så vidare. Det är också något som slår extra hårt mot kvinnor, som vi vet tar det huvudsakliga ansvaret för barnen.

Jag vet att många kommuner ser över olika lösningar. Det är möjligtvis något som också behöver stötts upp från statligt håll.

När det gäller kollektivtrafiken tror jag helt klart att den är en viktig del. Jag tror återigen att stadsmiljöavtalen kan vara en del i att stödja kommuner och landsting att göra investeringar. Det kan handla om kollektivtrafik som givetvis underlättar för alla som bor där.

Jag vet att många landsting går före där – Kalmar är ett – och ser till att asylsökande får tillgång till ett trafik kort som ger möjlighet att resa.

Något som har hänt under hösten, vilket jag var inne på tidigare, är att människor nu bor på ställen där man inte har bott tidigare. På skidorter, långt ifrån närmaste samhälle, bor människor som söker asyl. Hela landet har dammsugits i jakten på lokaler. Och de har ofta hittats utanför närcentrum, där arbetsmarknad, möjligheter till sfi och den typen av saker finns.

Allt det här kommer vi att behöva kolla på. Det kommer att vara en viktig del.

Våra politiker som styr på kommunal nivå och landstingsnivå har också ett stort ansvar för att se till att det fungerar. Om de får det att fungera kommer människor också att stanna kvar i en högre utsträckning. Jag tror att politikerna förstår att det är något positivt.

Anf. 37 JOHANNA JÖNSSON (C) replik:

Herr talman! Jag hörde dig berätta om Köping, Magda Rasmusson. Jag har också varit i Köping och träffat läkarna och vårdpersonalen – de som har just vårdraken som kräver legitimation är inte bara läkare.

De är ungefär 40 personer. Och jag delar inte den bild som du ger av den positiva känslan i rummet. När jag var där fanns det snarare en stark frustration hos majoriteten över hur krångligt det är. Många av dem hade varit i landet i många år och flera gånger försökt få sina yrken validerade men inte kunnat det. Ofta får de inte praktikplatser på grund av att facken på arbetsplatserna motsätter sig att de ska få komma ut tidigt. Det är extremt höga krav på svenskan för att man alls ska få göra kunskapsprovet och så vidare.

När vi talar om sänkta trösklar till arbetsmarknaden handlar det bland annat om det. Det handlar om en massa andra saker också. Men det handlar om att göra det lättare för människor att komma in.

Vi hörde tidigare din kollega, som sitter i regeringen, från Socialdemokraterna säga att vi inte ska skänka några trösklar i Sverige och att vi inte vill ha ett A- och ett B-lag i Sverige. Alla ska vara på exakt samma höga kvalitetsnivå som vi har hållit hela tiden. Det har lett till precis det som du talade om, nämligen stafettläkare, brist på personal inom vården och så vidare.

Min fråga till dig är om även Miljöpartiet står bakom den synen på människor nu. Är det bättre att Sverige har ett A-lag och ett Ö-lag, som befinner sig utanför de svenska gränserna, än ett A- och möjligen ett B-lag, med människor som ändå får möjlighet att komma in på arbetsmarknaden och kan arbeta sig vidare, lära sig svenska på en arbetsplats, faktiskt komma in? Skulle vi inte därmed förbättra systemet i dess helhet?

Anf. 38 MAGDA RASMUSSEN (MP) replik:

Herr talman! Det jag upplevde i Köping var en positiv känsla av att människor vill komma in på arbetsmarknaden. Många gånger har de lämnat sina familjer för att åka till Köping just nu och utbilda sig. Det tycker jag att vi ska bejaka. Men jag håller helt klart med om att de också var frustrerade. Någon sa: Jag skickade in min ansökan till Socialstyrelsen för flera månader sedan. Jag får inte ens något svar. Jag kan inte ens ringa en handläggare eftersom de är så överbelastade.

Den senaste uppgiften jag har är att det är 16 handläggare som sitter med tusentals ärenden. Och vi vet att den siffran ökar hela tiden. Det måste vi rätta till! Därför är jag glad över att man skjuter till mer pengar till det området, så att Socialstyrelsen ska kunna fullfölja sitt uppdrag på ett bra sätt.

Samtidigt måste våra politiker, våra kollegor, i våra landsting ta ett större ansvar för det här. Många säger att det är lättare att fixa fram en praktikplats i ett privat företag än att vända sig till det offentliga. Vi kan inte ha det på det sättet. Vi måste ha ett system som klarar av att ge människor en snabbare väg in.

Jag uppfattade det inte som att min kollega menade det på det sättet som Johanna Jönsson säger. Jag är övertygad om att vi alla vill att människor ska ha det bra i Sverige och att vi ska stärka människors möjligheter.

Min inställning är att bland annat ett breddat RUT-avdrag – en fråga som Johanna Jönssons parti också driver – är något bra. Det gör att människor får en kortare väg in. Men vi måste kunna göra både och. Vi måste se till att möjligheterna till den typen av jobb blir större, vilket vi nu gör i och med den förändringen. Men vi måste såklart också investera i människor och öka möjligheten till mobilitet och att man kan ta sig vidare.

Sverige ska vara ett möjligheternas land för alla, oavsett vilken bakgrund man har.

Anf. 39 JOHANNA JÖNSSON (C) replik:

Herr talman! Det låter väldigt fint att Sverige ska vara ett möjligheternas land för alla. Samtidigt har ni precis gått med på förändringar, Magda

Rasmusson, som kommer att innebära att en majoritet av de som nu kommer för att söka asyl i Sverige inte kommer att få laglig möjlighet att resa in för att söka asyl.

Jag undrar såklart hur ni ser på det, när det kommer till integration. Jag ställde samma fråga till Socialdemokraterna. Det blir återigen underligt att stå här och inte ta upp den förändringen, som ni nu har varit med på. Ni måste därmed rimligen kunna argumentera för varför ni har gått med på den.

Tidigare nämnde jag Ismael som mejlade till mig i går. Jag träffade honom i våras på det asylboende där han bodde då. Sedan dess har han fått sitt uppehållstillstånd. Han fick det i september, och han var överlycklig över det. Han har sedan dag ett hjälpt till gratis, bland annat i kommunen, för att hjälpa till, bland annat på asylboendet där han tolkar eftersom han pratar engelska.

Ismael är läkare, en av dem som du talade om tidigare. Även hans fru är läkare, barnläkare. Hon sitter fast vid gränsen till Turkiet, i Syrien, tillsammans med deras två små barn. Ismael är inte en av dem som omfattas av era nya förslag på regler som skulle göra det helt omöjligt för honom att återförenas med sin familj. Däremot har Migrationsverket nu sagt att väntetiden är tre år. I hans mejl till mig skrev han att den enda möjligheten han ser för att kunna vara med sin familj är att försöka ta sig tillbaka till Syrien.

Hur tror du att de här sakerna kommer att påverka integrationen, allt det fina du sa om snabbspår och att vi ska få bort stafettläkarna genom att ge de här människorna en väg in? Vad tänker du om de sakerna?

Anf. 40 MAGDA RASMUSSON (MP) replik:

Herr talman! Nej, det är inte något som jag tror kommer att underlätta. Det ska jag vara ärlig med. Jag tror att det här är det tuffaste beslut som mitt parti någonsin har tagit. Det är en stor sorg att behöva fatta det.

Jag tror att du också ser den politiska verklighet vi har just nu, Johanna Jönsson. Jag tror att du liksom jag ser en verklighet där våra partier måste göra allt vi kan för att öka kapaciteten, så att vi inte behöver ha den lagen längre. Jag är orolig för att den annars kan komma att permanentas.

Jag tror att alla partier som värnar om asylrätten ska fortsätta att argumentera för den. Asylrätten finns kvar, och den är väldigt viktig. Vi har ett stort ansvar för att få fram förslag om hur man kan bygga upp en ökad kapacitet i vårt mottagningssystem. Vi måste se till att få en bra etablering på plats. Den här lagstiftningen ska ju inte finnas kvar längre än den tillfälliga tid som den är tänkt att verka i. Vi måste alla också se att det är människor som har tagit sig hit och som vi nu måste se till att de kommer in i vårt samhälle.

Snart är det 150 000 människor som har tagit sig till vårt land och sökt asyl. De måste kunna få en bra och säker framtid i Sverige.

Anf. 41 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Sverige står inför ett stort samhällsbygge. Sverige förändras och måste förändras därför att verkligheten förändras.

Det är en i grunden positiv process med stora möjligheter. Varje människa är en resurs. Det gäller också var och en av dem som kommer till

Sverige nu och söker skydd. Men det innebär självklart också en väldigt stor utmaning för vårt samhälle.

I det här läget behövs det nytänkande, pragmatism och samarbete mellan partierna och mellan olika delar av samhället. Jag vill instämma i det tack som Magda Rasmusson på ett bra sätt riktade till de många människor som just nu både professionellt och ideellt gör en fantastisk insats i vårt land.

Vi lever i en mycket allvarlig tid. Krig, förtryck, terrorism och förföljelse har tvingat över 60 miljoner människor på flykt. Det är det som flyktingkrisen handlar om. Den handlar om människors kamp för överlevnad, trygghet, frihet och en framtid för deras barn.

Det är en liten del av världens flyktingar som kommer till Europa. Men av dem som tar sig till EU är det i dag en oproportionerligt stor andel som tvingas att söka skydd i Sverige därför att andra länder inte tar sitt ansvar. Hade alla Europas länder ställt upp på samma sätt som Sverige, då hade det inte varit någon svårighet att klara att ta emot de människor som söker skydd i Europa. Tyvärr har vi en helt annan situation.

Sverige har genom historien haft ett stort flyktingmottagande. Flyktingmottagandet är i dag rekordstort. Vi kommer att klara det. Det är regeringens uppfattning att vi också fortsättningsvis ska klara av att ha ett stort flyktingmottagande. Men vi befinner oss nu i en situation där vi behöver andrum.

Under de senaste månaderna har situationen pressat de svenska systemen allvarligt. Vi vill kunna säkerställa ett bra mottagande och en bra chans till ett nytt liv i Sverige för alla de människor som kommer hit.

Den situation som vi har just nu är att vi inte ens kan ge tak över huvudet och en säng för alla dem som söker asyl. Ansvariga myndigheter såsom Migrationsverket och socialtjänsten rapporterar om en ohållbar situation på många håll i landet där man inte kan följa lagen eller inte kan ge utsatta barn det skydd och den hjälp som de har rätt till.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap har lämnat mycket allvarliga lägesrapporter till regeringen. Det är mot den bakgrunden som regeringen nu har presenterat ett antal mycket tuffa åtgärder. Vi ska vara ärliga med att syftet med åtgärderna är att färre människor nu ska söka asyl i Sverige och att fler ska söka asyl i ett annat EU-land. Vi känner oss tvingade till det, eftersom Sverige står så pass ensamt i en situation där andra EU-länder inte tar sitt ansvar. Vi behöver ett andrum för att klara av att ge ett bra mottagande för alla dem som redan har kommit till Sverige. Vi måste också klara av att bygga kapacitet för att även fortsättningsvis kunna ha en generös asylpolitik.

Som jag sa ställer situationen stora krav. Helt centralt är ju vägen in på arbetsmarknaden. För att det ska fungera krävs det att det byggs fler bostäder. Därför satsar regeringen rekordstora resurser till bostadsbyggande. Vi kommer också att behöva göra mer på det området.

Vi har lagt fram ett förslag om en ny lag om att alla kommuner ska ta ett gemensamt ansvar för mottagandet av nyanlända. Här är det viktigt att man tar hänsyn till arbetsmarknadssituationen, vilken påverkar möjligheten till etablering.

Vi gör stora satsningar på skolan.

Vi höjer ersättningen till kommunerna med 50 procent.

Vi höjer ersättningen för asylsökande barn i skolan med 50 procent.

Prot. 2015/16:37

2 december

*Jämställdhet och
nyanlända invandrades
etablering*

Prot. 2015/16:37
2 december

*Jämställdhet och
nyanlända invandrades
etablering*

Vi ger stora resurser till civilsamhället.

Vi ger extra resurser på 10 miljarder för akuta situationer ute i kommunerna.

Vi satsar mycket på tidiga insatser för asylsökande.

Låt mig säga något om arbetsmarknaden. Den hänger förstås ihop med att allt det andra fungerar.

De som kommer hit, herr talman, har väldigt olika förutsättningar. Jag tror alla inser att det är ett stort misstag att behandla människor lika när de har så olika förutsättningar. Därför är det viktigt att ta bort systemet med etableringslotsar som gav alla samma insats. I stället vill vi att människor ska bemötas mer individuellt. Därför är det viktigt att ändra de hårt centraliserade reglerna under etableringsperioden så att det blir större flexibilitet. Det är också viktigt att vi satsar mycket mer på utbildning.

Min ambition i normalfallet är att vi ska klara av att få människor in i arbete och utbildning under den tvååriga tid som etableringsinsatserna gäller. Det är självklart ett mycket svårt uppdrag och ett mycket ambitiöst mål. Samtidigt är det svårt att se att det skulle bli lättare om man väntar.

Det är en växande andel högskoleutbildade och högutbildade som kommer till Sverige. Därför satsar regeringen stort på kompletterande utbildning. Vi satsar stora resurser på UHR och Socialstyrelsen för att korta handläggstiderna. Vi satsar nya resurser på validering.

Vi satsar mer på snabbspåret där parterna visar ett stort engagemang för att få in människor i nya yrken.

Vi satsar på en kombination av yrkesutbildning och grundläggande utbildning för de många personer som har mycket bristfällig utbildningsbakgrund, eller kanske ingen utbildning alls, när de kommer till Sverige.

Vi gör särskilda satsningar när det gäller nyanlända unga inom ramen för 90-dagarsgarantin och den satsning som vi gör för att bekämpa ungdomsarbetslösheten.

Vi ger nya möjligheter till utbildning i alla delar av arbetsmarknadspolitiken. Det gäller inte minst förslaget om utbildningsplikt för nyanlända med låg utbildningsnivå.

Vi satsar på en tidig kartläggning.

Det finns många goda exempel på hur man hittar den rätta kompetensen ute på asylboendena. Tyvärr har den rätta kompetensen hittats ungefär som att man hittar en nål i höstack genom att sätta sig på den. Detta behöver systematiseras så att rätt kompetens kommer till rätt plats snabbare. Därför jobbar vi nu med ett nytt kartläggningsverktyg som kommer att finnas tillgängligt i mobiltelefoner. Redan under asyltiden kan var och en lägga in sitt cv där.

Som jag uppfattar det har vi åstadkommit en mycket bra sexpartiöverenskommelse om flera viktiga förslag som kommer att underlätta etablering och som vi nu jobbar med.

Herr talman! Vi kommer att behöva göra mer. Verkligheten förändras hela tiden, och vi står inför mycket stora utmaningar. Som jag inledde med att säga kommer det i detta arbete att krävas nytänkande. Det kommer att krävas pragmatism och samarbete. Uppgiften är stor och svår. Men den är glädjande att ta sig an.

(Applåder)

Anf. 42 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik:

Herr talman! Tack, arbetsmarknadsministern, för anförandet!

Jag tror att vi delar problembilden och den utmaning vi står inför. Sverige kan inte ensamt ta emot alla asylsökande som kommer till EU. Den fria rörligheten har ju blivit en utmaning.

Man kan förstå att människor väljer att komma till Sverige. Sverige är ett fantastiskt land. Vi har en trygg och en god ekonomisk utveckling som fortfarande håller i sig efter det att Alliansen byggde en stark och stabil grund för detta.

Något som vi också införde var etableringsreformen där vi hade arbetslinjen i fokus för att Arbetsförmedlingen snabbt skulle få nyanlända i arbete.

Då kommer vi till den fråga som vi från Alliansen har diskuterat vid ett flertal tillfällen. Vi vill se en reformering av Arbetsförmedlingen. Vi tror att det är nödvändigt. Kristdemokraterna föreslog redan 2008 att Arbetsförmedlingen skulle konkurrensutsättas. Jag inser att det inte är ett lätt arbete, men jag tror att det är nödvändigt med fler aktörer.

Ibland tar också kommunerna över på vissa ställen. När man inte tycker att Arbetsförmedlingen är tillräckligt snabb gör kommunen egentligen Arbetsförmedlingens insatser. Frågan är vad mer vi kan göra för att bredda det. Jag tror inte att den stora kolossen Arbetsförmedlingen med lite inre förändringsarbete kan klara den utmaning som finns.

Min första fråga till ministern är hur hon ser på Arbetsförmedlingen.

Min andra fråga gäller det som jag var inne på tidigare, RUT-tjänsterna. Varje gång det föreslås någon typ av förändring eller försämring blir det oro i leden och företagen slutar nyanställa. Det drabbar alla dem som är nyanlända. Det var just den sektorn vi ville behålla, eller snarare utöka, för att fler skulle få möjlighet att komma i arbete. Hur ser arbetsmarknadsministern på RUT-tjänsterna, och hur ska vi få dem att öka i stället för att minska?

Anf. 43 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Arbetsförmedlingen är i stort behov av reformering, och det arbetar man med. Reformering är dock inte samma sak som konkurrensutsättning. Arbetsförmedlingen genomgår nu mycket stora förändringar. Jag avreglerar Arbetsförmedlingen, och vi ser en stor förändring i deras sätt att arbeta. Inte minst är det större fokus på arbetsgivarnas behov, vilket jag ser som helt centralt. Till syvende och sist är det arbetsgivarna som ska anställa, och därför är det viktigt att Arbetsförmedlingen möter arbetsgivarnas behov och får större flexibilitet i sättet att arbeta.

Jag ser gärna att Arbetsförmedlingen samarbetar med privata och fristående aktörer, men jag ser inte en framtid där Arbetsförmedlingen konkurrensutsätts. Dock ser jag framför mig att vi behöver göra en omfattande översyn av Arbetsförmedlingens roll och uppdrag i framtiden. Därför kommer regeringen att tillsätta en större utredning gällande Arbetsförmedlingens roll.

Vad beträffar RUT-tjänsterna kommer de att utökas. Det är en del av den uppgörelse som bland annat Kristdemokraterna varit med om att träffa med regeringen.

Jag vill även passa på, herr talman, att svara på Désirée Pethrus tidigare fråga om sfx, yrkesinriktad sfi. Det finns i dag och fungerar väldigt väl i

Stockholmsområdet, eftersom kommunerna där samarbetar. Alla kommuner i Stockholmsområdet samarbetar och kan allokera sina resurser gemensamt.

Det är en mycket väl fungerande verksamhet. Regeringen arbetar nu för att det ska komma till stånd på fler ställen ute i landet. Det finns inte med i betänkandet eftersom det inte kräver några lagändringar eller nya satsningar från riksdagen. I stället krävs ett större praktiskt samarbete runt om i landet så att det kommer på plats.

Vi kommer att bjuda in till länsvisa konferenser, där kommunerna och staten deltar gemensamt i varje län. Hur man bäst organiserar sfi och sfx är en av de frågor som kommer att diskuteras.

Anf. 44 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik:

Herr talman! Det är jättebra, och jag är verkligen tacksam för att ministern tar upp det och kommer att driva på frågan om yrkessvenska.

När det gäller RUT-tjänsterna är det rätt att vi har tagit med det i överenskommelsen. Jag hoppas att frågan nu får ligga trygg och att det kommer att bli en utökning. Vi kommer att behöva vartenda jobb i den sektorn för att få ut personer i arbete, för att de ska få sin första arbetslivserfarenhet. Jag hoppas att ministern ser till att det inte blir förändringar, för minsta lilla förändring skapar stor oro. Redan nu kan vi se hur många lite grann lagt locket på. Man nyanställer inte inom RUT-företagen. Det är ett jättestort hot.

Vad gäller reformering av Arbetsförmedlingen är det möjligt att vi inte kommer längre. Arbetsmarknadsministern säger att hon vill reformera Arbetsförmedlingen, som ju är en jättekoloss. Visst, man kan styra jättekolossar på olika sätt, men jag tror att Arbetsförmedlingen skulle må bra av fler aktörer på marknaden.

Jag var tillsammans med statssekreteraren på Arbetsmarknadsdepartementet på ett seminarium med Almega. Det framkom att flera företagare har jättebra idéer om hur folk ska komma in i arbete, hur de som står långt ifrån ska komma in. De har en stor mängd idéer. Varför ska vi inte ta vara på dem ännu mer?

Jag menar inte att Arbetsförmedlingen ska läggas ned, men jag tror att det behövs någon typ av möjlighet för människor att själva välja vilken aktör de vill ha. Det ska inte vara Arbetsförmedlingen som hela tiden väljer vilken aktör jag ska ha, utan jag ska få mer makt att själv kunna välja mellan olika aktörer med olika inriktningar.

Anf. 45 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Låt mig beträffande Arbetsförmedlingen säga att de är inne i en stor förändring. Trots att det är en mycket stor myndighet med många anställda får jag, glädjande nog, frekventa rapporter från arbetsgivare som säger att de märker skillnad, att det nu är en annan typ av myndighet de har att göra med, att de blir bemötta på ett annat sätt. Det finns en större flexibilitet.

Samma sak möter jag från kommunerna, som säger att det har blivit skillnad. Det betyder inte att alla märkt det överallt. Det är som sagt en stor myndighet, men det går att se en reell skillnad i Arbetsförmedlingens sätt att arbeta. Självklart ska man ta till vara olika aktörers förmåga att

rusta människor att komma in på arbetsmarknaden och bidra till matchningen. Jag ser det som en viktig roll för Arbetsförmedlingen att vara ett nav i ett sådant samarbete.

Dock är det alltid viktigt att ha med sig arbetsgivarnas perspektiv. Arbetsgivarna ska inte behöva gå runt bland en mångfald av arbetsförmedlare för att hitta rätt kompetens. Det måste vara Arbetsförmedlingens roll. Det måste finnas *en* dörr in för arbetsgivare så att de kan få tag i den kompetens de behöver.

Avslutningsvis, herr talman: Som jag sa tidigare ingår det i överenskommelsen mellan sex partier att utöka RUT-tjänsterna. Jag skulle samtidigt vilja uppmana Désirée Pethrus och Kristdemokraterna att även titta på annat, utöver skattesänkningar, för att genom att vara pragmatisk hitta nya vägar in på arbetsmarknaden för dem som är nyanlända.

Anf. 46 HANIF BALI (M) replik:

Herr talman! Ylva Johansson var inne på att rusta människor in på arbetsmarknaden genom utbildning och så vidare. Det är glädjande att hon nämner utbildningsplikten, som Moderaterna föreslagit. Vi fick igenom det på stämman, och en vecka senare var det en överenskommelse mellan sex partier. Det är glädjande, men det är tråkigt att utbildningsplikten inte finns med i budgeten. Om man vill ha utbildningsplikt är det i Moderaternas budget den hittas.

En annan viktig faktor, förutom att rusta människor, är hur många som väljer att ta del av utbildningar. Här blir det deprimerande siffror, för endast 7 procent väljer att gå vidare till studier efter två år i etablering. Man kan fråga sig om etableringsprogrammet kanske är för kort.

Ylva Johansson har kaxigt proklamerat – och det är bra – att på två år ska alla vara i arbete eller utbildning. Men så ser inte siffrorna ut. Snarare ser vi att den utbildningsnivå som de befolkningsgrupper har som nu kommer gör att vi behöver utöka etableringen till tre år, som Moderaterna föreslår. Det skulle även avlasta kommunerna genom att de inte behövde stå för försörjning och annat.

Det vore intressant att höra hur Socialdemokraterna resonerar när de har en tvåårig etablering samtidigt som det är en allt lägre utbildningsnivå bland dem som kommer och ska utbildas. Utbildning är ingenting som sker i en handvändning, utan det tar tid. Jag skulle därför vilja höra lite grann om hur Socialdemokraterna resonerar kring det.

Anf. 47 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Det är viktiga frågor Hanif Bali tar upp. Låt mig först göra en rättelse. Det är inte så att det kommer allt fler med låg utbildning till Sverige. Tvärtom ökar den generella utbildningsnivån. Andelen som har högre utbildning ökar och har gjort det över tid. Vi har inte statistik över dem som kommit under hösten, men under den senaste perioden har vi sett att andelen med högre utbildning ökat. Det betyder inte att det inte är en stor utmaning för dem som kommer och har låg utbildning. Många av dem med låg utbildning har dessutom mycket låg utbildning.

Jag delar uppfattningen att alla som kommit och har låg utbildningsnivå måste in i utbildning. Det bör vara en viktig del av etableringsplanen. Jag vill säga till Hanif Bali att under de åtta år som Moderaterna hade möjlighet att styra landet, och också införde etableringsreformen, var det

mindre än 1 procent av dem som deltog i etableringsreformen som deltog i utbildning utöver sfi. Det är en förfärligt låg nivå med tanke på hur utbildningsbakgrunden ser ut bland många av dem som kommer. Det gäller även bland dem som har högre utbildning, för många behöver kompletterande utbildning. Det är en förfärligt låg nivå och har att göra med hur man har riggat etableringsuppdraget.

Därför behöver vi göra förändringar och möta människor mer individuellt. Vi satsar stort på utbildning. Vi behöver göra det, och vi måste göra det redan under etableringsuppdraget. Vi behöver se fler som går vidare till utbildning. Också 7 procent är en mycket låg siffra. Det har bland annat att göra med att man förlorar sin ersättning om man går vidare till utbildning. Vi måste därför hitta ett sätt som gör att det blir hållbart att gå vidare. Det vi nu tittar på, när vi gör förändringar i etableringsuppdraget, är vad som skapar större flexibilitet för att göra det möjligt att möta människor mer individuellt.

Jag vill också svara på frågan om tid. Ja, två år är en kort tid. Samtidigt vill jag säga till Hanif Bali att om vi förlänger tiden till tre år är risken stor att intensiteten minskar. Jag tycker inte att de två år som gäller i dag används optimalt. Tvärtom är det mycket tid som bara går under de två åren, och jag är orolig för att tre år skulle förlänga den tiden ytterligare.

Anf. 48 HANIF BALI (M) replik:

Herr talman! Det är intressant hur Ylva Johansson tar upp detta med trösklar och incitament. Hon säger att man förlorar sin ersättning om man går vidare till utbildning och så vidare. Det är detta som kallas för marginaleffekter, alltså trösklar.

Man erkänner alltså att det finns sådana hinder – trösklar som håller människor tillbaka – på utbildningssidan. Men samtidigt står Annelie Karlsson i talarstolen och säger att hon inte är ett dugg intresserad av att sänka trösklarna på arbetsmarknaden. Man erkänner alltså att trösklar kan hindra människor från att utbilda sig, men man erkänner inte att sänkta trösklar kan bidra till att få in fler på arbetsmarknaden. Detta är väldigt intressant.

Sedan har det också att göra med hur sfi-systemet och hela vårt utbildningssystem är uppriggat: Det gäller att man måste ha svenskan på plats först innan man får börja studera något annat, till exempel matematik. Det är ett ologiskt system. Ofta är det sista som faller på plats just svenska språket, men man klarar att studera matematik eller andra ämnen på sitt eget språk eller något annat språk.

Vi har öppnat för digitala distansutbildningar inom sfi för att just avlasta sfi. Det är något jag tycker att regeringen saknar.

Det är klart att vi ska lyfta människor. Det är det enda sättet vi klarar av att göra detta på. Vi måste lyfta människor. Men vi kommer inte att klara av det om vi inte också sänker trösklar, och här saknar Socialdemokraterna svar. Vi har gjort vår läxa. Förr pratade vi nästan bara om sänkta trösklar, men nu talar vi också om utbildning. Men när ska Socialdemokraterna börja tala om sänkta trösklar?

Anf. 49 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Det vore klädsamt om Hanif Bali faktiskt erkände att flera av de allvarliga trösklar som finns skapades av den tidigare regeringen, till

exempel flera av trösklarna in till utbildning eller de nästan obefintliga vägar in i utbildning som funnits inom etableringsuppdraget. Detta är något ni lämnade över till oss.

Jag lyssnade också på Fredrik Malm här tidigare. Han tog på ett bra sätt upp att partier ibland måste tänka om och se att det man trodde skulle bli bra inte blev så bra som man tänkte sig. Många av de trösklar som finns har ni faktiskt varit med och skapat.

Jag lyssnade också på Annelie Karlsson. Hon sa så här: Vi vill inte ta bort trösklar på ett sätt som innebär att människor ska leva på låga löner som man inte kan försörja sig på. Jag delar den uppfattningen.

Det finns flera sätt att ta sig över olika trösklar. Det ena sättet är att ge individen olika möjligheter till insatser för att komma över. En sådan kan vara att man sänker lönekostnaden för de personer som har svårt att ta sig in på arbetsmarknaden. Bland dem som i dag har instegsjobb är det en betydande andel som får uppemot 85 procent av arbetsgivarens hela lönekostnad i subvention. När det används i ganska begränsad omfattning, som i dag, är det då verkligen lönekostnaden som är problemet, eller är det något annat? Jag tycker att man behöver vara lite mer pragmatisk och öppen för att det faktiskt kan vara annat än lönekostnaden som kan vara hinder för att komma in på arbetsmarknaden.

Anf. 50 JOHANNA JÖNSSON (C) replik:

Herr talman! Jag har redan tagit ganska mycket tid i den här debatten i anspråk, så jag ska därför försöka fatta mig lite kort. Det finns mycket jag skulle kunna fråga om, men jag håller mig till en sak. Det är något som har oroat mig en del – jag hörde det både på den pressträff som statsministern och vice statsministern höll för ett tag sedan, och jag hör det nu återigen från Ylva Johansson: Vi minskar antalet som ska söka asyl i Sverige och tar bort möjligheten för en massa människor att söka, men vi gör det utifrån att andra EU-länder kommer att göra mer. Det är förutsättningen.

Detta är ju ett sätt att lura svenska folket. För det finns inga andra EU-länder som står upp och säger: Ja, vi kommer att ta hand om de här personerna i stället, och de kommer att kunna få en trygg tillvaro hos oss! Det vi i stället ser är en dominoeffekt. I Danmark har man varit extremt tydlig med att man inte är beredd att på något sätt ta hand om fler. Tyskland gör allt man kan för att minska antalet. Land efter land i EU gör nu vad de kan för att minska trycket av asylsökande och minska antalet, precis som regeringen nu försöker göra för Sveriges del.

I måndags blev avtalet mellan EU och Turkiet klart. Mina vänner i människorättsorganisationerna där rapporterade genast hur den turkiska gränsbevakningen samlade ihop människor och satte dem i repatrieringsläger, inlåsta för att bli tillbakaskickade. Många av dem är människor som faktiskt skulle ha fått skydd om de väl hade kunnat ta sig hit. De kommer nu inte att få det.

När jag frågade statsministern om detta sa han att Estland hade sagt att man kan ta emot fler. Det var det enda land han hade att komma med. Estland har sagt att man kan ta emot 349 personer under två års tid.

Min enkla fråga är därför: Varför sa Ylva Johansson återigen att andra EU-länder kommer att göra mer?

Anf. 51 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S) replik:
Herr talman! Jag tror att Johanna Jönsson lyssnade dåligt på mitt anförande. Jag sa att vi gör detta därför att andra EU-länder inte tar sitt ansvar. Sverige och Sveriges regering har stått upp för en mycket generös asylpolitik därför att vi tror på det. Vi vill ha det, och vi vill ge skydd åt de människor som söker skydd. Det är vår vilja.

Vi har lagt ned mycket energi på att övertala, hota och ställa krav på andra EU-länder. Vi har lagt ned mycket energi på att också i det internationella samfundet arbeta för en bättre ordning när det gäller att fördela ansvaret för de asylsökande på ett bättre sätt. Vi har mött föga gehör. Tvärtom har vi sett en motsatt utveckling.

Jag håller med om det som Fredrik Malm sa här tidigare, nämligen att vi nu ser att stora delar av EU:s system för att hantera detta krackelerar och faller ihop. Och lösningen på att EU:s system inte fungerar – att andra länder inte tar ansvar – är inte att Sverige har obegränsade möjligheter att ta emot människor under mycket kort tid. Vi måste också se till vad som är realistiskt för ett land som Sverige.

Jag är oerhört sorgsen över det jag i dag ser hända i Europa. Jag är sorgsen över hur detta fungerar i den union som jag själv tror mycket på och som är baserad på värden jag inte ser mycket av i praktiken i dag. Det är ett fåtal länder som står upp för de värdena. Jag tycker att det är mycket sorgligt och oroande. Vi är sorgsna över att vi inte ser att EU-länderna tar det ansvar som Europa skulle kunna klara.

Vi skulle kunna klara de flyktingar som kommer till Europa om vi hjälptes åt. Tyvärr gör vi inte det, och det har gjort att situationen just nu har blivit ohållbar för Sverige. Vi behöver ett andrum.

Anf. 52 JOHANNA JÖNSSON (C) replik:

Herr talman! Ett andrum, säger ministern. Vi behöver ett andrum.

Vilken typ av andrum behöver de människor som nu inte över huvud taget släpps ut från de länder där de far otroligt illa? Vårt system, vårt migrationsverk och våra domstolar bedömer att de här människorna inte kan vara kvar i dessa länder – i Syrien, i Afghanistan eller i Iran, dit vissa skickas tillbaka trots att de inte ens är därifrån. De personerna kan inte få något andrum i detta.

Jag hör detta upprepas gång på gång: Andrum. Som om det bara var att vrida ned kranen, och så existerar inte dessa personer för en stund! Det är därför retoriken med EU har stört mig. Man får det att framstå som om detta går att göra på ett humant sätt. Det går inte! Det ska man ha väldigt klart för sig här.

Dessa människor kommer att fara otroligt illa i den här situationen. Det är många tusentals personer som nu kommer att hållas ute – med de idkrav som ställs och med de regler för anhöriginvandring som kommer att leda till att familjer kommer att separeras, hållas isär och inte ha någonstans där de kan återförenas. Dessa människor säger ni att vi nu ska ta ett andrum ifrån, men de finns där ändå. Även om de inte finns på vårt geografiska territorium existerar de någon annanstans.

Vad blir konsekvenserna av detta? Jag önskar att man kunde vara tydlig och stå upp för att det är detta man åstadkommer. För att försvara våra fyrkantiga, byråkratiska system är man beredd att offra dessa människor.

Det är detta ni nu gör. Lite ärlighet skulle jag verkligen uppskatta, även om jag förstår att det är svåra beslut på många sätt.

Prot. 2015/16:37
2 december

*Jämställdhet och
nyanlända invandrades
etablering*

Anf. 53 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Om vi ska tala om ärlighet, Johanna Jönsson, måste vi också säga att Sverige inte ensamt kan lösa världens flyktingkris. Sverige kan och ska vara en väldigt viktig internationell röst för att påverka internationella system, så att världen kan klara svåra flyktingkriser och så att Europa kan ligga i framkant när det gäller att ge människor skydd och bra möjlighet till ett nytt liv. Men Sverige kan förstås inte ensamt ta emot alla människor som är på flykt. Ge inte bilden av att det är möjligt!

Sverige har en generös politik. Sverige har gett skydd till fler människor än något annat land i EU. Jag är stolt över det. Jag tycker att det är bra. Jag tycker inte att vi har kommit med restriktiva åtgärder för sent. Jag är glad att vi har pressat oss och tänjt oss så långt som möjligt. Men vi når en gräns där det inte längre är möjligt att upprätthålla det vi vill. Det handlar om att klara av att bygga skolor i den takt som behövs och att bygga bostäder i den takt som behövs. Det handlar om att ha lärare, socialsekreterare och fungerande system för att människor också ska ha möjlighet att börja sina nya liv i Sverige.

Vi har ett ansvar för de människor som kommer hit, och vi tar det ansvaret.

Anf. 54 JENNY PETERSSON (M):

Herr talman! Jag kan konstatera att S-MP-regeringen bryr sig mer om pekpinnar och etiketter än om konkreta förslag för att män och kvinnor ska ha samma makt att forma samhället och sina liv. Det är en feministisk regering som brister på jämställdhetsområdet – det är lite som att svära i kyrkan.

Ni hade i opposition åtta år på er att förbereda er. Ni har haft ett år med en alliansbudget som ni har styrt med, vilket har skapat ytterligare tid för er att förbereda er väl. Ni får nu igenom er budget. Ni pratar om satsningar på det här området. Det är rätt anmärkningsvärt. Det anmärkningsvärda är att ni hänvisar till utredningar, förslag som bereds i Regeringskansliet och betänkanden som ännu inte har hamnat på riksdagens bord.

Herr talman! Låt mig börja med att säga att Sverige i ett internationellt perspektiv ligger långt fram när det gäller jämställdhet på arbetsmarknaden. Samtidigt ska jag erkänna att det finns utmaningar på området. Det finns i dag, 2015, brister i den ekonomiska jämställdheten. Det visar att det är en fråga som vi ständigt måste arbeta med och att varje generation måste vinna frihet i frågan.

I det betänkande som vi debatterar hänvisar majoriteten till ett jämställdhetsindex som tagits fram av det europeiska jämställdhetsinstitutet. I den senaste mätningen, den 25 juni, framgår det att Sverige har det bästa resultatet i EU. Siffran 100 är max – då är det ett jämställt land. Sverige ligger på 74,2. EU ligger på 52,9.

Då kan man fråga: Vad är det för reformer som regeringen har lagt på bordet och genomfört som är med i den här mätningen? Inga. Nada. Med det vill jag säga att Alliansen har styrt under åtta år, och det har varit Alli-

ansens budget som har gällt även det senaste året. S-MP-regeringens reformer för att underlätta eller förbättra på det här området har varit frånvarande sedan valet 2014.

Jag kan nämna flera exempel där jag tycker att regeringen gör att Sverige går åt fel håll. Det gör jag med utgångspunkt från att jag är moderat med även med utgångspunkt från beslut som är fattade av kammaren.

Vi moderater vill förstärka jämställdhetsbonusen. Den vill regeringen avskaffa, trots tillkännagivande i kammaren. Vi moderater vill ha sänkt skatt på lägre inkomster, förstajobbetavdraget. Regeringen föreslår höjda skatter på jobb och företagande. Vi moderater vill behålla och utveckla RUT. Regeringen vill försämra, halvera, RUT-avdraget. I och för sig kunde man i veckan läsa i Dagens industri att finansministern vill utveckla RUT. Då är det ännu mer anmärkningsvärt att regeringen halverar detta avdrag. Ja, då kan man konstatera att Sverige har en regering som tappat greppet och att vi har en finansminister som förlorat styrningen av regeringsprocessen.

I början av året förklarade utrikesminister Margot Wallström i utrikesdeklarationen att Sverige var i färd med att utforma en feministisk utrikespolitik. Ja, det går kanske inte i dag att analysera allt som hänt på det området sedan dess, men man kan konstatera att ambassadörer har lämnat Sverige. Och vi har haft ansträngda internationella relationer.

Herr talman! Listan som visar att Sverige är på väg åt fel håll kan göras lång.

Jag ska ändå säga att jag tycker, herr talman, att Sverige är ett fantastiskt land att bo och leva i. Sverige står dock inför flera utmaningar framöver. Låt mig nämna några! När det gäller jämställdhet kan jag konstatera att det finns skillnader mellan män och kvinnor. Det gäller möjligheten att ta sig in på arbetsmarknaden, komma in i arbetslivet och i näringslivet. Det handlar om karriärmöjligheter och om löneskillnader. Det är skillnader i fråga om föräldrapenning, vab-dagar och ohälsotal.

Vi moderater satsar när det gäller kvinnors ohälsa. Därför vill vi ge Arbetsmiljöverket mer resurser för att vidareutveckla det arbete som påbörjats.

En annan utmaning som regeringen blundar för gäller RUT-företagen, som många kvinnor har fått chefspositioner i och jobbar inom. Det gäller även tillväxt av företag inom vård- och utbildningssektorerna. Här ser vi att regeringen går fram med flera försämringar.

Med det vill jag säga, herr talman, att Sverige är på väg åt fel håll när det gäller kvinnligt företagande. Det är tråkigt att regeringen inte fångar upp dessa signaler.

Anf. 55 ANNIKA QARLSSON (C):

Herr talman! År 2013 var ett genombrottsår för en ny behandling av cancer: immunterapi. Det är en fjärde behandlingsmetod som angriper cern på ett helt nytt sätt.

Tänk om vi skulle finna en ny behandling av ojämställdhet, ett genombrott! Men i regeringens budget finns det ingen ny behandlingsmetod. Det finns det inte heller i följdmotionerna, ska jag i ärlighetens namn säga. Nej, jag tror inte att det är så enkelt att det finns någon immunterapi mot ojämställdhet. Det kommer även fortsättningsvis att handla om systematiskt arbete som dessutom kräver beslutsamhet för att genomföras. Detta måste

synliggöras. Man måste öka kunskapen. Man måste implementera, och slutligen måste det genomföras. Sedan börjar det om igen, inte en gång utan om och om igen.

Vi har nu gått över från integrationsdelen till jämställdhetsdelen. Jag kommer under mina få minuter att beröra två av många delar som finns på det här området.

Den första delen jag vill beröra handlar om våld mot kvinnor, våld i nära relationer. Det handlar om personer som lever under hot varje dag utan att Säpo höjer hotbilden. Här handlar det om att lyssna hur det låter när dörren öppnas när någon kommer hem. Hur är läget just i dag?

Detta är fortfarande ett område som det är väldigt svårt att prata om. Det är fortfarande stigmatiserat. Jag tror inte att det skiljer jättemycket mellan de olika politiska partierna på det här området. Man vill arbeta mot detta. Det kan skilja i delar. Det kan skilja i ambition och angreppssätt. Men det är ett mål som jag tror att vi alla delar. Svårigheten är att få det genomfört ute i verksamheterna, längst ut i kapilläerna.

Vi i Centerpartiet skulle vilja tillföra några delar som vi ser som viktiga i ett systematiskt arbete och som behöver gälla även framöver. Dels skulle vi vilja se en ny handlingsplan som tar vid där den gamla slutar, dels vill vi se ett heltäckande arbete som inte tillåter fallgropar mellan olika myndigheter. Vi vill se till att det finns bättre kunskaper i yrken som kommer i kontakt med våldsutsatta. Man ska inte kunna välja i utbildningen om man känner till den här typen av problem.

Det handlar om hot- och riskbedömningar när man anmäler, ett förebyggande arbete, mer forskning och bättre uppföljning och ansvarsutkrävande. Från Centerpartiets sida skulle vi gärna vilja se en nollvision på det här området som alla myndigheter skulle ansvara för att arbeta utifrån.

Den andra delen jag vill lyfta upp handlar om kvinnors företagande. Historiskt sett har vi i Sverige varit väldigt dåliga på detta område. Vi ligger alltid i botten av EU:s alla länder när det gäller andelen kvinnor som driver företag.

Under alliansregeringens år ökade antalet kvinnor som startade och drev företag. Men nu backar vi igen. Man kan ibland fundera över vad sådana förändringar kommer sig av. Finns det krokben i systemen, eller finns det utsträckta händer?

Det som skedde under alliansregeringens år var att man införde ett antal reformer som skulle fungera som utsträckta händer. Det var en främjandepolitik som både handlar om LOV, där man konkurrensutsätter offentlig sektor, och om RUT, som vi införde som en viktig del i detta. Vi har jobbat med stärkande ambassadörsnätverk och med olika typer av satsningar som på många olika sätt har varit en utsträckt hand, ett främjande, för att fler kvinnor ska kunna starta och driva företag.

Den nuvarande regeringen är mycket tveksam till LOV. Man tillsätter en utredning och ifrågasätter stora branscher som är några av de branscher där det faktiskt är flest kvinnor som driver företag. Man försvarar för RUT, vilket både handlar om att man halverar avdraget och att man under lång tid har använt ett språkbruk som är grovt och ibland till och med kränkande. Speciellt när man i går kunde läsa finansministerns konstaterande att det var ett väldigt kostnadseffektivt avdrag kan man fundera på vilka signaler man har sänt under lång tid.

Beror det här på okunskap, kan man fundera över. Är det här en blind fläck? Om man pratar om det systematiska arbetet för att förstärka jämställdhetsutvecklingen måste man ju börja med att synliggöra. Är det på grund av okunskap som regeringen nu vidtar insatser och åtgärder som gör att det blir färre kvinnor som startar och driver företag? Eller kan det vara så att den feministiska regeringen inte tycker att det passar sig att kvinnor driver företag?

Anf. 56 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S):

Herr talman! Nu levererar vi politiska beslut inom jämställdhetsområdet. Lyssna noga, Jenny Petersson! I höst har vi tagit viktiga beslut här i Sveriges riksdag som driver på jämställdhetsarbetet. Det handlar om förändringen av föräldraförsäkringen med ytterligare en reserverad månad till vardera föräldern. Det kommunala vårdnadsbidraget, som är en kvinnofälla då man är borta längre tid från arbetslivet, tas bort.

Detta är två viktiga politiska beslut som påverkar arbetsmarknaden för kvinnor och ökar möjligheterna för män att dela mer lika och ta ett större ansvar både för sina små barn och för sitt hem.

Några som lyssnar kanske tänker att det här väl inte ligger inom utgiftsområdet 13. Så är det. Men för att få jämställdhet mellan kvinnor och män måste alla politiska förslag analyseras utifrån hur de påverkar kvinnor och män, oavsett om det handlar om jobb, skola, skatter eller finanser. Vår feministiska regering gör det jobbet. De analyserar innan besluten fattas så att jämställdhetsperspektivet vägs in vid beslut, och vi i arbetsmarknadsutskottet har ansvar för jämställdhetspolitiken här i riksdagen.

Herr talman! Regeringen levererar mer för jämställdhet, bland annat satsningar på kvinnors hälsa och förlossningsvård. Vi satsar på Arbetsmiljöverket, som får fortsätta det förebyggande arbetet om kvinnors arbetsmiljö med mera. Vi har en satsning på ökad bemanning i äldreomsorgen som kom i våras.

Detta är viktiga signaler, men det är också viktiga satsningar både för kvaliteten i äldreomsorgen och för arbetsmiljön för alla som jobbar i äldreomsorgen. Det blir fler arbetskollor och fler för dem som är i behov av äldreomsorg. Vi vet ju att ungefär 150 000 kvinnor går ner i tid eller lämnar arbetslivet för att ta hand om barn eller vuxna anhöriga eftersom man inte litar på kvaliteten i välfärden. Vi vet dessutom att unga kvinnor står för den ökande sjukfrånvaron på grund av arbetsrelaterad ohälsa. Alla satsningar som vi gör i välfärdssektorn gynnar kvinnor mer än män, och därför är det oerhört viktigt med de satsningar som vi har gjort.

Vi fortsätter arbeta mot mäns våld mot kvinnor. Det måste upphöra. Det är också hög prioritet på att motverka våld och satsa på förebyggande åtgärder så att våldet inte sker. Vi satsar också medel på kvinno- och tjejjourerna, som gör ett mycket viktigt arbete och tar ett stort ansvar.

Kvinnor och män med de lägsta pensionerna får lägre skatt. Bostadsbidraget och underhållsbidraget kommer att höjas, och det blir en höjd grundersättning i föräldraförsäkringen, vilket gynnar kvinnor mer än män. Regeringen har även planer på att se över hela försäkringen så att den passar ett modernt familjeliv och arbetsliv.

Herr talman! Den förra regeringen tillsatte en mängd olika utredningar som spretade åt olika håll. Flera av dessa utredningar har nu lämnats till vår jämställdhetsminister Åsa Regnér, och det är bra utredningar. Det är

mycket fakta, och vi vet som sagt till stor del redan innan vad som bör göras. Men det som är skillnaden är att nu handlar det om ta ett samlat grepp över vad som har sagts och skrivits och lägga fram förslag och ta beslut efter remissrundorna som pågår.

Även om Fredrik Malm inte är kvar här i kammaren vill jag ändå välkomna hans ändrade åsikter om lönekartläggningar varje år. I alla dessa utredningar blir det nämligen väldigt tydligt att kvinnor inte får hela lönen och inte blir värderade utifrån sin kompetens. Trots långa utbildningar med bra betyg och meriter och trots att de har lika långa arbetsdagar och arbetstimmar som männen förlorar kvinnor fortfarande många miljoner under sitt arbetsliv. Detta påverkar, som vi vet, kvinnors val genom hela livet.

Varför är det så här? Jo, vi vet att kvinnor fortfarande får sämre arbetsvillkor – allt från lönen, när det gäller rätt till heltid och till och med när det gäller rätt till arbetskläder och många andra saker. Men framför allt handlar det om att kvinnor förväntas ta det största ansvaret för barnen och familjen.

Det är ett tydligt uttryck för brist på jämställdhet när kvinnor inte får hela lönen. En orsak är den könsuppdelade arbetsmarknaden. Här är det viktigt att jobba med dessa frågor inom både utbildning och arbetsförmedling för att förändra och upplysa.

Arbetsförmedlingen har fått i uppdrag att utforma sin verksamhet så att den främjar jämställdhet och motverkar könsuppdelad arbetsmarknad. Vi vet att kvinnor går över till mansdominerade yrken medan männen stannar kvar.

Herr talman! Vår feministiska regering går från ord till handling med konkreta förslag som främjar jämställdhet. Jenny Petersson! Jag vågar lova att det kommer fler förslag till kammaren. De kommer också att vara mätbara.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationen.
(Applåder)

Anf. 57 ANNIKA QARLSSON (C) replik:

Herr talman! Jag ska börja med att återge vad Simone de Beauvoir har sagt, nämligen att de enda fria kvinnorna är kvinnorna som driver företag.

Jag upprepar frågan i mitt anförande: Är det okunskap hos regeringen, eller tycker regeringen att kvinnor inte ska driva företag eller att det inte passar sig för kvinnor att driva företag?

Anf. 58 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik:

Herr talman! Vår regering tycker mycket väl att kvinnor passar för att driva företag, men vi är väl medvetna om att kvinnor inte har samma möjligheter som män att driva dem utifrån att de fortfarande har huvudansvaret för hem och barn. Vi vet att när kvinnor driver företag utvecklas de företagen mer positivt än när män driver företag. Det gäller både stora och små företag. Vi välkomnar verkligen att kvinnor startar, äger och driver företag.

Men då måste vi se till att välfärden fungerar. Det måste finnas en välfärd som gör att kvinnorna kan gå till jobbet eller driva företag. Det måste finnas en förskola av hög kvalitet och en äldreomsorg av hög kvalitet, så att det går att lita på de tjänster som kvinnor ofta är mer beroende av än

män så att kvinnorna kan göra karriär oavsett som anställd eller som egenföretagare. Därför anser vi att det är viktigt att satsa på förskolan och äldreomsorgen så att det råder hög kvalitet där och de finns tillgängliga på oekvämt arbetstid. Vi gör en hel del satsningar.

Arbetsförmedlingen har också fått ett uppdrag att uppmärksamma kvinnor på att de kan byta till andra branscher. Det gäller män också. Vi vill att kvinnor ska vara egenföretagare.

Anf. 59 ANNIKA QARLSSON (C) replik:

Herr talman! Det är lite spännande att försöka dra fram var någonstans i allt detta det finns satsningar på kvinnors företagande. Det är fråga om allmänna generella satsningar som rör välfärden, som inte på något sätt blir en utsträckt hand för att starta och driva ett företag.

Det vi ser av strukturer i samhället är att stöd, insatser och åtgärder ofta rör sig mot branscher där traditionellt sett många män arbetar. Alliansregeringen riktade ett antal sådana insatser och åtgärder för att underlätta i branscher där fler kvinnor arbetar, inte för att det måste vara så utan för att det är där vi befinner oss i dag.

Alla dessa insatser och åtgärder har ändå visat ett positivt resultat, men det finns en stor osäkerhet om vad som kommer att hända med denna regering. Kommer möjligheterna för kvinnors företagande att försämrats i de branscher där de under ett antal år har kunnat starta och driva verksamhet? Det handlar om välfärdsjobb, och det handlar om RUT-företag. Det handlar vidare om olika typer av stöd och incitament för att få en annan fördelning av det statliga riskkapitalet än att 8 procent går till kvinnorna och 92 procent går till männen. Det handlar om grundläggande strukturer.

Inte någonstans i regeringens budgetproposition, eller i Ann-Christin Ahlbergs anförande, nämns dessa frågor. Är man blind? Ser regeringen över huvud taget dessa frågor, eller bryr sig regeringen inte? Det är också ett svar i så fall.

Just nu lägger regeringen krokben för kvinnor som vill starta och driva företag. Jag skulle hellre se utsträckta händer.

Anf. 60 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik:

Herr talman! Jag kan lova Annika Qarlsson att vi inte ska sätta några krokben för kvinnor att starta eller driva företag. Vi ska se till att kvinnor ska ha samma möjligheter som männen har i samhället.

Det pågår en del utredningar som den förra regeringen beställde. Högen är stor. Jag vet att Åsa Regnér gör ett jättejobb med att få ut utredningarna på remissrundor så att det kommer in synpunkter. Där kommer säkert kvinnors företagande också att tas upp.

I fråga om fördelning av både makt och inflytande i samhället, oavsett om det gäller att påverka på sin vanliga arbetsplats, det politiska styret eller att driva eget företag, driver vi stenhårt att kvinnor och män ska ha samma möjligheter.

Precis som Annika Qarlsson sa här vet vi att kvinnor inte har samma förutsättningar att starta företag i dag utifrån att det inte finns samma möjligheter att låna pengar och mycket annat. Dessa frågor måste vi se över därför att kvinnor ska ha samma makt och inflytande att påverka sina egna liv rent ekonomiskt. Rätten att få utöva inflytande över sitt eget liv och starta eller äga ett företag är en sådan maktposition.

Jag lovar att vi inte ska sätta några krokben för kvinnligt företagande. Vi ska se till att fler kvinnor kan göra precis som männen har kunnat göra och kan göra i framtiden.

Anf. 61 PAULA BIELER (SD) replik:

Herr talman! Jag har en kort och snabb fråga. Är Sveriges föräldrar kompetenta och myndiga individer, och är kvinnor och män lika kompetenta att fatta sina egna beslut?

Anf. 62 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik:

Herr talman! Jag ska svara till Paula Bieler att jag är övertygad om att både kvinnor och män är fullt kapabla att fatta egna beslut, även inom den egna familjens ram. Jag antar att Paula Bieler syftar på den extra månaden som har införts i föräldraförsäkringen, kanske också frågan om vårdnadsbidraget.

Alla utredningar pekar på att en av de stora orsakerna till att kvinnor inte har en ekonomisk situation som gör det möjligt att leva och bestämma över sitt eget liv är det ojämställda uttaget av föräldraförsäkringen. Då måste vi göra något åt det.

Om riksdagen hade fattat beslut om föräldraförsäkringen i år är jag helt övertygad om att hälften hade varit för mamman och hälften för pappan. Men föräldraförsäkringen infördes i en annan tid, då kvinnor inte fanns lika mycket ute i arbetslivet som i dag.

Vi i riksdagen kan påverka kvinnors situation till det bättre. Ett av de konkreta förslagen som främjar jämställdheten är att ta bort vårdnadsbidraget och förändra föräldraförsäkringen.

Anf. 63 PAULA BIELER (SD) replik:

Herr talman! Föga förvånande håller jag inte helt med. Jag ser inte de förslagen som ett sätt att öka jämställdheten. Jag ser de förslagen som ett sätt att berätta för kvinnor och män vad de ska göra och vad de inte ska göra och hur vuxna individer i vårt land ska leva sitt liv.

Föräldraförsäkringen är individuell. Man får hälften av dagarna var. Men eftersom vi alla lever olika, eftersom vi alla har olika preferenser och förutsättningar, har det funnits en möjlighet att ge dagar till sin partner om man tycker att det passar bäst i just den familjen.

Det finns absolut många olika problem i vårt samhälle, många olika följd effekter och faktorer som påverkar uttaget av andra skäl än hur man vill leva. Men för mig är det oerhört svårt att se hur man kan tro att styrande politiker vet bäst vad som är bäst för varenda individ i vårt samhälle och att vi är jämställda först när vi gör exakt identiska val.

Det jag och mitt parti vill jobba på är att skapa bättre förutsättningar, exempelvis i de branscher där kvinnor arbetar, och se vad det finns för möjligheter att göra om föräldraförsäkringen så att de ekonomiska aspekterna på vem som stannar hemma med barnet inte påverkar valet av vem som stannar hemma.

Jag vill oerhört gärna få svar på var man hittar arrogansen att tro att politiker bättre vet vad familjer själva vill göra.

Anf. 64 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik:

Herr talman! Familjerna har ju faktiskt ett eget val. Man kan dela tiden precis på mitten så att man tar hälften var. Man kan också välja att en förälder är hemma mer. Det är ett val som man gör i familjen.

Föräldraförsäkringen, som vi här i Sveriges riksdag lagstiftar om hur den ska se ut, har vi däremot förändrat så att den ska vara riktad mot ett mer jämställt uttag. Men som det ser ut i dag, för att bara ta den siffra jag har här, tar kvinnorna ut drygt 13 månader under barnets första två år men bara 9 ½ månad på föräldrapenning. Man tar alltså ut mycket längre ledighet än man har föräldrapenning. Det är sådant som man har fritt val att göra.

Vi är väl medvetna om att det finns olika ekonomiska situationer för olika familjer. Men för oss är det oerhört viktigt, dels att kvinnor och män ska dela mer lika på det oavlönade arbetet med barnen men också med hemmet, dels det som vi ofta glömmer bort: Barn behöver mer än en förälder.

Barn mår väldigt bra om de har tillgång till både sin mamma och sin pappa. Det kan hända saker och ting här i livet. Då är det bra att även pappan, som ofta är den som är hemma mindre, har kunskap om sitt barn – eller sina barn, för de är ofta flera – så att man kan vara trygg och veta att det här klarar han också.

Det finns faktiskt pappor som vill vara hemma men som kanske inte får för att kvinnan tycker att det är hennes möjlighet att vara hemma. Jag har mött många pappor som har tagit möjligheten att vara hemma med sina små barn. De säger att det är den största ...

Anf. 65 JENNY PETERSSON (M) replik:

Herr talman! Jag lyssnade noga på Ann-Christin Ahlbergs inlägg. Jag har också läst den ekonomiska bilagan om jämställdheten mellan män och kvinnor och budgetpropositionen som vi diskuterar här i dag.

Det hänvisas mycket till utredningar som Alliansen tillsatte, som ligger på regeringens bord och som bereds i Regeringskansliet. Ta till exempel JA-delegationen som Ann-Christin Ahlberg själv lyfte upp. Jag skulle välkomna det nya målet. Hälsa, vård och omsorg är ett sätt att fortsätta jobba med de här frågorna.

Det finns som sagt utmaningar på området. En utmaning som regeringen inte vill se är att antalet nyföretagare sjönk dramatiskt förra året. Det är ett trendbrott efter flera års ökning.

Vad gör då regeringen på det här området? Jo, man skapar ännu mer osäkerhet och kaos, till exempel inom vårdsektorn eller vårdbranschen, där många kvinnor arbetar och där många av valfrihetsreformerna i den offentliga sektorn underlättar för kvinnligt företagande och chefskap. Det har skett en tillväxt av företag inom det här området.

Vad gör regeringen? Vilka konkreta reformer har regeringen för att öka kvinnors företagande?

Anf. 66 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik:

Herr talman! Det var många saker som Jenny Petersson tog upp. Jag börjar med utredningarna och att vi hänvisar till dem.

Det var ju så att i åtta år lade den förra regeringen hela tiden uppdrag på utredning efter utredning. Många av dem har nu kommit till vår regering.

Vi har en feministisk regering som tar de utredningar som faktiskt har gjorts på största allvar. Men uppdragen till dem var ganska spretiga, så det krävs ett gediget arbete för att få ihop det här till något som blir riktigt bra och som också är mätbart när det gäller vad vi lägger pengar och resurser på. Det är det som Åsa Regnér håller på och jobbar med.

Den sista utredningen lämnades i oktober. Det har alltså inte gått så himla lång tid till att kunna verkställa någonting.

Jag lovar Jenny Petersson att det kommer att komma mer än det jag redan har berättat om för att driva på jämställdhetsarbetet.

Vår feministiska regering har en statsminister och en finansminister som är uttalade feminister och som inför varje beslut tittar på hur det slår för kvinnor och män. Det är så man måste göra om man vill driva på jämställdhetsarbetet och faktiskt få till samma möjligheter för både kvinnor och män.

Därför tycker jag inte att det är rättvist, det som Jenny Petersson säger om utredningar. Det var faktiskt den förra regeringen som lade alla, men vi har fått ta emot en hel del av dem. Dem jobbar vi med, och det kommer att komma en hel del konkreta förslag utifrån det.

Anf. 67 JENNY PETERSSON (M) replik:

Herr talman! Det lades utredningar som var klara och arbetades med även under Alliansens tid. Nu kommer utredningar som man ska se över och kanske utreda ytterligare.

Nu står Ann-Christin Ahlberg här som medlem av ett regeringsparti och lovar att det ska hända saker. Precis det gjorde Ann-Christin Ahlberg även i opposition – hon lovade att så fort Socialdemokraterna fick makten skulle det hända saker. Men jag kan konstatera att det har hänt nada när det gäller konkreta reformer för att öka kvinnors företagande.

Jag nämnde till exempel att det har skett en tillväxt inom utbildning och vård. En annan arena för kvinnors företagande är den tjänstesektor som expanderade kraftigt under Alliansens tid.

Ta till exempel RUT-avdraget, som min kollega Annika Qarlssoon talade om. RUT-avdraget har gjort svarta jobb till vita. Nya jobb har växt till. Tjänstesektorn är en framtidsbransch, där framtidens jobb kommer att skapas. Många utrikes födda får sitt första jobb inom denna bransch. När vi talar om integration kommer RUT-avdraget att finnas med i debatten.

När Alliansen kom till makten 2006 kunde man se att kvinnors företagande ökade markant – en trend som nu S-MP-regeringen bryter med signaler om reformer. De verkar blunda för detta och inte göra någonting åt det. Det tycker jag är anmärkningsvärt.

Återigen: Vilka konkreta reformer läggs fram för att öka kvinnors företagande? Jag fick inget svar i den första repliken; därför ställer jag frågan igen.

Anf. 68 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik:

Herr talman! Jenny Petersson började med att säga att vi har tillsatt utredningar. Då undrar jag vilken utredning. Jag vet att Jenny Petersson inte kan svara på det, men det är ju så att vi inte har tillsatt någon utredning

Prot. 2015/16:37
2 december

*Jämställdhet och
nyanlända invandrades
etablering*

på jämställdhetsområdet. Det är de utredningar som vi har mottagit som går ut på remiss. Vi väntar in hur människor som jobbar med de här frågorna ska ta emot dem. Vi har tillsatt andra utredningar på andra områden.

Många av de företag som drivs inom vårdsektorn, de stora börsnoterade företagen, är det inte en enskild kvinna som står bakom. Det är ofta utländska företag som är aktiva här i Sverige och som leds av män som vi kanske inte ens vet vilka de är.

Jag kan hålla med om att många kvinnor har startat företag på RUT-området, och vi har inte sagt att de ska bort.

Vi har inte heller sagt att allt ska bort inom vården. Men vi tycker att det ska vara ordning och reda där, för det är stora skattepengar som går till spillo till vinstdrivande företag.

RUT-avdraget kommer att vara kvar. Här har man ju utnyttjat kvinnor förut och tyckt att kvinnor inte ska ha en värdig inkomst. Ofta har det varit högvärlönade människor som har utnyttjat kvinnor till att städa sin hem. Först när de fick skatteavdrag kunde de börja betala avtalsenliga löner.

Anf. 69 ANNIKA HIRVONEN FALK (MP):

Herr talman! Det övergripande jämställdhetspolitiska målet, som har brett stöd i Sveriges riksdag, är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Sverige må vara ett av världens mest jämställda länder, men vi har långt kvar innan vi med handen på hjärtat kan säga att vi nått vårt mål.

I dag är den strukturella löneskillnaden mellan män och kvinnor 65 miljarder kronor. På ett liv förlorar kvinnor i jämförelse med män 3,6 miljarder kronor. Kvinnor har 87 procent av vad män har i lön, och när kvinnor når pensionsåldern blir skillnaderna ännu större. Bland fattigpensionärerna är majoriteten kvinnor.

Föräldraledigheten delas ojämnt. Föräldrapenningen tas till 75 procent ut av kvinnor. När det gäller den faktiska ledigheten är skillnaden ännu större med 13 månader i snitt för kvinnor och 3 ½ för män. Kvinnor är också i majoritet när det gäller vård av barn.

Ca 150 000 kvinnor har gått ned i arbetstid eller slutat arbeta för att ta hand om de anhöriga som välfärden inte tar hand om på det sätt vi förväntar oss.

Också när det gäller ohälsotalen ligger kvinnor högre, 35,1 sjukdagar i snitt för kvinnor mot 23,6 för män.

Herr talman! Sverige har världens första feministiska regering. Det betyder inte bara att vi har ett mål och att vi ser att målet är långt ifrån att uppfyllas. Det betyder också att vi har en regering som är beredd att agera på samhällets alla områden för att öka jämställdheten.

Det starkaste verktyget för att åstadkomma detta är jämställdhetsintegreringen och jämställdhetsbudgeteringen. Det är arbetsområden som i just utgiftsområde 13 får förstärkningar genom att fler satsningar görs på att utvärdera och utveckla dessa verktyg.

Det handlar också om satsningar på många andra områden eftersom jämställdhet handlar om hela samhället. Det handlar om stärkt välfärd. Det handlar om satsningar på kvinnors hälsa. Det handlar om hur vi beskattar män och kvinnor.

Regeringen prioriterar nu att bryta den trend som gällt under åtta år med borgerlig regering. Vi sänker skatten för pensionärer med låga pensioner, framför allt kvinnor, medan de som tjänar mest får betala mer till det gemensamma. På detta sätt bryter vi utvecklingen mot ökade inkomstskillnader mellan män och kvinnor.

Regeringen gör också fortsatta satsningar på arbetet mot mäns våld mot kvinnor. Man anslår 100 miljoner kronor till kvinno- och tjejjourerna. Man satsar också på stöd till hbtq-personer som utsätts för våld i nära relationer. Dessa satsningar är viktiga för de kvinnor som drabbas. Det är ca 17 000 kvinnor som varje år anmäler att de blir misshandlade i en nära relation.

Det räcker inte att vi stöttar dem som är utsatta. Vi måste också titta mer på dem som utsätter. Vi måste bryta de destruktiva maskulinitetsnormer som leder till våld. Därför gläds jag åt att regeringen har gett Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor i uppdrag att främja användningen av effektiva våldsförebyggande program för att motverka mäns våld mot kvinnor. Jag gläds också åt samarbetet med Sveriges Kommuner och Landsting som regeringen har initierat.

Jag hör skratt från den borgerliga bänken, men detta är på största allvar. I värsta fall är det på liv och död.

Även utredningen om styrningen av jämställdhetspolitiken pekar ut maskulinitetsnormerna som ett av de viktiga områden där arbetet behöver växlas upp.

Ett annat område som pekas ut är det intersektionella perspektivet. Det handlar om att se hur olika maktordningar samverkar. Människor är inte bara män och kvinnor, utan vi påverkas också av andra diskrimineringsformer i samhället. Därför är det viktigt att hela politiken hänger ihop.

Låt mig säga några ord om diskrimineringspolitiken, som fått litet utrymme i dagens debatt. Regeringen ökar anslagen till Diskrimineringsombudsmannen, antidiskrimineringsbyråerna, hbtq-rörelsen, funktionshinderrörelsen och till arbetet mot rasism. Det är viktigt för att vi ska få ett samhälle där alla människor kan uppnå sin fulla potential och vara dem de är fullt ut.

Anf. 70 ANNIKA QARLSSON (C) replik:

Herr talman! Låt mig börja med en reflektion. Om man har en feministisk politik behöver man inte stå i talarstolen och berätta att man är en feministisk regering. Det är ett litet tips på vägen, Annika Hirvonen Falk.

Den fråga jag tänker ställa till Annika Hirvonen Falk är lite annorlunda än den jag ställde till Socialdemokraterna, för Miljöpartiet hade en lite annan ingång i valrörelsen för drygt ett och ett halvt år sedan. RUT-företagandet och möjligheten att utöka RUT var en viktig fråga för Miljöpartiet.

Jag hade många diskussioner och debatter om det och frågade hur ni skulle ställa er om ni satt i en regering med ett parti som vill förändra, förminska och ta bort. Ni svarade att ni minsann skulle stå upp för det viktiga RUT-avdraget och att ni hade ambitionen att utöka det.

Det finns en sak som är intressant för hela branschen just nu. Regeringen bromsar ju ned rätt ordentligt i sin budget efter att i många år ha pratat ned denna sektor. Men i migrationsöverenskommelsen, där båda våra partier ingår, har man bestämt sig för att gasa, fast i en annan del. Det är inte i den delen som redan är utbyggd och som hade kunnat växa och växla upp betydligt mer.

Hur kommer det sig att Miljöpartiet har ställt sig bakom förändringen och försämringen för RUT-företagandet?

Anf. 71 ANNIKA HIRVONEN FALK (MP) replik:

Herr talman! Låt mig till att börja med uttrycka min stora stolthet över att vi har en feministisk regering. Det är klart att vi ska tala om det, och vi ska göra det i alla sammanhang där vi möter andra regeringar.

De borgerliga partierna hade chansen att bilda Sveriges första feministiska regering. Men jag förstår att man inte klarade av att kalla sig det med tanke på att den politik man drev var kontraproduktiv ur ett jämställdhetsperspektiv.

Att vi nu har världens första feministiska regering inspirerar andra länder världen över.

Centerpartiet undrar om RUT och hur det fungerar när man förhandlar i en regering. Jo, det går till så att man gör kompromisser där man får ge och ta. Delar av dem kan jag känna mig nöjd med, till exempel att vi inte längre subventionerar poolstädning, privata dj:ar vid fester, Kocklandslandet med mera. Andra delar kanske inte gick lika mycket vår väg.

Samtidigt har vi, precis som Annika Qarlssoon påpekar, i samsyn med bland andra Centerpartiet bestämt oss för att utvidga RUT-sektorn. Men låt oss inte låtsas att RUT är något svar på den strukturella ojämställdheten i samhället – det är det knappast. Där behöver vi titta mycket bredare.

Jag undrar varför Centerpartiet, i det läge vi befinner oss i, där vi är långt ifrån att nå jämställdhet, skär ned på anslagen till jämställdhetsåtgärder. Den frågan har jag suttit och funderat på. Ingen har lyft upp den ännu i dagens debatt.

(Applåder)

Anf. 72 ANNIKA QARLSSON (C) replik:

Herr talman! Det är intressant att vi av det nyaste regeringspartiet får lära oss lite om hur det går till vid förhandlingar. Annika Hirvonen Falk beskrev inte på något sätt vilka saker Miljöpartiet har tagit strid för utan gömde sig bakom förhandlingsteknik. Hon valde ett intressant sätt att inte besvara en fråga.

Om vi tittar på kvinnors företagande i ett större perspektiv ser vi att RUT har varit en del. Men om vi tittar på lagen om valfrihet, som har möjliggjort för många fler kvinnor att starta och driva företag, ser vi att regeringens politik har skapat en stor osäkerhet. Det innebär att många tvekar, många väljer att inte starta och många backar hem och känner osäkerhet om vad som händer framöver.

Regeringen säger sig vara feministisk och behöver tydligen uttrycka att den är det. Då är det intressant att konstatera att det som händer just nu är att kvinnors företagande minskar alldeles för fort för att jag ska känna mig trygg och bekväm med det.

Man kan fundera på olika sätt att tänka kring kvinnors företagande. Antingen kan man finnas där och ge en hjälpande hand för att starta, och man kan öppna inom sektorer där man ser att det traditionellt sett har jobbat många kvinnor och där finns en stor möjlighet att det är kvinnor som kommer att starta och driva företag. Eller också kan man välja att lägga krokben.

Det kan konstateras utifrån både retorik och politik så här långt att regeringen inte är speciellt feministisk på företagarsidan. I stället lägger den krokben och ser till att det blir så få företag som möjligt. Jag bara undrar: Var det detta som var ambitionen när den feministiska regeringen bildades?

Anf. 73 ANNIKA HIRVONEN FALK (MP) replik:

Herr talman! Jag uppfattade inte svaret på varför Centerpartiet vill minska anslagen till jämställdhetsåtgärder. Vi kanske inte får höra om det i dag.

Men jag kan berätta vad Miljöpartiet har tagit strid för. Vi har tagit strid för klimatåtgärder, vi har tagit strid för skolan, vi har tagit strid för investeringar som leder till jobb och till att vi bygger bostäder och vi har tagit strid för jämställdheten och alla andra frågor i vårt valmanifest som vi i första hand gick till val på. Därutöver kämpar vi naturligtvis varje dag för att få igenom så mycket grönt politik som möjligt.

Jag ska också svara på frågorna om kvinnors företagande. Det är naturligtvis en angelägenhet som regeringen tycker är viktig. Det är inte lyckat att det är färre kvinnor som driver företag, men vad är lösningen? Från Centerpartiet hör vi att det handlar om RUT, RUT och RUT.

(ANNIKA QARLSSON (C): Nej.)

Vi behöver dock anlägga ett bredare perspektiv. En åtgärd som regeringen har vidtagit är att se över föräldraförsäkringens utformning och hur den fungerar för företagare. Där har vi en nyckelfråga.

Precis som min kollega redogjorde för tidigare handlar det om hur välfärden kan möta företagare. Men det handlar också om ett arbete för att förändra normer. Vad är som säger att kvinnor ska jobba i sektorer som de alltid har jobbat i? Vad är det som gör att vi lever kvar i den föreställningen? Vad är det som gör att kvinnor fortfarande har huvudansvaret för det obetalda hem- och omsorgsarbetet, som kanske kommer i vägen för ett entreprenörskap?

Vi behöver ta ett bredare grepp, och jag välkomnar fler goda idéer som inte bara handlar om RUT.

(Applåder)

Anf. 74 EVA-LENA JANSSON (S):

Herr talman! Ja, Sverige har en feministisk regering som bedriver en feministisk politik. Det är vi stolta över. Jag förstår att Annika Qarlsso är lite frustrerad, eftersom hon tillhör ett tidigare regeringsparti som inte bedrev en feministisk politik.

Jag tänkte prata om både jämställdhet och integration. En hel del av förslagen i betänkandet handlar om jämställdhetspolitiken, som måste ha både jämställdhetsintegrering och en jämställdhetsbudget. Vi måste ha detta inom flera områden, inte bara inom det här utgiftsområdet. Annars blir det ingen jämställdhet i Sverige.

Regeringen är på väg när det gäller lönekartläggning, Arbetsmiljöverket – hur man ser till att forskningen styrs över till att se hur kvinnors arbetsmiljö ser ut – och hur man kan sänka sjukfrånvaron, eftersom många kvinnor är sjuka.

Det handlar om jämställdhetsintegrering, som jag sa, om att ta bort vårdnadsbidraget och om att göra föräldraförsäkringen mer jämställd. Där har vi fått en nu högerbur med KD, Moderaterna och Sverigedemokraterna, som försvarar vårdnadsbidraget trots att det motverkar jämställdhet.

På integrationsområdet ser vi att Sverigedemokraterna har 10,4 miljarder mindre än regeringen. Det betyder att det blir mindre pengar till integration. Jag har inte riktigt förstått argumentet för att inte vilja ha integration i samhället.

När det gäller bostadsbyggande har både de borgerliga partierna och Sverigedemokraterna 6 miljarder mindre än regeringen. Bostadsbyggande är också en viktig insats för integration och för att människor ska kunna få plats i vårt samhälle.

De borgerliga partierna har dragit ned på satsningarna på förskolan och på utbildningen. Det innebär att det blir svårare för kvinnor att komma ut på arbetsmarknaden, eftersom de får mindre utbildning.

För första gången har vi nu en budget som gynnar en ensamstående mamma men som missgynnar en rik man. Det tycker jag är bra – det ökar jämställdheten i vårt samhälle.

Fiaskot med jobbcoacher och etableringslotsar är på väg bort – det är väldigt bra.

När det gäller integration finns det en särskild satsning i den extra tilläggsbudget som regeringen lagt fram. Det är 10 miljarder. Som Sverigedemokraterna påpekar i betänkandet är de starkt kritiska till detta. Jag tänkte därför redogöra lite för konsekvenserna för Sveriges kommuner om Sverigedemokraterna hade styrt:

Växjö –58,9 miljoner, Lessebo –43,9 miljoner, Hultsfred –66,9 miljoner, Karlskrona –65,4 miljoner, Ludvika –54,6 miljoner, Gävle –66 miljoner, Söderhamn –74,5 miljoner, Halmstad –66,1 miljoner, Hylte –43,2 miljoner, Nässjö –61,6 miljoner, Boden –65,3 miljoner, Kiruna –48,9 miljoner, Helsingborg –79,2 miljoner, Hässleholm –69,9 miljoner, Kristianstad –62,6 miljoner, Malmö –380 miljoner, Trelleborg –80 miljoner, Stockholm –363,2 miljoner, Södertälje –105 miljoner, Eskilstuna –104 miljoner, Flen –66,6 miljoner, Uppsala –119 miljoner, Filipstad –50 miljoner, Kristinehamn –64 miljoner, Skellefteå –71 miljoner, Härnösand –69,6 miljoner, Fagersta –48 miljoner, Norberg –40 miljoner, Västerås –79 miljoner.

Vi pratar alltså om hur det ska kunna bidra till bättre barnomsorg och skola. Då har jag inte räknat upp de pengar som kommer till regionen som kommer vården till del.

Jag fortsätter uppräknningen: Borås –80 miljoner, Göteborg –369 miljoner, Vänersborg –73 miljoner, Hällefors –26 miljoner, Karlskoga –43,5 miljoner, Lindsberg –76,5 miljoner, Ljusnarsberg –35,9 miljoner, Örebro –59,4 miljoner, Finspång –42 miljoner, Norrköping –109 miljoner, Valdemarsvik –24 miljoner.

Det är bara några av de kommuner som skulle få så mycket mindre pengar om Sverigedemokraterna fick bestämma i Sverige. Då har jag bara tittat på den extra tilläggsbudgeten.

Men vad Sverigedemokraterna inte har berättat är att deras budget inte gäller. Förra veckan, när vi röstade om ramarna, röstade ju Sverigedemokraterna för Moderaternas budget. Deras utgiftsområde, som de yrkar på

här, finns ju inte! Det har redan fallit, så de kan inte ens reservera sig för en budget, eftersom de redan har reserverat sig för en annan budget.

Det Sverigedemokraterna har att förhålla sig till är moderata utgiftsramar. Då måste de titta på vad Moderaterna skrev. Moderaterna talade om att Sverigedemokraternas politik var dålig. Det tyckte vi också. Det uttrycks i den reservation som Sverigedemokraterna ställde sig bakom. Där har de sänkt utgiftstaket när det gäller integrationsinsatser med 1 miljard, inte 10 miljarder, så de har en något bättre budget att förhålla sig till. Men den är urusel den med.

(Applåder)

Anf. 75 PAULA BIELER (SD) replik:

Herr talman! Jag vet inte riktigt var jag ska börja. Jag förstår att Eva-Lena Jansson inte förstår vår integrationspolitik, eftersom hon uppenbarligen föredrar att trassla in sig i siffror i stället för att läsa vår argumentation.

Jag kan börja i änden med minusposter. Då kanske man också ska titta på minusposter vad gäller utgifter. Precis som jag har sagt i tidigare anföranden gör vi en stor del av våra neddragningar på integrationskostnader därför att vi minskar behovet av integrationskostnader, till och med om man räknar bara de satsningar som faktiskt är vettiga, såsom sfi eller samhällsorientering. Sedan har vi också varit väldigt tydliga med att det finns många satsningar som är helt uppåt väggarna.

Man kanske också ska vända sig till kommande generationer. Minus miljarder i ökad statsskuld, minus segregation, minus ett splittrat samhälle – det finns oerhört många fler faktorer att titta på än att vi minskar bidragen till något som varken fungerar eller är särskilt bra för Sverige eller våra kommuner.

Det grundläggande när man talar om integration, samhällsbygge eller vad man vill kalla det – ”assimilation” är vad jag förespråkar – måste någons vara att man bygger ett gemensamt samhälle, att samtliga personer som bor i vårt land behandlas på samma sätt, får samma möjligheter och ses som en del av vårt land och får möjlighet att växa in i vårt samhälle.

Jag vill väldigt gärna ha svar på frågan hur man tror att man kommer att kunna uppnå det genom att särbehandla, ge bidrag och säga att de som nyligen har anlänt hit kommer att få förtur till diverse bostadsköer och till jobb, medan svenska ungdomar, som inte har fått den möjligheten, känner sig bortglömda.

Anf. 76 EVA-LENA JANSSON (S) replik:

Herr talman! Jag tror inte att svenskar behöver sfi-undervisning. Jag är ganska säker på att de som är födda i Sverige och är uppvuxna med svenska föräldrar inte behöver sfi-undervisningen. Det är väldigt tydligt att de inte behöver det.

Exempelvis lönebidragsinsatser riktar sig i huvudsak till personer som har funktionsnedsättning. Jag tror att det är viktigt att vi har den insatsen. Om Paula Bieler och Sverigedemokraterna är emot det ska man redovisa det.

Prot. 2015/16:37

2 december

*Jämställdhet och
nyanlända invandrades
etablering*

Det man ska komma ihåg är att det förra året kom 80 000 människor till Sverige. I år har det kommit 140 000. De är redan här, Paula Bieler. Om du inte har sett det kan du gå ut utanför det här huset, så ser du att de finns här. De finns i mitt läns kommuner och i hela Sverige.

Där har vi kommuner som nu bedriver förskola, barnomsorg och skola. De människor som har fått uppehållstillstånd ska naturligtvis ha sfi. De ska gå en utbildning, för vi tycker att det är viktigt att människor är med och bidrar i det här samhället, att de kommer ut på arbetsmarknaden, att deras barn får en bra skola. Om man då inte har med de pengarna i budgeten innebär det att man inte har någon skola för de här barnen, att man inte har ett bostadsbyggande, att man inte har integration på det sätt som vi pratar.

Då blir frågan: Vad tänker Paula Bieler göra med de 80 000 som kom förra året, de 50 000 som kom året före och de 140 000 som kommer i år? Ska Paula Bieler kasta ut dem? Det måste hon svara på.

Den politik som ni har bedrivit sedan ni startade har handlat om att sätta stopp vid Sveriges gränser. Ni vill inte ha människor från andra länder här. Det har varit en mycket tydlig politik. Sverigedemokraterna är ett rasistiskt parti som inte står upp för demokratiska värderingar. Det ska man vara tydlig med. Men redovisa då! Ni har en budget här, men den budget som ni har tagit ställning för är en moderat budget. Det är inte den budget som ni har lagt fram som motion.

(Applåder)

Anf. 77 PAULA BIELER (SD) replik:

Herr talman! Huruvida vi röstar på vår budget eller på Moderaternas budget tog jag inte ens upp, för det är tydligt för vem som helst, efter otaliga debatter förra året, att vi stöder vår budget i första hand men däremot är pragmatiska nog att när vi har sett vår budget falla och har att välja mellan två olika alternativ, då väljer vi det som är minst dåligt för Sverige. I det läget var det i det här fallet Moderaternas budget framför regeringens förslag.

Lönebidrag nämnde jag inte ens. Det stöder vi, och vi har till och med pratat om hur man ska kunna reformera så att det ska knytas till person snarare än till att man måste få ett arbete först och sedan söka i efterhand. Sfi nämnde jag som något positivt, något som vi vill ha kvar satsningar på.

Det är oerhört intressant hur svårt det tycks vara för otroligt många att ta in det faktum att det finns satsningar som vi vill stryka helt därför att de är kontraproduktiva, inte ger någon effekt, ställer grupp mot grupp. Vi har i Sverige varit världsbäst på att komma på olika integrationsprojekt, slänga ut pengar på det ena projektet efter det andra, ha särskilda subventioner som skapar marginaleffekter när man inte längre är nyanländ och inte längre kan få sin lön subventionerad.

Det handlar också om att vi faktiskt avser – ja! – att minska invandringen till Sverige. Och ja, vi avser att göra så att de personer som kommer hit från andra säkra länder inte ska söka asyl i Sverige. Det klarar vi inte av, det är inte humant, det gynnar bara dem som tar på sig själva att de har rätt att bestämma vilket land de ska bo i, i stället för att flyktingar i akut nöd, i akut behov av hjälpinsatser, får dessa hjälpinsatser där de faktiskt finns, vilket är i krisernas närområden.

Nu är vi inte här för att diskutera flyktingpolitik. Men jag står fast till hundra procent vid att vi är det enda parti som har en human flyktingpolitik.

(Applåder)

Anf. 78 EVA-LENA JANSSON (S) replik:

Herr talman! Paula Bieler svarade inte på frågan om vad hon skulle göra med de människor som redan är här, som har fått uppehållstillstånd. Om man har fått uppehållstillstånd i Sverige tycker vi att det är rimligt att om man är en barnfamilj ska man inte bo på gatan, man ska inte bo under en gran, utan det är rimligt att man får en bostad att bo i.

Då är det också viktigt att vi har ett bostadsbyggande som gör det möjligt att inte ställa människor mot varandra. Det är viktigt att vi har integrationsinsatser som gör att de här människorna kommer ut i arbete och kan vara med och bidra till att bygga Sverige starkt. Om man tar bort de pengarna – som ni gör i er budget – finns ju inte de insatserna kvar. Då låtsas ni att det liksom är tomt i Sverige, att det inte finns några människor här som behöver ha de insatserna. Men det är ohederlig politik.

Er budget är en hittepåbudget, och då förstår jag att ni väljer att rösta på Moderaternas, för de har åtminstone förhållit sig till hur Sverige och verkligheten ser ut. För er som riksdagsparti på er andra mandatperiod borde det vara rimligt att ta ansvar för de människor som är här. Men det vill ni inte göra, för ni vill inte att de ska vara här. Det är väldigt tydligt med er politik.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 10.)

§ 7 Studiestöd

Utbildningsutskottets betänkande 2015/16:UbU2
Utgiftsområde 15 Studiestöd (prop. 2015/16:1 delvis)
föredrogs.

Anf. 79 IDA DROUGGE (M):

Herr talman! Den 25 november 2015 beslutade riksdagen om ramar för budgeten. I Moderaternas motion *Sverige kan mer – Politik som bryter det nya utanförskapet* presenterade vi vårt budgetförslag. Riksdagen ställde sig tyvärr inte bakom det förslaget, och i enlighet med riksdagens ramslutprocess kommer vi nu inte att delta i beslutet om utgiftsområde 15. I stället kommer vi att framföra våra åsikter och våra förslag i ett särskilt yttrande. Det tänkte jag redogöra lite grann för nu.

Det är mycket som förändras i världen och i Sverige just nu. Det är mycket som det finns skäl att känna oro inför, och det är mycket som vi behöver försöka motverka. Men det finns faktiskt också ganska mycket som vi behöver anpassa oss efter, som vi inte kan motarbeta, som vi inte kan blunda för och som vi inte kan vända ryggen till. Våra förändringar på arbetsmarknaden och när det gäller arbetskraften är sådana.

Prot. 2015/16:37

2 december

*Jämställdhet och
nyanlända invandrares
etablering*

Studiestöd

Vi som spelar på arbetsmarknaden ändras. Vi som är unga i dag är inte samma människor som de som var unga i går. Också jobben förändras. Det är en stor utmaning, men det är också en stor möjlighet för Sverige. Vi varken kan eller vill längre jobba med samma saker på samma arbetsplats hela livet.

Vårt utbildningssystem är i dag dock inte anpassat efter dessa förändringar. Det är svårt att ställa om i dag och att vidareutbilda sig senare i livet när man blivit lite äldre och när man kanske har fler än sig själv att tänka på. Möjligheterna att göra det är inte särskilt stora.

När utvecklingen och utvecklingen av våra jobb går åt ett håll – framåt – kan inte vi i politiken stå stilla och längta tillbaka till någonting annat som inte längre finns kvar. Vi måste följa med och anpassa vår politik och underlätta för människor i den nya vardag som nu finns. Gör vi det blir framtiden en möjlighet för Sverige och en möjlighet för alla oss som lever här.

Bygger vi bara ut befintliga system, befintliga bidragssystem och befintliga utbildningssystem, och förvaltar dem – som regeringen gör – då förändrar vi inte utan drömmer oss tillbaka. Här har vi en stor skillnad i svensk politik.

Det är, som sagt, viktigt att det finns stora och goda möjligheter att byta yrkesbana. Därför lägger vi i Moderaterna nu fram förslag för att göra det lättare för vuxna att studera. En person som behöver bygga på sina studier för att antingen kunna ta ett större ansvar, till exempel om man är undersköterska och efter ett antal år vill vidareutbilda sig till sjuksköterska, eller för att efter några år kunna byta bana helt och hållet ska kunna göra det.

Vi i Moderaterna satsar därför 159 miljoner kronor från och med 2016 på ett omställningspaket för att förändra, förbättra och förenkla för människor att ställa om i livet och följa med in i framtiden. Detta omställningspaket innehåller fyra stora förändringar.

För det första vill vi öka människors möjligheter att kombinera arbete med studier. Vi vill att fribeloppet höjs till 200 000 kronor per år, så att den som pluggar heltid kan jobba samtidigt och framför allt jobba under sommaren och när man inte pluggar, utan att man behöver minska sina studiemedel.

För det andra vill vi också göra det möjligt för äldre att studera mer genom att öka antalet studieveckor med studiemedel för den som har fyllt 40 år från dagens 40 veckor till 60 veckor per år.

För det tredje vill vi höja den övre åldersgränsen för när man har rätt till studiemedel från dagens 56 år till 60 år, så att man även om man är äldre kan studera. Arbetsmarknaden kräver att vi arbetar längre, och många vill också arbeta längre och behöver då ha möjlighet att vidareutbilda sig även när man är äldre.

För det fjärde vill vi höja tillägsslånen för de studenter som är över 25 år och som kanske har fler än sig själva att tänka på. De kan få ett tilläggs-lån på 5 000 kronor per månad i stället för dagens 3 800 kronor.

Dessa saker förändrar, och de möter framtiden. De ökar möjligheterna för föräldrar och för äldre att studera. De ökar människors möjligheter att byta yrke och att förlänga yrkeslivet. Om fler ska kunna känna sig trygga i samhället och känna sig trygga med de stora förändringar som sker på

arbetsmarknaden och i vår omvärld just nu behöver vi göra dessa förändringar. Då behöver det bli möjligt att byta jobb och kanske även bransch när man är lite äldre.

(Applåder)

Prot. 2015/16:37
2 december

Studiestöd

I detta anförande instämde Erik Ottoson (M).

Anf. 80 LENA EMILSSON (S) replik:

Herr talman! Ida Drougge talar om att man måste anpassa sig till ett förändrat samhälle. Men Moderaterna vill inte satsa på utbildning. Det är helt tydligt.

Ni säger nej till en hel rad utbildningssatsningar som Socialdemokraterna och Miljöpartiet föreslår. Ni minskar studiestödet med 1,25 miljarder, och det är många utbildningsplatser. Ni säger nej bland annat till yrkeshögskolan, till folkbildning och till vuxenutbildning. Vad är då de 159 miljonerna i ert omställningspaket i relation till detta?

Varför vill Moderaterna inte satsa på utbildning när det finns ett så stort matchningsproblem och när arbetsgivare inte hittar utbildad och kompetent personal?

Anf. 81 IDA DROUGGE (M) replik:

Herr talman! Vi har haft den här debatten ganska många gånger tidigare, bland annat när vi diskuterade just vuxenutbildning och sfi med anledning av den nya propositionen. Jag kommer nu att säga ungefär det som jag sa då, nämligen att det inte bara handlar om antalet platser. När ska Socialdemokraterna sluta att bara tala om antalet platser?

Vårt ansvar här i riksdagen är att sätta upp ramar och mål så att vi får ett bra innehåll, så att utbildningssamordnarna jobbar mot dessa mål, så att vi får kunskapsresultat och så att de som går på komvux eller som går en yrkesutbildning får den utbildning som de behöver för att möta arbetsmarknaden.

Ni väljer att inte fokusera på det utan bara på att bygga ut med fler platser. Det är egentligen inte vårt yttersta ansvar. Det är kommunernas ansvar.

Men det är riktigt att ni lägger mer pengar på studiemedel för att ni bygger ut högskolan mer än vi gör. Det är sant. Men vad har ni för politik för en omställning? Vad har ni för politik för de äldre som vill och behöver plugga och som är behöriga och kommer in på utbildningar i dag? Det hjälper inte dem så mycket att det finns tre extra tomma stolar i fråga om utbildning för människor att söka.

Anf. 82 LENA EMILSSON (S) replik:

Herr talman! Här går den stora skiljelinjen mellan socialdemokratisk utbildningspolitik och moderat utbildningspolitik, Ida Drougge. Vi möjliggör för många fler studenter att utbilda sig till de jobb som faktiskt finns, eftersom det är så många arbetsgivare som har hört av sig och talat om att de inte kan hitta kompetenta medarbetare därför att de sökande inte har rätt utbildning eller rätt kompetens.

Dessutom handlar det om att arbetslösheten är stor, framför allt bland ungdomar. Varför vill inte Moderaterna ge en meningsfull sysselsättning till dem? Det finns många som både vill och behöver studera.

Anf. 83 IDA DROUGGE (M) replik:

Herr talman! Jag ska ta fasta på en mycket bra sak som jag här hörde beskrivas i ord men som man tyvärr inte kan se i handling i regeringens budget. Det gäller att företag dagligen hör av sig och berättar att rätt kompetens inte finns. Då behöver vi alltså ändra på vår utbildning och inte bygga ut den.

Vi har ett stort matchningsproblem inom högre utbildning. Det handlar om att många utbildar sig inom sådana områden där de sedan inte kan få jobb. Då behöver vi förändra innehållet i utbildningen och inte bygga ut antalet platser, så att det blir fler som inte får jobb.

Högre utbildning är för mig och Moderaterna inte Amsåtgärder, utan det är möjligheten att vidareutvecklas och få ett riktigt arbete. Därför behöver vi fortsätta värna kvaliteten i utbildningen.

Anf. 84 STEFAN JAKOBSSON (SD):

Herr talman! Jag ställer mig bakom Sverigedemokraternas särskilda yttrande, men jag yrkar ingenting just för tillfället.

Det har varit intressant att höra debatten hittills. Det låter faktiskt som att vi och Moderaterna på flera punkter har samma politik och tänker likadant.

Just nu lever vi i en väldigt orolig värld, men vi måste lyfta blicken. Inte för vår egen skull, alltså vi som sitter här inne, utan för det liv som finns utanför och faktiskt är det funktionella livet. Läger vi konstant fokus här och nu kommer de framtida resultaten bara att bli sämre, och det är det felet vi har gjort.

Jag håller med riksdagsledamot Ida Drougge om att vi måste satsa på innehållet. Vad är det vi utbildar folk till? Problemet är att vi borde ha gjort det för länge sedan, för det problem företagen har i dag – här och nu – handlar inte om dem vi utbildade förra året. Det handlar om vilka satsningar vi har haft tidigare. Företagen behöver en långsiktighet i det vi planerar här inne. Det får inte kastas fram och tillbaka genom olika politiska beslut så fort det sker en förändring av vem som sitter i majoritet här inne.

Vi som politiker borde faktiskt kunna sätta oss ned och diskutera fram långsiktiga beslut som gäller över tid, för att skapa trygghet för företagen. Företagen stannar nämligen bara i Sverige om vi erbjuder dem de saker de vill ha, och de vill ha långsiktighet, god energiförsörjning och kompetensförsörjning. Det är det de eftersträvar, och det är det de försöker tala om för oss politiker. Jag lyssnar, och jag hoppas att ni andra också lyssnar.

Missmatchningen har tagits upp här tidigare, och jag håller med om att det är ett stort problem vi har. Vi låter folk välja precis vad de vill, och det tycker jag att vi ska göra. Men vi har möjlighet att från riksdagen styra människor att välja andra saker. Det kallas, väldigt populärt, att ha en signalpolitik när vi styr. Staten kan faktiskt gå in och styra medlen. Sverigedemokraterna satsar 400 miljoner kronor mer på studiestödsområdet i just detta, och jag avser att återkomma till det.

De snabba vägar vi måste kunna välja, antingen det är in i systemet eller mellan system, är också någonting otroligt viktigt. Jag är trebarnspappa, och jag började som byggare. Efter det gick jag över till att bli säkerhetsvakt, sedan fick jag välja läraryrket och nu är jag politiker. Alla dessa växlingar har fungerat för mig, men det var bara för att jag hade

ekonomisk möjlighet att göra de förändringarna. Ibland var det väldigt svårt och knapert, men vi klarade oss.

Alla har dock inte den möjligheten. Vi har kompetenta personer ute i Sverige som säkerligen skulle vilja byta. De skulle vilja växla yrke, men vi ger dem inte ekonomisk möjlighet att göra det. Sverigedemokraterna har konkreta förslag på hur vi ska göra detta, och jag hoppas att ni andra politiker lyssnar på dem. Där vi i sak tycker likadant kan vi se till att samarbeta så att vi säkerställer en långsiktighet.

Genom att öka studiestödet, alltså bidragsdelen, och kanske till och med genom att betala studiebiten anser vi att vi skulle kunna motivera människor som är småbarnsföräldrar – som måste betala hyran och få ekonomiskt att gå ihop – att byta yrke utan att för den skulle tappa så mycket ekonomiskt. Om vi kan få människor som ligger högt upp i systemet att byta yrke skapar det också utrymme för dem som är på väg in i systemet. Som Ida Drougge nämnde har de unga arbetslösa mycket lättare att komma in ifall vi sänker tröskeln för dem.

Förslag som Sverigedemokraterna har är att se till att satsa på utbildningar som leder till arbete. På så sätt kan vi säkerställa att Sverige faktiskt behåller sin plats som ett av de främsta teknikländerna. Det är just det Sverigedemokraterna satsar på; vi satsar på teknikutbildning. Vi vet att det säkert är jättetrevligt att gå journalistutbildningen och att det är en fantastisk utbildning, men det är inte den vi behöver just nu. Det är 40 procents arbetslöshet ute bland journalisterna. Det vi behöver är gymnasieingenjörer och tekniker som snabbt kan gå in på industrigolvet och se till att ta tillbaka de andelar vi har förlorat till andra länder.

Vi vill styra resurser genom ökat studiestöd, och vi vill motivera människor att välja teknikyrken. Där höjer vi dem; det är där vi lägger in våra extra styrkor och sätter in våra extra pengar. Vi har tittat på goda exempel som finns runt om i landet, exempelvis Teknikcollege och Volvoprincipen med Volvosteget och allting. Man ser till att säkerställa att personer faktiskt kommer in direkt i arbete efter sina utbildningar. Vi har tittat på lärlingsarbete där man får en provanställning inom tolv månader, slipper arbetsgivaravgiften det första året samt kan gå in i det första jobbet på 75 procent av ingångslönen.

Vi har också tittat på en teknikbrygga och en andra chans. Det finns säkert de som valde en linje, gick utbildningen och tyckte att det var jättintressant men sedan upptäcker att det inte finns några jobb eller helt enkelt känner att de valde fel och vill byta. Där måste det finnas en teknikbrygga så att man på ett lätt sätt, när man har en kompetens, kan hoppa över till en annan utbildning. Vi vet att det kommer att saknas 100 000 personer inom industrin år 2035. Vi kan härifrån, nu, göra ett gott jobb långsiktigt.

Vi vill också se till att vidareutbilda i stället för att säga upp personal när vi har konjunktursvackor. Behålla kompetensen! Förlorad kompetens är otroligt svårt att vinna tillbaka. Vi vill även satsa på utbildning inom gruvnäringen, som vi tror är en extremt underutvecklad bransch där vi har mycket att vinna.

Anf. 85 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C):

Herr talman! Centerpartiets vision är att Sverige ska bli ett av världens mest framgångsrika länder rent ekonomiskt. Alla människor ska få möjlighet att arbeta och utvecklas. Förutsättningarna för att nå den visionen är

att vi har ett näringsliv som finns i frontlinjen för både internationell konkurrenskraft och innovation, men också att det finns en bred bas av småföretag och medelstora företag som tillåts utvecklas och växa i hela landet.

Centerpartiet vill också att Sverige ska vara ett föredöme på miljöområdet och genom konkreta styrmedel visa att ekonomisk tillväxt, innovation och entreprenörskap går hand i hand med minskade utsläpp och gifter samt med ekologisk balans. Genom vår politik vill vi skapa välfärd och trygghet för alla i hela landet, bland annat genom satsningar på vård, skola och omsorg. Det gäller både hur vi bidrar till att skapa dessa resurser och hur vi använder resurserna på ett bättre sätt.

Under alliansregeringen bildades drygt 300 000 nya jobb, och över 200 000 människor kunde lämna utanförskapet på olika sätt. Samtidigt tog den gröna omställningen verkligen fart. Det behövs dock mer, inte minst just nu när det råder stor oro i världen. Vi behöver en politik som ger alla människor i vårt land möjlighet att förverkliga sina drömmar och skaffa sig ett arbete. Det ska inte vara beroende av hur länge man har bott här.

Vi anser att den svenska regeringen är på väg åt fel håll. Det finns många exempel där politiken inte ger möjlighet till fler jobb utan snarare skapar inlåsningseffekter. Det handlar om skattehöjningar på jobb och regleringar av växande företag som riskerar att bryta den återhämtning vi är i så stort behov av. Centerpartiet har i sin partimotion föreslagit en annan inriktning än den budgetproposition som röstades igenom under förra veckan. Därför kommer jag inte att yrka bifall till någonting utan lämna ett särskilt yttrande.

Jag vill dock peka på att vi i vår budgetmotion föreslår viktiga strukturreformer på arbetsmarknaden och bostadsmarknaden. Det handlar om omläggningar av skatten på arbete och om att vi vill se en bättre grön skatteväxling. Målet är nämligen att frigöra alla de krafter som finns runt omkring i vårt land, så att nya initiativ och nya idéer belönas i stället för att bestraffas.

Men, herr talman, för att kunna finansiera vår framtida välfärd måste fler människor arbeta.

I dag diskuterar vi ju studiemedel kopplat till utbildning, och det är klart att det är en oerhört viktig del för att främja utveckling i vårt land.

Centerpartiet vill liksom regeringen, om än inte i samma omfattning, öka antalet platser till yrkeshögskolan och satsa på yrkesvux. Vi väljer däremot att inte utöka antalet platser i högskolan.

Det måste bli möjligt att karriärväxla under hela arbetslivet. Och för att fler ska kunna jobb längre, som vi kommer att behöva göra, måste man kunna vidareutbilda sig.

Studiemedlen behöver vara tillgängliga för människor även senare i livet. Hösten 2013 gjorde Centerpartiet, tillsammans med de andra allianspartierna, en förbättring när vi höjde åldersgränsen för studiemedel från 54 till 56 år. Vi i Centerpartiet, och eventuellt en del övriga partier, ser emellertid att det finns ett behov av att höja åldersgränsen ännu mer. Det är till fördel för individen att få ökade möjligheter att bestämma och styra över sitt liv, och samhället kan tillföras den kompetens och de efterlängttade arbetade timmar som behövs.

Andra frågor som är viktiga att diskutera kopplat till studiemedlen är vilken möjlighet man har till genomströmning och att sänka examensåldern för de människor som går igenom en högre utbildning. Där föreslår

Centerpartiet ett flexibla terminssystem. Detta ingår i studiemedelsdebatten, men det är en viktig faktor för att kunna skapa en större genomströmning. Det är fler partier som föreslår detta. Jag stod i en tv-studio sommaren 2010 och kände mig relativt ensam och lite mäsrad av seniora professorer när det gällde det här förslaget. Men nu är det ett antal partier i Sveriges riksdag som faktiskt lyfter fram behovet av ett flexibla terminssystem i den högre utbildningen. Det måste också ske en ökad samverkan med arbetsmarknaden på olika sätt.

När det gäller CSN, studielånen och det så kallade fribeloppet har de höjts ett par gånger under alliansregeringens tid. Centerpartiet ser ett behov av att höja gränsen ytterligare för att göra det möjligt för människor att finansiera sina studier men också för att göra det möjligt för studier under en större del av arbetslivet.

Examenspremien hinner jag inte gå in på under min korta talartid. Men vi har olika förslag för att främja fler lärare inom matematik och de naturvetenskapliga ämnena. Oavsett vilken väg man väljer – vi har föreslagit en annan väg än den regeringen har valt – hoppas jag verkligen att det hjälper.

Centerpartiet vill också ha kvar en höjd bidragsnivå för nyanlända, något som man från regeringens sida föreslår ska tas bort.

Jag vill tacka för den tid jag fick för mitt anförande och avslutar det därmed.

(Applåder)

Anf. 86 CHRISTER NYLANDER (L):

Herr talman! Det här är ett område där jag tycker att det finns behov av nytänkande på flera plan. Jag tänker ägna min talartid åt att peka på några områden.

För det första tycker jag att det nu är hög tid att vi verkligen funderar på att överge den överideologi som har funnits under några decennier om att det är kvantitet som är det viktigaste.

Vi har under lång tid sett hur man hela tiden har fokuserat på att bygga ut antalet platser. Det är en platspolitik som till stor del har handlat om att få ned arbetslösheten och som inneburit att kvaliteten i många utbildningar har försämrats. Lena Emilsson var i sitt tidigare replikskifte en tydlig förespråkare av just modellen att det är kvantitet som gäller, oavsett vad det innebär för kvaliteten. Jag tror att det är feltänkt. Lärarutbildningen kan tjäna som ett exempel. Det är inte genom att ha fler tomma platser på lärarutbildningarna som man minskar lärarbristen i skolan. Snarare kanske det bidrar till motsatsen, att det blir ännu svårare att rekrytera människor till lärarutbildningarna när kvaliteten minskar och vi har fler tomma platser som drar på resurserna. Det kanske snarare är smartare att försöka få konkurrens om lärarutbildningsplatserna, att vi får fler människor som har de bästa förutsättningarna att söka sig till lärarutbildningarna och att vi får konkurrens så att bara de som är allra mest lämpade faktiskt kommer in, i stället för att ständigt bygga ut antalet platser. På lång sikt är det kanske det som behövs för att höja läraryrkets status och på så sätt höja kunskapsresultaten i svensk skola.

Att flytta fokus från kvantitet till kvalitet handlar inte bara om lärarutbildningen. Vi ser också på andra områden hur kvaliteten har försämrats. Liberalerna föreslår i sin budget en särskild satsning på Humsamområdet, humanistisk och samhällsvetenskaplig utbildning, därför att vi har sett att

det just där finns ett väldigt stort behov av att höja kvaliteten. Men förmodligen finns det också på andra områden, för den kvantitativa utbyggnaden av högskolan har inte följts av satsningar på att upprätthålla kvaliteten på flera av utbildningarna.

Jag tycker att vi ska slopa det här målet och överideologin om att ständigt öka kvantiteten. Nu är det tid att vi faktiskt satsar på en hög utbildning av hög kvalitet.

Om Sverige ska konkurrera med kunskap i omvärlden handlar det inte om att bara ha fler platser, utan det handlar om att se till att de också har bra kvalitet. Att prioritera kvalitet i stället för kvantitet är också viktigt ur den sociala rörlighetens synvinkel, för det är genom att få en bra utbildning, inte genom att få en plats, som man kan lyfta sig ur de omständigheter man befinner sig i.

För det andra måste vi fundera på hur vi förändrar drivkrafterna. Vi har för många utbildningar som inte ger utdelning i form av tillräckligt bra livslön. Det gemensamma för dem är ofta att det är kvinnodominerade yrken. Det är få arbetsgivare som konkurrerar om dem. Det finns ofta ingen möjlighet att välja en annan arbetsgivare. Det handlar om bibliotekarier, det handlar om lärare och det handlar om liknande yrken som till stor del har offentlig sektor som arbetsgivare. Socionomer är ett annat exempel.

Vi har sammanpressade lönestrukturer som gör att det inte lönar sig att jobba extra och satsa lite extra. Vi har höga marginalskatter. Allt detta tillsammans gör att drivkrafterna för att utbilda sig är för dåliga.

Internationellt sett har vi ett relativt bra studiestödssystem, och vi i Alliansen förbättrade det ytterligare när vi satt vid makten. Vi höjde studie­stödsbeloppet, vi höjde bantillägget och vi höjde fri­beloppet. Men mer kan säkert behöva göras även där.

Ett exempel på en strategisk satsning för att öka intresset för vissa utbildningar är en examensbonus för vissa läroinriktningar som specialpedagoger, speciallärare men också lärare i naturorienterande ämnen.

Den här sortens examensbonus ska dock användas med viss försiktighet. Vi hörde i går hur Digitaliseringskommissionen vill använda bonus för att locka fler kvinnor till ett visst yrke. Men ska man ha bonus måste det vara generellt och i strategiskt viktiga yrken där vi nu ser att det finns brist. Inte minst för Sveriges framtida konkurrenskraft är det extremt viktigt att vi får fler att söka sig till utbildningar till matte- och NO-lärare men också till speciallärare.

För det tredje behövs det lite nytänkande när det gäller hur vi underlättar för människor som kommer till Sverige. En del av dem kommer i tonåren och har ganska dålig utbildningserfarenhet. Och vi måste inse att det är ganska svårt för den som kommer i 13–14-årsåldern att klara svensk grundskola, att klara svensk gymnasieskola och att få de jobb som finns i dag på svensk arbetsmarknad.

För att möta detta måste vi ha en dubbel ansats, både fler enkla jobb och möjlighet att gå någon form av yrkeshögskola. Det är därför Liberalerna har föreslagit inrättandet av en ny skolform på ungefär gymnasial nivå, yrkesskolan, som gör att människor som kommer till Sverige får en lättare väg in på arbetsmarknaden. Vi tänker oss att yrkesskolan till stor del ska likna den yrkeshögskola som vi har i dag och som har bra resultat. 90 procent får jobb efter avslutad yrkeshögskola. Låt oss använda den mo-

dellen också till en annan grupp av människor, de som inte har gymnasieutbildning utan behöver ha ett snabbspår in på arbetsmarknaden. För detta avsätter vi pengar i vår budget. Vi avsätter också pengar till kompetenskonto och till insatser som underlättar för människor att göra en social resa under sitt arbetsliv.

Herr talman! Det finns behov av att tänka nytt på några områden på det här utgiftsområdet. Vi försöker att göra det från Liberalernas sida, och jag hade önskat att regeringen också gjorde det. Vår budgettram föll tyvärr. Därför avser vi inte att delta i det beslut som sedan ska fattas.

(Applåder)

Anf. 87 ANNIKA ECLUND (KD):

Herr talman! Kristdemokraternas utgångspunkt är att människan naturligt söker kunskap. Utbildning och bildning har avgörande betydelse för ett gott samhälle och för människors personliga utveckling. Utbildning ska också möta arbetsmarknadens behov av välutbildad arbetskraft.

I Sverige ska alla kunna förverkliga sina drömmar så långt det bara är möjligt. Vi vill att alla ska ha tillgång till utbildning, och i Sverige har vi ett unikt system genom att det är avgiftsfritt att studera. Men studietiden är förenad med levnadskostnader, och Sverige har även här ett unikt system att värna om och vara stolta över. Genom minskade ekonomiska hinder ska alla medborgare känna att de har möjlighet till utbildning, oavsett vilka familjeförhållanden de kommer ifrån.

Studiestödet, både bidragsdelen och lånedelen, är viktiga delar i en ändamålsenlig utbildningspolitik. Alla delar av studiestödet, det vill säga studiebidrag under gymnasietiden, bidrag till elever med funktionsnedsättning, lärlingsersättning och studiemedel med bidragsdel och lånedel, ska bidra till att utjämna ekonomiska förutsättningar mellan enskilda och mellan grupper i samhället.

Herr talman! För att värna ett generöst system måste målet vara att så många som möjligt ska återbetala sina studielån. I vårbudgeten stoppade regeringen tyvärr reformen om slopande av åldersavskrivning av studielån, vilket är möjligt i dag. Vi kristdemokrater anser att grundprincipen bör vara att alla som kan ska återbetala sina lån. Det är viktigt för vår ekonomi, och det är viktigt att staten är normgivande på detta område. Sedan kan man titta på vilka de synnerliga skälen för undantag ska vara, men principen måste vara att man betalar tillbaka det man är skyldig.

Allt fler äldre har goda förutsättningar för ett längre arbetsliv. För att välfärden ska finansieras på sikt krävs det också att fler arbetar längre. Det är då även rimligt att de som börjar studera framöver får betala av sina studielån högre upp i åldrarna.

Det är också viktigt att de som bor utomlands och som åtnjutit det svenska studiemedelssystemet återbetalar sina lån i högre utsträckning än i dag. Återbetalningsgraden i denna grupp är lägre, och det är välkommet att CSN nu har fått i uppdrag att ta fram en handlingsplan för att öka återbetalningen i denna grupp.

Herr talman! I dag erhålls studiemedel under max sex år, 240 veckor. Det finns möjlighet att få ytterligare studiemedel under vissa förhållanden. Vi kristdemokrater bedömer att det är dags att utreda om den möjligheten ska utökas. Att begränsa studierna till en tid av sex år kan i vissa enskilda

fall motverka syftet om det leder till att studenter får avbryta viktiga utbildningar på avancerad nivå för att de inte kan finansiera dem. Det är hög tid att utreda om sex år räcker eller om det skulle vara ändamålsenligt att verka för att fler nådde högre utbildningsnivåer genom att förlänga den studiefinansierade tiden, då naturligtvis efter särskild prövning.

Herr talman! Jag vill också säga några ord om fribeloppet, det vill säga det belopp man kan tjäna samtidigt som man får studiemedel. Fribeloppet begränsar studenters möjligheter att få den arbetslivserfarenhet som framtida arbetsgivare söker, vilket är väldigt olyckligt. Ett slopat fribelopp skulle också möjliggöra för studenter att låna mindre och på så sätt få lägre skulder efter examen. Alliansregeringen höjde fribeloppet, vilket var ett steg i rätt riktning, men vi kristdemokrater tycker att fribeloppet måste tas bort helt.

Det största problemet för många ungdomar som ska ta sig in på arbetsmarknaden i dag är bristen på arbetslivserfarenhet. En kombination av arbete och studier innebär att kopplingen till arbetsmarknaden stärks. I dag har fribeloppet blivit ett lönetak, som tillsammans med krångliga regler tvingar studenter att räkna timmar för att se om det lönar sig att jobba. De studenter som kombinerar jobb och utbildning riskerar att slå i taket. Alliansens höjning av fribeloppet var välkommen, men det är dags att byta ut det föråldrade systemet och slopa fribeloppet.

Herr talman! Det har gjorts en hel del förbättringar vad gäller studenters studiesociala situation. Jag kan till exempel nämna barntillägget. Men det finns mer att göra på detta område.

Vi kristdemokrater vill möjliggöra för människor att höja sin kunskapsnivå och förhoppningsvis hitta nya möjligheter på arbetsmarknaden. Det gäller även personer med viss ohälsa. Socialförsäkringsutredningen föreslår en hel del förbättringar för studenter, bland annat att man ska kunna studera trots deltidssjukskrivning. Förbättringar på detta område är något som vi kristdemokrater ser väldigt positivt på.

Kristdemokraterna har lämnat in ett särskilt yttrande under utgiftsområde 15, och detta ställer jag mig naturligtvis bakom.
(Applåder)

Anf. 88 LENA EMILSSON (S):

Herr talman! Sverige har ett av världens mest omfattande studiestödsystem. Det är en del av den utbildningspolitik som Socialdemokraterna driver. Studiestöden ska vara rekryterande, det vill säga alla ska ha möjlighet att studera oavsett bakgrund, ekonomi och ställning i samhället.

Man kan få studie­hjälp i form av till exempel studiebidrag, inackor­deringstillägg, extra tillägg för studerande inom gymnasieskolan, studiemedel bestående av bidrag och lån samt extra tillägg för studerande med barn. Studenter kan även få bidrag för studier i utlandet. Det här är ett väldigt bra system.

Stu­diestödet är också avsett att utjäma skillnader i samhället mellan individer och grupper. Studiestödet ska bidra till social rättvisa. Alla ska ha möjlighet att studera. Uppdraget om breddad rekrytering ingår i hela utbildningsväsendet. Det handlar om att nå de grupper som inte söker sig till högre utbildning i samma utsträckning som andra grupper. För dessa grupper är studiestödet oerhört viktigt.

Utan hjälp med finansiering av studier hade inte många haft råd att studera. Det hade varit omöjligt för många studenter. Men vi behöver arbeta mycket mer med den här frågan. Det finns fortfarande grupper i samhället som är underrepresenterade när det gäller eftergymnasiala studier. Det finns många begåvningar runt om i vårt land som inte kommer till sin rätt för att de inte får den uppmuntran och stimulans de behöver för att våga ta steget till en utbildning efter gymnasiet. Det här är en målgrupp vi måste anstränga oss för att nå.

Socialdemokraterna ser studier som viktiga för att individen ska kunna utvecklas och lära genom hela livet. Att gå mellan arbete och studier under hela livet ska vara möjligt. Människor ska kunna fylla på med kunskap. Det har en god effekt inte bara för individen utan även för samhällsekonomin.

Socialdemokraterna investerar i kunskap och kompetens, så att individen får fler vägar in i arbetslivet. På så sätt kan också arbetslösheten minska. I en tid av mycket hög arbetslöshet, speciellt bland ungdomar, är det viktigt att utöka antalet utbildningsplatser samt studiefinansieringen.

De arbetslösa behöver en meningsfull sysselsättning. Det finns många människor som både vill och behöver läsa vidare på olika nivåer. De får nu chansen. I dagens samhälle efterfrågas kunskap i högre grad än tidigare, och utbildning blir därför allt viktigare.

Herr talman! Studiestödet reflekterar Socialdemokraternas syn på kunskap, bildning och utbildning för alla. Genom tiderna har folkbildning och kunskap gått som en röd tråd genom Socialdemokraternas utbildningspolitik, eftersom det är så viktigt. Så går den röda tråden även nu. Vi genomför med denna budget en stor ökning av antalet utbildningsplatser inom hela utbildningsområdet för vuxna. Fler ska få möjlighet att studera och finansiera sina studier. Kvantitet betyder inte att det blir en sämre kvalitet. Man får satsa på båda. Och platserna behövs. Arbetsgivare hör av sig för att de inte hittar utbildad och kompetent personal att anställa.

Vi har fått höra om en rad människor som inte har kunnat få utbildning på till exempel komvux, yrkesvux eller yrkeshögskolan på grund av för få platser. Så har det också varit på högskolan. Fler unga har velat studera, men de har inte fått plats.

Nu ska många fler få möjligheten. Till varje utbildningsplats är det kopplat en rättighet att få studiemedel. Nu ska många fler få chansen att förverkliga sig själva genom mer utbildning och därmed också kunna bidra till samhället.

Herr talman! Jag yrkar därför bifall till utbildningsutskottets förslag i betänkandet.

Anf. 89 CHRISTER NYLANDER (L) replik:

Herr talman! Arbetslösa behöver meningsfull sysselsättning, sa Lena Emilsson som argumentation för varför man ska ha fler platser på universiteten. Tydligare än så kan inte platspolitikens plakatbärare uttrycka sig.

Lena Emilsson sa att kvantitet inte behöver innebära sämre kvalitet. Men kan Lena Emilsson med handen på hjärtat säga att den politik ni nu genomför och föreslår innebär att kvaliteten ökar i svensk högskola och på svenska universitet? Platserna ökar förvisso. Men de satsningar man gör på kvalitet ligger långt efter detta.

Jag skulle vilja ställa en fråga till Lena Emilsson. En av sex lärarstuden- ter hoppar av första terminen. Hur innebär fler platser att det blir fler studenter som genomför sin lärarutbildning? Vore det inte smartare att se till att lärarutbildningen har en riktigt hög kvalitet och koncentreras till färre platser? Det gäller framför allt ämneslärarutbildningen.

Vi måste få konkurrens om platserna så att de allra mest lämpade att bli lärare också söker sig till lärarutbildningen. Det som händer nu är för- visso att trycket till lärarutbildningen ökar något sedan vi förändrade lä- rarutbildningen. Men en av sex hoppar av första terminen. Hur kan fler platser innebära att vi får färre som hoppar av första terminen?

Anf. 90 LENA EMILSSON (S) replik:

Herr talman! Det allra viktigaste för att öka lärarutbildningens attrak- tivitet är att öka yrkets attraktivitet. Det handlar till exempel om den lärar- lönesatsning som Socialdemokraterna och Miljöpartiet nu genomför. Det är det absolut viktigaste.

Det handlar också om att göra arbetsmiljön bättre för lärare. Det påver- kar ansökningarna. Vi kan redan nu se att antalet studenter som söker till lärarutbildningen ökar. Till exempel Malmö har haft ett större tryck i år.

Givetvis arbetar alla högskolor och universitet med sin kvalitet. Genom att man har systemet med anslag för grundutbildning och lägger på kvali- tetshöjande medel har universitet och högskolor ett uppdrag att arbeta med just kvaliteten.

Då tror jag att man kommer ifrån att studenterna hoppar av under sina första terminer. Anledningen till att de hoppar av vet vi inte riktigt. Det kan bero på att de upptäcker att det är fel utbildning de har valt.

Anf. 91 CHRISTER NYLANDER (L) replik:

Herr talman! Anledningarna till att de hoppar av kan vara flera. Det kan vara att det var fel utbildning de kom in på. Många kommer in på lärarutbildningen som sista handsalternativ. Det kan vara för att de inte kla- rade av studierna. Söktrycket är så lågt på vissa utbildningar att de som kommer in inte har förutsättningar att klara utbildningarna. Men det kan också vara för att de tycker att utbildningen är för dålig och att den inte motsvarar de förväntningar de hade på en universitets- eller högskoleut- bildning.

Det sistnämnda är någonting som vi faktiskt kan göra något åt. Genom att se till att det blir bättre kvalitet på lärarutbildningarna och andra utbild- ningar kan trycket och intresset för de utbildningarna öka. Det är jättevik- tigt att själva läraryrket blir attraktivt. Men också lärarutbildningen måste vara attraktiv. Annars vill studenterna inte gå den lärarutbildningen.

Lena Emilsson sa att högskolorna naturligtvis har ett uppdrag att sträva efter kvalitet. Men min fråga var mycket enklare än så. Anser Lena Emils- son att den budget som hon nu tänker rösta igenom innebär att de kvanti- tetshöjningar, det antal platser som nu föreslås, motsvaras av en kvalitets- ambition som gör att kvaliteten höjs på svensk universitets- och högskole- utbildning?

Vi har under lång tid, flera decennier, haft en politik som främjat anta- let platser. Vi har glömt bort att kvaliteten måste vara hög. Sverige ska

konkurrera med kunskap. Men det förutsätter att den kunskap som studenter får när de går på universitet och högskolor är av hög kvalitet och att fokus inte bara är på platser.

Prot. 2015/16:37
2 december

Studiestöd

Anf. 92 LENA EMILSSON (S) replik:

Herr talman! All utbildning måste ständigt arbeta med att höja sin kvalitet. Det handlar inte bara om lärarutbildningen. Det handlar om alltifrån vuxenutbildning till forskning. Det är ett ständigt pågående arbete som alla utbildningsanordnare har.

Den här budgeten är ett steg i rätt riktning. Regeringen gör en kvalitetssatsning och också satsningar som är viktiga för landet som helhet genom att ha fler utbildningsplatser på många olika nivåer i samhället. Det bidrar till att arbetsgivarna ska kunna anställa människor med rätt utbildningsbakgrund och kompetens.

Anf. 93 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C) replik:

Herr talman! Jag vill passa på tillfället att ställa ett par ytterligare frågor till Lena Emilsson kopplat till vad som är nyheterna i propositionen.

För den delen av budgeten, som omfattar väldigt mycket pengar, skriver man att man ska ha ett tydligare jämställdhetsperspektiv också när det gäller studiemedelssystemet. Man tydliggör i skrivningarna att det ska vara rekryterande för både kvinnor och män.

För att nå det målet, vilka ytterligare delar är det som Socialdemokraterna och Lena Emilsson ser som viktiga för att bidra till en ökad jämställdhet? Är ett ökat antal platser det viktiga för att bidra till en ökad jämställd rekrytering?

Vi vet redan i dag att det är betydligt fler kvinnor som går vidare till högre utbildning. Men det ser också väldigt olika ut på olika utbildningar.

Därför är min första fråga till Lena Emilsson: På vilket sätt ska det få genomslag att man ska ha ett tydligare jämställdhetsperspektiv och arbeta rekryterande med studiemedelssystemet för både kvinnor och män?

Anf. 94 LENA EMILSSON (S) replik:

Herr talman! Att jobba för en ökad jämställdhet är en sak. Att öka utbildningsplatsernas antal är en helt annan sak. Att öka utbildningsplatsernas antal handlar om att fler människor ska få möjlighet att öka sin kompetens och sina kunskaper så att de ska kunna få anställning av de arbetsgivare som i dag saknar kompetent personal.

Jämställdhetsarbetet är någonting som alla utbildningsanordnare ska arbeta med. De har i uppdrag att se över den breddade rekryteringen och jämställdhetsarbetet. Inom högskole- och universitetsvärlden kan man till exempel titta på: Hur ser det ut med de högre tjänsterna och antalet professorer? Varför är det fortfarande mest män som blir professorer fastän det är fler kvinnor som studerar vid universiteten? Det är en fråga som man måste arbeta med dagligen.

Anf. 95 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C) replik:

Herr talman! Tack, Lena Emilsson! Jag skulle vilja koncentrera mig på vilket sätt studiemedelssystemet ska vara rekryterande för både kvinnor och män.

Jag vill ställa en fråga. Under gårdagen kom Digitaliseringskommissionen med sitt förslag att kvinnor på vissa it-utbildningar skulle kunna få sina studiemedel avskrivna. Är det den typen av åtgärder som Lena Emilsson ser att man ska kunna arbeta med för att studiemedelssystemet skulle vara mer jämställdhetsrekryterande för både kvinnor och män?

Nu gällde det en it-utbildning. Man kan också tänka sig att den modellen, om Socialdemokraterna ser den som positiv, skulle kunna vara någonting att överföra till exempel till förskollärarytbildningen för att få fler män på förskollärarytbildningen och så vidare.

Jag är nyfiken på hur Lena Emilsson funderar på detta. Det gäller inte hur utbildningarna ska jobba mer med sitt jämställdhetsarbete utan hur man skulle kunna utveckla själva studiemedelssystemet för att bidra till att man får en mer jämställd rekrytering till högskolan.

Jag kommer tillbaka till den enkla frågan om hur Lena Emilsson ser på Digitaliseringskommissionens förslag att avskrivna studiemedel för kvinnor på vissa it-utbildningar.

Anf. 96 LENA EMILSSON (S) replik:

Herr talman! Rent generellt tror jag inte på att man gör specialregler för män och kvinnor och för olika grupper i samhället. Vi ska bygga ett system som redan i grunden främjar jämlikhet och jämställdhet. Det handlar till exempel om att föräldrar med barn ska kunna få en extra tilldelning, vilket också finns i studiemedelssystemet. Det handlar om att möjliggöra för framför allt ensamstående föräldrar, och det har inte så mycket med kön att göra.

Jag tror inte att avskrivningar och premier är rätt väg att gå, precis som jag inte heller tror på examenspremier. Det blir en märklig snedfördelning.

Anf. 97 JABAR AMIN (MP):

Herr talman! Ett sätt att öka bildningen och kunskapsnivån i ett samhälle är att ha ett genomtänkt och stödjande studiemedelssystem – ett studiemedelssystem som underlättar och stimulerar vidare studier oavsett om dessa är på högskolenivå eller på lägre nivå.

Vi i Miljöpartiet anser att det är viktigt att den högre utbildningen är öppen och tillgänglig för allt fler samhällsgrupper. Målet med dagens studiemedelssystem är bland annat att bidra till ökad rekrytering av studenter till den högre utbildningen. Ett annat mål är att det ska bidra till att ge även dem som har sämre ekonomisk bakgrund möjligheter att studera på universitet och högskola. Alltså: Studiemedlet ska bidra till att utjämna skillnader och bidra till social rättvisa. Det är mycket viktiga mål som vi ska vara stolta över.

Jag är glad att regeringen nu utökar målen med ett ytterligare mål, nämligen att studiestödet ska verka rekryterande för både kvinnor och män och därmed bidra till ett högt deltagande i utbildning.

Herr talman! För att främja studenternas villkor har regeringen föreslagit flera reformer. En är att det satsas 300 miljoner på att stimulera byggandet av studentbostäder.

En annan är att det satsas en kvarts miljard på att öka kvaliteten inom den högre utbildningen.

En tredje är att regeringen har satsat på att öka antalet utbildningsplatser på komvux och yrkesvux, och därmed på extra medel för studiemedel för dessa studenter på över 240 miljoner kronor årligen under de kommande åren.

En fjärde reform är att regeringen har satsat på ökat antal utbildningsplatser på folkhögskolor och därmed extra anslag på ca 50 miljoner årligen.

En femte är att grundnivån i föräldraförsäkringen höjs från 225 kronor till 250 kronor per dag från den 1 januari 2016.

En sjätte är den förhöjda bidragsnivån på drygt 7 000 kronor för dem som läser vid vissa utbildningar.

En åttonde reform var det som skedde vid nyår – att öka studiemedlet med 1 000 kronor och så vidare.

Herr talman! Medan vi ökar anslaget med 800 miljoner för nästa år är det nu en kapplöpning mellan de borgerliga partierna om vem som sänker mest och vem som skär ned mest. Det jag har i handen här är budgeten i det betänkande vi diskuterar i dag. Här finns alla siffror för vad vart och ett av partierna föreslår.

Där kan vi konstatera att Liberalerna vill skära ned mest. De vill skära ned med hela 2 167 miljoner kronor. Smaka på det! Kristdemokraterna vill inte vara mycket sämre; de vill skära ned med 1 868 miljoner kronor. Moderaterna, och SD som röstade på Moderaternas förslag, vill skära ned med bara 1 250 miljoner. Centerpartiet vill skära ned med över 1 000 miljoner kronor. Det är Alliansens satsningar på studiemedlen. Med tanke på detta är det tur att det inte är de som styr.

Herr talman! Avslutningsvis vill jag referera till Sveriges förenade studentkårer, SFS, som på sin hemsida skriver ett omdöme. Vi vet alla att detta är en oberoende organisation. Så här skriver de: Sammantaget visar budgetpropositionen för 2016 på många bra initiativ för studenterna. Tack, SFS!

Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 98 IDA DROUGGE (M) replik:

Herr talman! Jag har en egentligen ganska enkel fråga till Miljöpartiet.

Låt oss säga att man bygger ut antalet platser på högskolan och att många av studieplatserna kanske redan i dag är tomma. Men vi kan bortse från det. Man bygger ut platserna på högskolan och säger att man vill göra det lättare för äldre att mitt i livet kunna studera. Men man ändrar inte studiemedelssystemet så att det blir just så. De ökningar som Miljöpartiet och regeringen föreslår när det kommer till studiemedel är på samma nivåer i samma system som vi har i dag. Det är kopplat till fler platser, precis som Jabar här redogjorde för.

I dag vet och ser vi att det finns många äldre som skulle behöva och vilja plugga mitt i livet för att kunna jobba längre på arbetsmarknaden och för att kunna byta jobb, men de har inte råd att göra denna omställning. Hur blir det bättre för dem? Det undrar jag.

Anf. 99 JABAR AMIN (MP) replik:

Herr talman! Moderaterna satt i regeringen i åtta år. Just när de har lämnat regeringsmakten kommer de med förslag om studiemedel. Det är

ett förslag som inte håller. Det de gör här är att sänka anslaget med 1 250 miljoner kronor. Det ni säger från moderat håll är inte trovärdigt.

Det vi behöver är exakt det regeringen gör: att satsa på att ge fler möjligheter att bilda sig, utbilda sig, utvecklas, få jobb och bidra till samhällets utveckling. Det är det som ger utdelning, och det är det som utvecklar samhället. Vi ska ge allt fler individer möjligheter att studera vidare.

Det är inte tomma platser, utan det är platser som är eftertraktade. Lyssna på yrkeshögskolan! Vad säger de? Senast när de var hos oss sa de att de till och med kan öka med 100 procent om de får möjligheten. De ser att de utbildningar som läses ger utdelning. De människorna utvecklas. De människorna får jobb, och de människorna kan bidra till samhällets och sin egen utveckling.

Det är det vi lanserar här. Det är det vi säger här. Det är därför vi satsar hela 800 miljoner extra jämfört med förra året.

Anf. 100 IDA DROUGGE (M) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är mycket anmärkningsvärt att Jabar inte svarar på min fråga. I stället börjar han prata om att Moderaterna satt i regering i åtta år. Ja, det gjorde vi. Det var bra, och vi gjorde stora förändringar under de åtta åren. Sedan tillägger Jabar att vi inte gjorde någonting när det gäller studiemedlen, men då tycker jag att han får titta tillbaka lite och fundera på historien ett varv till.

Vi gjorde stora förändringar, exempelvis i fribeloppet, vilket gjorde skillnad för studenter som jobbar. Vi gjorde också stora förändringar när det gäller lånedelen. Det hände mycket under alliansregeringens tid. Många av de sakerna brukar Jabar vara emot. Du får bestämma dig. Antingen gjorde vi mycket, och så är du emot det, eller så gjorde vi ingenting, och då vet jag inte varför du är emot det.

Ni satsar på kvantitet i stället för kvalitet. Jag förstår att det är så. Jag har också stått här i talarstolen och sagt att jag vet att ni bygger ut högskolan mer än vad vi gör och att ni därför utökar studiemedlen. Men vad gör ni för de äldre som behöver plugga för att kunna behålla sina jobb eller byta karriär och finnas kvar på arbetsmarknaden? Vad gör ni för dem så att de ska ha råd att göra det? Ni gör ingenting, och det är därför jag inte får svar.

Anf. 101 JABAR AMIN (MP) replik:

Herr talman! Ida Drougge klagar över att jag tar upp att Moderaterna har suttit vid regeringsmakten i åtta år och inte har gjort så mycket på det här området. Självklart är det relevant att peka på att ni satt vid makten i åtta år och inte gjorde något av det du nu hävdar att ni vill göra. Faktum kvarstår. Ni sänker anslaget med över 1 miljard, och det kommer att drabba många. Självfallet finns det inte någon budget där man drar ned med 1 200 miljoner utan att det drabbar studenter och dem som ska använda sig av studiemedelssystemet.

Jag upprepar: Det är jätteviktigt att vi ger fler möjlighet att studera och vidareutbilda sig och att de på så sätt kan bidra till sin egen och samhällets utveckling.

Vår budget är genomtänkt. Vi satsar stort och utvecklar detta, och det är jag mycket glad över.

Anf. 102 CHRISTER NYLANDER (L) replik:

Herr talman! Jag har två frågeställningar om kvalitet till Jabar Amin. Den ena gäller högskolan. Anser Jabar Amin att man kan öka antalet platser hur mycket som helst på högskolan samtidigt som man inte ökar resurserna till utbildningen utan att kvaliteten faktiskt blir försämrad? Och innebär inte det också att chanserna för att utbildningen blir bra försämrade?

Min andra frågeställning handlar om kvaliteten på Jabar Amins egen argumentation. Är det rimligt att kalla det för en nedskärning när man inte skriver upp ett anslag lika mycket som regeringen föreslår?

Anf. 103 JABAR AMIN (MP) replik:

Herr talman! Man kan inte öka utbildningsplatserna hur mycket som helst. Vi har inte hävdat att vi vill utöka antalet utbildningsplatser med en kvarts miljon. Svaret på den frågan är alltså nej.

Vi satsar både på kvalitet och på kvantitet. Kvantitetssatsningen ger många gånger fler personer möjlighet att utvecklas och bidra till samhällets utveckling.

Din andra fråga var om det verkligen kan kallas nedskärning om man inte satsar pengar. Självfallet är det en nedskärning i relation till regeringens budget. Det ni gör är en nedskärning jämfört även med förra årets budget. Vi utökar med 800 miljoner, och nu säger Christer Nylander att det är våra utökningar som de inte vill gå med på. Det är inte sant. Liberalerna vill sänka med hela 2 167 miljoner. De vill återgå till hur det var för flera år sedan. Det är en rejäl minskning av anslaget, Christer Nylander.

Det är inte bara det att ni inte vill gå med på ökningarna, utan ni försämrar även jämfört med förra året och året före det. Det står här i siffrorna i betänkandet.

Anf. 104 CHRISTER NYLANDER (L) replik:

Herr talman! Jag får erinra Jabar Amin om att han i talarstolen förut sa att vi skär ned med de summor som han nu säger att vi inte ökar med. Det är en viss skillnad på att skära ned på saker som finns och att inte bygga ut saker lika mycket som regeringen vill bygga ut.

När det gäller kvaliteten i högskolan är det klart att man, som Socialdemokraterna ofta uttrycker det, kan ge folk en meningsfull sysselsättning genom att ge dem en plats på högskolan. Men den sysselsättningen kan innebära att man inte får en bra utbildning utan snarare en dålig utbildning som inte motsvarar de krav som finns på arbetsmarknaden och som inte ger Sverige en chans att klara den tuffa globala konkurrens som vårt näringsliv möter. Är det sjyst att bara skapa platser för att de minskar arbetslösheten? Eller ska vi ha en högskolepolitik som faktiskt innebär att högskolan ger människor en chans att klara en bra utbildning och bidra till att Sverige blir ett land som kan konkurrera med kunskap?

Att bara öka antalet platser så som vi har gjort under flera decennier i Sverige utan en motsvarande satsning på kvalitet är inte bara att lura människor som går på högskolan utan också att underminera Sveriges långsiktiga förmåga att upprätthålla välförhållanden i en tuff global konkurrens.

Anf. 105 JABAR AMIN (MP) replik:

Herr talman! En politiker måste vara ärlig. En politiker ska inte lurats. Christer Nylander säger: Det vi gör här är att inte gå med på utökningarna

som Socialdemokraterna och Miljöpartiet vill göra. Det är inte sant. Vi ökar med 800 miljoner, men det Christer Nylander och Liberalerna vill göra innebär en försämring även jämfört med deras egen budget från förra året. I Alliansens budget var anslaget 20,3 miljarder. Nu vill Liberalerna sänka till och med det. Det är inte bara själva utökningen som vi vill göra på 800 miljoner, utan de vill försämr a tre gånger om.

Du måste vara ärlig och medge att det är det ni vill och inte bara opponera dig mot att det är era utbildningsplatser som vi inte vill gå med på, för det är inte sant. Jag tittade på siffrorna i dag på morgonen. I Alliansens budget förra året var det 20,3 miljarder – kom ihåg det! Det Liberalerna nu föreslår är ännu mindre än vad de föreslog förra året. Därför är ett råd till Liberalernas Christer Nylander: Man måste vara ärlig när man opponerar sig här.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 10.)

§ 8 Rikets styrelse

Konstitutionsutskottets betänkande 2015/16:KU1
Utgiftsområde 1 Rikets styrelse (prop. 2015/16:1 delvis och redog.
2014/15:RS2)
föredrogs.

Anf. 106 MARIA ABRAHAMSSON (M):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 1 om målet för politiken för mänskliga rättigheter.

Runt om i världen finns krafter som utmanar öppenheten och trotsar demokratin s spelregler. Terrorattacken i Paris sätter blyxtbelysning på att det i Europa finns människor som tar avstånd från de värden som ligger till grund för våra demokratiska samhällen, människor som hatar friheten, öppenheten och jämställdheten. Motståndet mot våra öppna samhällen är så starkt att dessa krafter inte drar sig för att mörda urskillningslöst för att främja sina extremistiska våldsideal.

En ökad radikaliser ing utmanar tryggheten, minst sagt, och måste bemötas med lagens fulla kraft samtidigt som våldsytringarna måste bekämpas med förebyggande arbete. Under anslag 6:1 finansieras flera stöd och uppdrag till bland annat nationella myndigheter med koppling till arbetet med att värna demokratin mot våldsbejakande extremism. För att utveckla detta viktiga arbete vill vi tillföra 15 miljoner kronor till anslaget, vilket i förhållande till regeringens förslag innebär ytterligare 5 miljoner kronor.

Regeringen föreslår att politiken för mänskliga rättigheter inte längre ska ingå som en del av målet för demokratipolitiken. Förslaget lyder: ”Målet för politiken för mänskliga rättigheter ska vara att säkerställa full respekt för Sveriges internationella åtaganden om mänskliga rättigheter.”

Vi moderater menar att regeringen gör oss en otjänst genom att exkludera den svenska rättsliga dimensionen av de mänskliga rättigheterna och den tradition som har föregått dessa, till exempel bestämmelserna om tryck- och yttrandefrihet i våra grundlagar. Sverige har en lång tradition när det gäller att värna dessa grundläggande rättigheter. Vi föreslår därför

att målet ska lyda: Målet för politiken för mänskliga rättigheter ska vara att ”säkerställa full respekt för de mänskliga rättigheterna i Sverige”.

I en civiliserad rättsstat är det angeläget att medborgare, företag och organisationer har lika god kännedom om vad som gäller i fråga om rättigheter, skyldigheter och ansvar i de digitala miljöerna som de har i verkliga livet. Överträdelse på nätet måste följas upp genom noggrann tillsyn och rättsliga sanktioner. Datainspektionens arbete med tillsyn, informations-spridning och utbildning för att förebygga integritetskränkningar, inklusive näthat, är prioriterat.

Vi föreslår därför att myndigheten tillförs 5 miljoner extra, vilket innebär en ökad satsning med 1 miljon kronor i förhållande till regeringens anslag.

Enligt lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk är det möjligt att utöka förvaltningsområdena för meänkieli, samiska och finska genom att låta ytterligare kommuner ansluta sig efter ansökan hos regeringen. I takt med att allt fler kommuner har anslutits har de nationella minoriteternas rättigheter och förutsättningar stärkts. För tillfället väntar åtta kommuner på besked från regeringen. Och besvikelsen är förstås stor hos minoriteterna i de berörda kommunerna efter att regeringen har meddelat att man inte planerar att bevilja deras ansökningar, i väntan på en översyn av minoritetslagstiftningen.

Vi moderater menar att en utvärdering av lagstiftningen inte ska utgöra hinder för att ansluta fler kommuner. En lag upphör inte att gälla bara för att den utvärderas. För att ansökningarna ska kunna godkännas höjer vi anslaget med 1 miljon kronor.

Herr talman! Regeringens skattechöjningar på jobb och företagande riskerar att leda till att Sveriges jobbtillväxt bromsas och att trösklarna in till arbetsmarknaden höjs. Regeringens politik skapar inte några bra möjligheter till en god integration.

De moderata reformförslagen däremot fokuserar på jobben, på hur jobben ska bli fler och komma fler till del och på hur utanförskapet ska minska. Därför står vi upp för rimliga skattenivåer, stärkta investeringar i utbildning och infrastruktur och värnar företagsklimatet. Fler i arbete betyder mer skatteintäkter som ger högre kvalitet i välfärden och ett starkare Sverige.

Ett starkare Sverige förutsätter kloka politiska beslut. Därför är det allvarligt att regeringen i budgetpropositionen har tagit bort redovisning som visar effekten av regeringens politik på antalet, till exempel när det gäller antalet årsarbetskrafter, sysselsättning, arbetslöshet och bnp. Utan redovisning av förslagets förväntade effekter försvåras såklart riksdagens analys av regeringens politik.

Så länge regeringen inte lever upp till rimliga krav på öppenhet är det angeläget att riksdagens utredningstjänst får ökade resurser, så att svenska folkets främsta företrädare, Sveriges riksdag, får större möjligheter att värdera regeringens förslag. Därför föreslår vi att utredningstjänsten förstärks genom att riksdagens förvaltningsanslag höjs med 5 miljoner kronor nästa år. Förstärkningen finansieras genom motsvarande neddragning av Regeringskansliets förvaltningsanslag.

Anf. 107 BJÖRN VON SYDOW (S) replik:

Herr talman! Jag vill knyta an till det allra sista som Maria Abrahamsson sa, angående anslagen till Regeringskansliet. Det är en neddragning som endast i ringa del används för att finansiera anslagsförstärkningar på utgiftsområde 1. Det går till andra delar i Moderaternas samlade politik.

Anser inte Moderaterna att partiet är bundet vid den överenskommelse som träffades 2011? Jag refererar till att Socialdemokraterna vid den tiden, första året efter alliansregeringens seger 2010 som kvarvarande regering, hade föreslagit en nedsättning av Regeringskansliets anslag med 600 miljoner kronor. Det väckte opposition. Men Sverigedemokraterna anslöt sig till yrkandet som gick igenom.

Inför nästa budgetår träffades dock en överenskommelse mellan Socialdemokraterna och den dåvarande regeringen. Parterna bestämde sig för att tillföra anslaget igen, för att återställa det regeringen hade föreslagit. Det finansierades budgettekniskt genom att man tog av anslagssparandet. Parterna träffade en överenskommelse om att föra pengar till Regeringskansliets anslag för att på det sättet finansiera hotade nedstängningar av svenska ambassader i andra länder och exportfrämjande åtgärder.

Anser ni moderater att den överenskommelsen fortfarande har giltighet? Vi socialdemokrater slutade nämligen vid den tiden att lägga fram förslag om att sätta ned anslagen för Regeringskansliet.

Anf. 108 MARIA ABRAHAMSSON (M) replik:

Herr talman! Frågan är vid första anblicken fullt rimlig. Men när man tänker efter inser man att vi nu har en situation där regeringen inte redovisar siffror som skulle beskriva effekten av de förslag som regeringen lägger fram. Då sitter riksdagen lite med skägget i brevlådan, så att säga. Hur ska vi tolka förslagen när vi inte kan se effekterna utskrivna i budgetpropositionen, vilket man till exempel kunde göra under alliansregeringens år?

Det är det som ligger bakom. Vårt motiv är att vi inser behovet av att vi får utreda detta själva. Vi har då riksdagens utredningstjänst till vårt förfogande. Och då tillför vi mer resurser dit.

Anf. 109 BJÖRN VON SYDOW (S) replik:

Herr talman! Det var inte den frågeställningen jag väckte.

Vi har ansett att det som skedde 2011 var en överenskommelse av principiell karaktär. Sverige hade på nytt fått en minoritetsregering. Vi förstod att vi kanske också skulle komma att bilda en minoritetsregering efter nästa val.

Är det rimligt att riksdagens majoritet, eller majoriteter, går in och beskär möjligheterna för den regering som Sverige nu har att arbeta på ett rimligt sätt?

Vi har tolkat överenskommelsen på det sättet. Den hade en principiell och långsiktig karaktär, och den syftade till att bidra till stabilitet och handlingskraft hos den regering som riksdagen är skyldig att se till finns.

Jag kan säga att vi är förvånade och besvikna över att Moderaterna använder sig av denna metod för att finansiera sin politik i övrigt. Och min fråga är: Finns det förutsättningar för oss att fortsättningsvis vidhålla den överenskommelse som vi ansåg hade principiell och långsiktig inriktning?

Anf. 110 MARIA ABRAHAMSSON (M) replik:

Herr talman! Problemet är ju att Björn von Sydow vägrar att se att vi diskuterar utifrån två olika verkligheter. Det var en verklighet som var för handen när överenskommelsen ingicks, och då var alliansregeringen noga med att redovisa siffror i budgetpropositionen som riksdagen sedan kunde värdera, ta ställning till och utforma sitt förslag utifrån.

Nu har vi en situation där riksdagen inte längre har den möjligheten eftersom vi inte får se de siffror som visar effekterna av regeringens förslag. Det är klart att i det läget inser en ansvarsfull riksdag, som är svenska folkets främsta företrädare, att vi behöver skaffa oss det underlag som vi nu inte längre får. Därför vill vi förstärka riksdagens utredningstjänst. Det är den verklighet som vi lever i nu, och det är mitt svar på frågan.

Anf. 111 JONAS MILLARD (SD):

Herr talman! Låt mig inledningsvis börja med att yrka bifall till reservation 2 från Sverigedemokraterna.

Förra årets budgetförfarande i riksdagen blev unikt i sitt slag. SD tog då sitt demokratiska ansvar och fällde minoritetsregeringens budget. Ett rimligt antagande var att regeringen då skulle hedra sitt löfte till väljarna och avgå som den lovade. Så blev det som bekant inte och i stället för omval trädde den för alla nu så bekanta decemberöverenskommelsen i kraft.

Den visade med all tydlighet att de ansvariga i regeringen och låtsasoppositionen tyckte att det var viktigare att sitta kvar med sina generösa löner och arvoden i stället för att förvalta det demokratiska mandat som de hade fått av sina väljare.

Decemberöverenskommelsen höll på papperet innan den inomborgerliga oppositionen i KD röstade för att avskaffa den. I dess plats trädde i stället migrationsöverenskommelsen eller decemberöverenskommelsen 2.0, som vi kanske kan kalla den.

I detta läge – med en till synes aldrig skenande kostnad som föranletts av sjuklöverns invandringspolitik – befinner vi oss i den situationen att Alliansen och regeringen till och med lånar nästan 11 miljarder till en verksamhet som man nu vet inte lönar sig.

Herr talman! Magdalena Andersson och hennes kompisar i Alliansen påminner mer om ett avsnitt ur serien *Lyxfällan* – som ni kanske har sett på tv – än om de ansvarstagande politiker som de borde vara. Detta hade kunnat bli en underhållande politisk satir om det inte vore för att deras sms-lånepolitik inte drabbar dem själva, som i tv-serien, utan i stället drabbar de svenska skattebetalarna.

Detta om regeringsunderlagets sinne för ekonomi. Men det finns naturligtvis ett alternativ, nämligen det Sverigevänliga alternativet. Vi vet att man inte kan låna sig ur kriser. Vårt budgetförslag är därför anpassat efter den verklighet som vi lever i.

I en tid med skenande kostnader för främst invandringen krävs att alla som kan är med och tar ansvar. För tar man ansvar, herr talman, kan man även kosta på sig finansierade reformer och ökningar på områden där de gör som mest nytta och åtgärdar där det som mest behövs.

Vi skär därför ned på bidragen till politiska partier och på Regeringskansliets anslag samt halverar presstödet. De politiska partierna bör i högre grad finansiera sin egen verksamhet. Regeringen och Regeringskansliet bör i egenskap av styrande föregå med gott exempel och klara sig med mindre medel.

Vad gäller halveringen av presstödet anser vi, precis som regeringen, att det är uppenbart att det är i behov av en reformering. Dels gäller det att EU:s regler om statsstöd kommer att påverka stödets utformning i framtiden, dels anser vi att det är tveksamt att det allmänna genom nuvarande utformning ska hålla en mediesektor som är stadd i förvandling vid liv genom konstgjord andning. Vi väljer dock att göra det i form av en skatteväxling där vi för att underlätta minskningen genomför lättnader på skattesidan, och vi budgeterar därför för ett avskaffande av skatten på annonser för dagspress och periodiska publikationer.

I kombination med åtgärder som Sverigedemokraterna föreslår på andra områden såsom lindring av sjuklöneansvaret och sänkta arbetsgivaravgifter för småföretagare torde detta främst kunna underlätta omställningen för framför allt mindre redaktioner. Härigenom gynnas dessutom små lokala redaktioner som i dag, med nuvarande regler, inte erhåller något presstöd.

Vi avser även att helt skrota den särskilda satsningen på den nationella minoriteten romer, eftersom det är olyckligt att en enskild satsning bär en så tydlig etnisk prägel.

I stället avser vi, i likhet med regeringen, att förstärka Sametinget då vi menar att samerna har en så tydlig särställning som folk att det motiverar ett ökat anslag för Sametingets arbete med delaktighet och självbestämmande. I förhållande till regeringen går vi dock längre och ökar anslaget för 2016 med 8 miljoner kronor.

Slutligen, herr talman, förstärker vi även länsstyrelserna med 20 miljoner kronor för deras arbete med djurskyddskontroller.

I detta anförande instämde Fredrik Eriksson (SD).

Anf. 112 PER-INGVAR JOHNSON (C):

Herr talman! Statsbudgeten för 2016, det område som vi har berett i konstitutionsutskottet, Rikets styrelse, omfattar 12 717 000 000 kronor. Det är den ram för budgetområdet Rikets styrelse som riksdagen i voteringen i förra veckan fattade beslut om. Det är 518 miljoner mer än den budget för 2015 som vi fattade beslut om för ett år sedan.

Centerpartiet anser att den stora uppräknings som regeringen föreslår för sitt eget kansli, Regeringskansliet, borde minskas med 175 miljoner. Vi vill ju inte höja skatterna på det sätt som regeringen föreslår i sin budget.

Herr talman! En viktig del i konstitutionsutskottets budgetbetänkande för 2015 var ett tillkännagivande till regeringen, från alla partier utom Sverigedemokraterna. Tillkännagivandet grundades dels på en motion som jag lämnat in om tidigareläggning av ändringar i presstödet, dels på allianspartiernas budgetmotion om en sammanslagning av bland annat Presstödsnämnden och Myndigheten för radio och tv.

Vi hade i tillkännagivandet enats om att delar av det förslag som Presstödskommittén hade lämnat drygt ett år tidigare borde genomföras redan 2016 i stället för 2017 som Presstödskommittén föreslog.

I regeringens budgetförslag för 2016 ser vi att regeringen har tagit tillkännagivandet och de problem för dagspressen som det beskriver på allvar.

Det här tillkännagivandet förra året innebar något som är sällsynt i riksdagens motionsbehandling, nämligen att en motion från den allmänna motionstiden bifölls redan två månader efter att den hade lämnats in.

Jag var naturligtvis glad för det, men ännu viktigare är naturligtvis att tillkännagivandet gav ett hopp till många av landets tidningar att de skulle kunna överleva den kris som finns i tidningsbranschen. De får bättre möjligheter att klara av anpassningar till ny teknik och lägre kostnader som är nödvändiga för överlevnaden. Detta sker genom att det inom ramen för presstödsanslaget 2016 avsätts ett utvecklingsstöd som kan sökas av alla nyhetstidningar. Besparingar blir dessutom möjliga när reklamskatten börjar avvecklas 2017 och försök med samdistribution av tidningar och post börjar genomföras, enligt vad regeringen utlovat.

En liten detalj i konstitutionsutskottets tillkännagivande, grundat på presstödspropositionen, återstår och omnämns på s. 60 i utskottets budgetbetänkande. Det gäller att budgeten för 2016 inte innehåller någon uppräkningsavvikelse till endagarstidningar. Jag har dock fått försäkringar från företrädare för regeringspartierna om att denna del av tillkännagivandet kommer att beaktas när budgeten för 2017 läggs fram.

Herr talman! Jag vill i övrigt här ta upp några frågor som rör skillnaderna mellan Centerpartiets och regeringens ekonomiska politik. Centerpartiet har i budgetmotionen föreslagit ett alternativ till regeringens budgetproposition. I vår motion föreslår vi viktiga strukturreformer för arbetsmarknaden och bostadsmarknaden, omläggningar av skatten på arbete och företagens villkor samt en kraftfull grön skatteväxling. Vi vill att sänkt skatt på arbete finansieras genom att förorenaren betalar för utsläpp.

Centerpartiets förslag till budget för 2016 bygger på vår vision att Sverige ska bli ett av världens mest framgångsrika länder ekonomiskt med möjligheter för alla att arbeta och utvecklas. Förutsättningarna för det är ett näringsliv i frontlinjen för internationell konkurrenskraft och innovation samt en bred bas av småföretag som tillåts utvecklas och växa i hela landet.

Jag och Centerpartiet vill att Sverige ska vara ett föredöme på miljöområdet, och vi vill genom konkreta styrmedel visa att ekonomisk tillväxt, innovation och entreprenörskap går hand i hand med minskade utsläpp och gifter samt ekologisk balans. Genom den politiken vill Centerpartiet skapa jobb, välfärd och trygghet.

Herr talman! Riksdagen har i första steget av budgetprocessen ställt sig bakom regeringens budgetproposition och de utgiftsramar och beräkningar av inkomster som där föreslås. Eftersom riksdagen har gett budgetpolitiken en annan inriktning än den som jag och Centerpartiet önskar kommer jag att avstå från att delta i beslutet om anslagens fördelning.

I ett särskilt yttrande framför vi från Centerpartiet den fördelning av anslagen inom utgiftsområde 1 som vi förordar.

Anf. 113 BJÖRN VON SYDOW (S) replik:

Herr talman! Jag vill ta upp samma fråga som jag tog upp i ett tidigare inlägg från socialdemokratisk sida. Jag har dragit historien för kammaren om den överenskommelse som träffades 2011, hur det innebar att ett tidigare yrkande som hade vunnit kammarens bifall under föregående riksmöte nu lades till handlingarna, och i stället uppfinansierades det som regeringen hade dragit in för att tillmötesgå riksdagens beslut.

Jag vill fråga Per-Ingvar Johnsson hur han som företrädare för Centerpartiet ser på den överenskommelsen, som vi alltså har mottagit med överraskning och besvikelse eftersom vi anser att i det läge vi befinner oss är det regeringen, oavsett dess parlamentariska ställning, som har en skyldighet att göra det som regeringsformen kräver, nämligen ansvara för att riket har en regering.

Hur ser Centerpartiet på den överenskommelse som har träffats? Anser Centerpartiet att den egentligen gäller? Anser Centerpartiet att det vore bra om den kunde gälla? Har Centerpartiet kanske till nästa budgetbehandling en annan inställning i den här frågan än vad som i dag redovisas, då Centerpartiet är det alliansparti vars förslag till neddragningar på Regeringskansliet är de största?

Anf. 114 PER-INGVAR JOHNSON (C) replik:

Herr talman! Det är riktigt att vi har föreslagit en kraftig neddragning jämfört med det anslag som regeringen har föreslagit för Regeringskansliet. Men totalt sett är det en uppräkningsmedel med 518 miljoner i den budget som lagts av regeringen. Av uppräkningsmedel är det alltså en avsevärd summa kvar, 300 miljoner, om vi ser till det här budgetområdet. Jag är därför inte så bekymrad för det.

Anf. 115 BJÖRN VON SYDOW (S) replik:

Herr talman! Vi diskuterar principfrågan, den om överenskommelsens giltighet. Jag är tacksam för ytterligare en kommentar till det av Per-Ingvar Johnsson.

Man kan naturligtvis väga in olika förhållanden, ställa effektivitetskrav och så vidare. Det visar sig att Regeringskansliet under föregående år inte ökat vad gäller personal, antalet anställda. Tvärtom ligger antalet kvar. Inte heller har de politiskt motiverade anställningarna ökat. Det ser ganska oförändrat ut.

Möjligen kan man säga att Regeringskansliet i dag utsätts för en oerhörd press, nämligen genom de parallella krisförlopp Sverige som land och det svenska samhället utsätts för. Att i den situationen som kommentar till utgiftsområde 1 lägga den största vikt vid att skära ned på Regeringskansliet gör att vi, herr talman, är förvånade, överraskade och besvikna över den inriktningen.

Jag vill hoppas att Per-Ingvar Johnsson finner det möjligt att i dag till kammaren ha en formulering som visar att man förstår att en minoritetsregering behöver vara säker på att Sverige kan regeras.

Anf. 116 PER-INGVAR JOHNSON (C) replik:

Herr talman! Vi anser från Centerpartiets sida inte att det finns några bekymmer med att landet ska kunna regeras. Det finns ett anslagssparande

i Regeringskansliet, vilket betyder att det finns ganska mycket pengar för regeringen att disponera på sitt kansli. Jag ser inte det bekymret.

Dessutom är det totalt sett en kraftig uppräknings, en uppräknings på i storleksordningen 4 ½ procent av anslaget för rikets styrelse. Det är väsentligt mer än vad som ligger på andra anslagsområden.

Anf. 117 MATHIAS SUNDIN (L):

Herr talman! Om man jämför budgetarna inom det här utgiftsområdet ser man att Liberalernas budget är väldigt offensiv. Vi har många satsningar på flera olika områden. Jag tänkte gå igenom dem.

Det är inte konstigt att det ser ut så. Flera av områdena under utgiftsområde 1 ligger oss liberaler varmt om hjärtat. Ett av dem är Riksdagens ombudsmän eller JO, Justitieombudsmannen, som svenska folket nog bäst känner dem som. JO är en av riksdagens vakthundar; de vaktar medborgarnas intressen.

Mycket tyder på att JO är en populär institution bland svenska folket, för det kommer in många anmälningar mot myndigheter, domstolar och så vidare som man vill att JO ska pröva. Det gör att arbetsbelastningen vid myndigheten är stor. Från Liberalernas sida vill vi skjuta till 5 miljoner kronor till JO. Det är en uppräknings med 6 procent och alltså en rejäl satsning.

En annan av dessa vakthundar är Datainspektionen. De skriver själva om sitt uppdrag att du, alltså medborgaren, har rätt till en fredad zon. De jobbar mycket med den personliga integriteten, ser till att personuppgifter som samlas in hanteras på rätt sätt.

Från Liberalernas sida vill vi gärna omvandla myndigheten till en integritetsinspektion med utökat uppdrag, men till dess att så sker vill vi ge Datainspektionen ökade resurser för att de ska kunna vara mer aktiva inom sitt område. Vi skjuter till 10 miljoner kronor, en rejäl uppräknings med 20 procent.

Vad gäller minoriteterna har vi förvaltningsområden i Sverige. Det kan vara kommuner och landsting där man bland annat har rätt till information på sitt språk – meänkieli, finska, samiska. De har varit mycket populära. Många kommuner och landsting har anslutit sig, och fler vill ansluta sig. I det läget fryser regeringen budgeten för det området och stoppar det hela så att fler kommuner inte ska kunna ansluta sig. Det görs på grund av någon översyn.

Det är inget fel med en översyn, men att hindra detta, som är populärt för de medborgare som bor i dessa kommuner och som många kommuner anser är bra, och frysa bidragen dit blir väldigt felaktigt. Liberalerna är faktiskt det enda parti som tillför pengar för att klara av en utökning. Det skulle kosta ungefär 5 miljoner kronor att låta de nya kommunerna ansluta sig, och vi är de enda som har de pengarna. Vi har dessutom ytterligare 5 miljoner kronor som kan gå bland annat till att räkna upp stödet för de kommuner som redan är förvaltningsområden för bland annat finska.

Ytterligare ett område där vi från Liberalerna har jobbat mycket under lång tid, bland annat i alliansregeringen, där Erik Ullenhag hade ansvar för detta område, är romerna. Romerna har funnits mycket länge i Sverige, i 500 år, och de har under hela den tiden utsatts för olika former av förtryck och diskriminering. Situationen har naturligtvis blivit bättre än den rasideologi som vi hade i början av 1900-talet, men det finns fortfarande

mycket diskriminering av romer kvar, och friheten är begränsad i Sverige för den som föds som rom. Alliansregeringen hade en mycket ambitiös agenda, och den fortsatte även efter att Alliansens regeringsperiod var slut, då vi gemensamt här röstade för ett tillkännagivande till regeringen utifrån en motion av just Erik Ullenhag.

På detta område minskar regeringen anslagen för romerna med 2 miljoner. Ska vi behålla en hög ambitionsnivå, öka takten och förbättra arbetet kan vi naturligtvis inte dra ned på det här området, som regeringen gör. I stället vill vi från Liberalerna gärna skjuta till 5 miljoner kronor, vilket är väldigt mycket pengar på det här området. Det är en uppräknig med 35 procent.

Anf. 118 BJÖRN VON SYDOW (S) replik:

Herr talman! Med något sänkt stämning vill jag rikta mig till Mathias Sundin med anledning av den frågeställning som jag varit i tillfälle att behandla nyligen med kollegorna i Alliansen. Vi har ju noterat att Liberalerna har ett väsentligt lägre förslag till besparingar på Regeringskansliet. Jag vill egentligen ställa samma fråga som tidigare, principfrågan: Anser Liberalerna att den överenskommelse som träffades 2011, som innebar att Socialdemokraterna från och med då inte motionerar om neddragningar av Regeringskansliet när vi är i opposition, fortfarande gäller? Åtminstone kan man säga att den verkar gälla väldigt mycket för Liberalerna eftersom besparingsförslaget är endast 26 miljoner kronor.

Jag kunde kanske använda ytterligare en minut för att argumentera, men jag nöjer mig så här och ställer frågan till Liberalerna.

Anf. 119 MATHIAS SUNDIN (L) replik:

Herr talman! Det ante mig att Björn von Sydow skulle ställa den frågan.

Jag ska säga två saker som svar på själva sakfrågan. Överenskommelsen gällde ju förra mandatperioden. Den tog slut för lite drygt ett år sedan. Dessutom gällde den ändringar av budgeten i efterhand – att man inte ska gå in i efterhand och lägga ned någon ambassad, som man föreslog från S-håll på den tiden. Så ser vi på den frågan.

Jag kan skjuta tillbaka frågan. Hur länge tycker Björn von Sydow att överenskommelsen ska gälla? Är detta en evig överenskommelse i Björn von Sydows värld?

Anf. 120 BJÖRN VON SYDOW (S) replik:

Herr talman! Jag beklagar den sakståndpunkt som Mathias Sundin redovisar, nämligen att överenskommelsen har löpt ut i och med förra mandatperioden. Vi ansåg att den var prövad en gång från vårt parti under oppositionstiden. Det var inte bra. Jag var inte med och överlade och förhandlade vid den tiden, men av dem som var med har jag fått intrycket att man menade att detta var en överenskommelse som syftade till att minoritetsregeringar inte skulle utsättas för mer eller mindre kraftfulla reduktioner i det som innebär att utöva ledningen för förvaltningen i Sverige, inklusive vår utrikestjänst, och som också behövs för att riksdagens arbete ska fungera. Riksdagen är ju i hög grad beroende av Regeringskansliet som maskineri.

Min och vår inställning är att överenskommelsen var av principiell karaktär. Den bör gälla. Vi vill ha den inriktningen, och det vore mycket värdefullt om vi kunde följa upp den här kammardiskussionen med överläggningar om detta inom ramen för våra partiers samarbetsmöjligheter.

Prot. 2015/16:37

2 december

Rikets styrelse

Anf. 121 MATHIAS SUNDIN (L) replik:

Herr talman! Vi måste kunna lägga fram olika budgetar, vilket ju är vad vi har gjort. Vi har inte försökt bryta ut någon del i efterhand och ändra, utan vi har helt enkelt lagt fram en annan budget.

Från vår sida har vi i budgeten gjort andra prioriteringar än vad ni gör. Vi lägger till exempel pengar på att man ska kunna utöka förvaltningsområdena, och vi lägger pengar på romsk inkludering, vilket ni drar ned på. Vi har olika fördelning, och så måste det kunna vara.

Ni får ju igenom era satsningar på regeringen också. Vi har inte prioriterat Regeringskansliet lika högt som till exempel satsningar på information på finska i förvaltningsområdena. Vi har olika prioriteringar, och det är väl därför vi har politisk debatt.

Anf. 122 TUVE SKÅNBERG (KD):

Herr talman! Regeringen lägger fram ett sammanhållet budgetförslag, och partierna i opposition lägger fram sina alternativa budgetförslag. Detta sker i två steg, dels beslut om ramen för budgeten i dess helhet – och detta beslut togs för någon vecka sedan – dels inom varje utgiftsområde, och det är detta som vi här debatterar för KU:s del.

Vad är då Kristdemokraternas målsättning med budgeten om man ser till helheten? När vi satte samman vår budget med alla dess delar – KU:s område är en mindre del – vad ville vi då?

Jo, för ökad gemenskap och framtidstro vill vi ha en politik som skapar förutsättningar för människor att bygga goda relationer och känna trygghet och som underlättar för människor att gå från utanförskap till arbete. Vi vill skapa förutsättningar för en god tillväxt och ett företagsklimat som står sig väl i den globala konkurrensen. För oss är det viktigt att stärka familjernas självbestämmande, och det civila samhällets ställning skapar en grund för fungerande mellanmänniska relationer. Genom en väl fungerande ekonomisk politik kan vi också satsa resurser på välfärd, vilket ökar tryggheten. Med genomtänkta reformer kring arbetsmarknaden och i skattepolitiken kan vi förbättra människors möjlighet att lämna arbetslöshet och utanförskap.

Nya jobb, menar vi, skapas inte av politiska ovanifrånlösningar. De skapas i växande och lönsamma företag. Den rödgröna regeringen tror att man kan nå Europas lägsta arbetslöshet – det är ju målsättningen – och klara integrationsutmaningen med massiva skattehöjningar på just arbete och företagande. Kristdemokraternas inriktning är den motsatta. Vi vill sänka trösklarna in på arbetsmarknaden och förbättra förutsättningarna för företagande. Det är av stor vikt att den ekonomiska politiken utformas på ett sådant sätt att resurserna används effektivt för att skapa trygghet för dem som befinner sig i utsatta situationer.

Tillväxten måste komma alla till del. Välfärden måste utvecklas genom fortsatt valfrihet, tydligt kvalitetsarbete och ett effektivt användande av resurserna.

Nu vet vi att riksdagen har ställt sig bakom regeringens förslag till utgiftsramar, beräkning av statens inkomster och inriktning på budgetpolitiken. Och i enlighet med riksdagens rambeslutsprocess ställs nu regeringens budgetförslag och de olika oppositionspartiernas budgetförslag mot varandra som helheter och beslutas i två steg.

Kristdemokraternas budgetförslag är en sammanhållen helhet. Efter som riksdagen i steg ett, det som kallas för rambeslutet, har ställt sig bakom regeringens förslag på ekonomiska ramar för statsbudgeten och inriktning på budgetpolitiken kan jag inte yrka bifall till det förslaget en andra gång, så att säga. I stället framför jag i enlighet med ett särskilt yttrande synpunkter på regeringens förslag och redovisar den anslagsfördelning som Kristdemokraterna föreslår i motion 2015/16:2712, yrkande 1.

Vad vill vi där? Jo, först och främst – det är det som Björn von Sydow har aktualiserat – vill vi kristdemokrater minska anslaget 4:1, Regeringskansliet m.m., med 109,5 miljoner kronor för 2016, jämfört med regeringens förslag i propositionen.

Då kan man fråga: Är detta ett brott mot den överenskommelse som gjordes? Den gjordes under förra mandatperioden. Vi hade haft en situation där Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Vänstern och Sverigedemokraterna, som den gången utgjorde opposition, tillsammans bröt ut 300 miljoner ur det anslaget. Det fick långtgående konsekvenser. Därför gjordes det en överenskommelse förra mandatperioden. Socialdemokraterna valde att inte göra om detta, och i nästa budget var de 300 miljoner kronorna tillbakalagda.

Har då allianspartierna i olika grader brutit mot en överenskommelse? Till att börja med kan vi konstatera något. Vid de två tillfällen – vår- och höstbudgeten – när allianspartierna och regeringen har gett sina förslag till den budget som nu ska gälla har regeringen adderat 175 miljoner kronor i förhållande till vad som tidigare gällde. Inget av allianspartierna har gått över den adderingen.

Jag kan titta på s. 106, bil. 3, i betänkandet. Anslaget för Regeringskansliet med mera skulle enligt regeringens förslag vara drygt 7 miljarder kronor. Moderaterna har minskat det med 104 miljoner, Centern med 174,5 miljoner, Folkpartiet med 26 miljoner och Kristdemokraterna med 109,5 miljoner. Alla allianspartier ligger med råge under den ökning på 175 miljoner kronor som regeringen har föreslagit.

De enda som utmärker sig är Sverigedemokraterna, som lyckades landa just på den magiska siffran 300 miljoner, som en gång Socialdemokraterna var överens med dem om att minska med. De ligger kvar. Men vi andra är inte så drastiska – tvärtom. Det är inom den här ökningen som alla våra nedskärningsförslag ligger. De kommer, inom parentes, inte att gå igenom i kammaren. Det vet vi, för vi har redan facit.

Hur vill vi göra med vår helhet? Förutom den här nedskärningen vill vi kristdemokrater att Världsbanken, som har fått uppdrag om en fortsatt studie över företagsklimatet i Sverige, ska få genomföra den studien.

Vi vill öka anslaget 6:1, Allmänna val och demokrati, med 5 miljoner mer än regeringen. Vi vill minska anslaget till länsstyrelserna med 25 miljoner kronor. Det är en ökning som har att göra med deras miljöansvar, som vi tror att de kan klara ändå.

Jag vill också peka på vikten av att värna demokratin mot våldsbejakande extremism. Alla allianspartier har lyft detta mer än regeringen, eller lika mycket i alla fall. Genom omfördelning är det kanske mer. Kristdemokraterna vill öka det anslaget med 15 miljoner kronor. Vi menar att den våldsbejakande extremismen är ett av de värsta hoten mot vår demokrati. Vi måste skydda vår demokrati mot det yttersta angreppet. Tyvärr har det blivit ännu mer aktuellt sedan vi skrev motionerna. De fruktansvärda dåden i Paris har skett sedan dess.

Därutöver föreslår Kristdemokraterna att anslaget 6:3, Datainspektionen, ska vara 2 miljoner högre än regeringens förslag för nästa år. Myndighetens arbete med att förebygga och motverka integritetskränkningar, inklusive näthat, behöver förstärkas. Det kostar pengar, och det vill vi tillföra.

Slutligen gäller det anslaget 7:1, Åtgärder för nationella minoriteter. Vi menar att fler kommuner ska tillåtas att bli en del av de förvaltningsområden för meänkieli, samiska och finska som redan finns, vilket bör finansieras genom en omfördelning inom anslaget ram.

Anf. 123 BJÖRN VON SYDOW (S) replik:

Herr talman! Tack, Tuve Skånberg, för att du i huvudförändringen berört frågeställningen och ökat insynen i vad som hände vid den överläggning som skedde 2011!

Jag tycker ändå att det är värt att fundera över och ta ställning till detta: Är det endast så att en regering ska vara skyddad mot att det ur dess budget bryts ut vissa anslagspunkter inom ett utgiftsområde och att de blir föremål för en annan uppläggning, antingen i själva budgetprocessen eller vid ett senare tillfälle? Är det denna saken handlar om? Ja, den handlar om det, till en del. Men den handlar också om regeringens ställning i statsskicket.

Visst, det är små belopp det handlar om, men som situationen nu är parlamentariskt ser vi av motionerna att regeringen egentligen inte har en absolut majoritet i kammaren för detta anslag, liksom andra anslag. Här är vi inne på någonting som ändå är djupt betydelsefullt. Riksdagen kan i verkligheten inte arbeta för full maskin utan regering och regeringsmaskineri. Och förverkligandet av statsmakternas strävan kan inte ske annat än med en finansiering som är av klass. En minoritetsregering ligger här hela tiden under risk i fråga om möjligheterna att å grundlagarnas mening styra riket.

Min fråga till Tuve Skånberg är: Vore det inte bra att avsluta den här debatten med ett konstaterande – varje minoritetsregering har förståelse för att det är lättare för oppositionen att komma med sådana här förslag, men det är någonting som vi borde hålla oss ifrån?

Anf. 124 TUVE SKÅNBERG (KD) replik:

Herr talman! Ja, det skulle kunna bli ett avslutande konstaterande.

Låt mig först notera något. Inget av allianspartierna har brutit ut någonting och kommit överens och därmed slängt detta över ända, som faktiskt skedde med de 300 miljoner som vi diskuterar här. Alla allianspartier ligger med god marginal inom den ökning som regeringen nu faktiskt har fått igenom när rambeslutet har tagits. Vi har inte agerat för att bryta ut det eller för att lägga oss på samma siffror. Det är skillnad mellan allianspartierna. Inte ens rent teoretiskt skulle vi alltså ha kunnat göra det.

Ja, det är en minoritetsregering. Också en minoritetsregering måste känna trygghet i att den kan regera. Den är åtminstone tolererad. Det är inte omöjligt att denna liksom andra frågor kan diskuteras. Men vi har inte en överenskommelse bakom oss som vi har brutit. Utan att jag har något mandat att börja en förhandling här och nu kan man ändå öppna dörren för att detta är en av de frågor som kan diskuteras i framtiden.

Jag vill bara påminna om att regeringen inte förankrade ändringar av utrikesrepresentationen, så som man förband sig. Regeringen har nämligen aviserat konsuln i New York och ambassader i Manila, Lima och Tunis utan att förankra det. När det handlar om överenskommelser har regeringen alltså sin läxa.

Anf. 125 BJÖRN VON SYDOW (S) replik:

Herr talman! Jag reagerar naturligtvis positivt från vårt håll på den inställning som Tuve Skånberg personligen redovisar här i talarstolen, nämligen att det skulle vara möjligt att föra resonemang om det här anslaget och dess ställning nära det grundlagsreglerade statskicket. Det hälsar jag välkommet, liksom flera av de kommentarer som har gjorts av de föregående talarna under debatten.

Jag vill gärna säga att vi ser fram emot sådana kontakter.

Anf. 126 TUVE SKÅNBERG (KD) replik:

Herr talman! Med det ger jag Björn von Sydow sista ordet.

Anf. 127 BJÖRN VON SYDOW (S):

Herr talman! Jag vill gärna inleda med att säga att vi från Socialdemokraterna och Miljöpartiet med stöd av Vänsterpartiet ser att det råder stora skillnader mellan Alliansens partier i deras totala hantering av utgiftsområde 1. Det ser vi kring den diskussion som vi har fört här i replikernas form.

Vi menar naturligtvis att det är positivt att Liberalerna har lagt fram en budget som framstår som balanserad och rimlig. Andra partier i Alliansen har en annan inriktning. Jag vill gärna nämna det som en följd av den diskussion vi har haft kring anslaget till Regeringskansliet.

Herr talman! Jag vill ta upp några ting till. Ett gäller frågan om anslagen till länsstyrelserna. Här har vi en bred frågeställning som har att göra med hur många länsstyrelser och län vi ska ha och hur den regionala samhällsorganisationen ska vara konstruerad. Vi har en ambitiös strävan från regeringen att ändå kunna åstadkomma en förändring till det positiva i form av regioner med åtföljande demokratiska organisation som är bättre skickad att hantera samhällsfrågeställningarna.

Vi hoppas att det ska finnas ett intresse hos riksdagens alla partier för att under den här mandatperioden kunna göra en förändring i den mycket segdragna frågan om en regional nivå som verkligen innebär regioner, något mer än den i och för sig rimliga ställning som flera län har fått som regioner.

Jag vill ändå ställa en fråga här om de besparingar och neddragningar som Alliansen riktar mot våra länsstyrelser. I dag är våra länsstyrelser anemiska, som en av kollegorna i utskottet eller kanske fler brukar säga. Det har skett neddragningar. Det som också har skett är att länsstyrelserna har

mycket temporära anslag. När vi var på besök i Västra Götaland i Göteborg fick jag en känsla av att näst intill hälften av alla anslag som en länsstyrelse hade var av temporär karaktär. Det är naturligtvis väldigt svårt för en länsstyrelse att kunna administrera sin personalförsörjning och sitt ansvar inför sina uppgifter i en sådan situation.

Jag vill passa på att fråga allianspartierna vad de egentligen har för syn på situationen för länsstyrelserna. Här riktar jag mig särskilt till Centerpartiet. Centerpartiet är det av partierna som faktiskt kommer upp i 30 miljoner. Övriga må vara nära nog men ligger dock under detta belopp. I motiveringen kan jag läsa att avvikelsen beror på att reservanten inte står bakom regeringens satsningar på miljöområdet och för att utveckla service och betaltjänster. Jag undrar om den argumenteringen kanske kunde utvecklas lite från talarstolen.

Herr talman! Två viktiga frågor har varit uppe. Det gäller våra nationella minoriteter, och det gäller romsk inkludering. Vår inställning är att det är angeläget att se över lagen om de nationella minoriteternas rättigheter och att detta ska kunna fungera bättre i förvaltningsområdena. Vi är positiva till detta.

Vi har också noterat att regeringen även ska se över behovet av ytterligare förtydliganden på den här punkten, kopplat till våra konventionsåtaganden både inom och utanför förvaltningsområdena. Vi anser att systemet vilar på god grund och att vi visar att Sverige tar frågan om minoritetsspråkens ställning på allvar. Departementet och vår kulturminister har dock noterat att det har kommit signaler om att dessa medel inte används på ett sätt som är helt effektivt och uppföljbart – därför denna översyn.

Regeringen har försäkrat både här och på andra sätt att strategin inte är att försvaga institutet med förvaltningsområden för minoritetsspråken – tvärtom. Den är att förbättra systemet. Det är det som är bakgrunden.

Låt mig också få säga att när det gäller frågan om romsk inkludering är det fråga om en temporär satsning som nu upphör, och man avser att tillföra pengar, 13 miljoner kronor från och med 2016, för att fortsätta arbetet med strategin för romsk inkludering. Detta är ett prioriterat arbete för regeringen och, vet jag, för riksdagens konstitutionsutskott.

(Applåder)

Anf. 128 MATHIAS SUNDIN (L) replik:

Herr talman! Björn von Sydow har nu ägnat mycket tid åt att prata dels om några få procentenheters stöd till Regeringskansliet, dels om länsstyrelserna. Man känner igen den gamla statskramande socialdemokratin i Björn von Sydow.

Låt oss i stället ägna några minuter åt de hundratusentals människor som berörs av just detta med finskt förvaltningsområde och även förvaltningsområde för till exempel samiska.

Björn von Sydow berörde från talarstolen att det ska göras en översyn av detta, men den absolut starkaste signalen som har kommit in från dessa kommuner är att det fungerar väldigt väl och är väldigt efterfrågat att kunna få den här servicen från kommunerna.

Nu fryser ni detta helt. Man kan ju göra en översyn parallellt med att man fortsätter med ett i grunden bra system. Visst ska man alltid se över om pengarna används helt effektivt eller om det finns förbättringar att

göra, men att stoppa detta under en okänd tid framåt känns som helt fel väg att gå. Varför prioriterar regeringen och Vänsterpartiet att göra så?

Anf. 129 BJÖRN VON SYDOW (S) replik:

Herr talman! Tack, Mathias Sundin, för vänligheten att kalla mig för statskramare! Jag kan ta det på ett skämtsamt sätt, men jag kan också säga att när vi nu lever i dessa allvarsamma tider har det i många demokratiska länder blivit en ökad förståelse för en statsmakt eller en effektiv offentlig makt. Det märkte man faktiskt, om jag minns undersökningarna rätt, redan från angreppet den 11 september 2001.

Forskningen som till exempel Rothstein bedriver visar hur kolossalt avgörande det är att den offentliga makten inte är korrumpierad. Han menar ju att det första kravet, nästan, är ett korruptionsfritt samhälle, före kravet på i bred mening mänskliga rättigheter och ett folkligt deltagande i demokratin.

Som före detta gammal statskramare kan jag säga att i svåra tider är en effektiv statsförvaltning väldigt betydelsefull och likaså ett effektivt demokratiskt deltagande. Där spelar minoritetsspråkens möjligheter och rättigheter för de människor som har dem en väldigt stor roll. Jag ser alltså ingen direkt motsättning i detta.

Vi vet att det är uppskattat, men vi har till regeringen fått en del indikationer på att det kan vara problem som har att göra med om pengarna kommer till rätt användning. Är det rimligt att använda dem som man gör?

Översynen har det syftet, och i det ljuset har vi ansett att det kan vara acceptabelt den här gången.

Anf. 130 MATHIAS SUNDIN (L) replik:

Herr talman! Det ska nog en statsvetare till för att hårdra forskningen så mycket att lite fler regeringstjänstemän skulle vara det som folk efterfrågar vid krissituationer. Det är inte vad jag har hört från mina väljare, men vi har olika väljare.

Naturligtvis ska det finnas en effektiv statsförvaltning, men det avgörs knappast av 2 eller 3 procentenheter mer till Regeringskansliet eller precis hur mycket länsstyrelserna har.

Folk reagerar på om framgångsrika projekt och verksamheter fryses, som dessa förvaltningsområden är. I Norrköping, som jag kommer från, finns många finsktalande. Jag vet att de uppskattar mycket, inte minst på ålderns höst, att få information från kommunen just på finska. Norrköping har redan blivit förvaltningsområde, så där finns inte det stora problemet. Men det är många som vill in i systemet.

Från Liberalernas sida har vi lagt pengar på detta och för att till och med kunna utöka stödet, men det är naturligtvis viktigt att se att pengarna används effektivare. Jag vet att man efterfrågar mer dialog med företrädare för finska grupper, till exempel samiska grupper. Men det hindrar inte att man gör detta samtidigt som man fortsätter.

Om Björn von Sydow hela tiden skulle stoppa alla projekt som han ska utvärdera skulle statsförvaltningen som han vurmar för verkligen ha problem.

Anf. 131 BJÖRN VON SYDOW (S) replik:

Herr talman! Vi har stor förståelse för vilket viktigt element det är i en demokrati med minoriteters rättigheter, inte minst språkfärdighet och möjligheten att med det egna hemspråket, modersmålet, vara fullt delaktig. Vi har full förståelse för det.

Systemet ska utvecklas, inte avvecklas. Vi menar att det även inom den fastlagda ramen finns möjligheter för myndigheter och regering att ge nya minoriteter tillträde till förvaltningsområdesstatus, men det finns inte samma ekonomiska handlingsmöjligheter under det kommande budgetåret. Vi hoppas att översynen görs snabbt och att regeringen kan komma till riksdagen med ett grundat förslag framgent.

Anf. 132 AGNETA BÖRJESSON (MP):

Herr talman! Det senaste året har varit, precis som flera har sagt, speciellt. Hösten har varit alldeles extra speciell i politiken.

I våras fick regeringen trots allt igenom en vårandringsbudget och kunde bedriva egen politik. Men i höstas föll decemberöverenskommelsen och även Alliansens gemensamma budgetsamarbete. Nu kan regeringen få igenom sin politik, men nu kan också de andra partierna utveckla sin politik. Det stärker både riksdagen och regeringen. Det behövs eftersom det sker omvälvande förändringar i dessa tider.

I dag debatterar vi betänkandet KU1, *Rikets styrelse*, vilket omfattar Regeringskansliet, länsstyrelserna, Riksdagsförvaltningen, minoritetspolitiken och presstödet. Det finns 23 motionsyrkanden, varav fem alternativa budgetförslag. Fyra lagförslag från regeringen och ett lagförslag från riksdagsstyrelsen ska träda i kraft i januari. Jag står givetvis bakom utskottets förslag till beslut.

När det gäller presstödet har vi i konstitutionsutskottet arbetat under året för att justera i de olika stöden så att presstödsmedlen kan användas på ett bättre sätt. Jag vill särskilt tacka de företrädare för allianspartierna som har varit konstruktiva och har bidragit till att få fram det nya utvecklingsstödet för digitalisering, som har varit mycket efterlängtad i branschen.

Regeringen har för avsikt att återkomma med en större översyn av presstödet, men under tiden är detta en förbättring för en hårt drabbad bransch.

Jag ser positivt på flera av de motioner som har väckts och som vi har debatterat i dag. De handlar till stor del om arbete som pågår i Regeringskansliet. De handlar till exempel om översynen av minoritetspolitiken. Det har Björn von Sydow talat om. De handlar också om alla de utredningar som just nu pågår om att stärka integriteten, och flera av motionerna tar upp frågan om ett integritetsskyddsråd eller liknande eller att stärka Datainspektionen.

Regeringen satsar också på att förebygga våldsbejakande extremism, vilket en del har talat om.

Med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag.

Anf. 133 MATHIAS SUNDIN (L) replik:

Herr talman! Ett område som var viktigt för alliansregeringen, och där vi i mångt och mycket kände stöd från Miljöpartiet, är arbetet med gruppen

romer i Sverige. Jag beskrev tidigare i mitt inlägg hur gruppen under många hundra år har utsatts för förtryck och diskriminering i Sverige.

Kammaren biföll i våras en motion från Liberalerna och Erik Ullenhag om fortsatt arbete mot antiziganism och för romsk inkludering. Det blev ett tillkännagivande till regeringen. Trots det tidigare ambitiösa arbetet hos Alliansen och den mängd förslag som gick till regeringen som förpliktar drar regeringen ned med 2 miljoner kronor på området. Hur försvarar Agneta Börjesson detta, och hur tänker hon att ambitionsnivån ska höjas om man samtidigt drar ned på pengarna?

Anf. 134 AGNETA BÖRJESSON (MP) replik:

Herr talman! Tack, Mathias Sundin, för frågan!

Området är oerhört viktigt att arbeta med på många olika sätt. Jag vill tacka Liberalerna för det arbete som har lagts ned.

Ett stort och omfattande tillfälligt projekt har pågått, men det kommer att fortsätta. Jag kan bara säga det just nu. Jag vet inte exakt hur det ser ut på budgetsidan, men projektet kommer att fortsätta.

Anf. 135 MATHIAS SUNDIN (L) replik:

Herr talman! Det är positiva besked, men det är ingenting som backas upp av vad som faktiskt står i budgeten som ni ska rösta igenom. Där dras det ned med 2 miljoner. Det kan vara fråga om ett tillfälligt projekt, men det ger möjlighet att flytta över pengar till annat.

För att kunna genomföra vad som står i motionen från Liberalerna som klubbades för några månader sedan i riksdagen behövs naturligtvis också pengar. Att då dra ned på resurserna till området rimmar inte väl med att säga att detta kommer att genomföras. Jag hoppas naturligtvis att pengarna kommer i nästa års budget, men i den här budgeten för kommande år som beslutas nu finns tyvärr inga pengar alls.

Jag hoppas att jag inte behöver återkomma i frågan eller ta upp frågan med Agneta Börjesson i nästa budgetdebatt utan att det då finns rejält med pengar. Från Liberalernas sida skjuter vi till 5 miljoner kronor till området.

Anf. 136 AGNETA BÖRJESSON (MP) replik:

Herr talman! Det pågår som sagt en rad olika projekt. Jag hörde i går att ett nytt avtal sluts med Bulgarien liknande det som har slutits med Rumänien om att jobba på plats, och det kommer att finnas en rad andra åtgärder som regeringen har för avsikt att återkomma med.

Anf. 137 MARIA ABRAHAMSSON (M):

Herr talman! Jag har under debatten suttit och funderat på vad det är för slags demonstration Björn von Sydow har utsatt oss för. Vad är det han har velat demonstrera? Är det makt?

När man sitter i regeringsställning och representerar regeringen i riksdagen, har man då rätt att kräva att oppositionen inte ska fråga eller undra vad det är som ligger bakom beslut som vi förväntas rösta om och i bästa fall känna till och kunna stå bakom inför svenska folket?

Jag började med att konstatera att regeringen Löfven, MP-S-regeringen, har infört en ordning som innebär att man inte i budgetpropositionerna redovisar vilka effekter de politiska förslag man har kommer att leda till.

Det gäller viktiga saker som antalet årsarbetskrafter, sysselsättning, arbetslöshet och bnp. När vi får de förslagen hit till riksdagen behöver vi kunna räkna på, fundera på, granska och analysera dem. De siffrorna är borta nu.

Vi har att stå till svars – inte först och främst inför oss själva här, men när vi kommer ut i valkretsar ska vi kunna förklara vilka beslut vi fattar. När vi inte får kunskapen om detta tycker vi från moderat håll att då får väl riksdagen själv se till att få den genom att föra över lite pengar från Regeringskansliet till riksdagens förvaltningssida, till utredningstjänsten, så att den får starkare kapacitet att hjälpa oss att få fram de svar vi behöver för att kunna fatta kloka beslut.

Min fråga till Björn von Sydow blir därför: Är Socialdemokraterna och Miljöpartiet beredda att återgå till den ordning som gällde under alliansregeringen, där man redovisade de här siffrorna i budgeten? Det skulle jag vilja ha svar på.

Anf. 138 BJÖRN VON SYDOW (S):

Herr talman! Vad som ligger bakom regeringens sätt att presentera budgetpropositionen kan jag inte svara på. Jag kan naturligtvis ta reda på svaret på den frågan, men jag har det inte nu.

Jag kan däremot säga att vi är intresserade av effektutvärderingar av olika slag. Det finns ingen principiell motvilja hos oss mot att ha sådana.

Det förslag som har lagts fram av Moderaterna om att utöka riksdagens utredningstjänst kommer inte att gå igenom nu med den beslutsordning vi har. Men vi har inte argumenterat om frågan hur man vill använda budgetutrymmet som ni anser att ni frigör genom att dra ned på Regeringskansliet. Det används i huvudsak för andra utgifter eller för att finansiera andra utgiftsområden.

Vi har i verkligheten, i samhället, en ganska omfattande effektivitetsmätning. Den viktigaste är riksrevisorerna. Det råder väl allmän enighet om att det är ett mycket betydelsefullt instrument eftersom Riksrevisionens arbete sker utan några så att säga strategiska avsikter. Det är ett bra instrument som vi ofta använder oss av. Vi är helt eniga om att det är en effektiv form för effektmätning utöver traditionell revisionell analys.

Steget från att rikta kritik mot hur regeringen redovisar effektmått i budgetpropositionen till att ha ett förslag till en neddragning av anslaget till Regeringskansliet är svårt att förstå för mig i det här sammanhanget.

Vi ser fortfarande att det är mycket angeläget att vi får till stånd diskussioner som gör att man i de partier och konstellationer som fortgent har att bära upp den regeringsmakt vi är skyldiga att ha vet att man inte därmed behöver riskera neddragningar som man inte själv finner möjliga eller lämpliga eller som man finner otjänliga för regeringsmaktens utövande.

Anf. 139 MARIA ABRAHAMSSON (M) replik:

Herr talman! Ja, det är klart; riksrevisorerna finns ju. Jag noterar också att Björn von Sydow inte har någon motvilja mot effektutvärdering och sådant. Det låter ju alldeles förträffligt.

Däremot verkar regeringen Löfven ha en viss motvilja mot effektutvärdering, i vart fall när det gäller riksdagens möjlighet att värdera regeringens förslag. Det är det som är det allvarliga, och det som jag är ute efter här är att få en bekräftelse på att det är så det ser ut.

I det läget, ska vi som svenska folkets högsta politiska företrädare och lagstiftare finna oss i att regeringen inte tycker att vi ska veta det här? Ska vi besluta utifrån det vi kan sitta på vår kammare och själva komma på?

Riksdagen har ju en möjlighet att hjälpa oss via utredningstjänsten, men den skulle behöva förstärkas för att kompensera för den information vi inte längre får så att vi kan fatta de där bra besluten som väljarna förväntar sig av oss.

Jag har inte så mycket mer att tillägga, utan det är det jag har att säga. Jag noterar som sagt Björn von Sydows svar.

Anf. 140 BJÖRN VON SYDOW (S) replik:

Herr talman! Jag tackar för den förståelse som Maria Abrahamsson visar i sitt svar.

Det finns ju andra instrument som också ligger under regeringen formellt sett men som är av betydelse för oss. Det är till exempel Finanspolitiska rådet. Det är en organisation som på sätt och vis också mäter effekter och ger förslag till både kritik och framgångsmöjligheter, inte bara i den allmänna finanspolitiken utan också på många delområden. Det står oss fritt att använda detta.

Vi har också möjligheten att inom utskotten göra utfrågningar och så vidare och pressa fram besked, till exempel i fråga om någonting som något utskott anser inte har redovisats med tillräcklig klarhet av regeringen.

Det finns alltså ingen ovilja hos oss att ha goda möjligheter för riksdagen att undersöka effekter av regeringsförslag. Det är vi helt öppna för.

Jag vill bara säga att sett som markeringar av intresseinriktningar är Moderaternas förslag till ökning av riksdagens förvaltningsanslag, som Maria Abrahamsson har argumenterat för, på 5 miljoner kronor. Neddragningen av Regeringskansliet är på 104 miljoner kronor.

Anf. 141 MARIA ABRAHAMSSON (M) replik:

Herr talman! Jag förstår att nästa gång jag träffar mina väljare, som då undrar vad vi grundade budgetbesluten i kammaren på, ska jag säga: Är det så att ni har frågor har vi ett finanspolitiskt råd ni kan fråga; ni kan kanske ringa dit. Vi har riksrevisorerna, som ni också kan ringa till. Sedan kan vi i utskotten pressa fram de där siffrorna som vi inte får i budgeten.

Så kan man ju hålla på, men allt vore mycket enklare om man från regeringens sida sa: Det var inte så bra att vi mörkade de här siffrorna eftersom de är så relevanta för riksdagens ställningstaganden. Kanske ska vi ändå återinföra dem.

Det var det jag var ute efter. Jag ska fundera på hur jag tolkar Björn von Sydows svar här i dag. Jag får väl läsa protokollet och återkomma i frågan.

Anf. 142 BJÖRN VON SYDOW (S) replik:

Herr talman! Jag vill gärna ge Maria Abrahamsson sista ordet. Jag fick den möjligheten av Tuve Skånberg, och jag vill gärna begagna mig av den och tacka för debatten i dag.

(Applåder)

Anf. 143 PER-INGVAR JOHANSSON (C):

Herr talman! Jag är skyldig Björn von Sydow ett svar angående anslaget till länsstyrelserna, och jag ska försöka komma med det.

Men först vill jag tacka Miljöpartiets Agneta Börjesson för erkännandet av de insatser allianspartierna har gjort för nyhetstidningarnas överlevnad vad gäller tidigareläggningar, förbättringar och utvecklingsstöd. Jag är givetvis tacksam för att regeringen har tagit med detta i budgeten för 2016.

När det gäller beloppet på 30 miljoner till länsstyrelserna som Björn von Sydow nämnde är det en ökning av anslagen som Centerpartiet inte ställer upp på i sitt budgetförslag. Det är inga neddragningar.

Ökningarna gäller bland annat förvärv av skog för att skydda den. Vi tycker att man har väldigt höga ambitioner när det gäller att skydda skog. Det har varit ganska mycket reaktioner från skogsnäringen mot de långtgående förslag på skyddsåtgärder som finns. Det är viktigt att vi för en diskussion om inriktningen på de åtgärder som länsstyrelserna ska vidta.

Vår erfarenhet av länsstyrelsernas hantering av miljöanslag är på det stora hela inte särskilt positiv. Det är därför viktigt att vi för en dialog om denna inriktning.

När det gäller betaltjänster har vi dåliga erfarenheter av tidigare system som har införts för betaltjänster. Svensk Kassaservice blev ett fiasko. Jag tror att det skulle vara effektivare att ingå ett samarbete med Ica och Coop och på så sätt försöka lösa en del av dessa frågor i stället för att tro att vi med anslag till nya former av kassatjänster löser frågan om betalsystem. Här behöver vi också ha en diskussion om vilka metoder vi ska använda.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 10.)

§ 9 Anläggningsbesked för biodrivmedel

*Anläggningsbesked
för biodrivmedel*

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2015/16: MJU5
Anläggningsbesked för biodrivmedel (prop. 2015/16:38)
föredrogs.

Anf. 144 GUNILLA NORDGREN (M):

Herr talman! Vi ska debattera regeringens proposition angående anläggningsbesked för biodrivmedel. Jag börjar med att yrka bifall till vår reservation, nr 1.

Regeringens förslag innebär att fortsatt avdrag för energi- och koldioxidskatt för biodrivmedel villkoras av att det ska finnas ett så kallat anläggningsbesked.

För att få ett sådant anläggningsbesked krävs det framöver att man kan visa att det finns ett system som säkerställer att de biodrivmedel som ligger till grund för avdraget inte är livsmedelsbaserade eller om de är det i så fall har producerats i anläggningar som tagits i drift före den 31 december 2013. Anläggningen får inte heller vara helt avskriven.

Europeiska kommissionen har förlängt den svenska nedsättningen av energi- och koldioxidskatten för biodrivmedel till den 31 december 2015, och regeringen har ansökt om en förlängning. Remisstiden var dock så kort som en vecka, och det är verkligen inte att rekommendera.

Herr talman! Vi motsätter oss delar av innehållet i förslaget om att införa anläggningsbesked. Skattenedsättningen för biodrivmedel är dock avgörande och även att kunna behålla den framöver, vilket bedöms vara möjligt med detta förslag. Därför stöder vi propositionen men framför flera synpunkter och förslag i vår reservation.

Regeringen gör bedömningen att det krävs en anpassning till kommissionens meddelande om riktlinjer för stöd till miljöskydd och energi för 2014–2020 om att livsmedelsbaserade biodrivmedel endast får beviljas för anläggningar som tagits i drift före den 31 december 2013.

Denna bedömning delas dock inte av alla tre justitieråden i Lagrådet, vilket framgår av Lagrådets yttrande.

Det framgår också i utskottets betänkande att till skillnad från kommissionens förordning, som antogs 2014, innehåller ILUC-direktivet, som antogs i september 2015, inte någon direkt definition av uttrycket livsmedelsbaserade biodrivmedel.

Det är mycket viktigt att vi får långsiktiga styrmedel och styrmedel som inte exkluderar särskilda råvaror, vare sig importerade eller inhemska. Jag tänker till exempel på olika fångstgrödor och mellangrödor som kanske inte mognar färdigt men som kan utgöra råvara och som under växttiden binder både fosfor och kväve i marken. Jag tänker på skörd som torkat bort eller dränks av översvämningar, det vill säga misskörd. Är dessa livsmedelsbaserade eller inte? Ja, från början var de förstås det. Men vad är alternativet? Jo, många gånger att plöja ned alltihop igen.

Herr talman! Det behövs verkligen en definition av vad livsmedelsbaserade biodrivmedel är. Det finns till exempel ingen konsekvensanalys av hur import av biodrivmedel kommer att påverkas. Hur ska till exempel ett besked kunna avkrävas om huruvida en anläggning i Brasilien är helt avskriven eller ej?

Med tanke på den korta remisstiden är det svårt att bli förvånad över en utebliven konsekvensanalys, men det är lätt att bli besviken över det.

En effekt kan vara att det blir ett handelshinder vid import av råvaror. Det skulle kunna innebära att andelen biodrivmedel på den svenska marknaden inte ökar utan minskar, vilket kan medföra att utsläppen från transportsektorn ökar.

Det är bra att vi får en förlängning, men regeringen måste verka för att få till långsiktiga styrmedel som styr åt rätt håll. Vi behöver långsiktiga och teknikneutrala styrmedel som premierar biodrivmedel med hög klimatnytta.

Regeringen bör således agera gentemot kommissionen och verka för en revidering av EU:s riktlinjer för avdrag för stöd till energi så att bland annat definitionen av livsmedelsbaserade biodrivmedel ändras och överensstämmer med definitionen i ILUC-direktivet. Den definitionen stämmer bättre överens med vår synpunkt att lagstiftningen inte ska hämma användning av råvaror från jordbruket.

Vi behöver ha långsiktiga teknikneutrala styrmedel som premierar biodrivmedel med hög klimatnytta. Stöd bör ges till dessa, och det ska inte vara avgörande när en anläggning togs i drift eller om den är helt avskriven eller inte.

Vi har mål om att öka andelen förnybar energi i transportsektorn, och vi är nog alla överens om att biodrivmedel är och kommer att fortsätta att vara ett bra verktyg i arbetet med att nå våra ambitiösa miljömål.

Men då behövs just långsiktiga och teknikneutrala styrmedel. Jag förutsätter att regeringen tar detta på allvar och verkar för en revidering av riktlinjerna för stöd och att regeringen återkommer till riksdagen med konkreta förslag som är kostnads- och klimateffektiva och kan minska utsläppen från transportsektorn.

(Applåder)

Anf. 145 MARTIN KINNUNEN (SD):

Herr talman! Vi debatterar i dag regeringens proposition rörande anläggningsbesked för biodrivmedel. Syftet är att förlänga de subventioner som finns för biodrivmedel ytterligare en tid.

Detta lagförslag har som vi sverigedemokrater ser det stora brister. Utgångspunkten när skattesubventionerna infördes var att de behövdes under en övergångsperiod. Mot bakgrund av hur marknaden ser ut och hur forskningen utvecklas samt att subventionerna förlängs kan man fråga sig huruvida det inte handlar om att permanenta subventionerna. Det ser faktiskt ut som att det kommer att bli så.

Skatt på vanlig bensin och diesel inbringar 40–50 miljarder årligen, men med denna politik eroderas skattebasen. Vi i Sverigedemokraterna prioriterar hellre välfärden – jobb och vård – än statligt subventionerade biodrivmedelsprojekt som inte på ett kostnadseffektivt sätt minskar utsläppen.

Det är viktigt att understryka att satsningen på biodrivmedel kostar mycket pengar – åtskilliga miljarder varje år. Sedan reformens införande handlar det om säkert tiotals miljarder. Vi ställer oss frågande till huruvida detta är ett effektivt sätt att minska koldioxidutsläppen. Av den anledningen har vi i vår följdmotion föreslagit en kostnads- och nyttoanalys.

Politiker, kanske framför allt borgerliga sådana, brukar framhålla att man ska vara försiktig med att försöka styra den tekniska utvecklingen, men när det gäller energipolitik och drivmedelsområdet verkar det inte gälla. På energiområdet kan vi se att vissa energislag subventioneras med över 100 procent. När det gäller biodrivmedel är risken att man bidragit till att föra in Sverige på ett dyrt och ineffektivt stickspår som aldrig kommer att bära frukt. Teknikneutralitet tycks inte vara speciellt viktigt på detta område.

Sverige har i dag mycket låga koldioxidutsläpp per capita, och de åtgärder som nu föreslås är egentligen helt obetydliga i ett större perspektiv. Om man dessutom dramatiskt ska expandera biodrivmedelssektorn, som vissa vill, kan följden faktiskt bli att koldioxidutsläppen ökar. Det har miljörörelsen i Europa uppmärksammat, och därför är deras stöd för biodrivmedel mycket svagt i dag.

Herr talman! Grundbulten i Sverigedemokraternas energipolitik är att behålla och utveckla vattenkraften och kärnkraften, vilket bidrar till vår låga import av fossila bränslen. Att plöja ned miljardbelopp i ytterst marginella minskningar av koldioxid genom till exempel etanolproduktion tror vi inte på.

När det gäller bioetanol har vi i Sverigedemokraterna redan satt ned foten. Precis som vi tydliggjort i våra två senaste budgetmotioner vill vi snarast fasa ut subventionerna av etanol. Vi är skeptiska till biobränslen i allmänhet, men när det kommer till etanolen kan vi redan nu konstatera att satsningen varit ett enda stort, kapitalt misslyckande.

Det har kostat skattebetalarna stora pengar till liten nytta, men det har även kostat bilägarna stora pengar till följd av havererade motorer. Det har gått så långt att bilägare med etanolbilar alltmer sällan vågar tanka sina bilar med etanol, och en uppsjö av serviceverkstäder över landet avråder i dag från att tanka detta bränsle.

Även om man de senaste åren har höjt kraven för etanolen – att den ska framställas hållbart och så vidare – har fortfarande såväl Kungliga Vetenskapsakademien som Förenta nationerna klargjort att det inte är rimligt att upplåta odlingsbar mark för detta ändamål.

Inte minst uppodling av ny mark, vilket är konsekvensen av ökat användande av dessa bränslen, förändrar markanvändningen på ett sätt som genererar en koldioxidsskuld som det kommer att ta många årtionden att kompensera för. I rent klarspråk ökar alltså utsläppen av koldioxid för årtionden framåt.

Samtidigt riskerar ovärderlig orörd natur att försvinna, vilket drabbar världens biologiska mångfald. Vidare ökar alla de problem som är kopplade till jordbruk, såsom övergödning, vattenanvändning och användande av bekämpningsmedel.

Riksrevisionen skriver i sin rapport *Klimat för pengarna* att regeringen – den förra regeringen, men det gäller förmodligen den nuvarande också – inte har samordnat infrastrukturplaneringen med klimatmålen utan sätter förhoppningen till att stora, nu okända, tekniksprång ska kunna bidra till utsläppsminskningar.

Det är en oansvarig politik, i synnerhet eftersom regeringen inte på ett tydligt sätt har samordnat klimatforskningen med klimatmålen för att inrikta forskningen mot att åstadkomma de tekniksprång som skulle behövas.

Samtidigt har den senaste IPCC-rapporten lyft fram tydliga konflikter mellan första generationens biodrivmedel och global livsmedelsförsörjning. På flera håll i världen har man sett hur de allra fattigaste drabbas. Med anledning av detta måste regeringen göra en bredare analys av nyttan med biodrivmedel. Marken behövs för att producera mat, men denna produktion leder snarare till att fler tvingas gå hungriga runt om i vår omvärld.

Jag vill avsluta med att yrka bifall till Sverigedemokraternas reservation 2.

I detta anförande instämde Anders Forsberg (SD).

Anf. 146 GUNILLA NORDGREN (M) replik:

Herr talman! Ledamoten pratar om etanol men inte så mycket om inhemska biodrivmedel. Vi har skogsavfall, fångstgrödor och slaktavfall.

Om vi kan använda det till energi ökar vi vår inhemska produktion av energi och kan köra våra bilar och förhoppningsvis lastbilar på miljövänligt bränsle i framtiden. Att detta är något att gynna framöver tror jag att de flesta partier utom Sverigedemokraterna är överens om.

Att bli mer oberoende av import av till exempel olja och fossilgas ser jag bara som en fördel. Metoderna blir allt bättre. Jag var på en föredragning på Näringsdepartementet häromdagen, och där pratade man mycket om biodrivmedel. Energiministern var föredragande.

Det är en fördel om vi framöver både kan vara miljövänliga och göra oss mer oberoende av vår omvärld. Vi har vattenkraft – den ska vi vara väldigt tacksamma för. Kärnkraften vill jag behålla. Men vi kan inte bygga ut vattenkraften hur mycket som helst; det är också ett ingrepp i miljön om vi börjar göra det.

Sverigedemokraterna tror att vi ska rädda oss med kärnkraft, och vi ska absolut inte ha etanol. Min fråga är: Är Sverigedemokraterna emot biodrivmedel?

Anf. 147 MARTIN KINNUNEN (SD) replik:

Herr talman! Jag håller med om mycket av det som Gunilla Nordgren framhåller.

Om vi kan möjliggöra en inhemsk produktion av nästa generation biodrivmedel som är kostnadseffektiv och bär sig är det positivt. Det är just av den anledningen vi inte avstyrker propositionen i dess helhet.

Det vi vill ha till stånd är en kostnads- och nyttoanalys av satsningarna. Kommer de att bära sig över tid? Finns den potential som man pratat om så länge och som alla lobbyister ägnar mycket energi åt att mjölka pengar ur statskassan för så att de kan fortsätta?

I dag ser vi att olika forskningsanläggningar lägger ned för att man inte tror på detta. Jag vill inte helt avfärda nästa generations biodrivmedel, men vi vill ha en genomlysning av verksamheten så att vi ser om detta verkligen är rätt saker att lägga pengarna på.

Anf. 148 GUNILLA NORDGREN (M) replik:

Herr talman! Då missförstod jag kanske, men det tror jag inte att jag var ensam om. Det lät väldigt negativt till allt.

När det gäller teknikneutralt är det precis vad vi skriver i vår reservation. Vi vill också ha en konsekvensanalys. Det är viktigt, och det är därför vi riktar kritik mot att man bara har en veckas remisstid.

Vi säger också ja, för att vi vill ha kvar avdraget, men vi kräver att regeringen framöver tar fram en konsekvensanalys och styrmedel som är kostnadseffektiva, gynnar miljön och är teknikneutrala. Där är vi ganska överens, men när jag läser er reservation, Martin Kinnunen, verkar det som att ni vill ta bort allting och att vi tydligen ska leva på vattenkraft och kärnkraft.

Jag tror att biodrivmedel är framtidens melodi. När jag var på Näringsdepartementet i måndags var det väldigt positiva tongångar om biodrivmedel. Det finns många olika tekniker, och det forskas mycket. De åkeriföretag som var där, Volvo Cars och alla möjliga, var väldigt positiva till att fortsätta utvecklingen av biodrivmedel.

Det finns flera olika metoder, och det finns sju olika bränslen som jag inte ska ta upp här. Vi säger biodrivmedel, men det är uppdelat – det är vätgas och allt möjligt. Det är framtiden. Därför ska vi jobba vidare och forska mer om biodrivmedel och se till att vi gynnar dem på alla möjliga sätt så att vi kan nå våra framtida miljömål. De är tuffa, men detta är ett sätt att nå dem.

Anf. 149 MARTIN KINNUNEN (SD) replik:

Herr talman! När jag läser den borgerliga reservationen uppfattar jag den som att man vill satsa mer på detta och tycker regeringen är alldeles för passiv. Jag skönjer i alla fall att man vill ösa ännu mer skattepengar på detta.

Det talas om att det är många företag och många forskare som ser positivt på detta. Det är ju roligt. Men anledningen till att det sker mycket lobbyism på det här området är att företagare vill ha del av skattebetalarnas pengar. Det kanske de ska ha i viss omfattning. Men då måste vi också kunna klargöra att de skattepengarna går till något som är nyttigt.

Det stämmer att vi i vår följdmotion är skeptiska. Det är vi just därför att vi vill ha reda på om de här pengarna kommer att göra nytta och om vi kommer att minska utsläppen i förhållande till satsad krona på ett kostnadseffektivt sätt. Det har inte gjorts någon riktig genomlysning av verksamheten, som vi ser det.

Anf. 150 KRISTINA YNGWE (C):

Herr talman! Tänk er ett Sverige där fordonen på våra vägar går på RME från svensk raps, HVO från svensk tall, etanol från svenskt vete, el från svenska vindkraftverk och biogas från både grödor och avfall, ett Sverige där det är den gröna kolatomen från åker och skog som tillsammans med den förnybara elen är det som driver vår tillväxt, vår ekonomi och våra fordon framåt! Visionen är möjlig, och det är en vision som riksdagen har ställt sig bakom i och med att man tog beslut om en fossiloberoende fordonsflotta senast år 2030.

Under alliansregeringens tid vid makten tredubblades andelen förnybar energi i transportsektorn, och redan 2012 nådde Sverige det EU-gemensamma målet 10 procent förnybart i transportsektorn senast år 2020. I dag utgör den förnybara energin drygt 18 procent av energibehovet i den svenska transportsektorn. Det är bra, men det är långt ifrån nog, om vi menar allvar med den här visionen.

Vägen dit går enligt oss i Centerpartiet genom styrmedel som bonusmalus, där miljödåliga fordon beskattas högre och miljövänliga beskattas lägre, utbyggnad av laddinfrastrukturen och satsningar på supermiljölåstbilspremie. Vi vill jaga utsläppen – inte bilarna.

Men en minst lika viktig pusselbit för att nå målet är den svenska synen på den gröna kolatomens del i koldioxidkretsloppet. Ända sedan 1991 har den svenska modellen med koldioxidskattebefrielse för förnybara drivmedel drivit på utvecklingen mot mer biodrivmedel i tanken. I Sverige vet vi att den gröna kolatomen till skillnad mot den svarta kolatomen är en del av ett kretslopp. Men det är alltså denna framgångsrika modell som EU nu vill sätta stopp för.

Sverige är relativt ensamt om att ha en marknad för höginblandade biodrivmedel. Det är något vi ska vara stolta över och som bör utvecklas, inte bromsas. Om Sveriges skattebefrielse förvinner kommer förnybara drivmedel att få svårt att konkurrera med den fossila energin.

Skulle EU-kommissionen landa i ett nej innebär det ett stort bakslag, dels för Sveriges klimatarbete i stort, dels för de näringar och företag vars verksamheter bygger på produktion och användning av biodrivmedel. Det är också ett bakslag för koldioxidskatten som sådan, som EU snarare borde stoltsera med gentemot andra aktörer i de globala klimatförhandlingar som nu pågår.

Det är därför oerhört viktigt att regeringen tar strid för den svenska modellen, inte bara inför 2016. Inför 2020 kommer EU att se över ett antal direktiv och förordningar som påverkar svensk biodrivmedelsproduktion och användning av biodrivmedel.

Sverige måste skapa allianser i Europa, vi måste ligga på och pressa i Bryssel och vi måste se till att ta strid för den svenska modellen i alla sammanhang. Beskattning måste ske utifrån klimatprestanda, inte i relation till vilken beskattning det är på fossila bränslen. Den fossila normen i EU måste brytas.

Den proposition som regeringen har lagt på riksdagens bord lämnar onekligen en del övrigt att önska, vilket också har framförts av flera remissinstanser. Inte minst handlar det om synen på och definitionen av livsmedelsbaserade grödor, som onekligen kommer att ge upphov till en rad problem för svenska biodrivmedelsproducenter. Det finns också en hel del kritik att framföra kring hanteringen av remissprocessen, där remissinstanserna fick endast en vecka på sig för att svara. Detta har också kritiserats av Lagrådet.

Men då tiden nu är väldigt knapp vill vi inte riskera möjligheterna till fortsatta skattenedsättningar efter den 1 januari 2016, och därför tillstyrker vi den aktuella motionen.

Förutom att ta strid för den svenska modellen uppmanar vi regeringen att återkomma till riksdagen med förslag på långsiktiga styrmedel. Branschen skriker just nu efter långsiktiga spelregler för de investeringar som behövs. Sådana styrmedel måste vara ambitiösa, marknadsdrivande och teknikneutrala och premiera de mest klimateffektiva biodrivmedlen.

För att nå målet till 2030 vill Centerpartiet införa en teknikneutral och ambitiös kvotplikt för förnybara drivmedel, där drivmedelsbolagen åläggs att stegvis öka andelen förnybart. Denna kvotplikt ska baseras på bränslets klimatprestanda och bör årligen öka enligt en trappstegsmodell, för att vi ska driva på utvecklingen och ge långsiktiga förutsättningar.

Från regeringen är det fortfarande tyst i fråga om hur man tänker kring dessa långsiktiga spelregler. Men som bekant närmar sig 2030 med stormsteg. Regeringen måste växla upp arbetet med en fossiloberoende fordonsflotta. Det är dags att kraftsamla för att ta steg framåt.

Därför är det mycket beklagligt att den energikommission som regeringen har tillsatt över huvud taget inte har med transporter i de samtal som nu pågår. Jag och Centerpartiet befarar att regeringens brist på ledarskap i frågan kommer att leda till att utvecklingen stannar av ytterligare. Regeringen har aviserat att nya styrmedel kommer först 2018. Det innebär ytterligare förlorade år i omställningen till fossilfritt.

I måndags inleddes klimatoppmötet i Paris. Ett av Sveriges viktigaste bidrag till detta arbete är vårt framgångsrika arbete med transportsektorn. Vi kan inte låta denna chans för EU och Sverige att vara ett föredöme för resten av världen glida oss ur händerna. Det är dags att vi som delar visionen om en fossiloberoende fordonsflotta kraftsamlar. Det är dags att vi tar fossilfighten.

Jag yrkar bifall till Alliansens reservation 1.
(Applåder)

I detta anförande instämde Gunilla Nordgren (M).

Anf. 151 LARS TYSKLIND (L):

Herr talman! Jag kommer upp som tredje person i Alliansen som står bakom samma reservation, så det finns kanske risk för att man upprepar sig lite.

Jag kan inleda med att anläggningsbesked för biodrivmedel i grunden handlar om långsiktiga ekonomiska styrmedel, som vi kanske alla ser framför oss är bra. Från Liberalernas sida ligger mycket av den skattepolitik som vi försöker ändra till, med grön skatteväxling, i linje med detta, när vi vill sänka skatten på arbete och företagande och höja skatten på bland annat miljöskadliga och klimatskadliga företeelser.

Men, herr talman, i dag handlar det som sagt om anläggningsbesked för biodrivmedel. Jag vill börja med att yrka bifall till den gemensamma reservation som Liberalerna har tillsammans med Moderaterna, Centern och Kristdemokraterna och avslag på utskottsmajoritetens förslag när det gäller just denna punkt, nr 2. I övrigt yrkar jag bifall till utskottets förslag och lagförslaget.

Från Liberalernas sida tillstyrker vi lagförslaget med egentligen samma motiv som ett stort antal remissinstanser uttrycker när de har tittat på detta. De säger mycket tydligt att ingen egentligen tycker att detta är en speciellt bra lösning. Men med tanke på den tidspress som det har blivit och att vi alla vill att stödordningen ska förlängas, att man i EU-kommissionen får möjlighet att fatta beslut, bör vi förlänga den svenska stödordning som gäller om nedsättning av energi- och koldioxidskatt för biodrivmedel.

Remissinstanserna uttrycker – och det instämmer vi från Liberalernas sida i – att det är högst olyckligt att man drabbas av ytterligare regler och kortsiktiga styrmedel. Det är inte första gången som den här branschen drabbas av det, och det är naturligtvis hämmande för investeringsviljan inom området.

Utifrån detta måste man blicka framåt. Då är det helt centralt att regeringen återkommer med konkreta, långsiktiga styrmedel för att på ett kostnads- och klimateffektivt sätt minska utsläppen från transportsektorn utan att det – som vi skriver i reservationen – förhindrar import från tredjeländ. Det är precis det som Liberalerna tillsammans med övriga allianspartier formulerar i reservation 1, vilken jag yrkar bifall till.

För att nå målet om en fossiloberoende fordonsflotta krävs tydliga och långsiktiga styrmedel för att man ska kunna öka användningen av klimat-effektiva biodrivmedel.

Jag kan återigen konstatera att det är en mycket olycklig situation att vi inte kan ta dessa beslut i så att säga rätt ordning utan fastnar i EU-regelverket.

En annan sak som tas upp av remissinstanserna, och som har tagits upp här av bland andra Kristina Yngwe och Gunilla Nordgren, är problematiken med definitionen av livsmedelsbaserade biodrivmedel och hur man ska tolka detta med grödor. Det finns grödor som odlas och som kan användas både till det ena och till det andra. Det viktiga är egentligen vad syftet är från början när man odlar det. Det blir en stor osäkerhet kring det.

I linje med detta lyfter vi i en reservation fram att vi inte tycker att man i regelverket ska exkludera vissa typer av råvaror för biodrivmedelsproduktion.

Som jag har nämnt här tidigare handlar detta mycket om EU-regelverket. En uppgift som regeringen därför omedelbart måste ta sig an är att agera inom EU och tillsammans med andra länder som har upptäckt samma sak försöka få till en revidering av EU:s riktlinjer för stöd till miljö och energi, så att de inte motverkar de positiva erfarenheter som vi har i Sverige av biodrivmedel.

Herr talman! Vidare kan jag konstatera att frågan är komplex och att det finns mycket osäkerhet i fråga om detta. När man läser propositionen ser man att det finns en detaljstyrning i fråga om när en anläggning ska anses ha tagits i drift och när den ska anses vara avskriven. Regeringen skriver inte exakt vad som gäller, utan det är ett antagande där man använder orden "bör" och "anses vara".

Med de kortsiktiga styrmedel som detta innebär och med denna osäkerhet är det alldeles uppenbart att investeringsviljan inom denna bransch riskerar att hämmas. Det tror jag att ingen av oss tycker är speciellt bra.

Även om regeringen nu är mer eller mindre tvungen att lägga fram propositionen i detta skick för att det ska bli en förlängning av stödordningarna från årsskiftet är uppmaningen i reservationen till regeringen att omedelbart ta sig an det långsiktiga och att lägga fram konkreta förslag. Det står i propositionen att man ska göra detta senast 2017. Men det känns som om man dröjer med detta väldigt länge. Jag tror att detta kan göras betydligt snabbare. Det är alltså denna uppmaning som vi i allianspartierna för fram till regeringen i reservation 1.

(Applåder)

Anf. 152 LARS-AXEL NORDELL (KD):

Herr talman! Ämnet för dagens debatt berör den kanske viktigaste politiska fråga som vi står inför just nu, nämligen klimatpolitiken.

Vi kan konstatera att det som hittills har gjorts och det som planeras att göras för att förhindra den globala uppvärmningen inte är tillräckligt. Det behövs en ännu mer ambitiös klimatpolitik världen över för att mänskligheten ska ha en chans att begränsa ökningen av den globala uppvärmningen till mindre än två grader.

Världens länder har inför klimatmötet i Paris skickat in uppgifter om sina planerade utsläppsminskningar av koldioxid. Men man kan konstatera att det inte räcker. Det bryter inte ökningen av växthusgasutsläppen vare sig till 2025 eller till 2030.

Förutom de ambitiösa besluten på FN-nivå krävs det att det görs ett aktivt arbete på nationell, regional och lokal nivå.

Kalifornien är ett ofta omnämnt exempel på hur man på regional nivå har kunnat ställa om till mer klimatneutral energi och ställt krav på bilindustrin. Det finns också närmare exempel.

Örebro kommun, där jag råkar bo, är ett exempel som jag gärna vill lyfta fram. Där har man lyckats med ett lokalt klimatarbete och satt upp delmål för oljeförbrukning, transporter, elförbrukning, fjärrvärme etcetera. Ett kunskapscentrum för restaurering av våtmarker och en höjd ambition i klimatprogrammet är några av Örebros pågående projekt. Ändå är det nog miljöarbetet på den finansiella sidan som imponerar mest, skriver Miljöaktuellt med anledning av att Örebro har utsetts till 2015 års bästa miljökommun. Ansvarigt kommunalråd, kristdemokraten Lennart Bondeson, säger att upphandling är ett kraftfullt verktyg som varje kommun måste använda. Han säger också att en placeringspolicy inte är speciellt svår att formulera. Det bör alla kommuner göra.

Man har alltså jobbat ganska mycket med den finansiella sidan, vilket jag tror har bidragit till att man har blivit 2015 års miljökommun.

Målet att minska den kommunala organisationens egen klimatbelastning med 40 procent till år 2020 kommer man att klara med råge. Det nya förslaget är nu att kommunkoncernen ska bli helt klimatneutral till 2030, och när det gäller det geografiska området ska man göra en minskning med 70 procent.

Även i de länder som nu snabbt industrialiseras behöver en stor del av arbetet göras på lokal nivå. Här måste de rika länderna hjälpa till med tekniskt kunnande och finansiering. Varje land och privat aktör måste här ta sin del av ansvaret.

Vårt land, Sverige, har synnerligen goda förutsättningar för en hållbar och klimatneutral produktion av energi och drivmedel. Till detta bidrar inte minst vårt miljömedvetna jord- och skogsbruk. Förnybara drivmedel bidrar till ett klimatneutralt transportsystem. Det är därför viktigt att klimatneutrala bränslen inte belastas med en koldioxidskatt som om de vore fossila. Tyvärr har EU-kommissionen svårt att inse denna skillnad.

Herr talman! Enligt det regelverk som vi nu diskuterar betraktas det inom EU, vilket också framgår i betänkandet, som statsstöd när vi inte vill att klimatneutrala biobränslen ska belastas med koldioxidskatt – även efter den 31 december i år. Detta leder fel.

Jag välkomnar självklart att regeringen har skickat sitt brev till kommissionen med en vädjan om konstruktivt samarbete för att få en rimligare ordning för beskattning av fossila respektive förnybara bränslen.

Herr talman! Nu vill jag att riksdagen följer upp detta genom att bifalla Alliansens yrkande om att regeringen bör verka för en revidering av EU:s riktlinjer för stöd till miljöskydd och energi. Det är helt orimligt att den svenska modellen ska kunna förhindras av EU-kommissionen.

Det är viktigt att Sverige tillsammans med länder som har liknande erfarenheter och förutsättningar agerar gentemot kommissionen för att omgående förändra regelverket för miljö- och energistöd.

Herr talman! Med dessa ord yrkar jag bifall till Alliansens reservation 1 i betänkandet och i övrigt till utskottets förslag.
(Applåder)

Anf. 153 MARIA STRÖMKVIST (S):

Herr talman! Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 5, *Anläggningsbesked för biodrivmedel*, har sin bakgrund i det statsstödsgodkännande för skattebefrielse för biodrivmedel som Sverige har fram till den 31 december i år.

Arbetet med att ta fram generella styrmedel för bränslen inom transportsektorn på ett sätt som är långsiktigt hållbart utifrån EU:s statsstödsregelverk pågår just nu för fullt. Men tills ett sådant system är på plats behöver Sverige kunna fortsätta med det befintliga systemet även efter 2015. För att det ska vara möjligt måste vi justera systemet så att vi uppfyller kommissionens statsstödsregler. Det innebär att anläggningar som producerar biodrivmedel från grödor bara kan få stöd om de har tagits i drift före den 31 december 2013 och inte är helt avskrivna. Ändringarna i lagen om skatt på energi och lagen om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen syftar till att säkerställa just detta.

Herr talman! Regeringen har en tydlig och framtidsinriktad agenda för klimat- och energiområdet. Ambitionen är 100 procent förnybar energi på sikt. Användningen av fossila bränslen ska minska och investeringarna i klimatomställningen öka. Arbetet med att nå detta inom transportsektorn är en utmaning. Just transportsektorn står för en tredjedel av Sveriges klimatutsläpp, och de måste minska. Här har bland annat biodrivmedel en viktig roll att spela.

Arbetet med att ta fram långsiktiga styrmedel omges av ett antal restriktioner där EU:s regelverk kanske är det främsta. Den förra regeringens förslag om kvotplikt och till den hörande skatteförändringar för biodrivmedel stötte på problem och fick dras tillbaka. Det är viktigt inte minst av hänsyn till branschen att kommande förslag inte råkar ut för samma öde.

Herr talman! Jag är övertygad om att biodrivmedel har en viktig roll att spela, och i denna roll finns det även en potential i form av jobb och tillväxt lokalt liksom exportändamål. Bekymret är att det inte är enkelt. Hade det varit enkelt hade den förra regeringen förmodligen redan gjort det. Detta är komplicerat, och vi måste göra det ordentligt – gärna med samsyn. I grund och botten råder det egentligen ingen åsiktsskillnad oss emellan om vad vi borde åstadkomma, utan det gäller *hur* det ska göras. Det har visat sig mer komplicerat än man har trott.

Med detta sagt yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.
(Applåder)

Anf. 154 GUNILLA NORDGREN (M) replik:

Herr talman! Jag har egentligen bara några frågor till Maria Strömkvist.

Anser Socialdemokraterna att det är viktigt att få fram långsiktiga teknikneutrala styrmedel? Det gäller alltså det vi skriver i vår reservation om att regeringen bör arbeta fram dessa styrmedel, påverka EU-kommissionen och återkomma till riksdagen med regler i den här riktningen. Det är precis som Maria Strömkvist sa, nämligen att vi väl som så ofta inom politik har en stor samsyn men att det gäller hur-frågan. Vi har gemensamma mål, men i frågan om hur man ska nå dit skiljer vi oss lite åt.

Det är alltså bara en kort fråga. Är Socialdemokraterna villiga att låta regeringen verka för de slutsatser vi skriver i vår reservation?

Anf. 155 MARIA STRÖMKVIST (S) replik:

Herr talman! På den första frågan du hade skulle jag svara ja, Gunilla Nordgren. Sedan lindrar du in det i ert förslag, och då blir svaret nej. Så kan det vara ibland. Men det är klart att vi har en samsyn. Vi tycker att det ska vara långsiktigt och att spelregler måste gälla över tid. Tyvärr är vi inte

där, och det har ju hållits på i några år – faktiskt sedan före nuvarande regering.

Anf. 156 GUNILLA NORDGREN (M) replik:

Herr talman! Min fråga var ju om ni vill verka för att regeringen ska jobba fram långsiktiga regler. Vi är inte där i dag, och vi är överens om att vi inte är där i dag. Men är ni beredda att verka för att regeringen ska arbeta fram detta och påverka EU så att vi kan komma tillbaka till riksdagen och få ett antal effektiva, långsiktiga spelregler och styrmedel? Det var det som var min fråga.

Anf. 157 MARIA STRÖMKVIST (S) replik:

Herr talman! På den frågan är svaret att det arbetet ju pågår här och nu.

Anf. 158 KRISTINA YNGWE (C) replik:

Herr talman! Under förmiddagen arrangerades ett riksdagsseminarium om vägen fram till en fossiloberoende fordonsflotta. Där kunde vi konstatera att det precis som du nämnde i ditt anförande, Maria Strömkvist, verkligen finns väldigt stora önskemål från branschen om att hitta de långsiktiga spelreglerna. Det finns en stor osäkerhet.

Detta arbete upplever många i branschen har avstannat. Det var svårt under vår tid, och det är definitivt komplicerade frågor. Det som upplevs nu, och som vi upplever, är dock att det inte riktigt finns något ledarskap i frågan. Det är ingen som riktigt håller i frågan om hur vi samlat kan ta oss fram. Då tycker jag och Centerpartiet att det är väldigt beklagligt att man från regeringens sida tillsätter en energikommission som ska ta ett samlat grepp kring energifrågorna men inte tar med transportfrågorna.

Min fråga är därför: Hur tänker Socialdemokraterna kring aspekten att man har plockat bort transportfrågorna från Energikommissionen när man faktiskt skulle behöva ha ett samlat grepp?

Anf. 159 MARIA STRÖMKVIST (S) replik:

Herr talman! Min stilla undran är varför vi bråkar om någonting vi egentligen är överens om, men det kanske är så i det här huset.

Regeringen jobbar på så fort det bara går. Det ska dock inte bara gå fort, utan det måste bli rätt också. Flera departement berörs av den här frågan just nu, och de jobbar tillsammans för att lösa den. Även om Sverige är ledande är det inte nog, och vi kan bli ledande och få Europa med oss på det här. Det arbetet pågår alltså för fullt.

Det är dock EU-regelverk som gäller, och vi måste försöka finna en lösning på det. När det gäller Energikommissionen finns det en FFF-utredning som ligger till grund och där den förra regeringen tog fram ett underlag. Det är därför den frågan inte utreds igen. I slutsatserna kommer sedan all energianvändning att behöva vara med, och det är vi ju också överens om.

Anf. 160 KRISTINA YNGWE (C) replik:

Herr talman! Jag upplever och hör även från branschen att det ändå finns ganska mycket som man kanske inte är helt överens om och som man skulle behöva ha en samling kring. Kvotplikt har varit en fråga man har

varit överens om, men utifrån vad jag uppfattar från regeringssidan finns det nu lite osäkerhet i hur man faktiskt ställer sig till detta. Det kanske hade varit bra att ha en gemensam plattform kring hur man ska kunna arbeta framåt med de här frågorna.

Vi står absolut på samma sida när det gäller att komma framåt till en fossiloberoende fordonsflotta, men det måste också finnas ett ledarskap i frågan. Det saknas, som sagt. Centerpartiet har tagit beslut om att vi vill ha en långsiktig, klimatneutral och ambitiös kvotplikt, och min fråga är hur Socialdemokraterna ser på den frågan.

Anf. 161 MARIA STRÖMKVIST (S) replik:

Herr talman! Det är och har varit komplicerat. Den förra regeringen, som ledamotens parti tillhörde, har ju försökt. Först försökte man i en proposition som man har försökt justera två gånger, och sedan kom det slutligen en fjärde proposition som man fick dra tillbaka. Det var just för att man inte klarade av detta utifrån EU:s regler. Då handlar det om kvotplikten.

Fyra propositioner har ni alltså tagit fram, allt för att främja biodrivmedel, men det har inte lyckats. Jag tror att det var ett gott syfte, och regeringen har ett gott syfte i att få fram det som kommer att hålla över tid och i längden. Just på grund av att man inte har lyckats hitta ett system som tekniskt håller är det väl viktigare nu att det faktiskt funkar än att det är bråttom och ska göras inom ett halvår.

(Applåder)

Anf. 162 EMMA NOHRÉN (MP):

Herr talman! Vi är här i dag för att debattera betänkandet om anläggningsbesked för biodrivmedel, och jag vill börja med att yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Just nu pågår ett av vår tids viktigaste möten, COP 21, nere i Paris. Klimatutmaningen är vår ödesfråga. Vi måste ställa om vårt samhälle och gå från fossila bränslen och drivmedel till förnybart. Jag tror inte att det har undgått någon att den här regeringen menar allvar med det. Vi vill nå dit fort och på ett bra sätt, och vi har sagt att vi ska bli ett av världens första fossilfria välfärdsländer.

För att nå dit måste det vara lätt att göra rätt. Som ett led i det jobbar regeringen för att det ska finnas en prisskillnad. Det ska vara billigare och enklare att tanka förnybart och köra på el, och det ska vara dyrare att tanka på fossil bensin och diesel eftersom det är dåligt för klimatet. Detta är miljöskatternas styrande effekt, och det är det vi försöker verka för.

Tyvärr finns det en hel del hinder för att kunna genomföra detta, och det är därför vi står här i dag.

EU:s statsstödsregler ställer till det när det kommer till biodrivmedel. Det fick den före detta borgerliga regeringen uppleva, och det har nu den här regeringen fått ära och håller på att tröska sig igenom.

Regeringen har försökt få till långsiktiga spelregler och jobbar väldigt hårt för detta. Redan i februari i år ansökte regeringen om att få förlängning av statsstödsgodkännandet av skattebefrielse för biodrivmedel. Då det dröjt med besked har regeringen kontinuerligt försökt föra diskussioner och skynda på processen. För att verkligen visa att vi menar allvar med det här och andra statsstödsregler som har att göra med biodrivmedlen och

energiskatter på förnybart skickades ett brev till kommissionen i oktober underskrivet av tre ministrar. De skriver: Snälla, ni måste se till Sveriges situation och hur den är! Så arbetet pågår. Sedan går det tyvärr lite långsamt, men jag tror att det beror på mottagaren.

Jag hoppas att vi verkligen kommer till skott med detta och får de långsiktiga regler som jag tror att vi alla härinne efterfrågar. Men medan regeringen förhandlar med EU för att få till stånd de långsiktiga reglerna måste vi se till att det funkar för de företag som redan finns på marknaden. Dagens betänkande och propositionen är en del i detta. Det är inte den slutgiltiga lösningen, utan det är en del av arbetet för att få till långsiktiga lösningar.

Jag hoppas att vi lyckas. Fram till dess får vi laga efter läge, och då är det här en del av detta.

(Applåder)

Anf. 163 JENS HOLM (V):

Herr talman! Som flera har nämnt är klimattoppmötet COP 21 i Paris i full gång. Vi här inne förstår nog vikten av att det blir bra beslut där nere. Att förhindra att den globala uppvärmningen passerar en gräns där den blir okontrollerad och direkt farlig är en fråga som borde överskugga allt annat. Även om det låter uttjatat är klimatfrågan vår tids ödesfråga.

Ska vi komma någonvart kan vi inte bara förlita oss på bra möten eller beslut på toppmöten som det i Paris, utan till syvende och sist är det vad vi gör här på hemmaplan som avgör.

I dag debatterar vi transportsektorns utsläpp och hur vi med biodrivmedel kan se till att vi minskar utsläppen. Totalt sett måste vi minska våra transporter med bilar, lastbilar och så vidare. Men biodrivmedlen är helt avgörande för att vi ska få ned utsläppen från transportsektorn. Etanol minskar utsläppen med hälften, RME likaså. Svensk biogas minskar utsläppen med hela 75 procent, och kör vi våra fordon på el som är producerad på ett förnybart sätt blir utsläppen noll.

I förslaget från regeringen handlar det om att säkerställa att biodrivmedel inte konkurrerar med livsmedelsproduktion. Jag tycker att det är rimligt att vi ställer krav på biodrivmedel. Det är något som vi stimulerar genom politiska beslut som beslut om skattebefrielse. Då har vi också rätt att ställa krav. Men de krav som EU ställer nu är helt oproportionerliga.

EU påstår att vi inte längre ska få subventionera biodrivmedel genom skattebefrielse. EU påstår att det är att betrakta som ett statsstöd, och statsstöd är enligt byråkraterna på EU-kommissionen tydligen något av det värsta som finns. Att EU självt subventionerar kött, mjölk, fiske, fossila energikällor och en massa annat är tydligen något som är helt i sin ordning, i alla fall enligt byråkraterna i Bryssel.

I det här betänkandet vill de borgerliga partierna, om jag förstått saken rätt, att Sverige ska verka för ändringar på EU-nivå så att vi kan fortsätta att stödja biodrivmedel. Jag håller helt med. Men jag har inte riktigt förstått den stora skillnaden mellan de borgerliga partiernas reservation och det som regeringen redan driver.

Det finns även en annan sak som vi borde diskutera, och det är att vi borde göra om EU:s statsstödsregler i grunden. Vi borde ha tydliga kriterier för att medlemsstaterna alltid ska kunna gå före på miljöområdet – ja,

även på andra viktiga politikområden för den delen, för det behövs verkligen.

Ena dagen säger EU att vi ska bekämpa klimatförändringen, att vi ska minska utsläppen och främja förnybar energi. Vad händer då när medlemsländer försöker att göra just detta? Jo, nästa dag beslutar EU-kommissionen om ännu en begränsning på miljöområdet. Det finns ett ord för detta. Det stavas marknadsfundamentalism.

Marknadsfundamentalism kan definieras som att den fria konkurrensen och företagets investeringar ska överordnas allt annat. Det är tyvärr denna dogm av marknadsfundamentalism som styr EU just nu.

Att vi i Sverige inte ska kunna stimulera biobränsle på det sätt som vi önskar är bara ett av många exempel på hur marknaden överordnas allt annat på EU-nivå. Jag kan ta några exempel:

EU förhindrar oss att införa ett system med nettodebitering för småskalig förnybar energi. Det är tydligen i strid med EU:s energiskattedirektiv.

Vi får inte premiera sol- och vindenergi genom att ta bort skatten på det. Nej, det är att särbehandla energiproducenter, säger EU.

När skolor vill köpa lokalproducerad mat stöter de nästan alltid på patrull på grund av EU:s bestämmelser.

Sänka momsens på ekomat – nej, glöm det! Det är tydligen i strid med EU:s momsdirektiv.

Eller som i det här fallet som vi pratar om just nu, där EU har satt upp en lång lista med svårbegripliga och motsägelsefulla kriterier för biobränslen utan hänsyn till lokala omständigheter.

Jag tycker att det här är helt orimligt och oproportionerligt. Vi borde ta strid för att medlemsländerna alltid ska kunna gå före på miljöområdet. I dagsläget stjälper EU mer än vad man hjälper på miljöområdet. Marknaden är överordnad allt annat.

Det här skulle jag som sagt önska att vi kunde bekämpa i bred enighet. Då kan vi börja med att se till att vi i Sverige ska kunna få stimulera biobränslen på det sätt vi vill. Planetens överlevnad är trots allt lite viktigare än att vi ska ha exakt samma konkurrensvillkor i EU:s 28 medlemsstater.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 10.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.57 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

Prot. 2015/16:37
2 december

*Anläggningsbesked
för biodrivmedel*

§ 10 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

AU1 Utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering

1. utskottet

2. res. (SD)

Votering:

177 för utskottet

39 för res.

98 avstod

35 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 104 S, 19 M, 24 MP, 9 C, 19 V, 2 L

För res.: 39 SD

Avstod: 59 M, 10 C, 15 L, 14 KD

Frånvarande: 9 S, 6 M, 9 SD, 1 MP, 3 C, 2 V, 2 L, 2 KD, 1 -

Erik Ottoson, Maria Abrahamsson, Mikael Cederbratt, Pia Hallström och Margareta B Kjellin (alla M), Anders Ahlgren, Staffan Danielsson och Helena Lindahl (alla C) samt Birgitta Ohlsson (L) anmälde att de avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

UbU2 Utgiftsområde 15 Studiestöd

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU1 Utgiftsområde 1 Rikets styrelse

Punkt 1 (Målen för utgiftsområde 1)

1. utskottet

2. res. 1 (M)

Votering:

196 för utskottet

80 för res. 1

38 avstod

35 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 104 S, 39 SD, 24 MP, 8 C, 19 V, 2 L

För res. 1: 78 M, 2 C

Avstod: 9 C, 15 L, 14 KD

Frånvarande: 9 S, 6 M, 9 SD, 1 MP, 3 C, 2 V, 2 L, 2 KD, 1 -

Helena Lindahl, Per Lodenius och Kristina Yngwe (alla C) anmälde att de avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Kerstin Lundgren (C) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat nej.

Punkt 2 (Anslag m.m. för 2016 inom utgiftsområde 1)

1. utskottet

2. res. 2 (SD)

Votering:

164 för utskottet

39 för res. 2

111 avstod

35 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 104 S, 11 M, 24 MP, 5 C, 19 V, 1 L

För res. 2: 39 SD

Avstod: 67 M, 14 C, 16 L, 14 KD

Frånvarande: 9 S, 6 M, 9 SD, 1 MP, 3 C, 2 V, 2 L, 2 KD, 1 -

Erik Ottoson (M) samt Helena Lindahl och Kerstin Lundgren (båda C) anmälde att de avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Prot. 2015/16:37

2 december

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU5 Anläggningsbesked för biodrivmedel

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Långsiktiga åtgärder m.m.)

1. utskottet

2. res. 1 (C, M, L, KD)

Votering:

186 för utskottet

128 för res. 1

35 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 104 S, 39 SD, 24 MP, 19 V

För res. 1: 78 M, 19 C, 17 L, 14 KD

Frånvarande: 9 S, 6 M, 9 SD, 1 MP, 3 C, 2 V, 2 L, 2 KD, 1 -

Punkt 3 (Bioetanol och andra biobränslen)

1. utskottet

2. res. 2 (SD)

Votering:

274 för utskottet

40 för res. 2

35 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 104 S, 77 M, 24 MP, 19 C, 19 V, 17 L, 14 KD

För res. 2: 1 M, 39 SD

Frånvarande: 9 S, 6 M, 9 SD, 1 MP, 3 C, 2 V, 2 L, 2 KD, 1 -

§ 11 Begränsad skattefrihet för utdelning och nya bestämmelser mot skatteflykt i fråga om kupongskatt

Skatteutskottets betänkande 2015/16:SkU7

Begränsad skattefrihet för utdelning och nya bestämmelser mot skatteflykt i fråga om kupongskatt (prop. 2015/16:14) föredrogs.

Anf. 164 DAVID LÅNG (SD):

Herr talman! I detta betänkande behandlas regeringens proposition 2015/16:14, *Begränsad skattefrihet för utdelning och nya bestämmelser mot skatteflykt i fråga om kupongskatt*, samt en följdmotion av Sverigedemokraterna. Jag ber att få yrka bifall till Sverigedemokraternas reservation i betänkandet.

Regeringens förslag innebär lagar om ändringar i kupongskattelagen, lagen om förhandsbesked i skattefrågor samt inkomstskattelagen. Sverigedemokraterna är positivt inställda till regeringens ambition. Det vi ifrågasätter är regeringens förslag om skattefrihet för utdelning på andelar – att skattefrihet inte ska beviljas för utdelning på andel om den lämnas av ett utländskt företag till den del utdelningen får dras av som ränta eller liknande i det företag som lämnar utdelningen.

Huvudanledningen till vårt ifrågasättande är helt enkelt synpunkterna som inkommit från remissinstanserna. Skatteverket menar att det är omöjligt att på förhand veta hur alla länder klassificerar ränta och vad som är annat än ränta men ändå får dras av. Den invändningen delas även av Juridiska fakulteten vid Stockholms universitet samt Finansbolagens Förening, som menar att riksdagen bör precisera vad som menas.

Än mer i klartext uttrycker sig Näringslivets Skattedelegation, NSD, liksom föreningarna Svenskt Näringsliv och Svensk Försäkring, som alla menar att förslaget är så pass bristfälligt utrett att det inte kan ligga till grund för lagstiftning.

Dessutom pågår redan arbete på detta område inom BEPS-projektet, base erosion and profit shifting, som är ett försök att se till att företag inte utnyttjar kryphål som uppstår i olika länders skattelagstiftningar och därmed eroderar ländernas skattebaser samt att se till att nationell lagstiftning i syfte att åtgärda problemen inte leder till överbeskattning.

Inom detta samarbete pågår även utredningar som avser att uppnå samma syfte som regeringen vill uppnå med denna proposition, vilket innebär att vi kan tvingas ändra lagstiftning igen inom en ganska nära framtid. Både Svenska Riskkapitalföreningen och Näringslivets Skattedelegation menar att frekvent återkommande ändringar i svensk skattelagstiftning bör undvikas, eftersom näringslivet efterfrågar stabil lagstiftning och förutsägbara regler och investeringsviljan i Sverige därmed kan påverkas negativt.

Hela propositionen fick ursprungligen ganska svidande kritik av remissinstanserna. Man har tagit till sig av det mesta av kritiken, men inte just på den här punkten. Därav mitt yrkande, herr talman.

Anf. 165 IDA EKEROTH (S):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på motionen.

Detta ärende handlar om den så kallade kupongskatten, den skatt som utomlands bosatta ska betala på vinster och utdelningar från Sverige. Det är en skatt som motsvarar den som man hade fått betala på motsvarande kapitalinkomster om man vore bosatt i Sverige.

Denna skatt ger den svenska staten ungefär 4 miljarder kronor i inkomster. Det kan tyckas lite med tanke på att de totala skatteintäkterna i Sverige beräknas till 952 miljarder. Men det kan även uppfattas som mycket med tanke på att högskolorna där jag bor får knappt 1 miljard i anslag.

Kupongskatteintäkterna motsvarar också ungefär de 3,8 miljarderna till folkbildningen. Kupongskatten visar lite hur viktigt det är med en likformig beskattning på breda skattebaser för att klara framtidsinvesteringar och välfärd.

Herr talman! Propositionen syftar till att minska möjligheten till skatteundraganden. Regeringen föreslår att en vinstutdelning från ett utländskt företag ska tas upp till beskattning till den del utdelningen får dras av i det företag som lämnar utdelningen.

Vidare föreslås att det uttryckligen regleras att skatteflyktsregeln i kupongskattelagen, den så kallade bulvanregeln, även kan tillämpas när den utdelningsberättigade under vissa förutsättningar är undantagen från skattskyldighet. En bulvan är alltså en person som anlitas för att skenbart utge sig för att vara huvudman, ägare och skattskyldig.

Propositionen har sin bakgrund i nya EU-direktiv från 2011. En särskild utredare har 2013 utrett hur även förhandsbesked ska kunna ges om kupongskatten. Detta föreslås även i propositionen.

Det finns en bred enighet i utskottet i fråga om propositionen med ett enda undantag, Sverigedemokraterna. Sverigedemokraterna är, som vi alla vet, partiet för oreda i riksdagen. Det är ett parti som springer ifrån sina egna löften till väljarna och i stället kastar sig om halsen på andra partiers förslag. Det gör det bara för att skapa oreda. Ett sådant förslag är pensionärsskatten.

Nu är tydligen uppdraget att i stället motionera på allting för att framstå som det stora oppositionspartiet även om invändningarna är både krystade och konstlade. I sak har egentligen SD inget att komma med i detta ärende.

SD vill avslå ett av tre yrkanden i propositionen, det som handlar om ändring av inkomstskattelagen, eftersom de tycker att begreppet ränta inte har definierats tillräckligt noga. Man kan fråga sig hur svårt man kan göra detta. Om man är som Sverigedemokraterna och rätt ovilliga att bekämpa skattefusk är det en svår fråga.

Sammanfattningsvis är denna propositions utgångspunkt ändrade EU-direktiv. Inom EU har det dessutom under en längre tid pågått ett arbete med att samordna regler vid beskattning av gränsöverskridande transaktioner. Ärendet har beretts av både den tidigare borgerliga regeringen och den nuvarande samarbetsregeringen.

Prot. 2015/16:37

2 december

*Begränsad skattefrihet
för utdelning och nya
bestämmelser mot
skatteflykt i fråga
om kupongskatt*

I beredningen har man tagit vara på det mesta av remissinstansernas synpunkter. Skatteutskottet är i stort sett enigt, förutom de som vill leka lekstuga i riksdagen.

Herr talman! Jag yrkar återigen bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 3 december.)

*En global standard
för automatiskt utbyte
av upplysningar om
finansiella konton*

§ 12 En global standard för automatiskt utbyte av upplysningar om finansiella konton

Skatteutskottets betänkande 2015/16:SkU9

En global standard för automatiskt utbyte av upplysningar om finansiella konton (prop. 2015/16:29)
föredrogs.

Anf. 166 OLLE FELTEN (SD):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag till beslut i punkt 1 samt till vår reservation i punkt 2 i utskottets betänkande SkU9 *En global standard för automatiskt utbyte av upplysningar om finansiella konton*.

Herr talman! I den snabba globaliseringsprocessen söker olika aktörer efter de förhållanden som är mest förmånliga för sina finansiella placeringar. Tillgångar sprids över världen och flyttas mellan länder i allt snabbare takt till där de ger bäst avkastning eller genererar lägst skatter. Det får konsekvenser för sysselsättning, ekonomi och teknisk utveckling.

Det får också effekter för hur skatter taxeras ut. Detta har successivt lett till synliga effekter på skattebasen i olika länder, vilket i sin tur gjort att de skattedrivna placeringsstrategierna har börjat intressera ländernas skattemyndigheter alltmer. Under de senare decennierna har vi sett en ökad internationell aktivitet mellan länder med upprättande av skatteavtal, informationsutbytesavtal och andra aktiviteter, bland annat med syftet att komma till rätta med dessa problem.

USA har där varit en av de mest pådrivande aktörerna. Det har bland annat resulterat i krav från USA gentemot andra länders finansiella aktörer att lämna information om amerikanska medborgares finansiella tillgångar i utlandet. Det resulterade i det så kallade Fatca-avtalet, med efterföljande lagstiftning som reglerar hur sådan information ska levereras in till USA:s skatteadministration. Avtalet utformades så att inget land som vill att deras finansiella aktörer ska kunna verka i USA kunde undgå att skriva på avtalet och implementera det som lag i sina respektive länder. Det gäller även Sverige, som antog den aktuella lagen i februari 2015.

OECD har, delvis parallellt med USA:s utveckling av Fatca, arbetat med en generell standard för globalt informationsutbyte om finansiella konton som kallas för CRS – Common Reporting Standard. Det är denna och några andra relevanta standarder samt ett EU-fördrag om att medlemsstaterna bör implementera den som ligger till grund för det lagförslag vi nu har att ta ställning till.

Herr talman! Syftet med ett internationellt automatiskt informationsutbyte om finansiella konton är i grunden en mycket god sak. Vi ska göra det som går för att skapa en rättvis beskattning så att alla svenska medborgare har samma förutsättningar i så hög utsträckning som möjligt.

Det är därmed också viktigt att vi bidrar med motsvarande information till andra länder om deras medborgare med finansiella konton i Sverige. Å andra sidan måste vi också se till att utforma de informationssystem som behövs på ett sådant sätt att det blir en rimlig administrativ börda för de inblandade finansiella instituten och så att utbytet blir relevant ur saklig synvinkel. Lyckas vi inte med det riskerar vi att man i stället försöker kringgå lagstiftningen, och då uppfylls i varje fall inte syftet.

Den här typen av automatiskt informationsutbyte innebär en omfattande byråkrati som ställer stora krav på både de finansiella institut som ska lämna information och Skatteverket som ska samla in data och transportera dem vidare till sina bilaterala motparter. För de allra största finansiella instituten innebär den nya lagstiftningen sannolikt inte så stora ingrepp eftersom de redan har anpassat sig till den amerikanska Fatca-lagstiftningen. För små finansiella institut däremot kan situationen vara betydligt mer problematisk, vilket också framkommit i ett antal olika remissyttranden.

Herr talman! I likhet med många remissinstanser som hyser oro för effekterna av detta lagförslag kan vi se risker med de utökade administrativa bördor förslaget innebär för i första hand små finansiella institut. Det är inte heller helt utrett vilka effekter förslagen kommer att ha, vilket också har påpekats av remissinstanserna.

Det behövs därför en utökad behovsanalys som kan bidra till väsentliga förbättringar av informationskvaliteten i utbytessystemet. Det är i sig en viktig sak för att det arbete som informationslämnare och mottagare lägger ned på utbytet ska ge optimal nytta för nedlagt arbete och kostnader. Flera remissinstanser som har svarat på propositionen uttrycker oro för att så mycket information kommer att cirkulera mellan olika stater och Sverige att Skatteverket kommer att få svårt att hantera och värdera den information som kommer in. Lite enkelt uttryckt kan man beskriva det så att man befärar att det kommer att skickas stora mängder information som aldrig används för avsett ändamål och att det därigenom inte blir relevant att skicka den.

Sammanfattningsvis kan vi konstatera att det är viktigt att ett väl avvägt informationsutbyte om finansiella tillgångar på internationellt placerade konton kommer till stånd med det goda syftet att ett korrekt skatteuttag ska kunna ske i rätt land. Samtidigt måste vi se till att inte belasta de finansiella instituten med mer administrativa krav än vad som är relevant. Därför behövs en uppföljning och utvärdering av nyttan med den lagstiftning som man nu vill införa i förhållande till konsekvenserna för såväl de mindre instituten som Skatteverket och externa mottagare av informationen.

Det är därför, herr talman, vi genom vår reservation begär att regeringen ska följa upp lagen med utgångspunkt från denna problembeskrivning samt, om det visar sig vara nödvändigt, vidta relevanta åtgärder för att rätta till eventuella brister.

Jag är ärligt förvånad över att samtliga övriga partier är så ointresserade av att säkerställa att de lagar vi stiftar här i Sveriges riksdag är just relevanta och proportionella. Speciellt förvånad är jag över att allianspartierna

*En global standard
för automatiskt utbyte
av upplysningar om
finansiella konton*

inte stöder våra förslag i denna anda, det vill säga att skapa maximal nytta för insatta resurser.

(Applåder)

Anf. 167 SARA KARLSSON (S):

Herr talman! Det förslag som ligger på bordet här är ett godkännande av ett multilateralt avtal om automatiskt informationsutbyte utifrån den globala standard som utarbetats av OECD och som delvis är en vidareutveckling av det Fatca-avtal vi i den här kammaren godkände för snart ett år sedan. Det innehåller också en del förslag till lagändringar för att det ska kunna implementeras.

Jag börjar med att ställa mig bakom utskottets förslag i betänkandet.

Herr talman! Jag tycker att det är viktigt att sätta frågorna i sitt sammanhang. Det här är en del av det arbete som har skett inom OECD de senaste åren för att komma till rätta med problemen med internationell skatteflykt och skatteundandragande – BEPS, base erosion and profit shifting.

BEPS-rapporten, som blev färdig i september, innehåller olika delar. Att bekämpa skatteflykt och aggressiv skatteplanering är komplext. Men en viktig del är just utbyte av information mellan skattemyndigheterna i de olika länderna. Sedan flera år har olika bilaterala informationsutbytesavtal slutits med så kallade skatteparadis, och vi har kunnat se att det har haft effekt. Men nu har alltså en global standard tagits fram för automatiskt informationsutbyte. Det är ett viktigt steg, som tillsammans med andra delar i BEPS Action Plan, som kommer att implementeras den kommande tiden, kommer att göra skillnad. Det är viktigt för vårt intresse att värna skattebaser, för att finansiera välfärden, för utvecklingsländers möjligheter till skatteuppbörd och för konkurrensneutralitet och rättvisa villkor för de företag som verkar över gränserna.

Herr talman! Det finns en bred enighet i riksdagen kring dessa frågor. Men det är värt att notera att det finns ett parti som skiljer ut sig en aning – Sverigedemokraterna. De har i och för sig få invändningar i sak, som vi just hörde. Men det är ändå små markeringar, och inte bara här i dag. Vi har också sett det tidigare, just i frågor som rör skatteflykt.

Det är ändå intressant när man vet hur oerhört mycket energi detta parti lägger på att svartmåla och demonisera flyktingar som hot mot vårt samhälle och mot vår välfärd. Men det är bara när det handlar om människor som man uppfattar som annorlunda och som söker skydd här från krig och förtryck. Det är aldrig, aldrig när det handlar om skatteflyktingar. Jag är inte förvånad, herr talman, men jag tycker att det är motbjudande.

(Applåder)

Anf. 168 OLLE FELTEN (SD) replik:

Herr talman! Jag trodde att debatten handlade om utbyte av information om finansiella konton. Jag kan bara konstatera att Socialdemokraternas uppkastningar kring andra frågor i sammanhanget är ganska patetiska.

Jag ska ta tre exempel på synpunkter på propositionen som har kommit in i sammanhanget när det gäller just utbyte av information om finansiella konton. Finansbolagens Förening, Näringslivets Skattedelegation, Svenska Bankföreningen, Svensk Försäkring och Svenskt Näringsliv, till exempel, har ett antal synpunkter ur olika synvinklar på att lagstiftningen

lägger en oproportionerlig börda på mindre, finansiella institut och att man kommer att skapa krav på att leverera data som inte är användbara och relevanta.

Då undrar jag: Vad tycker Socialdemokraterna om det? Är det bra? Är det bra att våra finansiella institut ska drabbas av administrativa åtgärder som är oproportionerliga och delvis irrelevanta? Jag tycker inte det, men det tycker tydligen Socialdemokraterna.

En del andra remissinstanser, Finansinspektionen, Skatteverket och flera näringslivsorganisationer, till exempel de jag nämnde, tycker också att det finns väsentliga oklarheter i de definitioner som ligger till grund för lagförslagen. Här har man alltså inte tillräckligt penetrerat de förutsättningar som gäller för att skapa den korrekta informationen, och det är själva orsaken till att man riskerar de saker som jag nämnde i den första punkten. Det här har uppenbarligen Socialdemokraterna inte förstått. Har ni läst detta över huvud taget?

Anf. 169 SARA KARLSSON (S) replik:

Herr talman! En naturlig del av lagstiftningsprocesser är dels att ha dialog med berörda parter, dels att efter det att en lagstiftning är på plats utvärdera och följa om den får rätt effekter. Det är en självklarhet, tycker jag. När det gäller det vi båda har nämnt, det vill säga Fatca-avtalet, som vi godkände i kammaren för snart ett år sedan, och det här har vi haft en kontinuerlig dialog med berörda parter.

Vi kommer såklart att följa vilka effekter lagstiftningen och implementeringen av avtalet får, särskilt i ljuset av att det som ska implementeras inte bara är detta utan många andra delar som också ingår i BEPS Action Plan. Det är ett ganska stort arbete som vi i skatteutskottet och i den här kammaren kommer att ägna rätt mycket tid och energi åt de kommande åren.

Det är fullkomligt naturligt att man då följer upp den lagstiftning man har fattat beslut om också i dialog med de parter som är berörda. Det tycker jag är en helt naturlig sak för oss som lagstiftare att göra.

Anf. 170 OLLE FELTEN (SD) replik:

Herr talman! Då blir det ännu konstigare att man säger nej till att tala om för regeringen att man ska göra en ordentlig uppdatering. Det finns ju så många och kompetenta krav på att det ska göras, och det finns kompetenta utredningar av vad problemen är.

Jag förstår inte att man börjar yra om en massa andra saker när vi talar om sådana här grejer. Vi ska klargöra för regeringen hur man ska hantera efterarbetet med en lagstiftning som får så omfattande effekter som denna kommer att få.

Man måste se problemen som finns, men det räcker inte, utan man måste reagera också. Men Socialdemokraterna sitter still i båten. Man ser problemen men struntar i dem. Det är jättetråkigt, tycker jag. Man måste reagera och sätta upp riktlinjer för hur man ska lösa de problem man ser.

BEPS är en princip för en mängd olika aktiviteter med den förklaring som Sara Karlsson hade från början. Det är inget BEPS-avtal vi ska lagstifta om nu, utan effekterna av BEPS är grunden för detta.

Prot. 2015/16:37
2 december

*En global standard
för automatiskt utbyte
av upplysningar om
finansiella konton*

Varför vill inte Socialdemokraterna formellt göra det ni nu i efterhand säger att ni vill göra i stället för att kritisera oss för en massa andra saker?

Anf. 171 SARA KARLSSON (S) replik:

Herr talman! Det är lite svårt att uttyda vad det var som Olle Felten ville ha svar på. Som jag sa är det en naturlig del av lagstiftningsarbetet att följa upp vilken effekt olika lagändringar har. Det här är en effekt av BEPS-arbetet som är ett arbete som vi kommer att lägga stor kraft och mycket tid och energi på i skatteutskottet och i kammaren den närmaste tiden. Då kommer vi också att kunna följa och utvärdera det här. Det är en självklar del av det politiska arbetet och ingenting som behöver påpekas i en motion från Sverigedemokraterna. Därför har vi inte valt att stödja den. Vi följer upp lagstiftning som vi fattar beslut om här. Det är inte konstigare än så.

Därför blir det också en konstig markering från Sverigedemokraterna som gör att man funderar över vilka prioriteringar ni gör. Det var alltså det som Olle Felten sa att jag yrade om här. Just när det handlar om frågor om skatteflykt har vi sett en trend att Sverigedemokraterna gör små markeringar. Man vill inte riktigt vara med och arbeta med att bekämpa skatteflykt, till skillnad från den stora kraft och energi som detta parti lägger på att bekämpa människor som flyr.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 3 december.)

§ 13 Vissa frågor om behandling av personuppgifter och regleringen av id-kortsverksamheten hos Skatteverket

Skatteutskottets betänkande 2015/16:SkU10

Vissa frågor om behandling av personuppgifter och regleringen av id-kortsverksamheten hos Skatteverket (prop. 2015/16:28 och prop. 2015/16:29 delvis)

föredrogs.

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.

(Beslut skulle fattas den 3 december.)

§ 14 Informationsutbytesavtal med Guatemala

Skatteutskottets betänkande 2015/16:SkU11

Informationsutbytesavtal med Guatemala (prop. 2015/16:21)

föredrogs.

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.

(Beslut skulle fattas den 3 december.)

§ 15 Informationsutbytesavtal med Vanuatu

Prot. 2015/16:37

2 december

Skatteutskottets betänkande 2015/16:SkU12
Informationsutbytesavtal med Vanuatu (prop. 2015/16:22)
föredrogs.

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 3 december.)

§ 16 Regional tillväxt

Regional tillväxt

Näringsutskottets betänkande 2015/16:NU2
Utgiftsområde 19 Regional tillväxt (prop. 2015/16:1 delvis)
föredrogs.

Anf. 172 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSON (M):

Herr talman! Denna debatt behandlar utgiftsområde 19 med rubriken *Regional tillväxt*. Vi moderater har på detta område inte något annat förslag till anslagsfördelning än regeringen. Däremot har vi ett särskilt yttrande och kommer att avstå från att delta i beslutet kring pengarna.

Innehållet inom området beträffande den regionala tillväxtpolitikens inriktning skiljer sig från regeringens. Regional tillväxtpolitik omfattar fler områden än de som finansieras inom detta utgiftsområde såsom arbetsmarknad, infrastruktur och näringspolitik. Det gör i sin tur att det blir mer komplext att titta på hur olika åtgärder ger effekt enskilt eller i kombination, och åtgärder kan vara såväl konjunkturella som strukturella. Det finns ett antal indikationer som styr mot bättre uppföljning, och dessa tar sig utskottet nu an brett över partierna för att följa upp.

Jag vill nu säga en del om den moderata motionen för regional tillväxt och vårt alternativ för Sverige. Vi tar vår utgångspunkt i de gröna näringarna som tillväxtmotor och ett fortsatt konstruktivt arbete inom landsbygdsprogrammet som underlättar för människor att bo och arbeta på landsbygden samtidigt som den lokala servicen bibehålls och utvecklas. Turism, den tidigare satsningen på Matlandet Sverige och Attraktionskraft Sverige är alla delar som bidrar till en mer levande och vital landsbygd.

Hela Sverige ska leva. En förutsättning för detta är att människor kan bo och verka såväl i städer och i tätorter som på landsbygden. Vi vill ge människor och företag över hela landet möjligheter att växa och utvecklas.

Vi minns säkert alla ”mackdöden” som symboliserade en landsbygd som kände sig undanskuffad och bortglömd. Det duger inte. Regionalpolitikens inriktning måste därför vara att säkerställa att servicenivån kan upprätthållas på landsbygden genom bland annat investeringar i infrastruktur, it och bredbandsutbyggnad. Det ska vara möjligt att driva företag och verksamheter i hela landet.

Vårt mål är ett företagarklimat som är dynamiskt och innovativt i hela landet, i storstad såväl som på landsbygd och allt däremellan. Innovationer, entreprenörskap och nytänkande ska uppmuntras och inte tryckas ned.

Sverige är ett fantastiskt innovatörsland, men det förutsätter att idéer tas till vara, att småföretag får möjlighet att växa och utvecklas, att bra affärsidéer vinner mark och inte minst att potentialen i att kvinnor startar och driver växande företag tas till vara, precis som vi totalt vill öka företagandet.

Vårt utgångsläge är också att människor framöver kommer att behöva och vilja köpa långt många fler tjänster och att detta ökar i takt med samhällsförändringarna. Det finns en stor potential i att stora städer växer än mer och att städer, tätorter och landsbygden följer efter, inte på bekostnad av någon annan utan sida vid sida. Sverige behöver alla.

Regeringens förslag om höjda skatter på jobb, företagande och transporter är ett oroande slag rakt i hjärtat på svensk landsbygd och den regionala tillväxten. Höjd bensin- och dieselskatt leder till försämrade villkor för den som bor på landet och är beroende av bilen för att ta sig till arbete och skola. Kollektivtrafik är sällan ett realistiskt alternativ för människor som bor och arbetar på landsbygden, utan man hänvisas ofta till bil, vilket innebär att det krävs förbättrade villkor och en väl fungerande infrastruktur i stället för nya skatter och pålagor. Ytterst handlar infrastruktur om att människor ska ha en fungerande vardag och att företag ska kunna leverera eller få gods transporterat till sig.

Regioners möjlighet att locka till sig nya företag är beroende av att det finns fungerande transporter och kommunikationer. För enskilda företag kan en god infrastruktur leda till att man sänker sina kostnader och därmed får ökad produktivitet och lönsamhet. På så sätt stärks företagets konkurrenskraft, och det blir möjligt att nå nya marknader och nya kunder.

Vi ser med oro på framtiden för flyget. Bromma flygplats är hotad av denna regering. Samtidigt fortsätter Miljöpartiet inom regeringen att driva på för en ny flygskatt som slår direkt mot både svenska resenärer och svenskt flyg och har betydelse för den regionala tillväxten. Riksdagens utredningstjänst har i en beräkning visat att en flygskatt riskerar att leda till en minskning av antalet inrikes resenärer med upp till 1,2 miljoner människor. Varianter på flygskatt har tidigare införts i Danmark, Holland och Irland, men samtliga dessa länder har sedan avskaffat den på grund av dess ytterst negativa konsekvenser för ekonomin.

Det är inte bara resenärerna som drabbas av en flygskatt, utan den riskerar också att leda till färre arbetstillfällen. International Air Transport Association har beräknat att införandet av flygskatten i Sverige hotar minst 10 000 arbetstillfällen inom flygindustrin, på flygplatser samt inom hotell- och restaurangbranschen.

Varför envisas med att driva detta skadliga förslag? Det skadar tillväxten, leder till minskad sysselsättning och hör hemma i papperskorgen.

Herr talman! Sverige behöver en fortsatt offensiv tillväxtpolitik som sträcker sig över hela landet och som tar vara på individens idékraft och innovationer. Tillväxt kan endast skapas genom enskilda människors arbete, kunskap, nytänkande och entreprenörskap. Näringslivsutveckling, arbetskraftsförsörjning, utbildning, tillgång till offentlig och kommersiell service samt investeringar i informationsteknik och infrastruktur är alla fortsatta väsentliga inslag i en modern regional tillväxtpolitik.

Politikens roll är därför att fortsätta skapa de bästa förutsättningarna och bidra med verktygen till detta. Vi vill se ett starkt, dynamiskt och innovativt Sverige där politiken är till för de enskilda människorna, företagen och entreprenörerna.
(Applåder)

Prot. 2015/16:37

2 december

Regional tillväxt

I detta anförande instämde Hans Rothenberg och Jörgen Warborn (båda M).

Anf. 173 JOHAN NISSINEN (SD):

Herr talman! Hela Sverige ska leva. Sverigedemokraterna ser positivt på landsbygdens möjligheter samtidigt som vi är medvetna om de stora utmaningarna vad gäller avfolkning och urbanisering. 1,4 miljoner svenskar bor och verkar på landsbygden i dag. Dessa möjliggör en stark handelsbalans inom exempelvis skogs-, gruv- och metallindustri.

Växande turism har positiva effekter på sysselsättning och inflyttning. År 2014 ökade turismens totala omsättning med 13,2 miljarder kronor, vilket motsvarar 5,2 procent. Mest ökade utländska besökares konsumtion med 10,7 miljarder kronor eller hela 12,5 procent.

Sverigedemokraterna anser att staten bör ha en aktiv roll gällande förutsättningar för regional tillväxt. Sverigedemokraterna anser att skapande av uthållig, bärkraftig och miljövänlig tillväxt fordrar teknologiska landvinningar. Olika styrmedel såsom regleringar, skatter och subventioner kan mildra vissa problem på kort sikt men är inte hållbara långsiktiga lösningar.

En väl utbyggd och fungerande infrastruktur är grunden för att skapa förutsättningar för tillväxt i hela landet. Sverigedemokraterna ser ett ökat behov av såväl vidmakthållande som utveckling av statens transportinfrastruktur. Vi vill införa en marknadspott som ska kunna användas snabbt för att bygga bort uppkomna flaskhalsar som står i vägen för betydande investeringar i näringslivet. Förslaget ligger i linje med vad Näringslivets Transportråd lyft fram.

Herr talman! Grundpelare i vår regionalpolitik är att delvis utlokalisera statliga arbetstillfällen från större städer till landsbygden, nyetablera myndigheter och verk på landsbygden samt förhindra fortsatt flytt av statliga jobb från landsbygd till storstäder. Med dagens tekniska utveckling finns det goda möjligheter att förlägga statliga arbetstillfällen utanför storstäderna, och det finns inga godtagbara infrastrukturella skäl att hänvisa till för att centralisera statliga jobb till storstäderna.

Denna omlokalisering är emellertid ett långsiktigt mål. Om den sker i för snabb takt innebär det ekonomiska, sociala, logistiska och organisatoriska problem. Utlokaliseringar ska alltså ske med försiktighet, som ett komplement till de nyetableringar som i huvudsak ska ske på landsbygdsorter.

En förutsättning för en levande landsbygd är god tillgång till offentlig service. Under lång tid har en ond spiral inneburit att offentlig service drägs undan från landsbygden till följd av ett minskat befolkningsunderlag. Sverigedemokraterna är oroade över denna utveckling och vill stärka medborgarservicen genom samverkan, för att bibehålla samt utveckla den offentliga servicen.

Behovet av bredband blir i dag allt viktigare, både för näringslivet och för den enskilde medborgaren. Den ambitionsnivå som finns i dag om att 90 procent av Sveriges hushåll ska ha tillgång till snabbt bredband 2020 är inte tillräcklig. Det noteras att landsbygden sannolikt kommer att vara kraftigt överrepresenterad bland de kvarvarande 10 procenten. I vissa fall kan fiberdragning inte försvaras rent ekonomiskt, men att utelämna hela 10 procent av Sveriges hushåll är ett alltför lågt ställt mål. Sverigedemokraterna vill höja ambitionsnivån och ser därför ett behov av en ny bredbandsstrategi.

Herr talman! Riksrevisionens granskning från 2014 av statens riskkapitalförsörjning till privata företag visade att den inte har varit tillräckligt inriktad på att öka utbudet av riskkapital i tidiga investeringsfaser. Granskningen visar att över 40 procent investeras i skeden då privata aktörer redan är verksamma och i företag som varit längre framskridna i utvecklingen.

Riksrevisionen gör bedömningen att det är svårt att stimulera investeringar i tidiga skeden genom att saminvestera med privata aktörer. De framhåller också att kapitalet ofta riktas till vissa sektorer. Vi vill ha en översyn av hur de statliga riskkapitalfonderna används och ser med fördel att de i större utsträckning används för regional tillväxtpolitik.

Sverigedemokraterna vill stimulera och bidra till gruvnäringens tillväxt på flera sätt. Sverige har rikliga förekomster av mineraler. Vi betraktar detta som svenska folkets tillgångar i grunden. Vi ser det också som rimligt att värdet av tillgångarna ska komma medborgarna till del. Av denna anledning vill vi reformera och öka mineralersättningen. Statens andel bör sedermera öronmärkas i en fond, vars syfte ska vara att stimulera utveckling och sysselsättning på landsbygden.

Vi ser också att behovet av matchning och satsningar på utbildningar kopplade till gruvnäringen är stort. Det gäller såväl längre civilingenjörsutbildningar som KY-utbildningar till exempelvis maskinoperatör. Vi ser också över tid att mer resurser behöver avsättas för riktad geovetenskaplig grundforskning.

(Applåder)

Anf. 174 HELENA LINDAHL (C):

Herr talman! Centerpartiet vill skapa världens modernaste landsbygd och världens grönaste städer. För oss råder det inte någon konflikt mellan stad och landsbygd. Alla ska kunna leva och förverkliga sina drömmar, oavsett var i landet man bor.

Grunden är att man ska ha likvärdiga möjligheter att bosätta sig, arbeta och driva företag. Likvärdiga möjligheter innebär också tillgång till bra mobiltelefoni och utbyggt bredband men även tillgång till drivmedel, livsmedel, offentlig service, kommunikationer, infrastruktur och kultur. Likvärdiga möjligheter i hela landet innebär inte per automatik likformighet. Samma utmaning kan lösas på olika sätt i olika delar av landet. Vi talar helt enkelt om en närodlad politik, där beslut fattas så nära människor som möjligt. Det stimulerar en sådan utveckling.

Jag och Centerpartiet vill att Sverige ska vara ett föredöme på miljöområdet, att vi genom konkreta styrmedel ska visa att ekonomisk tillväxt, innovation och entreprenörskap går hand i hand med minskade utsläpp och gifter – ett samhälle i ekologisk balans.

Under åren med alliansregeringen lades grunden till stabila statsfinanser. Över 340 000 nya arbetstillfällen skapades, samtidigt som den gröna omställningen accelererade. Med fler i arbete ökar skatteintäkterna för of-fentlig sektor, där kommunerna själva kan prioritera skola, vård och omsorg.

Viktiga steg togs för att ge människor mer pengar i plånboken, deras egna pengar som de själva jobbat ihop och kan bestämma över hur de ska användas.

När den nu sju år långa internationella finanskrisen äntligen är till ända måste Sverige ta nästa steg för att fortsätta skapa maximalt med jobb, inte minst med anledning av den pågående flyktingsituationen men också för att stimulera den globala återhämtningen. Tyvärr är den svenska regeringen på väg i motsatt riktning. Stora skattehöjningar på jobb och transporter riskerar att bryta återhämtningen och kommer att drabba tiotusentals arbetstillfällen, inte minst i Småortssverige.

Urbaniseringen i Sverige klyver landet. Alltsedan 60-talets flyttbidrag sker den allt snabbare. Människor känner oro för sina jobb, för sina företag, för sina barns uppväxtmiljö och för tryggheten på ålderns höst. Om det ska vara möjligt att bo, arbeta och leva i vårt land krävs en politik som ser Sveriges fulla potential.

Därför känns det angeläget att vi uppmärksammar den snabba omställning som sker i vårt land just nu. Också på mindre orter nära större städer och i storstädernas ytterområden finns det stadsdelar med behov som på många sätt liknar de som finns på landsbygden. Det behövs fler jobb, bättre service och ökad trygghet.

Centraliseringen i Sverige fortsätter i en allt snabbare takt. Låt mig ge några exempel från den senaste tiden:

- Arbetsförmedlingen aviserar att de vill lägga ned 100 lokalkontor. Det motsvarar ungefär en tredjedel av deras 320 befintliga kontor.
- Den statliga banken SBAB slutar låna ut pengar till företag norr om Dalälven.
- Trafikverket planerar att minska från åtta ledningscentraler till fyra och lägger därför ned i Boden, Ånge, Hallsberg och Norrköping. Kvar blir Stockholm, Göteborg, Malmö och längst norrut Gävle.
- När Myndigheten för yrkeshögskolan beviljade utbildningar med start hösten 2015 gick 50 procent till storstadslänen Stockholm, Göteborg och Malmö, varav 30 procent gick till Stockholm.
- Posten lägger ned utlämningsställen av paket.
- På många platser går det inte ens att få dagstidningen distribuerad på lördagar längre, på grund av postens ändrade distribution.
- Regeringen vill införa fritt inträde på de statliga muséerna. Av 20 statliga muséer är det bara Göteborg, Malmö och Karlskrona som har statliga muséer som är aktuella för fri entré.
- Skatteverket har nu i höst lagt ned kontor, och ytterligare nio kontor står på tur för nedläggning.

- Polisens verksamhet centraliseras till ett begränsat antal orter. Polisstationer stängs.
- Försäkringskassans närvaro är sedan länge begränsad till större städer.
- Statens riskkapital centraliseras genom nedläggning av Inlandsinnovation.

Forskaren och kulturgeografen John Östh vid Uppsala universitet konstaterar i en jämförande studie att de statliga jobben centraliseras i betydligt snabbare takt än både privata jobb och människors flyttströmmar. Det handlar alltså inte om en anpassning, som det ibland hävdas, utan staten är en av de drivande faktorerna bakom den långsiktiga avfolkningen.

Statens myndigheter är inte i fas med politikens ambitioner. Regering och riksdag har tydligt sagt att man vill att myndigheternas verksamhet ska decentraliseras, men detta negligeras. Då kan vi fråga oss om vi har släppt generaldirektörerna för långt då statens uttåg från svensk landsbygd, från Småortssverige går allt snabbare.

Avslutningsvis: I Centerpartiets motion 2015/16:2369 presenterar vi ett stort antal förslag till riksdagen på flera olika politikområden som alla syftar till att uppnå målet att utveckla hela landet. Dessa förslag kommer att beredas under innevarande riksmöte, och jag och övriga centerpartister i riksdagen kommer då att få möjlighet att återkomma mer i detalj till Centerpartiets olika förslag för att skapa en ökad regional tillväxt i hela landet. (Applåder)

Anf. 175 MARIA WEIMER (L):

Herr talman! Sverige står starkt efter åtta år av alliansstyre. De offentliga finanserna är i ordning, sysselsättningen växer och vi står inför en stundande högkonjunktur. Samtidigt präglas omvärlden av stora kriser. Säkerhetsläget i vårt närområde blir sämre för varje månad som går. Vi ser att kriget i Syrien och Ukraina skapar otrygghet för både människor och den framtida ekonomiska utvecklingen. Kostnaderna för sjukskrivningar ökar. Nu, i ännu högre grad än när budgetpropositionen överlämnades till riksdagen, eskalerar också de kostnader som följer av migrationsströmmarna till Sverige.

Jag och Liberalerna står fast vid att visa solidaritet i den största flyktingkatastrofen sedan andra världskriget, vilket understryker behovet av att vårda de offentliga finanserna. Vår budgetmotion är därför stram och innehåller förslag om ett lägre utgiftstak och ett högre finansiellt sparande än regeringens förslag. På flertalet utgiftsområden är kostnaderna lägre än dem som regeringen föreslår genom att vi särskilt avvisar stora utgiftsökningar inom arbetsmarknad och bostadspolitik. Samtidigt som miljöskatterna höjs skapar Liberalerna utrymme för en budget som prioriterar jobben, kunskapen i skolan och försvaret av Sverige.

Den 25 november beslutade riksdagen om ramar för statsbudgetens utgiftsområden enligt regeringens proposition. Sverige tar en annan väg än den som Liberalerna vill se. Sverige kommer att tappa i jobb, kunskap och försvarsförmåga.

Liberalernas budgetförslag är att betrakta som en helhet. Majoriteten av utgiftsområdena överensstämmer inte med det förslag till ram som Liberalerna förespråkar. Vi ser ett värde i att hålla samman budgetprocessen och undviker därför enskilda utbrytningar. Jag väljer därför att inte delta i beslutet om fördelning till anslag inom utgiftsområde 19, men Liberalerna har ett särskilt yttrande.

Herr talman! Globaliseringen leder till förändringar som får olika genomslag i olika delar av Sverige. Samhällen förändras. Urbaniseringen bygger i grunden på människors fria val, något som jag och Liberalerna försvarar. Samtidigt finns det utmaningar i skillnader mellan städer med en starkt växande privat tjänstesektor och områden med en hög sårbarhet. Det finns också lokala utmaningar i form av ett fåtal industriella arbetsgivare.

I kommuner där varsel och avfolkning är vardag blir konsekvensen en åldrande befolkning och ett minskat skatteunderlag. Jag är själv uppvuxen i en kommun i Härjedalen som står inför sådana utmaningar.

Utgångspunkten för mig som liberal är värnandet om människors makt över sin egen situation och möjligheten att skapa sin egen framtid. En liberal landsbygdspolitik strävar efter att skapa förutsättningar för dem som vill bo och arbeta på landsbygden eller i mindre tätorter.

De unika villkor som individens utvecklingskraft och företagets konkurrenskraft som finns i olika delar av landet måste tas till vara. För att möjliggöra service på landsbygden behövs flexibla lösningar, samarbete mellan olika aktörer och i vissa fall statligt stöd.

Herr talman! Fungerande kommunikationer är en viktig fråga för jobb och hållbar tillväxt i hela landet. Därför krävs fortsatta investeringar i järnväg, väg och annan infrastruktur.

Liberalerna gör resebidraget mer generöst där kollektivtrafiken är mindre väl utbyggd, och vi vill strama åt bidraget där möjligheterna att använda kollektivtrafik är större.

Sverige ska ha en bredbandsuppkoppling i världsklass. Glesbygden måste få bättre it-kapacitet. Statens huvudsakliga uppgift bör vara att skapa förutsättningar för att undanröja de hinder som finns, men även att stötta där lönsamheten för utbyggnad är bristfällig.

Avslutningsvis, herr talman, är det inte genom att höja skatten på arbete och företagande som Sverige får en starkare regional tillväxt. Vårt svar bygger i stället på grön skatteväxling där ökad medvetenhet om miljö kombineras med lägre skatt på arbete. Så bidrar vi till att hela Sverige kan leva.

(Applåder)

Anf. 176 PENILLA GUNTHER (KD):

Herr talman! Kristdemokraternas syn på regional tillväxt är att den regionala utvecklingspolitiken ska syfta till att bidra till utvecklingen av livskraftiga regioner i hela landet. De byggs när människor med kraft och vilja samverkar lokalt i ett underifrånperspektiv. Eldsjälar som brinner för en idé kan betyda så otroligt mycket för en bygds utveckling. Kristdemokraterna vill ge dessa människor och eldsjälar verktyg så att dessa idéer kan förverkligas.

Kristdemokraternas regionalpolitik syftar till att människor, oavsett var i landet man har valt att bosätta sig, kan ta del av samhällets grundläggande sociala rättigheter och ges rimliga förutsättningar att försörja sig själv och utveckla sin omgivning. De generella insatserna på nationell nivå för jobb, utbildning, infrastruktur och förbättrat företagsklimat behöver alltså kombineras med regionala tillväxtinsatser.

Herr talman! Som vi mycket väl vet allihop är näringslivet grunden för välfärden. Näringslivet måste ges extra goda förutsättningar för att fungera på mindre orter. Det kan inte vara så att familjeföretag och små och medelstora företag inte ska stå i centrum för näringspolitiken. Tvärtom måste man stödja just dessa företag eftersom de ofta är stommen i det lokala näringslivet, speciellt på mindre orter. Det är också där som nya jobb kan skapas.

Jag blev glad när jag såg på nyheterna häromdagen. Då presenterades det en god nyhet – den kanske kom med av misstag. Man visade ett reportage från en ort någonstans i Norrland där flyktingar som har kommit dit har satt fart på den lokala ruljangsen med den lilla ortens närbutik – som vi i storstaden hade kallat det. Lanthandel kallar man det mesta utanför de stora orterna. Oavsett vad vi kallar det ska vi se de människor som i dag kommer till Sverige som en tillgång, inte minst för den regionala tillväxten.

Kan det sätta fart på affären i bygden kan man så småningom få tillbaka bensinmacken. På det viset får man igång flera servicepunkter. Det vore väl fantastiskt. Vi befinner oss just nu i ett unikt läge med förutsättningar för Sverige att få fart på den regionala tillväxten, även i de små regionerna.

För att det företagande som finns i dag inte bara ska överleva krävs det att de vitala delarna ska fungera, om man ska utveckla företagen. Det gäller kommunikationerna, tryggheten, servicen, fritiden och allting annat som skapar en levande bygd. I det avseendet kan man undra hur regeringspartierna tänker. Vi vet att en viktig del för att få fart på företagandet är kvinnors initiativkraft.

Många kvinnor som kommer till Sverige har erfarenhet av att driva verksamhet i hemlandet, kanske i liten skala, och har lyckats försörja sig och sin familj. Vad ger vi dem för förutsättningar när regeringen aviserat neddragningar av de möjligheter som Winnet ger? Winnet är en nationell men också regional ideell insats och har gjort mycket för att sprida jämställdhet i den regionala tillväxten.

I utvärderingen från Sweco skrivs beträffande Winnet bland annat att det bör ses som en del av en större helhet där flera insatser på olika samhällsnivåer kompletterar varandra i syfte att bidra till en jämställd och regional tillväxt. Man har gjort inspel till nationell innovationsstrategi, och man samarbetar med bland annat Svenska Uppfinnareföreningen. Nu drar regeringen undan fötterna för dem genom att ta bort anslag.

Kvinnorna är en viktig nyckel till den regionala tillväxten, och jag tror att jag har bra på fötterna när jag säger det. Vi måste se att jämställdheten är en viktig del av tillväxtarbetet. Jag tror inte att någon region med självaktning inte har det inskrivet i sina planer och policyer, utan det brukar alltid stå med att jämställdheten ska främjas på olika sätt.

Men frågan är hur. Vad ger vi regionerna för förutsättningar att förverkliga det? Om vi inte gör det på nationell nivå tror jag knappast att man fortsätter att skriva in det i sina planer på regional nivå, och då förverkligas det inte heller. Det är en viktig fråga, och jag och Kristdemokraterna menar att jämställdhet ska ses som en genomgripande princip på alla politiska områden.

Ett sätt att stärka konkurrenskraften i Sverige är att återuppta och driva regionaliseringen. Vi har i dag två stora regioner, Skåne och Västra Götaland, och vi har många mycket små. Det i sig skapar en ojämlikhet. Jag tror att vi kan få en bättre samverkan med andra regioner, inte minst i Europa när det gäller export och import av varor och tjänster, om vi får en lite bättre storlek på de mindre regionerna – om de kan slås samman. SKL samarbetar med EU:s regionkommitté och har därmed den kontakten. De har åtminstone tidigare strävat efter att det ska bli mer jämlikt.

Kristdemokraterna har en politik för den regionala tillväxten som jag är stolt och glad över. Där poängterar vi vikten av kommunikationer och en god infrastruktur.

Avslutningsvis vill jag, herr talman, nämna behovet av de regionala flygplatserna. Det är mer eller mindre skandal att man inte får ordning på de regionala flygplatserna så att de inte bara överlever utan också får lugn och ro och kan växa och utvecklas. Vi behöver statsbidrag som säkerställer det på samma sätt som i de andra nordiska länderna.

(Applåder)

Anf. 177 MATTIAS JONSSON (S):

Herr talman! Vi debatterar i dag regional tillväxt, utgiftsområde 19. Det är ett viktigt område. Regeringens mål för den regionala tillväxtpolitiken är utvecklingskraft i alla delar av landet och med stärkt lokal och regional konkurrenskraft.

I betänkandet anges att den regionala tillväxtpolitiken även ska bidra till regeringens tre prioriterade områden: att nå det övergripande målet som regeringen satt, det vill säga att vi ska ha lägst arbetslöshet i EU år 2020, att nå de nationella miljömålen samt att sluta jämställdhetsgapet.

Vidare redovisar regeringen målen för jämställd regional tillväxt, och riksdagen har beslutat om ett generationsmål och 16 miljö kvalitetsmål för en hållbar utveckling. Regeringens mål för en jämställd regional utveckling är att kvinnor och män ska ha samma förutsättningar att nå inflytande i det regionala tillväxtarbetet och få tillgång till tillväxtresurser.

Därtill redovisar regeringen i betänkandet EU:s mål och prioriteringar för en sammanhållen näringspolitik. Sammanhållningspolitiken är EU:s politik för den regionala tillväxten och sysselsättningen med målet att bidra till ekonomisk, social och territoriell sammanhållning inom EU.

Under programperioden 2014–2020 är Europa 2020-strategin vägledande på området. Strategin bygger på tre prioriteringar som är tänkta att förstärka varandra. Det handlar om smart tillväxt, att utveckla en ekonomi baserad på kunskap och innovation. Det handlar om hållbar tillväxt, att främja en resurseffektivare, grönare och konkurrenskraftigare ekonomi. Det handlar om inkluderande tillväxt, tillväxt för alla, att stimulera en ekonomi med hög sysselsättning och med social sammanhållning.

Herr talman! I mars 2015 överlämnades en utredning, *Service i glesbygd*. Det var ett slutbetänkande. I betänkandet konstaterar utredaren bland annat att många butiker med låg lönsamhet har svårt att på lång sikt överleva på marknaden.

För att skapa förutsättningar för människor och företag i de aktuella områdena att även i framtiden få tillgång till en grundläggande nivå av kommersiell service bör det enligt utredaren införas ett långsiktigt stöd till försäljningsställen för dagligvaror i särskilt utsatta och sårbara områden i glesbygden. I enlighet med utredningen satsar regeringen 35 miljoner, precis som utredningen föreslagit – ärendet ligger på riksdagens bord i dag – vilket givetvis är positivt. Det är också positivt att stödet för satsningen är brett i Sveriges riksdag.

Herr talman! Hela Sverige ska leva! Många talare har sagt det tidigare. Vi talar ofta om det. Därför arbetar regeringen nu med en ny livsmedelsstrategi och gör satsningar på turism. Därför har Landsbygdskommittén startat i höst och ska redan i början av nästa år lägga fram ett delbetänkande. Därtill kan läggas nyindustrialisering, som är viktigt för hela landet, och för den delen Innovationsrådet, som aktivt försöker underlätta för befintliga företag och för att fler företag ska startas och bli än mer livskraftiga jämfört med hur det ser ut i dag.

Det görs satsningar på fler bostäder. Det är den största satsningen på bostäder sedan miljonprogrammet startades. Vi gör historiskt stora satsningar på infrastrukturen. Det är även viktigt att se till att vi har kapitalförsörjning. Ett led i att satsningarna görs är just att nå EU:s lägsta arbetslöshet år 2020.

Herr talman! De rätta förutsättningarna för att vilja utveckla det lokala samhället är att det finns framtidstro så att nödvändiga satsningar och investeringar görs. Det gäller att ta fram bättre höghastighetsuppkoppling, som vi ofta talar om, i form av bredband eller fiber. Politiken har ett ansvar att få dessa delar på plats. Regeringen tar ansvar för hela Sverige.

Jag blir lite förvånad när jag hör några av de tidigare anförandena, även om vi till stora delar är överens. Något som är viktigt, som regeringen står upp för och som regeringen Persson faktiskt sjösatte, är ett system för ordning och reda i statens finanser. För ett år sedan, när den nuvarande regeringen tog över, hade vi ett underskott på 75 miljarder som måste hanteras, så visst är det viktigt med ordning och reda. Det står regeringen för. Det kan jag garantera.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på motionerna.

(Applåder)

Anf. 178 HELENA LINDAHL (C) replik:

Herr talman! Tack, Mattias Jonsson, för ett bra tal! Mattias Jonsson kanske kan gissa vilken fråga jag ska ställa nu. Det handlar alltså om 2 000 miljoner, som jag tycker att det är viktigt att kunna vara tjugit om, för det är inte vilka pengar som helst.

Jag hade en interpellationsdebatt med näringsminister Mikael Damberg den 22 oktober, där han sa att det statliga riskkapitalbolaget Inlandsinnovation kommer att upphöra, liksom Fouriertransform, som jag tror att

Mattias Jonsson känner väl till eftersom han är från Västra Götalandsregionen. Då vet han hur viktigt Fouriertransform är för bilindustrin och för den delen också för verkstadsindustrin.

Man kommer alltså att ta 2 000 miljoner från Inlandsinnovation för att skapa ett nationellt bolag. Jag tycker att syftet är gott, att man tittar över det statliga riskkapitalet. Jag tror att det är bra att man gör det, för man måste alltid titta på hur effektivt det kan användas. Det som jag däremot har problem med, och som Centerpartiet tycker är djupt orättvist, är att man ska ta pengar från de sårbaraste delarna av Sverige och lägga ut det över resten av landet.

Denna del av landet bidrar också till en stor del av skog, malm, energi och turism. Mycket av detta exporterar vi, och vi vet att Sverige är ett exportberoende land. Att då dra undan alla dessa pengar från dessa delar av landet känns inte okej.

Därför är min fråga: På vilket sätt kommer borttagandet av Inlandsinnovation och de 2 000 miljonerna att främja den regionala utvecklingen i Dalarna, Värmland, Gävleborg, Jämtland, Västernorrland, Västerbotten och Norrbotten?

Anf. 179 MATTIAS JONSSON (S) replik:

Herr talman! Tack, Helena Lindahl, för frågan! Jag tänkte att denna fråga säkert skulle komma, för jag har noterat att det har varit vissa artiklar från frågeställaren i medier om detta.

Jag kan börja med att konstatera att det inte är så att vi fattar beslut i dag, som det står i artiklarna. Jag förvånas över nivån på debatten i artiklarna.

Regeringspartierna, Vänsterpartiet och allianspartierna verkar, förutom Centerpartiet, ha varit lyhörda för den kritik som de tidigare systemen, Inlandsinnovation och Fouriertransform, har fått från Riksrevisionen. Man har tagit det på allvar. Jag hör inte sådan kritik från något annat parti här i kammaren.

Man har sagt att vi ska se på ett nationellt bolag. Det är helt riktigt. Regeringen ska återkomma. Mikael Damberg har uttryckt att det ska presenteras före mars, om jag inte minns helt fel. Varken Helena Lindahl eller jag kan i dag säga exakt hur det kommer att se ut. Men från regeringen finns det ingen ambition om att företag och utveckling i den norra delen av landet ska bli missgynnade. Det finns ingen sådan ingång i detta över huvud taget. Men vi måste vara lyhörda för kritiken.

Om vi tittar på hur det har fungerat kan vi se att 27 procent av stöden har gått till startup-företag och 0,2 procent till såddföretag. Träffsäkerheten för att få igång nya företag och utveckla företag som har behov av det har inte varit särskilt gynnsam. Du hade gärna fått svara på hur du ser på det, Helena.

Anf. 180 HELENA LINDAHL (C) replik:

Herr talman! Tack, Mattias Jonsson, för svaret!

När det gäller det statliga riskkapitalet säger statens egen myndighet – detta har jag framhållit tidigare i kammaren också – att 80 procent av allt riskkapital hamnar i de större städerna, bland annat i Göteborg, som Mattias Jonsson kommer ifrån, Stockholm och Malmö. 50 procent hamnar i Stockholm. Det fanns en anledning till att pengarna i Inlandsinnovation

kom till en gång i tiden. Det var för att områdena i norra Sverige, Dalarna och Värmland är speciellt utsatta.

Sedan kan jag inte förstå varför man måste jämföra det ena med det andra. Vi behöver både såddkapital och en annan typ av kapital för nästa steg. Om man exempelvis behöver 30 miljoner till ett företag är det inte alltid så enkelt att gå till banken. Vi behöver alltså en kombination av båda två.

Problemet kvarstår: Varför tar ni 2 000 miljoner från dessa sårbara delar av landet för att smeta ut över resten av Sverige? Det är inte acceptabelt!

Precis som Mikael Damberg står Mattias Jonsson här och säger att det är hans övertygelse att detta kommer att gå bra. Precis samma sak sa näringsministern. Men jag har sagt det förut: Tro kan man göra i kyrkan. Här i riksdagen fattar vi beslut. Det är precis som om vi norrlänningar, värmälänningar och folk från Dalarna ska vara jätteglada för att ni tar hela pepparkaksburken, och så bjuder ni på en pepparkaka tillbaka. Fast jag tror att ni kanske kan behöva pepparkaksburken så här i jultider, för ni behöver bli lite snällare när det gäller regional utveckling.

Anf. 181 MATTIAS JONSSON (S) replik:

Herr talman! Det kommer att presenteras förslag från näringsministern om hur detta med det nationella bolaget ska se ut. Helena Lindahl talar om att tro, men hon talar som om hon vet. Men vi vet faktiskt inte än hur förslaget kommer att se ut. Det får vi avvakta och ta debatten då.

Om vi talar om regional utveckling måste jag säga att jag känner viss förvåning över den typen av debatt när jag själv oroar mig för Centerns budget. Om jag inte har fel siffra anslår man ungefär 30 miljarder mindre än regeringen till investeringar. Det handlar om skolan, där Centern säger nej till höjda lärarlöner. Man säger nej till äldresatsningar. Man säger nej till satsningar på bostäder. Man säger nej till bättre villkor för pensionärerna och så vidare.

När det gäller satsningar och vad som är viktigt för att få tillväxt, trygghet och framtidstro har vi nog lite olika uppfattning.

Anf. 182 PENILLA GUNTHER (KD) replik:

Herr talman! Mattias Jonssons anförande började så bra, med jämställdhet mellan kvinnor och män – detta är precis vad jag också tog upp som en jätteviktig sak i hela den regionala tillväxten – men sedan gick det utför ganska snabbt. Man måste ju ge förutsättningar för sådan jämställdhet, och då ifrågasätter jag var Socialdemokraterna lägger de insatserna någonstans. Hur har man tänkt främja kvinnligt företagande eller andra saker som rör möjligheterna för kvinnor att bidra till den regionala tillväxten?

Jag påpekade detta med beslutet om Winnet, som helt plötsligt inte ska få några pengar. Men min fråga till Mattias Jonsson är: Är det fler ideella organisationer som inte ska få stöd framöver i den här regeringens budget, och hur gör man då för att tillgodose den lucka som blir av de insatser som har gjorts tidigare? Hur ska man fylla den luckan med innehåll så här i adventstider, när vi öppnar luckor varje dag? Då undrar jag om det finns fler fallluckor i det här ärendet, helt enkelt, när det gäller jämställdheten.

Det spelar ju ingen roll vilka andra insatser vi gör om vi inte kan se att både kvinnor och män behöver lika villkor från början för att vara med i utvecklingen och företagandet, bidra till innovationer och vara uppfinnare. Där behöver vi stöd och hjälp, och jag undrar hur Mattias Jonsson och Socialdemokraterna har tänkt sig det framöver.

Anf. 183 MATTIAS JONSSON (S) replik:

Herr talman! Tack, Penilla Gunther, för frågan!

Först nämner du Winnet och neddragningar. Vi har inte dragit ned något på detta. Det ligger under Tillväxtverket och Vinnova hur pengarna fördelas. Det får man titta på. Men det är inte regeringen som har dragit ned på detta. Du får gärna utveckla detta, så kanske jag kan svara bättre på frågan.

Jag instämmer i mycket av det du sa i ditt anförande. Det är oerhört viktigt att vi får fler kvinnor på arbetsmarknaden och fler kvinnor som vågar starta företag. Därför har vi nu också världens första feministiska regering. Regeringen har bland annat fått på plats en förstärkning av föräldraförsäkringen för ett mer jämnt uttag, vilket Penilla Gunther och Kristdemokraterna inte står för. De försvarar i stället vårdnadsbidraget, som vi tar bort. Vårdnadsbidraget har inte, vågar jag påstå, gynnat möjligheten för kvinnor att komma ut på arbetsmarknaden eller att starta företag. Du får jättegärna utveckla detta, Penilla Gunther, så att jag förstår hur det hänger ihop.

(Applåder)

Anf. 184 PENILLA GUNTHER (KD) replik:

Herr talman! Tack så mycket, Mattias Jonsson, för frågan om vårdnadsbidraget! Det utvecklar jag gärna. Vi kristdemokrater ser ett stort värde i att människor själva får välja vad de vill göra av sin föräldraledighet och hur de vill lägga upp den. Vi vill inte styra föräldrarna: Nu ska pappa vara hemma, nu ska mamma vara hemma eller vad det nu är för familjekonstellation. Det kan nämligen se väldigt olika ut. Om de väljer att vara hemma några få månader extra med sitt barn och använda ett vårdnadsbidrag ser jag inte något problem med det. Då har de kommit överens och faktiskt valt den modellen.

Men det Mattias Jonsson gör här är att han försöker få bort mig från grundfrågan och det här med jämställdheten i den regionala tillväxten. Om ett regeringsparti inte självt har kontakt med sina departement och vet vad som händer i frågan utan det är jag, som är från ett oppositionsparti, som vet mer är det intressant att få information. Man vet att det kommer att dras medel från just den ideella organisationen Winnet. Då återstår min fråga: Finns det fler organisationer där det kommer att dras ned? Vilken effekt kommer det att få framöver? Vi har en mängd företagsrådgivarorganisationer som finns under Tillväxtverket, som Jonsson säger. Därom har jag ingen ytterligare information i nuläget, men det är värt att kolla upp. Annars minskar vi möjligheterna ytterligare för både kvinnor och män att starta och fortsätta utveckla sina företag.

Frågorna kvarstår, herr talman.

Anf. 185 MATTIAS JONSSON (S) replik:

Herr talman! Om du tittar på vår budget, Penilla Gunther, ser du inte neddragningar på det sätt som du hävdar här: att det kommer från departementen eller från regeringen. Det är i så fall under förändringar och omplacering av medel i fråga om Tillväxtverket. Det får vi då titta på. Men om du tittar på vår budget ser du inte den typen av neddragningar. Det är väl det vi står och debatterar. När det gäller hur verken gör får vi i så fall gå in och titta på hur fördelningen ser ut.

Självklart ska vi föra en politik som gör att vi stärker kvinnors roll på arbetsmarknaden. Jag vill inte komma ifrån frågan, men jag tycker att det är väldigt centralt hur vi för politiken och vilka system vi har. Stimulerar och skapar vi system så att det blir ett mer jämnt uttag i föräldraförsäkringen, eller har vi ett system där det blir inläsningseffekter? Jag tänker på precis det förslag om vårdnadsbidrag som ni fick igenom under den förra mandatperioden.

Det är bara att titta på statistiken och vilken effekt det gav. Det är just därför vi gör den förändringen. Det är ett steg i ledet för att få fler kvinnor att komma ut på arbetsmarknaden. Det handlar om att de får möjlighet att starta fler företag. Jag tycker att det är precis i linje med det som du egentligen säger i ditt anförande. Den politiken för vi och gör verklighet av.

Anf. 186 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSON (M) replik:

Herr talman! Mattias sa att det finns många likheter. Så är det. Jag tänker dock hålla mig till en av olikheterna, i alla fall som jag har förstått det hitintills.

Hela landet ska leva. En del av detta handlar om flygplatserna, de regionala flygplatserna. Det är ett nav i Bromma som gör att man kan ta sig mellan orter, till och från landsbygd och in till Stockholm. Det handlar om företagande och ett växande Stockholm med potentiella förutsättningar. Och företag ute i landet kopplas till detta.

Jag tänker också på hållbarhet. Vi har en regering som säger sig syssla med innovationer. För mig är en del av innovationer teknikutveckling. Då skulle jag vilja ställa en fråga till Mattias.

För mig handlar det inte om att stoppa en utveckling utan om att göra någonting smart med den. Vi hörde här om smart regional tillväxt. Jag skulle vilja veta vad tanken är. Riksdagen har ändå sagt att man inte vill se att det görs en utredning. Sedan tillsätts en person som ska utreda en stängning av Bromma. Samtidigt kommer det förslag om flygskatt, som också försvårar för dem som ska resa. Det handlar om företagande, jobb etcetera, som påverkar målen som regeringen har.

Anf. 187 MATTIAS JONSSON (S) replik:

Herr talman! Tack, Ann-Charlotte Hammar Johnson, för frågan! Jag är inte exakt säker på vad frågan var. Men om jag uppfattade det rätt handlade det om hur innovation och Bromma hänger ihop.

Självklart tycker vi från Socialdemokraterna att det är viktigt att vi har goda kommunikationer. Det är självklart att regeringen arbetar med det. Vi behöver förstärka kommunikationerna med både tåg och vägar. Enligt rapporter förlorar skogsindustrin 1 miljard om året för att vägarna är eftersatta. Det finns exempel på detta.

Samtidigt behöver vi i den stad vi står i just nu, Stockholm, bygga fler bostäder. Vi har en flygplats som ligger ganska centralt. Regeringen har tillsatt en förhandlare som ska titta över vad det finns för möjligheter. Samtidigt säger man att det inte får innebära sämre kommunikation mellan delar av landet och Stockholm. Jag tycker att det uppdraget är ganska tydligt. Men du får gärna förtydliga din frågeställning. Då kanske jag kan svara lite mer i detalj.

Anf. 188 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSON (M) replik:

Herr talman! Ja, mina frågor är konkreta. Nu säger Mattias att vi inte ska ha sämre kommunikationer, men Bromma påverkas av olika intressen. Det ligger där det ligger. Har regeringen för avsikt att stänga Bromma? Det är den ena frågan. Den andra frågan gäller flygskatten. Vill ni ha flygskatt, eller kan ni tänka att flyget också är en del av infrastrukturen i Sverige, där vi tittar på tekniska lösningar? Det handlar om att hitta bättre bränslen och om att det blir mindre utsläpp. Man kommer att hitta smarta lösningar för flyget. Är flyget en del av regeringens politik i framtiden från och med nu?

Anf. 189 MATTIAS JONSSON (S) replik:

Herr talman! Min uppfattning, min bild, rörande flyget är att flyget är en del av regeringens satsningar framåt. Det råder väl ingen tvekan om det. Det är en del av kommunikationen, och det kommer att finnas kvar.

Regeringens ingång i det här, som har debatterats i kammaren vid ett flertal tillfällen, är att om det blir förändringar vad det gäller Bromma får det inte bli sämre möjligheter till kommunikation. Det ligger som grund för en eventuell förändring.

Jag tror att din tidigare partiledare vid någon debatt eller någon utfrågning rörande Brommas framtid svarade: Det är ingen fråga för regeringen, utan det är en lokal fråga att hantera för Stockholm. Men nu har det blivit en fråga här i kammaren. Självklart är det viktigt ute i landet att man kan ta sig effektivt och enkelt till Stockholm och från Stockholm och ut i landet. Den ingången i diskussionerna är inte annorlunda. Kommunikationerna ska fungera på ett bra sätt, gärna bättre.

Anf. 190 ELISABET KNUTSSON (MP):

Herr talman! Området Regional tillväxt, som vi debatterar i dag, omfattar många olika verksamheter som mer eller mindre påverkar alla som bor i Sverige, både i glesbygd och i tätort.

Regeringens mål är utvecklingskraft i alla delar av landet med stärkt lokal och regional konkurrenskraft. Då gäller det att vi tar till vara och ser möjligheterna att öka samarbetet mellan kommuner, regioner och stat mot ett långsiktigt utvecklingsarbete.

Det ser olika ut i landet. Behoven är såklart också olika. Att ta ansvar för en levande gles- och landsbygd är en prioriterad fråga samtidigt som det finns ett behov av att stödja och utveckla de mer stadsnära områdena, som också har stor utvecklingspotential.

Det är också viktigt att främja olika typer av innovationer, bland annat i små och medelstora företag, men även att utveckla och stärka regionala forsknings- och innovationsmiljöer. Här har bland andra universitet och högskolor en viktig roll för utvecklingen genom att stärka samarbete mellan lärosäten, företag och det omgivande samhället.

Krinova Incubator och Science Park i Kristianstad är ett utmärkt exempel på detta. Här har drygt 90 företag sin hemvist med mat, miljö och hälsa som utgångspunkt. Här kan högskolan inspirera och inspireras, företagsidéer testas och nätverk byggas. Närheten till Almi gör skillnad för dem som står i startgroparna.

Det är viktigt att de små högskolorna finns kvar för att stärka den regionala självbilden, öka möjligheterna för utbildning och vidareutbildning i landsbygdens närhet och fånga upp dem som kan och vill läsa vidare men som har begränsade möjligheter att flytta. Landsbygdsregionerna får inte dräneras på innovativa, kreativa människor. De bör ges möjligheter till högre studier på högskolor nära dem, något som vi ger utrymme för i regeringens budget.

Det är också betydelsefullt att utifrån ett långsiktigt perspektiv forma ett strategiskt arbete för att ta till vara den kunskap och entreprenöriella potential som finns hos utrikes födda. Inom denna grupp finns även stora möjligheter att utveckla ett stöd för en internationalisering av företag. Att ha kunskaper om ett annat lands företagskultur och att behärska språket ger många fördelar i förhållande till andra företag som saknar den kompetensen. Regeringen gör här stora satsningar på vidareutbildning och möjligheter till validering.

Investeringar i infrastrukturen och informationstekniken betyder mycket för vilka möjligheter en region har att utvecklas. Alla är beroende av en bra infrastruktur som ger oss möjlighet att förflytta oss på ett miljöeffektivt sätt inom landet. Därför satsar regeringen på att stärka kollektivtrafiken, men man satsar även på en informationsteknisk infrastruktur som gör att vi kan nå varandra var vi än befinner oss.

Globaliseringen gör att det inte alltid har så stor betydelse var vi befinner oss, men att ha en snabb uppkoppling kan vara det som avgör om vi kan bo kvar och verka i glesbygden. I vår budget har vi därför gjort en stor satsning på bredbandsutbyggnad, internet och internetuppkoppling. Bredbandspengarna i landsbygdsprogrammet kommer att ges till utbyggnad i de områden där det inte är lönsamt för marknaden att bygga ut – 1,93 miljarder kronor i nationella medel och 1,32 miljarder kronor i EU-medel.

Hela samhället är beroende av ett fungerande internet, i synnerhet i glesbygden där det är långt till det mesta. I dag sköter vi ju bankärenden, vi handlar, vi skajpar med våra vänner, och till och med enklare läkarbesök kan göras över nätet. Biblioteken har service med e-böcker som gör att det enkelt går att låna en god bok på distans.

En annan satsning inom landsbygdsprogrammet som sträcker sig under perioden 2014–2020 är att utveckla lokal service. Pengarna ska användas för stöd till lokal service i form av dagligvarubutiker och till projekt som utvecklar lokal service i gles- och landsbygd. Detta är en viktig satsning, för om den lokala servicen försvinner från ett samhälle är risken stor att bygden avfolkas.

En av de snabbast växande sektorerna i Sverige är turistnäringen, som bidrar till att skapa arbetstillfällen och nya företag ute i hela landet. Här finns mycket att erbjuda, allt från salta bad till grottvandringar. Vår fantastiska natur kan erbjuda unika upplevelser genom bland annat natur- och ekoturism och att få prova på våra mattraditioner, som skiljer sig så från söder till norr, med boende på små hotell ute i naturnära miljöer eller mitt i staden. Att genomföra restaurering av skadade ekosystem och utveckla ekosystemtjänster kommer att skapa affärsmöjligheter för företag i hela landet.

Med det sagt tillstyrker jag budgetpropositionen.
(Applåder)

Anf. 191 HELENA LINDAHL (C) replik:

Herr talman! Tack, Elisabet Knutsson, för ditt anförande!

Vi kan nu se hur Arbetsförmedlingen håller på att genomföra sin plan att lägga ned 100 lokalkontor. Eftersom man i dagsläget har sammanlagt 320 kontor är det ungefär en tredjedel. Man lägger alltså ned en tredjedel av kontoren samtidigt som vi ser en stor flyktingström komma ut till kommunerna, och där har Arbetsförmedlingen en stor roll att fylla.

Det intressanta är att exempelvis Arbetsförmedlingen aviserar nedläggning av kontor trots att Ardalán Shekarabi har tillsatt en utredning och gett Statskontoret i uppdrag att redovisa effekterna av att staten centraliserar sin verksamhet till allt färre orter. Ändå sker detta samtidigt. Jag begriper inte hur regeringen kan tillåta en fortsatt nedläggning av statliga verksamheter under tiden som utredningen pågår för att titta på effekterna av att staten i allt högre takt lämnar landsorten. Hur kan regeringen tillåta detta, Elisabet Knutsson?

Anf. 192 ELISABET KNUTSSON (MP) replik:

Herr talman! Tack för frågan, Helena Lindahl! Det är alltid problem när saker inte blir precis som man har tänkt sig precis när det är som allra viktigast.

Det här är en fråga som vi såklart måste titta på. Arbetsförmedlingen har ju en gd som är chef över Arbetsförmedlingen. De har väl gjort sina prioriteringar, och regeringen får ha en dialog med Arbetsförmedlingen genom honom.

Det är alltid lätt att titta på vad andra gör när man inte själv sitter i den situationen. Centern satt i regeringen i åtta år, och då pratade man väldigt mycket om att man ville att staten skulle lokalisera ut en massa arbeten. Men vad hände? Även när ni hade regeringsmakten försvann arbetsplatser från glesbygder. Ni fick inte stopp på det.

Vi jobbar intensivt för att se till att de människor som kommer till det här landet ska få en bra ankomst. Det kommer såklart att utvidgas även på Arbetsförmedlingen med tiden, som jag ser det. Men just nu är det inte så.

Anf. 193 HELENA LINDAHL (C) replik:

Herr talman! Elisabet Knutsson har rätt i att denna centraliseringsiver har pågått länge – ända sedan 60-talet när Socialdemokraterna delade ut flyttbidrag till folk som skulle flytta från landsorten in till städerna.

Men det går i allt snabbare takt, skulle jag vilja säga. Jag tror att Elisabet Knutsson noterade min långa uppräknings i talarstolen, och jag tror också att Elisabet Knutsson precis som jag är orolig och medveten om att centraliseringen nu går i så snabb takt att det är staten som snabbast flyttar från landsorten in till städerna, det vill säga före privata företag och före flyttströmmarna av individer.

Eftersom det kom massiv kritik på grund av att allt fler statliga företag centraliserar sin verksamhet tillsatte ni en utredning. Problemet som jag undrar över är då: Hur kan det komma sig att regeringen tillåter att man aviserar nedläggning under den tid som utredningen pågår?

Om man vill kan man jobba varje dag med att göra tillägg i regleringsbrev. Regeringen behöver alltså inte vänta till i slutet av året innan man skickar ett regleringsbrev till en myndighet, utan redan i morgon kan regeringen välja att göra ett tillägg i regleringsbrevet och säga till Arbetsförmedlingens generaldirektör, och även till Skatteverkets generaldirektör för den delen, att det här kan man sluta upp med för att i stället avvakta den utredning som är tillsatt och som Statskontoret nu genomför.

Jag vill återigen ha svar på mina frågor. Vad kommer regeringen att göra? Kommer ni att fortsätta att tillåta att man lägger ned de statliga verksamheterna, trots att en utredning pågår?

Anf. 194 ELISABET KNUTSSON (MP) replik:

Herr talman! Problemet är att det vi diskuterar i dag är regional tillväxtpolitik. Det Helena Lindahl pratar om just nu är arbetsmarknadsutskottets arbetsområde. Jag har ingen detaljkunskap i frågan.

Anf. 195 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSON (M) replik:

Herr talman! Jag har samma fråga som jag tidigare ställde till Mattias Jonsson om Bromma flygplats. Miljöpartiet har drivit på för att stänga flygplatsen. Jag skulle vilja veta om Elisabet Knutsson anser att flygplatsen Bromma ska läggas ned.

Anf. 196 ELISABET KNUTSSON (MP) replik:

Herr talman! Tack för frågan! Den var väl inte oväntad.

Bromma flygplats är ett sorgebarn. Att ha två flygplatser i samma stad är inte ultimatum. Jag förstår såklart alla som är oroliga för att Bromma flygplats kanske inte kommer att finnas kvar. Jag tänker på när jag bodde i Helsingborg med en Centralstation och en Färjestation och den långa tiden det tog att utreda om färjestationen skulle finnas eller inte. Tågen taxades mellan de två stationerna.

Anders Sundström har fått i uppgift att se över Bromma flygplats. Jag tror att vi ska ge honom tiden att utreda frågan innan vi uttalar oss kategoriskt om det ska vara så eller så. Samtidigt vill jag ha sagt att vi behöver mark att bygga bostäder på i Stockholm. Det kan vi väl i alla fall vara överens om.

Anf. 197 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSON (M) replik:

Herr talman! Elisabet Knutsson tog upp Arlanda, den andra flygplatsen, som vi vet inte räcker till för vad som behövs för att det ska finnas en fungerande infrastruktur när det gäller flyget. Jag skulle vilja veta vilka

effekter Elisabet Knutsson ser om hon nu menar att utredaren ska komma fram till att bostäder ska byggas på Bromma och hur hon tänker ta sig an den lösningen.

Jag har ännu ett par frågor till Elisabet Knutsson – samma som tidigare. Ser Elisabet Knutsson som miljöpartist tekniska innovationer och förändringar som en lösning? Är flyget en del av framtiden för Miljöpartiet?

Anf. 198 ELISABET KNUTSSON (MP) replik:

Herr talman! Låt oss se på Arlanda först. Eftersom Arlanda finns med i utredningen tycker jag att vi inte ska föregripa resultatet av utredningen. Vi låter utredningen jobba på för att se om den kommer fram till ett bra sätt att använda Arlanda effektivare. Det finns olika synpunkter på om Arlanda räcker eller inte. Det vet jag ingenting om. Jag är verkligen inte expert på den typen av frågor.

Låt oss sedan titta på frågan om innovationer och om flygplan kommer att finnas kvar. Ja, det tror jag säkert att de kommer att göra, men inte för inrikesflyg. Där hoppas jag mycket på höghastighetstågen och en utbyggd infrastruktur när det gäller kollektivtrafik.

Cykla till USA gör vi såklart inte. Där måste vi hitta nya innovativa bränsletyper och sätt att ta oss fram på. Visst kommer flyget att finnas kvar. Vi ska inte sitta kvar vid köksbordet i Solna.

Anf. 199 PENILLA GUNTHER (KD) replik:

Herr talman! Elisabet Knutsson ger lite vaga svar om flygets betydelse för infrastrukturen i Sverige. Vi kan väl ändå konstatera att Sverige är ett avlångt land med långa avstånd. Jag vet inte om Elisabet Knutsson har varit i nordligaste Sverige, men med tåg tar det lika lång tid som om vi skulle åka ned till yttersta kanten av Schweiz mot Italien, vilket jag har gjort för många år sedan. Det var en trevlig resa, och det blev varmare och varmare ju längre ned vi kom. Här i Sverige är det tvärtom.

Det är naturligtvis ett bekymmer att det råder en sådan osäkerhet för de regionala flygplatserna i Sverige. Miljöpartiet kan inte komma undan att Bromma inte ska vara ett nav för de regionala flygplatserna. Hur ska trafiken lösas på Arlanda? Det är en otroligt viktig poäng just nu som de regionala flygplatserna har lyft fram i och med svårigheterna med utbetalningen av driftsbidraget, som säkert Knutsson har hört talas om. Trafikverket sköter inte sin del. De regionala flygplatserna försätts i en otroligt svår situation just nu.

Elisabet Knutsson och jag har ett gemensamt intresse, nämligen besöksnäringen. Men hur ska besöksnäringens problem lösas? Vi kan lägga miljoner på destinationsutveckling om folk ändå inte tar sig dit – och därifrån, kanske många önskar efter ett tag. Hur ska vi lösa kommunikationerna när vi inte har fungerande flygplatser även ute i landet? Det vill jag gärna ha svar på.

Anf. 200 ELISABET KNUTSSON (MP) replik:

Herr talman! Besöksnäringen har en stor potential att utvecklas i vårt land. Det är jag den första att tycka är fantastiskt bra. Flyget är viktigt för dem som kommer långt ifrån, men inom landet kanske vi inte behöver flyga. Jag tänker också att stora flygplan inte kan landa på våra regionala

flygplatser, utan de måste väl ändå landa på våra stora flygplatser. Därifrån kan man sedan använda annan kollektivtrafik.

Anf. 201 PENILLA GUNTHER (KD) replik:

Herr talman! Jag får väl tyvärr upplysa Elisabet Knutsson om att det ser olika ut på de regionala flygplatserna när det gäller vilken typ av plan som det går att landa och lyfta med. Det beror helt enkelt på landningsbanornas storlek.

Det vi kan konstatera är att Miljöpartiet, representerat här av Elisabet Knutsson, inte riktigt förstår problemet för näringslivet om de regionala flygplatserna inte fungerar.

Jag bor i Trollhättan. Det tar 45–50 minuter med flyg till Bromma. Om jag ska åka tåg tar det minst tre och en halv timme. Det är många som åker tåg, och det är jag naturligtvis glad för. Om man har extra bråttom kan man konstatera att för näringslivets del är det av otroligt stor betydelse att man kan flyga även den sträckan. Jag vill inte ens tänka tanken hur det ska gå att ha ett utländskt ägt bolag uppe i norra Sverige om inte chefen kan resa från Bryssel eller någon annan storstad ute i världen för att hälsa på det egna företaget. Då läggs företagen ned därför att de anses ligga helt off och för att det anses helt omöjligt att ta sig till dem.

Hur löser vi problemet med infrastrukturen? Vi kan inte satsa pengar på besöksnäringen om inte besöksnäringen får tillräckligt med incitament för att faktiskt utvecklas lokalt och regionalt. Då är infrastrukturen – flyget, tågen, bussarna, kollektivtrafiken i respektive region, bredband och naturligtvis även vanliga vägar för bilar – otroligt viktig. Den totala infrastrukturen måste fungera även för att besöksnäringen ska utvecklas.

Om inte navet finns kvar, som Bromma är för de regionala flygplatserna, hur gör vi?

Anf. 202 ELISABET KNUTSSON (MP) replik:

Herr talman! Ni i oppositionen hänger upp hela er diskussion på Bromma och ser det som den enda lösningen. Det är möjligt att det är så, men vi behöver ju utreda det.

Flyget behöver ta sitt miljöansvar – det smutsar ju ned väldigt mycket i vår miljö. Vi behöver också fundera på om vi ska använda flyget i den utsträckning som vi gör i dag. Det är såklart ingenting som du och jag reder ut i de här talarstolarna i dag, Penilla Gunther, men vi återkommer.

Anf. 203 HÅKAN SVENNELING (V):

Herr talman! Under året har en parlamentarisk landsbygdskommitté tillsatts där samtliga partier är representerade. Jag har själv fått förmånen att sitta i landsbygdskommittén, och jag tror att dess arbete kommer att kunna leda fram till en sammanhållen landsbygdspolitik.

Förslaget att inrätta en kommitté kom från oss i Vänsterpartiet, och jag vill efter fyra möten med kommittén påstå att i vart fall mina förväntningar håller på att infrias. Jag tycker också att den debatt vi har i dag pekar i riktningen att alla partier i Sveriges riksdag pekar ut att man vill att hela Sverige ska leva.

Landsbygdskommittén kommer med en viktig delrapport i mars nästa år, för att slutrapportera i januari 2017.

Jag anser att det som är viktigast för landsbygden är att vi lämnar marknadstänket bakom oss och i stället för att se alla som kunder ser oss som medborgare med rättigheter.

Vi ser också att staden har blivit norm i debatten. Därför är det viktigt att landsbygdskommittén lyfter på många stenar och därigenom lyfter landsbygdsfrågorna högre upp på den politiska dagordningen.

Något som har visat att marknaden inte löser allt på landsbygden har varit och är den tuffa situation som många lanthandlare befinner sig i. Jag har själv under året hunnit med att besöka två lanthandlar. Den ena drivs av en multikonstnär som förutom lanthandel och bensin också har köpt in en av SJ:s gamla tågagnar, en sovvagn som tidigare gick till Berlin. I dessa gamla kupéer drivs i dag ett vandrarhem trots att man får leta ganska många mil bort efter närmaste järnväg.

Den andra lanthandeln jag hunnit besöka under året ligger i norra Värmland och drivs av en fotbollsklubb. Där har man kommit på att för att fotbollslaget ska leva måste bygden leva. Genom att anlita fotbollsspelare för att både spela bra fotboll och jobba i lanthandel har klubben fått bättre snurr på verksamheten – både fotbollen och lanthandeln.

Därför är jag extra glad över att vi nu beslutar om att lanthandlare ska kunna få ett driftsstöd. I den budget som vi beslutar om avsätts 35 miljoner kronor till ett driftsstöd för lanthandlare. Det kommer att gå till de lanthandlare som erbjuder kommersiell service i extra utsatta glesbygder.

Många lanthandlare i gles- och landsbygdsområden är särskilt viktiga eftersom de även tillhandahåller en rad andra tjänster. Tack vare detta stöd kommer många strategiskt viktiga lanthandlare i särskilt utsatta glesbygder, som annars hade löpt risk att behöva stänga ned sin verksamhet, att kunna bibehålla god och viktig service för medborgarna. Jag hoppas att vi får ett bra utfall av de här pengarna och att de leder till att staten stöder och kompletterar där marknadens logik inte fungerar.

Men kommersiell service är inte bara livsmedelsbutik. Även tillgången till apotek och kontanter är viktig på landsbygden. När jag och min partikamrat Karin Rågsjö i maj i år skrev på Aftonbladet Debatt att regeringen måste göra någonting för att stoppa tidigare initierade planer på privatisering av apoteksombuden var minister Gabriel Wikström snabbt ute och lovade en utredning som skulle se över den borgerliga apoteksreformen. Men någon utredning har vi inte sett skymten av. Regeringens kvarnar mal uppenbarligen alldeles för långsamt i denna fråga.

Att kontanterna försvinner från landsbygden är en annan viktig och het fråga. I dag läste jag i tidningen att Visingsö är helt utan kontanter trots att man har en stor och livaktig turism och besöksnäring.

Under året har Kontantupproret hörts ljudligt i debatten. Det är ett antal organisationer med förre landshövdingen och rikspolischefen Björn Eriksson i spetsen som vill att vi i riksdag och regering ska ta ett ökat ansvar för att storbankerna håller på att försvåra genom att plocka bort och avskaffa kontanterna från samhället i en hiskelig fart.

Tyvärr gör inte regeringen särskilt mycket. Framför allt gör inte finansmarknadsminister Per Bolund någonting på området ännu. Man gömmer sig bakom en utredning med världens längsta namn: betaltjänstkontodirektivet. Jag tycker att det är dags för regeringen att sluta gömma sig bakom långa namn och i stället ta ansvar för kontanterna i samhället.

I denna budget föreslås också en del förändringar av hur det statliga riskkapitalet ska organiseras. Näringsutskottet hade i våras en intressant hearing med de statliga aktörerna. En slutsats man kan dra är att dessa är väldigt många. Därför föreslås det i budgetpropositionen att man ska slå ihop och minska antalet aktörer. Jag tror att det är rätt väg att gå.

Däremot behöver vi från näringsutskottets sida fortsätta att bevaka det regionala perspektivet så att det statliga riskkapitalet bidrar till regional tillväxt i hela Sverige.

I skålen med positiva beslut kan vi också lägga de två pågående utredningarna om statliga jobb – dels Statskontorets uppdrag att i april redovisa hur statliga myndigheter samlat har förändrats under en längre tid, dels det uppdrag som blir verklighet i och med beslutet av denna budget: att Statens servicecenter ska föreslå myndighetsfunktioner som skulle kunna flyttas från storstadsregioner till andra delar av Sverige. Det är viktiga steg, tycker jag, för att synliggöra och lyfta fram statens roll på den lokala arbetsmarknaden.

Med det, herr talman, yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet, som innebär bifall till den budget som Vänsterpartiet har förhandlat fram med regeringen.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 3 december.)

§ 17 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 1 december

2015/16:232 Målet om nio dagars sjukfrånvaro

av *Johan Forssell* (M)

till socialförsäkringsminister *Annika Strandhäll* (S)

2015/16:233 Arbetsmarknaden för unga på orter med få arbetsgivare

av *Lotta Finstorp* (M)

till statsrådet *Aida Hadzialic* (S)

2015/16:234 Läget i Palestina

av *Torbjörn Björlund* (V)

till utrikesminister *Margot Wallström* (S)

2015/16:235 Det nya vapendirektivet

av *Sten Bergheden* (M)

till statsrådet *Anders Ygeman* (S)

2015/16:236 Vapendirektivet som ett hot mot landets jägare och skyttar

av *Boriana Åberg* (M)

till statsrådet *Anders Ygeman* (S)

2015/16:237 Hyresgästerna i stadsomvandlingen i Kiruna och Gällivare

av *Nooshi Dadgostar* (V)

till statsrådet *Mehmet Kaplan* (MP)

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 1 december

2015/16:387 Sveriges stöd till de barn som drabbas av kriget i Syrien

av *Hans Linde* (V)

till statsrådet Isabella Lövin (MP)

2015/16:388 Långsiktig finansiering av samiskt filminstitut

av *Hans Wallmark* (M)

till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)

2015/16:389 Socialtjänstens pressade situation

av *Amir Adan* (M)

till statsrådet Åsa Regnér (S)

2015/16:390 Förenklad handlägningsprocess av barn i familjehem

av *Cecilia Widegren* (M)

till statsrådet Åsa Regnér (S)

2015/16:391 Höga drivmedelsskatters inverkan på konkurrenskraften

av *Sten Bergheden* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2015/16:392 Anhörig som vårdar närstående i annat nordiskt land

av *Hans Wallmark* (M)

till socialförsäkringsminister Annika Strandhäll (S)

2015/16:393 Innehållsförteckningen för bärprodukter

av *Håkan Svenneling* (V)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2015/16:394 Asian Infrastructure Investment Bank

av *Karin Enström* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2015/16:395 Översynen av svårigheter att verkställa avvisnings- och utvisningsbeslut

av *Daniel Sestrajic* (V)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2015/16:396 FN:s Syriensändebud Staffan de Mistura

av *Karin Enström* (M)

till statsminister Stefan Löfven (S)

2015/16:397 Tvätteribranschens utveckling och osund statlig konkurrens

av *Lars Hjalmered* (M)

till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2015/16:398 Byggregler som likställer olika energilösningar för el och värme i nya byggnader

av *Lars Hjalmered* (M)

till statsrådet Mehmet Kaplan (MP)

2015/16:399 Fristående lärarutbildning

av *Maria Stockhaus* (M)

till statsrådet Helene Hellmark Knutsson (S)

Prot. 2015/16:37
2 december

2015/16:400 Rehabilitering för traumatiserade och krigsskadade barn och familjer

av *Daniel Sestrajcic* (V)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2015/16:401 Återbetalningsskyddet av tjänstepension

av *Lotta Finstorp* (M)

till socialförsäkringsminister Annika Strandhäll (S)

§ 19 Kammaren åtskildes kl. 17.56.

Förhandlingarna leddes

av andre vice talmannen från sammanträdets början till och med § 6 anf. 43 (delvis),

av talmannen därefter till och med § 7 anf. 87 (delvis),

av andre vice talmannen därefter till och med § 8,

av talmannen därefter till och med § 16 anf. 176 (delvis) och

av andre vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

LISA GUNNFORS

/Eva-Lena Ekman

§ 1 Justering av protokoll.....	1
§ 2 Anmälan om ersättare	1
§ 3 Anmälan om faktapromemoria	1
§ 4 Ärenden för hänvisning till utskott	1
§ 5 Ärenden för bordläggning.....	2
§ 6 Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering.....	2
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2015/16:AU1	2
Anf. 1 HANIF BALI (M)	2
Anf. 2 PAULA BIELER (SD).....	3
Anf. 3 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik	5
Anf. 4 PAULA BIELER (SD) replik.....	5
Anf. 5 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik	6
Anf. 6 PAULA BIELER (SD) replik.....	6
Anf. 7 JOHANNA JÖNSSON (C)	6
Anf. 8 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V)	8
Anf. 9 HANIF BALI (M) replik	10
Anf. 10 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V) replik	11
Anf. 11 HANIF BALI (M) replik	11
Anf. 12 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V) replik	12
Anf. 13 JOHANNA JÖNSSON (C) replik	13
Anf. 14 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V) replik	13
Anf. 15 JOHANNA JÖNSSON (C) replik	14
Anf. 16 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V) replik	14
Anf. 17 FREDRIK MALM (L) replik	15
Anf. 18 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V) replik	15
Anf. 19 FREDRIK MALM (L) replik	16
Anf. 20 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V) replik	16
Anf. 21 FREDRIK MALM (L)	17
Anf. 22 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	18
Anf. 23 ANNELIE KARLSSON (S).....	20
Anf. 24 JOHANNA JÖNSSON (C) replik.....	21
Anf. 25 ANNELIE KARLSSON (S) replik	22
Anf. 26 JOHANNA JÖNSSON (C) replik	22
Anf. 27 ANNELIE KARLSSON (S) replik	23
Anf. 28 MAGDA RASMUSSEN (MP)	23
Anf. 29 HANIF BALI (M) replik.....	25
Anf. 30 MAGDA RASMUSSEN (MP) replik.....	25
Anf. 31 HANIF BALI (M) replik	26
Anf. 32 MAGDA RASMUSSEN (MP) replik.....	26
Anf. 33 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik	27
Anf. 34 MAGDA RASMUSSEN (MP) replik.....	27
Anf. 35 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik	27
Anf. 36 MAGDA RASMUSSEN (MP) replik.....	28
Anf. 37 JOHANNA JÖNSSON (C) replik	28
Anf. 38 MAGDA RASMUSSEN (MP) replik.....	29
Anf. 39 JOHANNA JÖNSSON (C) replik	29
Anf. 40 MAGDA RASMUSSEN (MP) replik.....	30

Anf. 41 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S).....	30
Anf. 42 DÉsirÉE PETHRUS (KD) replik	33
Anf. 43 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S) replik	33
Anf. 44 DÉsirÉE PETHRUS (KD) replik	34
Anf. 45 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S) replik	34
Anf. 46 HANIF BALI (M) replik.....	35
Anf. 47 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S) replik	35
Anf. 48 HANIF BALI (M) replik.....	36
Anf. 49 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S) replik	36
Anf. 50 JOHANNA JÖNSSON (C) replik.....	37
Anf. 51 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S) replik	38
Anf. 52 JOHANNA JÖNSSON (C) replik.....	38
Anf. 53 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S) replik	39
Anf. 54 JENNY PETERSSON (M)	39
Anf. 55 ANNIKA QARLSSON (C).....	40
Anf. 56 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S).....	42
Anf. 57 ANNIKA QARLSSON (C) replik	43
Anf. 58 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik	43
Anf. 59 ANNIKA QARLSSON (C) replik	44
Anf. 60 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik	44
Anf. 61 PAULA BIELER (SD) replik	45
Anf. 62 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik	45
Anf. 63 PAULA BIELER (SD) replik	45
Anf. 64 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik	46
Anf. 65 JENNY PETERSSON (M) replik	46
Anf. 66 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik	46
Anf. 67 JENNY PETERSSON (M) replik	47
Anf. 68 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik	47
Anf. 69 ANNIKA HIRVONEN FALK (MP)	48
Anf. 70 ANNIKA QARLSSON (C) replik	49
Anf. 71 ANNIKA HIRVONEN FALK (MP) replik	50
Anf. 72 ANNIKA QARLSSON (C) replik	50
Anf. 73 ANNIKA HIRVONEN FALK (MP) replik	51
Anf. 74 EVA-LENA JANSSON (S)	51
Anf. 75 PAULA BIELER (SD) replik	53
Anf. 76 EVA-LENA JANSSON (S) replik	53
Anf. 77 PAULA BIELER (SD) replik	54
Anf. 78 EVA-LENA JANSSON (S) replik	55
(Beslut fattades under § 10.)	55
§ 7 Studiestöd.....	55
Utbildningsutskottets betänkande 2015/16:UbU2.....	55
Anf. 79 IDA DROUGGE (M).....	55
Anf. 80 LENA EMILSSON (S) replik	57
Anf. 81 IDA DROUGGE (M) replik.....	57

Anf. 82	LENA EMILSSON (S) replik	57
Anf. 83	IDA DROUGGE (M) replik	58
Anf. 84	STEFAN JAKOBSSON (SD)	58
Anf. 85	ULRIKA CARLSSON i Skövde (C)	59
Anf. 86	CHRISTER NYLANDER (L)	61
Anf. 87	ANNIKA ECLUND (KD)	63
Anf. 88	LENA EMILSSON (S)	64
Anf. 89	CHRISTER NYLANDER (L) replik	65
Anf. 90	LENA EMILSSON (S) replik	66
Anf. 91	CHRISTER NYLANDER (L) replik	66
Anf. 92	LENA EMILSSON (S) replik	67
Anf. 93	ULRIKA CARLSSON i Skövde (C) replik	67
Anf. 94	LENA EMILSSON (S) replik	67
Anf. 95	ULRIKA CARLSSON i Skövde (C) replik	67
Anf. 96	LENA EMILSSON (S) replik	68
Anf. 97	JABAR AMIN (MP)	68
Anf. 98	IDA DROUGGE (M) replik	69
Anf. 99	JABAR AMIN (MP) replik	69
Anf. 100	IDA DROUGGE (M) replik	70
Anf. 101	JABAR AMIN (MP) replik	70
Anf. 102	CHRISTER NYLANDER (L) replik	71
Anf. 103	JABAR AMIN (MP) replik	71
Anf. 104	CHRISTER NYLANDER (L) replik	71
Anf. 105	JABAR AMIN (MP) replik	71
	(Beslut fattades under § 10.)	72
§ 8	Rikets styrelse	72
	Konstitutionsutskottets betänkande 2015/16:KU1	72
Anf. 106	MARIA ABRAHAMSSON (M)	72
Anf. 107	BJÖRN VON SYDOW (S) replik	74
Anf. 108	MARIA ABRAHAMSSON (M) replik	74
Anf. 109	BJÖRN VON SYDOW (S) replik	74
Anf. 110	MARIA ABRAHAMSSON (M) replik	75
Anf. 111	JONAS MILLARD (SD)	75
Anf. 112	PER-INGVAR JOHNSON (C)	76
Anf. 113	BJÖRN VON SYDOW (S) replik	78
Anf. 114	PER-INGVAR JOHNSON (C) replik	78
Anf. 115	BJÖRN VON SYDOW (S) replik	78
Anf. 116	PER-INGVAR JOHNSON (C) replik	78
Anf. 117	MATHIAS SUNDIN (L)	79
Anf. 118	BJÖRN VON SYDOW (S) replik	80
Anf. 119	MATHIAS SUNDIN (L) replik	80
Anf. 120	BJÖRN VON SYDOW (S) replik	80
Anf. 121	MATHIAS SUNDIN (L) replik	81
Anf. 122	TUVE SKÅNBERG (KD)	81
Anf. 123	BJÖRN VON SYDOW (S) replik	83
Anf. 124	TUVE SKÅNBERG (KD) replik	83
Anf. 125	BJÖRN VON SYDOW (S) replik	84
Anf. 126	TUVE SKÅNBERG (KD) replik	84
Anf. 127	BJÖRN VON SYDOW (S)	84
Anf. 128	MATHIAS SUNDIN (L) replik	85
Anf. 129	BJÖRN VON SYDOW (S) replik	86

Anf. 130	MATHIAS SUNDIN (L) replik	86
Anf. 131	BJÖRN VON SYDOW (S) replik.....	87
Anf. 132	AGNETA BÖRJESSON (MP)	87
Anf. 133	MATHIAS SUNDIN (L) replik	87
Anf. 134	AGNETA BÖRJESSON (MP) replik	88
Anf. 135	MATHIAS SUNDIN (L) replik	88
Anf. 136	AGNETA BÖRJESSON (MP) replik	88
Anf. 137	MARIA ABRAHAMSSON (M).....	88
Anf. 138	BJÖRN VON SYDOW (S).....	89
Anf. 139	MARIA ABRAHAMSSON (M) replik	89
Anf. 140	BJÖRN VON SYDOW (S) replik.....	90
Anf. 141	MARIA ABRAHAMSSON (M) replik	90
Anf. 142	BJÖRN VON SYDOW (S) replik.....	90
Anf. 143	PER-INGVAR JOHNSON (C).....	91
	(Beslut fattades under § 10.)	91
§ 9	Anläggningsbesked för biodrivmedel	91
	Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2015/16:MJU5	91
Anf. 144	GUNILLA NORDGREN (M).....	91
Anf. 145	MARTIN KINNUNEN (SD)	93
Anf. 146	GUNILLA NORDGREN (M) replik	94
Anf. 147	MARTIN KINNUNEN (SD) replik.....	95
Anf. 148	GUNILLA NORDGREN (M) replik	95
Anf. 149	MARTIN KINNUNEN (SD) replik.....	96
Anf. 150	KRISTINA YNGWE (C).....	96
Anf. 151	LARS TYSKLIND (L)	98
Anf. 152	LARS-AXEL NORDELL (KD)	99
Anf. 153	MARIA STRÖMKVIST (S)	100
Anf. 154	GUNILLA NORDGREN (M) replik	101
Anf. 155	MARIA STRÖMKVIST (S) replik.....	101
Anf. 156	GUNILLA NORDGREN (M) replik	102
Anf. 157	MARIA STRÖMKVIST (S) replik.....	102
Anf. 158	KRISTINA YNGWE (C) replik.....	102
Anf. 159	MARIA STRÖMKVIST (S) replik.....	102
Anf. 160	KRISTINA YNGWE (C) replik.....	102
Anf. 161	MARIA STRÖMKVIST (S) replik.....	103
Anf. 162	EMMA NOHRÉN (MP)	103
Anf. 163	JENS HOLM (V)	104
	(Beslut fattades under § 10.)	105
	Ajournering.....	105
	Återupptagna förhandlingar	105
§ 10	Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens	
	sammanträde.....	106
	AU1 Utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända	
	invandrares etablering	106
	UbU2 Utgiftsområde 15 Studiestöd	106
	KU1 Utgiftsområde 1 Rikets styrelse.....	106
	MJU5 Anläggningsbesked för biodrivmedel.....	107
§ 11	Begränsad skattefrihet för utdelning och nya	
	bestämmelser mot skatteflykt i fråga om kupongskatt	108
	Skatteutskottets betänkande 2015/16:SkU7	108

Anf. 164 DAVID LÅNG (SD)	108
Anf. 165 IDA EKEROTH (S)	109
(Beslut skulle fattas den 3 december.)	110
§ 12 En global standard för automatiskt utbyte av upplysningar om finansiella konton	110
Skatteutskottets betänkande 2015/16:SkU9	110
Anf. 166 OLLE FELTEN (SD)	110
Anf. 167 SARA KARLSSON (S)	112
Anf. 168 OLLE FELTEN (SD) replik	112
Anf. 169 SARA KARLSSON (S) replik	113
Anf. 170 OLLE FELTEN (SD) replik	113
Anf. 171 SARA KARLSSON (S) replik	114
(Beslut skulle fattas den 3 december.)	114
§ 13 Vissa frågor om behandling av personuppgifter och regleringen av id-kortsverksamheten hos Skatteverket	114
Skatteutskottets betänkande 2015/16:SkU10	114
(Beslut skulle fattas den 3 december.)	114
§ 14 Informationsutbytesavtal med Guatemala	114
Skatteutskottets betänkande 2015/16:SkU11	114
(Beslut skulle fattas den 3 december.)	114
§ 15 Informationsutbytesavtal med Vanuatu	115
Skatteutskottets betänkande 2015/16:SkU12	115
(Beslut skulle fattas den 3 december.)	115
§ 16 Regional tillväxt	115
Näringsutskottets betänkande 2015/16:NU2	115
Anf. 172 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSSON (M)	115
Anf. 173 JOHAN NISSINEN (SD)	117
Anf. 174 HELENA LINDAHL (C)	118
Anf. 175 MARIA WEIMER (L)	120
Anf. 176 PENILLA GUNTHER (KD)	121
Anf. 177 MATTIAS JONSSON (S)	123
Anf. 178 HELENA LINDAHL (C) replik	124
Anf. 179 MATTIAS JONSSON (S) replik	125
Anf. 180 HELENA LINDAHL (C) replik	125
Anf. 181 MATTIAS JONSSON (S) replik	126
Anf. 182 PENILLA GUNTHER (KD) replik	126
Anf. 183 MATTIAS JONSSON (S) replik	127
Anf. 184 PENILLA GUNTHER (KD) replik	127
Anf. 185 MATTIAS JONSSON (S) replik	128
Anf. 186 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSSON (M) replik	128
Anf. 187 MATTIAS JONSSON (S) replik	128
Anf. 188 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSSON (M) replik	129
Anf. 189 MATTIAS JONSSON (S) replik	129
Anf. 190 ELISABET KNUTSSON (MP)	129
Anf. 191 HELENA LINDAHL (C) replik	131
Anf. 192 ELISABET KNUTSSON (MP) replik	131
Anf. 193 HELENA LINDAHL (C) replik	131

Anf. 194 ELISABET KNUTSSON (MP) replik.....	132
Anf. 195 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSSON (M) replik.....	132
Anf. 196 ELISABET KNUTSSON (MP) replik.....	132
Anf. 197 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSSON (M) replik.....	132
Anf. 198 ELISABET KNUTSSON (MP) replik.....	133
Anf. 199 PENILLA GUNTHER (KD) replik	133
Anf. 200 ELISABET KNUTSSON (MP) replik.....	133
Anf. 201 PENILLA GUNTHER (KD) replik	134
Anf. 202 ELISABET KNUTSSON (MP) replik.....	134
Anf. 203 HÅKAN SVENNELING (V)	134
(Beslut skulle fattas den 3 december.).....	136
§ 17 Anmälan om interpellationer	136
§ 18 Anmälan om frågor för skriftliga svar	137
§ 19 Kammaren åtskildes kl. 17.56.	138